

EDITORIAL

„MILESCIANA” – DUBLĂ ANIVERSARE

Anul acesta se împlinesc 20 de ani de la apariția primului număr și cinci ani de la reapariția neîntreruptă a revistei „Milesciana”.

Acest moment constituie un motiv de bucurie și mulțumire pentru cei care s-au implicat în această remarcabilă realizare a bibliotecii.

Cea care a pus temelia revistei este Elena Poamă, fost director al bibliotecii și primul redactor-șef, căreia, la ceas aniversar, îi mulțumim pentru efortul și devotamentul cu care a creat, alături de colegii de redacție, acest „instrument de informare a publicului vasluian privind vocația celor ce prin osârdia lor înnobilează aceste locuri încărcate de istorie în toate domeniile cunoașterii umane”. Ea asigură cititorii că „Biblioteca Județeană <<Nicolae Milescu Spătarul>> Vaslui, prin specialiștii săi, va pune în valoare operele autorilor care s-au născut, trăiesc și trudesce aici sau oriunde în țară și în lume pentru a-și dăltui numele în lespedea posterității. Viața și opera lor vor fi nu numai un prilej de lectură, ci și un îndemn la înălțare spirituală și muncă rodnică pentru fiecare deopotrivă – pildă și chemare.”

De asemenea, mulțumim și celor din actualul colectiv de redacție (colegi bibliotecari și colaboratori) care se

implică pe deplin la apariția fiecărui număr. De-a lungul timpului, subiectele abordate s-au diversificat, numărul colaboratorilor a crescut semnificativ, la fel (sperăm) și renumele ei în țară.

„Milesciana” este una dintre principalele interfețe ale Bibliotecii Județene cu publicul său și prin ea sperăm să continuăm promovarea activităților, produselor și serviciilor sale de specialitate, colecțiilor, locurilor deosebite, personalităților locale, autorilor locali de aici sau stabiliți departe de casă etc.

Ne dorim ca, număr de număr, revista să devină tot mai atractivă, mai valoroasă, mai dorită de cititorii noștri fideli din comunitatea vasluiană, din țară, din diasporă.

Vă invităm să fiți parte din povestea noastră, să ne bucurăm împreună an de an de apariția a cât mai multor reușite literare, care să reziste vremii și vremurilor!

Liliana MOGA,
redactor-șef

CRONICI PROFESIONALE

VIAȚĂ ÎN ROGVAIV

Bibliotecarii, cât lucrează, învață. Obişnuiți să ne formăm continuu, în 2023, la inițiativa conducerii, noi, bibliotecarele Dorina Chiriac, Diana Covaliu, Gina Lăcrămioara Păun și Dana Monica Vîntu, am participat la un curs de animație socio-educativă, care a presupus și elaborarea unui proiect. Prin obținerea certificatului de absolvire am dezvoltat competențele necesare organizării de activități de animație, printre care menționăm: comunicare interactivă, efectuarea muncii în echipă, elaborarea proiectelor de animație, implementarea activităților de animație, dezvoltarea comportamentului prosocial.

Bibliotecari cu specializarea animatori socio-educativi, învățați să lucrăm în echipă, fiind motivați de noile informații primite, ne-am gândit că nu ar fi rău să punem în practică, la nivelul instituției, proiectul deja scris pentru curs. Astfel a luat naștere „**VIAȚĂ ÎN ROGVAIV**”. Sala de activități a Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui a fost gazda atelierului de pictură în zilele de 5, 12 și 19 decembrie 2023. Trei întâlniri cu încărcătură emoțională puternică, dacă ne gândim doar la faptul că acest atelier s-a desfășurat în luna cadourilor, în preajma marii Sărbători a Nașterii Domnului.

Atelierul „**VIAȚĂ ÎN ROGVAIV**” s-a adresat unui grup de 18 copii și tineri, cu vârste cuprinse între 10 și 16 ani. Opt dintre ei sunt lipsiți temporar sau definitiv de ocrotirea părinților, instituționalizați la *Serviciul Alternativ de Protecție de Tip Familial*, iar ceilalți 10 sunt instituționalizați la *Centrul de Zi de Consiliere și Asistență Specializată pentru Copii cu Tulburări din*

Spectrul Autist Vaslui. Rezultatul atelierului a fost vernisarea expoziției „Feerie de iarnă”, cu cel puțin 18 lucrări de pictură, în vederea acceptării de către comunitate a unor copii și tineri aflați în situații deosebite.

În terapia prin pictură, emoțiile, stările și sentimentele sunt exprimate prin intermediul culorii și desenului. Nu ai cum să greșești. Nu faci artă, nu trebuie să excelezi, trebuie doar să înveți să te exprimi cât mai liber și spontan. „**VIAȚĂ ÎN ROGVAIV**” a urmărit să acopere nevoia de exprimare nonverbală a dorințelor, trăirilor, sentimentelor, emoțiilor și redescoperirea stimei de sine a copiilor aflați în situații dificile și acceptarea acestora de către comunitate.

Cei prezenți au fost implicați în diverse activități antrenante și, pentru a avea o imagine de ansamblu, vă împărtășim agenda atelierului:

5 decembrie 2023

➤ ora 14:30 - 14:45 Introducere și prezentări¹

¹ Prezentare coordonatori atelier: bibliotecari, cu specializarea animatori socio-educativi: Dorina-Elena Chiriac, Diana Covaliu, Lăcrămioara-Gina

Păun, Dana Monica Vîntu și psihologi: Carmen Preutu-Grigore, Cristina Penișoară, Daniela Timofte.

- ora 14:45 - 15:00 Joc de cunoaștere²
 - ora 15:00 - 15:35 Prezentare agendă atelier de pictură³
 - ora 15:35 - 15:40 Exercițiu de comunicare: „Culoarea preferată”⁴
 - ora 15:40 - 15:45 Joc distractiv „Desenează pe nevăzute”⁵
 - ora 15:45 - 16:00 Prezentare creații proprii, discuții libere
- 12 decembrie 2023
- ora 14:30 - 14:35 Recapitulare întâlnire precedentă
 - ora 14:35 - 14:45 Joc socializare: „Tablou de iarnă”⁶ și „Lumea magică a lui Moș Crăciun”⁷
 - ora 14:45 - 15:50 Partea practică a atelierului⁸

² „Pe mine mă cheamă... și îmi place să...”. Animatorul socio-educativ, cu un ghem de sfoară în mână, a introdus jocul participanților și le-a cerut să se așeze într-un cerc. Le-a spus că fiecare va primi ghemul și își va spune numele și activitatea preferată, legând sfoara în jurul palmei, după care va arunca ghemul unei alte persoane până când toată lumea se prezintă.

³ Participanților li s-au dezvăluit motivul întâlnirii lor, scopul și obiectivele activității. Informații despre obiceiuri/tradiții românești și cărțile din colecțiile bibliotecii, care au fost baza prezentării „Povești cu sărbători de iarnă la români”, au avut rolul de a-i introduce pe cei implicați în acest proiect în lumea magică a sărbătorilor de iarnă. În partea teoretică a atelierului, „Introducere în pictură”, au fost expuse noțiuni și reguli de bază în pictură, necesare realizării unei lucrări, de exemplu: care sunt pașii în crearea unei lucrări cu temă propusă - etapa realizării schiței în creion, unde s-a urmărit o încadrare bună a compoziției pe pânză, împărțirea spațiului după legea perspectivei liniare pe orizontală și pe verticală, stabilirea liniei orizontului, crearea unei zone focale, simplificarea formei elementelor, desenând forma în ansamblu și apoi mai în detaliu; apoi, trecerea la culori: aplicarea lor, strat cu strat, respectând anumite reguli minime de cromatologie, adică despre culorile primare, secundare, culorile calde și reci, complementare, contraste, armonie, echilibru etc.

⁴ Participanților li s-a explicat dorința animatorului socio-educativ de a-i cunoaște mai bine. Pentru aceasta, a fost necesar ca fiecare să se gândească la culoarea sa preferată, iar la semnalul dat (de exemplu: 1, 2, gata!) să o strige cu toții cât mai tare. Au fost întrebați dacă pot preciza culoarea preferată de vreunul din

- ora 15:50 - 16:00 Discuții libere

19 decembrie 2023

- ora 14:30 - 15:00 Vernisajul expoziției „Feerie de iarnă”⁹
- ora 15:00 - 16:00 Vizionare film „Elliot: O poveste de Crăciun”¹⁰ și pictură pe față¹¹.

Activitățile artistico-plastice sunt extrem de benefice în cazul copiilor care prezintă o afectare calitativă ușoară a interacțiunii sociale, devenind cea mai la îndemână modalitate de comunicare, contribuind la integrarea în societate, la modelarea voinței și la exprimarea afectivității. Aceste ocupații scot tinerii din izolarea lor, suprimă monotonia, favorizează adaptarea și dezvoltarea stimei de sine. Totodată, participarea la atelier a

colegii/vecinii lor. Aproape nimeni nu a reușit să o facă. Apoi au fost întrebați motivul pentru care nu au putut preciza. Acest exercițiu îi lămurește foarte bine pe cei implicați într-un astfel de joc că pentru o bună comunicare e nevoie și să vorbești, dar și să ascuți. În plus, ca să se poată comunica, fiecare vorbește doar când îi vine rândul.

⁵ Fiecare a primit o foaie de hârtie și un creion. Bibliotecarii le-au cerut participanților să închidă ochii și să deseneze ceva. Desenele au fost expuse până la întâlnirea următoare. Acest joc a urmărit revigorarea participanților.

⁶ Bucăți cu contur neregulat dintr-o imagine colorată au fost oferite de către bibliotecarii celor mai mari dintre participanți. Aceștia au colaborat la reconstituirea imaginii (format aproximativ A3), exact ca la un puzzle. Totodată, au transmis coordonatorilor o culoare regăsită în piesa primită (scrisă de bibliotecar pe o foaie de flipchart). În acest fel, la final, au văzut ce culori pot folosi pentru a reda imaginea anotimpului de iarnă.

⁷ Cei mai mici dintre participanți au completat cartea în puzzle *Lumea magică a lui Moș Crăciun*, din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui.

⁸ Participanții au primit materialele necesare realizării lucrărilor și, într-o atmosferă relaxantă, au dat frâu liber imaginației și distracției.

⁹ În holul Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui. Au fost acordate diplome participanților la atelier și, spre emoția și bucuria spectatorilor, colinde au fost dăruite de glasurile dulci ale acestor copii minunați.

¹⁰ Film din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui.

¹¹ Surpriza pregătită de Dorina Chiriac tuturor participanților la atelierul „**VIATĂ ÎN ROGBAIV**”.

urmărit posibilitatea de a descoperi o nouă pasiune – pictura, care este o alternativă la lucrurile care îți afectează viața în mod negativ.

Este destul de dificil să lucrezi cu beneficiarii serviciilor centrelor de zi, lucru simțit și de noi, cei implicați în „**VIAȚĂ ÎN ROĞVAIV**”. A nu se înțelege că cineva se plânge. Nu, nu este ușor, dar sperî că faci ceva bun pentru semenii tăi, ceea ce te motivează să nu renunți. Când ai speranță, poți privi spre un viitor luminat în culorile curcubeului. Poate nu puțini sunt cei care consideră că activitățile de tipul celor desfășurate cu ocazia atelierului „**VIAȚĂ ÎN ROĞVAIV**” nu „mută munții din loc”. Dar primești un asemenea mesaj: „Participarea la acest frumos proiect <<**VIAȚĂ ÎN ROĞVAIV**>> a oferit copiilor un bun prilej de a învăța despre culori, dar și de a interacționa prin intermediul acestora, schimbându-și într-un mod pozitiv starea de spirit, emoțiile, chiar și comportamentul. Sub îndrumarea

dumneavoastră copiii s-au jucat cu culorile, au învățat să le combine, au făcut desene frumoase, dar cel mai important e că au învățat ce rol important au acestea în viața noastră. Cineva spunea că există o cale de la inimă care nu trece prin intelect și acea cale e culoarea. Aceasta ne dă forță, echilibru interior, ne înfrumusețează viața. Cu multă recunoștință și prețuire, vă mulțumim!, Preutu Carme”¹². În momentul în care „miști” o persoană cu aceste provocări, considerăm că merită să continuăm.

Alese mulțumiri partenerilor noștri în organizarea acestui atelier, doamnei psiholog, șef serviciu Cristina Penișoară, doamnei psiholog clinician Carmen Preutu-Grigore și doamnei psiholog Daniela Timofte, pe care îi asigurăm de o bună colaborare în viitoarele programe educative cu grupurile formate din copiii și tinerii care beneficiază de serviciile Complexului de Servicii Comunitare nr. 1 Vaslui.

Credit foto: <https://www.facebook.com/bivaslui>, [#bibliotecavaslui](#) [#viatainrogvaiv](#)

Dorina CHIRIAC,
Diana COVALIU,
Gina-Lăcrămioara PĂUN,
Dana-Monica VÎNTU,

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” VASLUI

¹²<https://www.facebook.com/profile/100038379735225/search/?q=via%C8%9B%C4%83%20%C3%>

AEn%20rogvaiv, accesat astăzi, 18.03.2024, ora: 14:30.

CRONICI PROFESIONALE

CEA MAI FRUMOASĂ SCRISOARE DE DRAGOSTE,
EDIȚIA A IV-A

Biblioteca Județeană „Nicolae Miclescu Spătarul” Vaslui a organizat anul acesta ediția a IV-a a Concursului „Cea mai frumoasă scrisoare de dragoste”, prilejuit de Dragobete (Sărbătoarea dragostei la români), având ca scop dezvoltarea creativității și încurajarea exprimării sentimentelor.

Adresat tuturor persoanelor din municipiul Vaslui cu vârsta peste 14 ani, acestea au fost invitate să trimită o scrisoare de dragoste la sediul instituției, scrisă de mână, care să respecte criteriile: originalitate, creativitate, caligrafie și ortografie.

Am avut surpriza ca, printre expeditori, pe lângă elevii liceelor vasluiene, adulți, pensionari, să regăsim și scrisori redactate de persoane private de libertate aflate în Penitenciarul Vaslui.

Membrii juriului, Diana Mazga, director Librăria Cărturești Vaslui, Vlad Poiană, membru al Cenaclului ProLitera, și Cătălin Bortă, bibliotecar, membru al aceleiași cenaclu, au avut nobila, dar și dificila misiune de a citi lucrările, de a descoperi deschiderea sufletească exprimată de participanți în cele aproximativ 40 de scrisori primite și de a departaja câștigătorii pentru cele trei secțiuni: Adolescenți, Adulți și Seniori.

Festivitatea de premiere a concursului a avut loc în Sala de activități a Bibliotecii Județene Vaslui, în data de 28 februarie 2024, într-o atmosferă destinsă, cu peste 50 de participanți: elevi, profesori, pensionari, bibliotecari, voluntari. Publicul a avut ocazia de a admira și citi scrisorile premiate la edițiile anterioare, expuse pe un panou în sala de activități. Evenimentul, încărcat de

emoție, a fost amplificat și de momentul muzical susținut de un grup de adolescente, care a interpretat piesele *Nebun de alb* și *Dacă ploaia s-ar opri*.

Câștigătorii celei de-a IV-a ediții a concursului sunt:

Marele premiu: Romeo Crețu

Categoria Adolescenți:

Premiul I: Andra-Ștefania Chiratcu

Premiul II: Sorina-Ștefania Botnaru

Premiul III: Nicoleta Tocariuc

Mențiuni: Denisa Adriana Sava, Petruța-Mădălina Munteanu, Nicola Cosmina Boureanu, Emanuela Dăringă

Categoria Adulți:

Premiul I: Dragoș-Gabriel Ofileanu

Premiul II: Florin Traian Linu

Premiul III: Dănuț Manea

Mențiuni: Daniel Corneliu Grosu, Ionuț Bucătaru, Ionuț Benghia, Doru Vasile Genez

Categoria Seniori:

Premiul I: Sorin Popoiu

Premiul II: Angelica Manole

Câștigătorii au primit diplome, materiale promoționale și pachete cu cărți.

Mulțumim tuturor participanților pentru că ne-au încântat sufletele prin cuvinte alese, puse pe hârtie, și sponsorilor: Cărturești Vaslui și Cristi Hîncu pentru sprijinul acordat!

VĂ AȘTEPTĂM CU MARE DRAG ȘI LA URMĂTOARELE EDIȚII, ÎNTR-UN NUMĂR CÂT MAI MARE!

Marele premiu: Romeo Crețu

„Știu că nu-ți plac scrisorile. Știu că, cel mai probabil, când (și dacă) o vei primi pe aceasta, nici nu o vei deschide.

E prea puțin important. Încearcă, totuși, să ai răbdare. Măcar o dată, pune-te în locul meu. Ai să înțelegi – poate – că tot ce mi s-a întâmplat în ultimul an are legătură cu tine. Cu plecarea ta, atât de bruscă, atât de... irațională. Atât de nedreaptă.

Așadar, te rog, citește.

...

Acum, e seară. Altfel spus, am avut destul timp să mă gândesc ce să-ți scriu. Am încercat toată ziua să te sun – cred că ți-am dat vreo douăzeci de telefoane. Poate e mai bine că nu ai răspuns. După obligatoriul „minut de banalitate”, știu că ar fi urmat, iarăși, o tăcere lungă. Atâtea idei nespuse, atâtea gesturi esențiale și revolte ascund tăcerile mele! Pe undeva, am ajuns să cred că sunt mai pline de sens tăcerile decât vorbele. Însă eu mi-am câștigat dreptul de a tăcea, fiindcă – așa a fost de fiecare dată –, când tu ai tăcut, eu am ascultat cu atenție. Chiar am ascultat. Reciprocitate, asta îți cer.

...

Ai plecat atât de brusc. Nu e un reproș. M-ai lăsat singur, cu tăcerile mele. Lipsa ta e o amputare și, în acest ultim an de singurătate, în sfârșit, am început să înțeleg de ce ai nevoie de un „celălalt”. De ce trebuie să fie doi. Fiindcă doar așa simți că aparții, că nu te rătăcești. Aveam un sens. Aveam... sens.

Dar ai plecat. Din acest punct de vedere, am avut un an sabatic. Ai plecat, iar eu m-am rătăcit în mine, orb, mut, sufocat de neputința de a-ți spune ce simt. M-ai lăsat singur ca un turist într-un oraș străin, fără

hartă, fără busolă, fără nimic. Sunt suma unor drumuri greșite. Nu am o hartă bună; m-am rătăcit în mine.

...

Un an de ezitări, asta a însemnat plecarea ta. Un an în care parcă am căutat ceva. Ce? N-aș ști să-ți spun. Pe tine? Nu, câtă vreme știu unde să te găsesc; nu știu cum să o fac. Un an de mișcări încete într-un corp străin, asta mi-ai dăruit la plecare. Sunt ca un făt într-un uter - un făt nedorit, mut, orb, fără lacrimi. O ironie a sinelui de altădată.

...

Fiindcă, atunci când mă gândesc la mine, mă gândesc la plecarea ta. Ce ieșire din scenă!... Ca un dop dintr-o sticlă ai plecat. Ca o transpirație subită. Ca un deținut dintr-o închisoare, fără să privești înapoi.

...

Ești mulțumită?

E... confortabil?

Poate e confortabil să nu aparții. Să nu-ți pese. Să nu suferi. Să nu-ți faci planuri. Să nu vrei nimic. Să mimezi viața – dacă o altă viață e locul în care te afli.

...

În urma ta, încerc să fiu eu însumi – dar sunt atât de puțin, atât de neînsemnat, încât nu contez. Îți pasă?

Cum știu dacă sunt sau nu iubit, dacă ție nu-ți pasă? Ce coșmar e să fii iubit – sau să nu fii! – și să nu-i pese?! Să nu știi nici măcar că nu-i pasă. De fapt, să nu știi nimic și asta să fie tot ce știi.

Nimic.

...

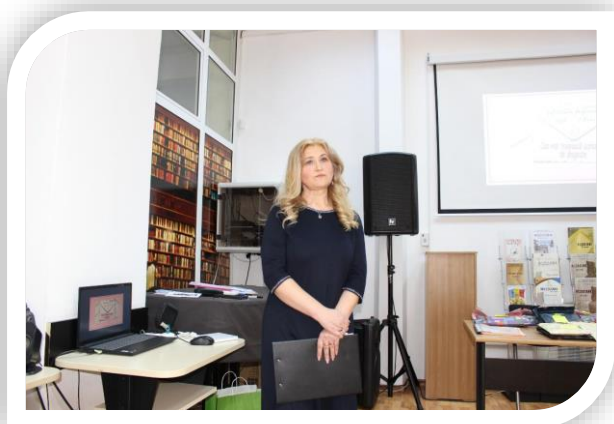
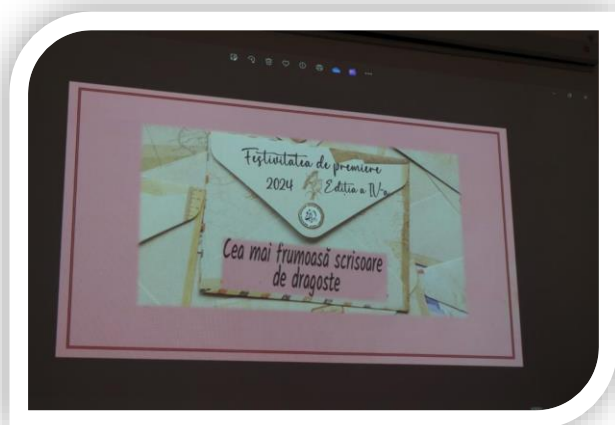
Are vreun sens ce spun?

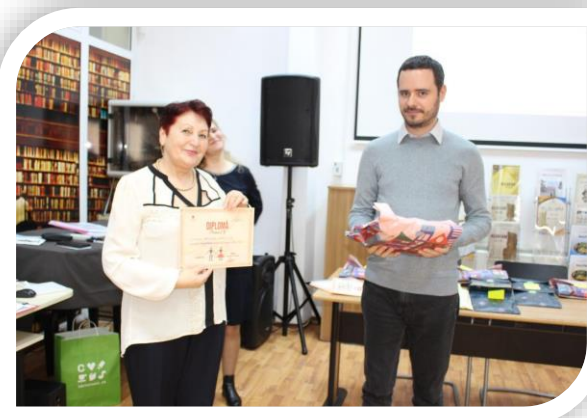
...

Peste câteva zile, voi veni la tine. Știu că detești vizitele neanunțate, dar... Vin.

Cimitirul e la câteva minute de casă.

Te iubesc.”

**Gina-Lăcrămioara PĂUN, bibliotecar,
Compartimentul Împrumut la domiciliu pentru adulți,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

CRONICI PROFESIONALE

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A FRANCOFONIEI - PORTRATE ALE SCRITORILOR FRANCEZI OMAGIAȚI ÎN ANUL 2024/ LA JOURNÉE INTERNATIONALE DE LA FRANCOPHONIE – PORTRAITS DES ÉCRIVAINS OMAGIÉS EN 2024 (I)

Ziua Internațională a Francofoniei, sărbătorită în fiecare an pe 20 martie, pune în lumină diversitatea și vitalitatea limbii franceze în lume. Francofonia este, de asemenea, o instituție fondată de Leopold Sédar Senghor și omologii săi tunisieni și nigerieni Habib Bourguiba și Hamani Diori alături de Prințul Norodom Sihanouk din Cambodgia. Aceasta se consacră, începând cu anii '70, promovării limbii franceze și dezvoltării cooperării politice, educative, economice și culturale între 88 de țări membre ale Organizației Internaționale a Francofoniei (OIF).

În acest an, Conferința Francofoniei, ajunsă la cea de-a XIX-a ediție, va avea loc în Orașul Internațional al Limbii franceze, Villers-Cotterêts (Franța), în luna octombrie și va fi un eveniment major atât pe plan diplomatic, cât și politic, economic și cultural, având limba franceză ca punct central de legătură. Tematica acestei

întâlniri va fi: „Să creăm, să inovăm și să întreprindem în franceză.” Această orientare subliniază multiplele oportunități și dinamismul spațiului francfon, încurajând astfel creativitatea, inovarea și antreprenoriatul ca pârgii de creare a locurilor de muncă pentru tineret.

Ziua de 20 martie 2024 este ocazia de a lansa această tematică bogată care ocupă mai multe domenii ce vor fi atribuite în comunicările din timpul anului.

Despre creatori și creații literare franceze vom vorbi și în rândurile următoare, mai precis despre o serie de portrete ale scriitorilor francezi omagiați în anul 2024, în prima jumătate a anului.

Astfel, voi începe această prezentare succintă a portretelor cu un Calendar cultural al aniversărilor și comemorărilor:

Ianuarie: 31 ianuarie – 80 de ani de la moartea dramaturgului și romancierului Jean Giraudoux (29.10.1882 – **31.01.1944**);

Februarie: 4 februarie - 530 de ani de la nașterea scriitorului François Rabelais

(**04.02.1494** – 09.04.1553);

Martie: 30 martie – 180 de ani de la nașterea poetului Paul Verlaine

(**30.03.1844** – 08.01.1896);

16 aprilie - 100 de ani de la nașterea poetului și prozatorului Anatole France

(**16.04.1844** – 12.10.1924);

20 mai – 225 de ani de la nașterea scriitorului Honoré de Balzac (**20.05.1799** – 28.08.1850).

*

Jean Giraudoux – scriitor și dramaturg francez născut la Bellac în 1882. S-a stins din viață în 1944 la Paris.

Romanele și piesele sale de teatru au la bază marile teme clasice și preocupările moderne într-un univers prețios, realizat cu umor și fantezie.

Lucrări publicate:

Suzanne et le Pacifique, 1921;

Siegfried et le Limousin, 1922;

Bella, 1926;

Amphitryon 38, 1929;

Intermezzo, 1933;

La guerre de Troie n'aura pas lieu, 1935;

Électre, 1937;

Ondine, 1939;

La Folle de Chaillot, 1945.

François Rabelais – scriitor francez născut în 1494 la Devinière, aproape de Chinon. S-a stins din viață la Paris în 1553.

Spirit umanist, om de cultură, el a fost una dintre cele mai importante personalități ale Renașterii franceze. El a fost autor satiric, medic, apoi călugăr la Meudon.

Opera care i-a asigurat imortalitatea este reprezentată de romanele din seria *Gargantua și Pantagruel*.

Lucrări publicate:

Horribles et Épouvantables Faits et Prouesses du très renommé Pantagruel, 1532;

Vie inestimable du grand Gargantua, père de Pantagruel, 1534;

Tiers livres, 1546;

Quart livre, 1548;

Cinquième Livre, 1564;

Scriitor concret și pitoresc, Rabelais dă dovadă de un dar al prodigiosului și al invenției verbale. El luptă pentru a reînnoi idealul filozofic și moral al timpului său.

Paul Verlaine – poet francez născut la Metz în 1844. S-a stins din viață la Paris în 1896.

Paul Verlaine se înscrie în curentul simbolist. El a dus o viață boemă, viața unui poet „blestemat”, în contrast cu creația sa care a transmis aspirația spre puritate și inocență.

Lucrări publicate:

Poèmes saturniens, 1866;

Fêtes galantes, 1869;

La Bonne Chanson, 1870;

Sagesse, 1881;

Jâdis et naguère, 1884;

Poètes maudits, 1884;

Amour, 1888;

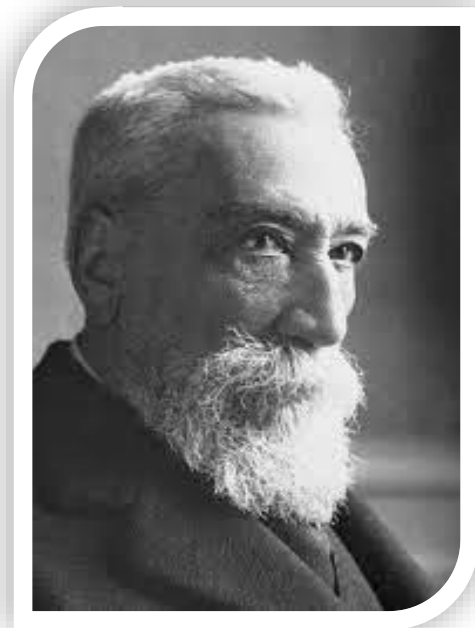
Parallèlement, 1889;

Élégies, 1893.

Poetul are o viziune dramatică asupra lumii, având o înclinație spre melancolie. Poezia sa plastică și muzicală devine o adevărată lirică a sentimentelor.

Anatole France (Anatole François Thibault) – scriitor francez născut la Paris în 1844. S-a stins din viață la Béchellerie, Saint-Cyr-sur-Loire, în 1924.

Fiu al unui librar erudit, el este autor de romane istorice și de moravuri, cu tușe de ironie și scepticism. El a debutat cu eseul *Alfred de Vigny* în 1868.

A publicat volumul *Poèmes dorés* folosind semnătura Anatole France.

Lucrări publicate :

Le parnasse contemporain, 1875;

Le Crime de Sylvestre Bonnard, 1881;

Le livre de mon ami, 1885;

Thaïs, 1891;

La Rotisserie de la reine Pédauque, 1893;

Le Lys rouge, 1894;

Les dieux ont soif, 1912.

Anatole France a fost ales membru al Academiei Franceze și este laureat al Premiului Nobel pentru literatură în 1921.

Honoré de Balzac – scriitor francez născut la Tours în 1799. S-a stins din viață la Paris în 1850.

Autor al *Comediei umane*, care, începând cu 1842, adună mai multe serii de romane și formează o adevărată frescă a societății franceze de la Revoluția de la 1789 până la sfârșitul monarhiei din Iulie.

Lucrări publicate:

Cobseck, 1830;

La peau de chagrin, 1831;

Le Colonel Chabert, 1832;

Le Médecin de campagne, *Eugénie Grandet*, 1833;

Le Père Goriot, 1834-1835;

La Recherche de l'absolu, 1834;

Le lys dans la vallée, 1835;

César Birotteau, 1837;

Illusions perdues, 1837 – 1843;

Splendeurs et misères des courtisanes (1838-1847);

La Rabouilleuse, 1842;

Les Paysans, 1844,

La Cousine Bette, 1846.

Din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui:

Jean Giraudoux

Bella. Iași, Institutul European, 1998;

La Fraternité: un thème (în colab.) présentation et commentaires de Béatrice Grange et Élisabeth Coulon. Paris, Hatier, 1987;

Juliette în țara bărbaților, în românește de Alexandru Baciuc. București, Editura Tineretului, 1969;

La Guerre de Troie n'aura pas lieu; text prescurtat, prefață, note explicative și vocabular de Mihai Ștefănescu. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1975;

Război cu Troia nu se face: teatru; în românește de Dinu Albușescu; prefață de Ion Biberi, București, Editura pentru literatură, 1966;

Romane. București, Editura pentru Literatură Universală, 1969;

Siegfried et le Limousin. Paris, Bernard Grasset, Éditeur, 1964;

Teatru; prefață și traducere de Andreea Dobrescu-Warodin, București, Univers, 1988;

Teatru francez contemporan (în colab.); prefață de Elena Vianu. București, Editura pentru Literatură Universală, 1964;

François Rabelais

Gargantua. București: Gramar, 2008;

Gargantua și Pantagruel. Chișinău: Hyperion, 1993;

Oeuvres complètes. Paris, Société Générale d'Édition et du Diffusion, 1999;

Viața nemaipomenită a marelui Gargantua, tatăl lui Pantagruel. București, Agora, 2014.

Paul Verlaine

Confesiuni. București, Univers, 1987;
Închisorile mele. București, Adevărul, [s.a.];
Oeuvres poétiques. Paris: Société Générale d'Édition et du Diffusion, 1999.
O sută de poeme=Cent poèmes. București: Grai și Suflet – Cultura Națională, 1996;
Poèmes. Paris, Editions Jean-Claude Lattès, 1987.

Anatole France

Cartea prietenului meu; Pierre Nozière. București, Cartea Românească, 1989;
Crima lui Sylvestre Bonnard. Brașov, Arania, 1992;
Crinul Roșu. București, Editura pentru Literatură Universală, 1967;
Grădina lui Epicur și Plimbările lui Pierre Nozière în Franța. Cluj-Napoca, Dacia, 1983;
Insula pinguinilor. București, Editura I. Brănișteanu, [s.a.];
În floarea vieții. București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1953;
Jacoste și pisica albă. București, Editura Doina, [1999_];
Les Sept femmes de la Barbe Blues et Autres Contes merveilleux. Paris: Calmann-Levy, Éditeurs, 1975;
M. Bergeret à Paris. Paris, Calmann-Levy, Éditeurs, 1949;
Nos enfants. București, All Educational, 2001;
Povestiri. București, Editura pentru Literatură Universală, 1967;
Revolta îngerilor=La Révolte des anges. Cluj-Napoca, Dacia, 1978;

Spre timpuri mai bune. București, Editura de Stat, 1948;
Thaïs. București, Facla, 1916;
Ulmul din alee. București, Cultura Poporului, 1937;
Viața literară. București, Univers, 1978;
Zeilor le e sete=Les Dieux ont soif. Cluj-Napoca, Dacia, 1978.

Honoré de Balzac

Eugénie Grandet. București, LAUR, 1993;
Iluzii pierdute. București, Rao Clasic, 1996;
La fausse maîtresse. Paris, Éditions Baudelaire, 1966;
La femme de trente ans. Paris, Librairie Gründ, 1938;
Le Colonel Chabert. Paris, Hachette Livre, 1994;
Le lys dans la vallée: La Comédie humaine: Études des moeurs: Scènes de la vie de province. Paris, Société Générale d'Édition et du Diffusion, 1999;
Le Père Goriot. Paris, Librairie Gründ, 1938;
Les Chouans. [s.l.], Librairie Générale Française, 1983;
Les Contes Drolatiques. Vienne, Bibliothèque Rhombus, [s.a.];
Modeste Mignon. Paris, Éditions R. Simon, [s.a.];
Opere. București, Editura pentru Literatură Universală, [19_];
Splendeurs et misères des courtisanes. Paris, Éditions Baudelaire, 1966;
Șuani. București, Cartea Românească, 1981.

**Anca-Elena CHELARU, bibliotecar,
 Compartimentul Informare bibliografică,
 Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

CRONICI PROFESIONALE

CENTRUL „MIHAI EMINESCU” BÂRLAD

Funcționează în municipiul Bârlad, sub egida Primăriei și Consiliului Local Bârlad, și este subordonat Direcției Cultură.

SCURT ISTORIC – Pe 15 ianuarie 2011, la împlinirea a 161 de ani de la nașterea Luceafărului culturii românești, a fost inaugurat Centrul „Mihai Eminescu” Bârlad. Instituția de cultură a luat ființă ca urmare a colaborării Fundației Culturale „Dr. Constantin Teodorescu” cu Primăria și Consiliul Local Bârlad, ctitorii consemnați ai acestui așezământ spiritual fiind primarul Constantin Constantinescu și Dr. Constantin Teodorescu.

Casa Roșie

Imobilul, situat pe B-dul Republicii, nr. 277, vis-à-vis de Spitalul de Urgență „Elena Beldiman”, în care funcționează Centrul „Mihai Eminescu”, reprezintă unul dintre simbolurile arhitecturale ale Bârladului. Clădirea a fost construită la sfârșitul secolului al XIX-lea cu destinația de locuință pentru directorul Școlii Normale „Principele Ferdinand”, pedagogul Ioan Popescu, mare personalitate a Bârladului,

fiind cel ce a pus bazele învățământului pedagogic în localitate.

În perioada regimului comunist, imobilul a avut mai multe destinații precum grădiniță, creșă și, pentru o scurtă perioadă de timp, secție de spital. După 1990 a fost lăsat în paragină, fiind pe punctul de a se autodemola.

Salvată din fața buldozerelor, dar imposibil de protejat de stihia cutremurelor, clădirea, înscrisă în Lista națională a monumentelor de arhitectură, clasa B, a necesitat urgent consolidarea pentru a mai exista în peisajul orașului. După o campanie de subscripție publică eșuată *Dați 1 euro pentru viitorul Centru „Mihai Eminescu”*, inițiată de colecționarul Constantin Teodorescu prin Fundația Culturală ce îi poartă numele, finanțarea necesară a fost asigurată de la bugetul local, costurile de funcționalizare a imobilului fiind însemnate.

Patrimoniul

La baza existenței Centrului „Mihai Eminescu” Bârlad se află Colecția „Dr. Constantin TEODORESCU”. Inițiatorul,

timp de peste 30 de ani, a adunat un patrimoniu impresionant închinat lui Eminescu și identității culturale românești. Bunurile au fost oferite cu generozitate municipiului Bârlad de colecționar prin Fundația Culturală „Dr. Constantin Teodorescu”.

Colecția constă în: aproximativ 200 de lucrări plastice (grafică, pictură, sculptură, tapiserii, xilogravuri etc.), 5800 de volume, dintre care 2100 cu și despre Mihai Eminescu, publicate de la prima apariție din timpul vieții marelui poet (1884) și până în prezent; fotocopii după manuscrise și alte documente ale poetului sau legate de existența acestuia, editate de Academia Română; peste 500 de exemplare de reviste literare; Lada lui Eminescu în care își ținea manuscrisele; numeroase discuri, casete audio și CD-uri cu romane pe versurile lui Mihai Eminescu sau inspirate din creația Luceafărului. Pentru o ilustrare cât mai completă a valorii creației eminesciene, ca sursă inepuizabilă de inspirație, colecția mai conține 150 de medalii și insigne, dar și numeroase exponate de cartofilie și maximafilie cu tematică Eminescu, realizate de-a lungul timpului pentru a marca diverse momente închinat poetului.

Patrimoniul este structurat pe tematici potrivit conceptului colecționarului astfel: *Începutul operei lui Mihai Eminescu; Elita interbelică; Eminescu în a doua jumătate a secolului XX; Continuatorii lui Mihai Eminescu (Nichita Stănescu, Grigore Vieru, Cezar Ivănescu și laureații Premiului Național de Poezie „Mihai Eminescu” prin reprezentări plastice și opera acestora); Eminescu în secolul XXI; Eminescu și cultura bârlădeană; Eminescu în medalistică, cartofilie și maximafilie.*

Misiunea Centrului „Mihai Eminescu” Bârlad este de a asigura accesul gratuit, tuturor persoanelor interesate, la opera clasicului literaturii universale Mihai

Eminescu, în scopul valorificării și promovării operei, vieții și activității poetului prin diverse evenimente științifice, editoriale, culturale și de cercetare.

Centrul „Mihai Eminescu” Bârlad este o instituție unde elevii, studenții, profesorii și cercetătorii, dornici să descopere miracolul eminescian, pot studia pentru a cunoaște pe deplin esența identității spirituale românești.

De la înființare și până în prezent, anual mii de persoane din Bârlad, localitățile limitrofe, din țară și din străinătate, fie doar au vizitat instituția, fie au participat sau/și s-au implicat în desfășurarea diverselor activități cultural-educative. Lansări de carte, întâlniri cu scriitori locali și nu numai, ateliere creative pentru preșcolari și elevi de toate vârstele, „Școala altfel”, Clubul de poezie „Cristian Simionescu”, Clubul de proză, teatru și traduceri literare „Mircea Eliade”, recitaluri de poezie sau muzică folk, ateliere de desenat personaje din literatura română sau străină; expoziții de artă plastică, cărți sau medalistică, cartofilie, maximafilie etc.; omagieri sau comemorări ale unor scriitori consacrați etc., editarea, semestrial sau anual, a revistei „Arheu” a Centrului „Mihai Eminescu”, precum și realizarea altor materiale publicitare sunt activități inițiate și desfășurate permanent pentru a atrage publicul de toate vârstele.

Despre poetul Mihai Eminescu, opera acestuia și exegeza, sunt oferite informații zi de zi tuturor celor ce trec pragul instituției. Fondul de carte și de reviste literare de care dispunem se află la dispoziția utilizatorilor pentru consultare în catalogul electronic <http://5.2.176.115/opac>.

Vă așteptăm cu drag să faceți un popas eminescian la Centrul „Mihai Eminescu” Bârlad!

<https://primariabarlada.ro/barlada/cultura/biblioteca-municipala/>
<https://www.facebook.com/centrul.mihaieminescu>

**Geta MODIGA, bibliotecar,
Centrul „Mihai Eminescu” Bârlad**

CRONICI PROFESIONALE

SCRIITOAREA DORINA STOICA ȘI BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ VASLUI

Lucrând la Compartimentul Informare bibliografică în cadrul Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, pot spune că sunt familiarizată cu opera Dorinei Stoica. Una dintre atribuțiile compartimentului este promovarea autorilor locali (scriitori care fie s-au născut, fie s-au stabilit și au creat în județul Vaslui) în diferite moduri: prin lucrări precum bibliografii, biobibliografii, dicționare, diverse antologii. Dorina Stoica a fost inclusă în *Florilegiu poetic vasluian*, o antologie consistentă de poezie vasluiană care a văzut lumina tiparului în anul 2015, și în catalogul *La pas pe meleaguri vasluiene*, în 2021, din cadrul unui proiect menit să evidențieze oamenii de seamă contemporani.

Un alt mod de promovare îl reprezintă publicarea de articole în revista bibliotecii, „Milesciana”. Și aici ne referim la: articole despre autori locali, articole semnate de aceștia ori selecții din opera lor în cadrul rubricii „Rânduri vasluiene”.

În nr. 10 din decembrie 2021, am realizat, la rubrica „Taifasuri culturale”, un *Dialog liric cu scriitoarea Dorina Stoica*. Iată răspunsul său la următoarea întrebare:

*Credeți c-ar fi vreun sfat de oferit
Celor care și-au pierdut credința,
Iar pe Dumnezeu L-au... dojenit
Când au simțit, de-a dreptu',
suferința?...*

Să trăiești în duhul lumii
Celei fără Dumnezeu
Și să cauți avuția, plăcerea,
Bogăția și mărirea nu e greu,
Dar e greu peste măsură
Să nu ai pe nimeni ură,
Să poți pe dușman ierta,
Să poți din ce ai a da...

În nr. 11 din 2022, personalitatea culturală a Dorinei Stoica a fost marcată printr-un medalion literar semnat de Anca-Elena Chelaru.

În nr. 12 din același an, în cadrul rubricii „Memorie și istorie locală”, Dorina Stoica a semnat articolul *Clubul de poezie „Cristian Simionescu”*, iar cu această ocazie îi mulțumim pentru frumoasa colaborare cu nădejdea că aceasta va continua.

De asemenea, în nr. 13 din 2023 al revistei „Milesciana”, i-au fost publicate versuri la rubrica „Rânduri vasluiene”.

Un alt fel de promovare a meritușilor vasluieni pe tărâm literar se realizează pe pagina de Facebook a bibliotecii unde, acum mai bine de doi ani, am inițiat seria „Poezia săptămânii”. Până acum, au fost postate, din opera scriitoarei,

titlurile: „Aur, smirnă și tămâie” din volumul *Când nu Te iubeam*, „Anotimpuri” din *Timpul ce îmbătrânește în mine* în 2022, iar în 2023, „Suntem praf de stele” din *Când nu Te iubeam* și „Un poet...” din cartea lansată la Biblioteca Județeană Vaslui pe 1 februarie 2024 – *Ferestre în ziduri*, prezentată de Mihaela Moisă. Recunosc, am citit-o în totalitate și pe nerăsuflăte, iar următorul poem, de o profunzime specifică poetei Dorina Stoica, m-a fascinat:

„Dacă aş zbura încotro bate vântul
ori aş înota încotro curge râul,
dacă aş face ce fac toți ceilalți
ori nu aş spune niciodată nu
ca să fiu pe placul lumii în care trăiesc,
ca să nu-mi pierd poziția, privilegiile,
bunăstarea, prietenii, rudele, dușmanii,
dacă aş pune mai presus
confortul meu cotidian decât adevărul,
nu aş fi poet!” (fragment)

Versurile autoarei din întreg volumul sunt și un semnal de trezire la lumină, la adevăr, de ieșire dintr-un cotidian cenușiu în care, uneori, ne afundăm fără să realizăm; ele creează imagini puternice, invită la meditație, bat la ușa conștiinței. Sunt ferestre în zidurile adormirii ori intrării într-o moarte clinică a simțirii.

Deși Dorina Stoica este o ființă care își călăuzește atât pașii vieții, cât și pe cei literari prin prisma credinței în Dumnezeu, referindu-ne la recenta apariție, putem vorbi nu atât despre poezie religioasă, cât despre o poezie mai degrabă spirituală care transcende canoanele și anumite încorsetări.

Am răsfoit și volumul *Minunea credinței*, lansat în aceeași zi, pe 1 februarie, la Biblioteca Județeană Vaslui, generos prezentat de preotul Cosmin Gubernat, consilier cultural al Episcopiei Hușilor. Citind din experiențele de viață incluse în

paginile cărții, mărturii ale minunilor săvârșite de Dumnezeu, mi-am amintit vorbele unui preot pe care mi le-a spus acum mult timp, în studenție, când am mers la biserică să mă rog pentru ajutor la cel mai greu examen din toți anii, unul pe care chiar bursierii îl picau. Cu siguranță, mulți au auzit de profesorul universitar Dumitru Irimia... Și părintele mi-a spus: „Noi ne-am aștepta ca o minune să fie mutarea unui munte dintr-un loc în altul, dar nu este așa pentru că minuni se petrec la tot pasul, doar că noi nu le vedem și nu le conștientizăm.” Am trecut examenul din prima... eu, care nu eram printre studenții de vârf, eu, mai mereu neîncrezătoare în mine... Să fi avut legătură acest succes cu faptul că, nu cu multe zile înainte de examen, găsisem pe stradă un pui de cățel care nu putea merge și pe care l-am doftoricit până când, miraculos, a început să alerge? Să fi avut, oare, legătură cu faptul că, intrând în sală pentru proba orală, unul dintre cele două bilețele de pe masă avea alături o agrafă, iar eu, gândindu-mă că e un semn divin, l-am tras și era chiar un subiect pe care îl repetasem în dimineața respectivă, când chiar spuseseam „Ar fi o minune să-mi pice asta!”?... Tainice sunt căile Domnului...

Și eu cred precum autoarea care a scris în *Motivația* cărții că „În jurul nostru, totul este minune”. Cred și simt atunci când deschid larg inima, nu doar ochii.

Este minunat ce s-a întâmplat la Biblioteca Județeană Vaslui în prima zi a lui Făurar, când dubla lansare de carte a adunat oameni frumoși, sensibili și dragi autoarei.

O felicit din tot sufletul pentru noile apariții editoriale pe Dorina Stoica, o scriitoare pe care o prețuiesc foarte mult, și îi doresc o prietenie pe viață cu muza.

**Alina TANASĂ, bibliotecar,
Compartimentul Informare bibliografică,
Biblioteca Județeană „Nicolae Miclesu Spătarul” Vaslui**

CRONICI PROFESIONALE

CONCURS DE ESEURI:
CE ÎNSEAMNĂ CARTEA PENTRU MINE

Ce ar fi viața noastră, a fiecăruia dintre noi, fără cărți, fără climatul cultural și intimitatea lecturii?

O lume fără cărți ar fi o lume goală, ar însemna o lume fără istorie - ceea ce unii semeni par să ignore, chiar cu toate cărțile la dispoziție.

Cărțile nu sunt altceva decât oglinda timpului, un timp al memoriei și al cunoașterii umane, un fundament al învățării și înțelepciunii. Tot ce s-a gândit, tot ce s-a scris vreodată a intrat între copertile cărților.

Este inutil să mai spun că, dacă toată cunoașterea din cărți ar dispărea, dacă nu am mai avea acces la nimic din ceea ce a fost vreodată inventat sau descoperit, am trăi într-o lume populată de umbre și întrebări, una din care lipsește speranța.

Cât se poate omenește prevedea, lumea va rămâne încă multă vreme una profund îndatorată cărților și celor care le scriu.

Din anul 1995, la data de 23 aprilie, cartea și lectura sunt sărbătorite în întreaga lume, cu ocazia Zilei Internaționale a Cărții și a Drepturilor de autor și reprezintă o oportunitate de a evidenția puterea cărților.

La această dată, în aproape toate țările lumii, sunt organizate expoziții de carte, lecturi publice și o serie de manifestări menite să încurajeze și să popularizeze lectura, o activitate supusă unor provocări. La o privire panoramică a prezentului, totul este în defavoarea lecturii, așa cum o știm, și în luptă cu anularea tihnei necesare cititului aprofundat.

Dispariția cărții din viața noastră de zi cu zi datează deja de o bună bucată de vreme. Asumându-ne mutațiile de fond ale

civilizației și culturii zilelor noastre, când o parte dintre tineri citesc (doar) pe internet, când telefoanele performante au devenit prieteni permanenți care ne însoțesc cu o fidelitate inimaginabilă, când televiziunile ne smulg din concentrarea profundă de care avem nevoie ca să citim cu adevărat o carte, lectura nu mai este principala noastră formă de relaxare spirituală, nici singura modalitate de a ne petrece timpul.

Cu toate acestea, cărțile sunt esențiale în viața noastră, au un rol primordial în educarea și formarea tinerilor și ne ajută în varietatea lor, indiferent de vârstă, să comunicăm cu rost, să cunoaștem și să înțelegem mai bine lucrurile din jurul nostru.

Preocuparea permanentă a bibliotecii este realizarea unor proiecte menite să promoveze cartea și să sprijine lectura. Odată cu Ziua Internațională a Cărții am avut încă un prilej să încurajăm și să sărbătorim lectura.

Pentru stimularea potențialului creativ al elevilor și încercarea de a-i atrage în minunatul univers al cărților, am inițiat și coordonat, începând din anul 2020, împreună cu colegile Livioara Bucșa și Cornelia Geantă, concursul de eseuri cu tema: *Ce înseamnă cartea pentru mine*.

Ajuns anul acesta la cea de-a IV-a ediție, concursul s-a adresat elevilor de gimnaziu și tinerilor liceeni din instituțiile de învățământ din județul Vaslui, care au preocupări literare și au dorit să-și prezinte creațiile într-o competiție.

Ce adolescent nu a încercat măcar o dată să se exprime într-un fel sau altul, fie prin mișcare, muzică, teatru sau prin scris? Potențialul creativ al adolescenților este

infini și merită valorificat. Lărgirea orizontului cultural al tinerilor este o preocupare constantă a bibliotecii.

Conform regulamentului, concursul s-a desfășurat pe două categorii de vârstă: 10-14 ani și 15-18 ani. Scopul acestuia a fost de a promova și consolida importanța cărții, dar și pentru a aduce în prim-plan elevii pasionați de creație literară, încurajându-i să se alăture acestei zone, să își cultive gustul pentru literatură și să-și șlefuiască talentul.

Tineri talentați, aflați la început de drum, au fost așteptați în fiecare an să trimită rezultatele muncii lor de creație, în care să își dea frâu liber imaginației, visării, inventivității și carismei literare.

Au fost stabilite de la început câteva obiective precise, realiste și realizabile: descoperirea micilor creatori, sprijinirea și promovarea acestora prin încurajarea capacității de exprimare a gândurilor și sentimentelor și cultivarea simțului estetic.

În evaluarea lucrărilor înscrise în concurs, juriul a urmărit: respectarea structurii specifice eseului, profunzimea și complexitatea mesajului, coerența textului, lexicul și sintaxa adecvată, originalitatea și creativitatea în interpretarea subiectului, calitatea redactării, precum și respectarea regulilor gramaticale.

Rezultatul a fost unul pe măsura eforturilor depuse. Multiplele ipostaze ale cărții au fost surprinse prin creații ce propun definiții ale acestui obiect indispensabil umanității; percepute cu ochi și inimă de copil, unele dintre compoziții au fost transfigurate în veritabile bijuterii literare. Sensibili și creativi, au pus în lucrări o parte din sufletul lor.

S-au remarcat lucrări încărcate de valoare literară. În multe dintre acestea, imaginea cărții și puterea ei apăreau ca fiind magice. Unii participanți au fost mai mult decât convingători și au obținut punctaje care i-au adus în fruntea clasamentului. Acest lucru nu înseamnă că ceilalți concurenți nu au fost buni, ci doar că au avut competitori puternici.

Membrii juriului, profesorii de limba și literatura română Carmen Chiriac, Mihaela Mărândescu și bibliotecarul Cătălin Bortă, au avut misiunea de evaluare și departajare a eseurilor, declarându-se impresionați de profunzimea concurenților și de talentul lor. Jurizarea nu a fost ușoară pentru că lucrările au avut conținut și au trezit emoție în sufletele acestora.

Și deoarece nu poate exista sărbătoare a cărții fără să fie celebrați și cititorii ei, la data de 23 aprilie a avut loc festivitatea de premiere a elevilor cu eseuri înscrise în concurs.

Evenimentul a debutat cu un scurt istoric al apariției și evoluției cărții, începând cu preistoria scrisului și până la cartea electronică din zilele noastre. Însă momentul cel mai așteptat a fost premiarea, iar creațiile câștigătoare au fost prezentate auditoriului chiar prin vocea elevilor premianți.

Felicităm participanții pentru inspiratele creații, profesorii coordonatori pentru îndrumare, juriul pentru profesionalism și dăruire și pe toți cei implicați în organizarea și desfășurarea concursului.

Au fost acordate următoarele premii:

Categoria de vârstă: 11-14 ani

Premiul I: Tudor Andrei Popa, Liceul „Mihail Kogălniceanu” Vaslui

Premiul II: Ștefania Mocanu, Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Vaslui

Premiul III: Iana Roxana Bologa, Școala Gimnazială „Constantin Parfene” Vaslui

Mențiune: Denis George Istrate, Școala Gimnazială „Ion Murgeanu” Zorleni

Categoria de vârstă: 15-18 ani

Premiul I: Narcisa Rotaru, Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

Premiul II: Octavia Surugiu, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Vaslui

Premiul III: Miruna Maria Zgăvârdici, Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

Mențiune: Cristina Barbărasă, Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu” Bârlad

Luciana MACOVEI,
Compartimentul Sala de lectură și periodice,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

PREMIUL I:

CATEGORIA DE VÂRSTĂ: 11-14 ANI

CE ÎNSEAMNĂ CARTEA PENTRU MINE?

Cartea - ce cuvânt liniștit, plin de înțelepciune, un obiect sfânt cu un adevăr pur! Este o casă în inima noastră construită atent din cărămizile cunoștinței și formată cu pereți albi, plini cu amintiri redactate în negru. Cuvintele de pe pagina imaculată dansează într-un mod ritmic, așteptând să le înțelegi sensul și sentimentele lor.

O carte nu este un lucru obișnuit, este un labirint plin de acțiune, sfințenie și adevăr căruia trebuie să îi găsești sfârșitul crud ori vesel.

Ce ar fi lumea fără cărți? Ar fi pur și simplu o cădere completă a societății, o lume fără cunoștință și fără niciun sens. Această piesă magnifică este născută din corpul unui copac în care se revarsă cuvintele autorului și lacrimile îndurerate ale cititorului. Cartea este portalul care te preia din lumea reală și te conduce într-o lume imaginară, confuză, în care tu ești personajul principal și aventura îți este prietenă.

Mirosul cărților este ca mirosul tămâiei: atât de seducător și amețitor că te pierzi în aroma îmbătătoare a acesteia. De ce cartea e sfântă? Biblia este exemplul perfect pentru această întrebare, ea fiind regina tuturor cărților, având cele mai sfinte cuvinte dintre toate cărțile. E o carte veșnică, prețioasă ca aurul și ca perlele, plină de mister, în care se înfățișează crearea Lumii și Începutul-Începuturilor.

Cărțile sunt stele pierdute, arte lăsate de îngeri pentru muritori ca un simbol al sincerității și al perfecțiunii. „Nu judeca o carte după copertă” și nici după experiența proprie. Cititorul trebuie să se confunde cu fiecare personaj și chiar cu autorul pentru a trăi pe deplin mesajul cărții. O carte poate avea o copertă urâtă, dar comoara ascunsă în interiorul acesteia este un templu adevărat. Niciodată nu știi ce poți să pierzi gândindu-te că acea carte e bună numai dacă are coperta frumoasă. Paradisul pe pământ este o bibliotecă. Acest loc te farmecă prin nenumărate lumi și trăiri care se pot experimenta dincolo de coperte, făcând ziua să devină noapte și noaptea să devină zi. Cărțile pentru mine sunt ca niște versuri în care regăsesc muzica și melodia lor. Acestea îmi fură inima și mi-o umplu cu simțiri, astfel dorința de a citi încă o carte și încă una persistă din ce în ce mai mult.

Cărțile sunt unice precum sunt și oamenii, le poți interpreta singur după imaginația ta, oferindu-ți o stare de confort și liniște sufletească. Personaje care nici nu știam că există prind viață cu ajutorul cărților. Cartea este întâiul psiholog, dar și sfășietor de inimi, jucându-se cu povestea, astfel tragedia este realizată la cel mai neașteptat moment posibil.

Cartea e mai bună ca un film, deoarece ea îți oferă fiecare detaliu descris prin cuvinte minunate și amănunțite ce îți îmbogățesc vocabularul și îți dezvoltă

imaginația. Ca să ai dorința de a citi, trebuie să îți găsești stilul de carte care îți captează atenția. Mirosul divin al foilor, sunetul paginilor răsfote și experiența de neuitat poți să le descoperi numai și numai într-o carte adevărată. Până și razele solare reflectate într-o carte redau o lumină caldă, plătândă ce îți transmite o taină de neuitat. O carte reflectă gândirea și simțirea autorului în momentul când creează această operă Dumnezeiască.

Lumea interioară a fiecăruia devine un Univers infinit cu fiecare carte citită și cu fiecare experiență ce presupune înțelegerea, descifrarea, asumarea unui fel de a trăi, de a simți, de a exista! Muriel Rukeyser (poeta americană a secolului al XX-lea) spunea că „Universul e țesut din povești, nu din atomi” și deasupra acestui gând nu știu ce ar mai fi de spus.

Cartea care m-a impresionat în mod deosebit se numește *Războiul care mi-a salvat viața* de Kimberly Brubaker Bradley. Simbolic, lupta Adei pentru libertate începe atunci când ea învață singură să meargă în ciuda durerii prin care trebuie să treacă din cauza stării sale. Al Doilea Război Mondial le oferă personajelor atât obstacole, cât și posibilități de a-și depăși condiția. Ada este obligată să lupte cu handicapul ei, să și-l depășească și reușește să câștige bătăliile împotriva propriilor frici, devenind din ce în ce mai puternică. Pe măsură ce finalul poveștii se conturează, cititorul și personajele deopotrivă află că războiul, care, de fapt, omoară oameni, ajunge să salveze vieți. Astfel, pentru unele visuri merită să lupti până la final.

În cartea *Războiul care m-a învățat să trăiesc*, o continuare a celeilalte cărți, am găsit o nouă Ada, care, odată ce a descoperit că frica nu exclude curajul, devine invincibilă și își adună puterile pentru a le aduce speranță celor din jur, ba chiar și piloților din al Doilea Război Mondial. Am învățat că în viață există durere și, mai ales, că există viață după durere.

Cartea este întruchiparea fidelității și a încrederii. „Biblioteca mea sunt eu”, cărțile pe care le am mă reprezintă. Nu știu, mai degrabă aș spune că biblioteca este ceea ce aș dori să fiu, dar mi-s mâinile scurte, iar cartea reprezintă pentru mine de fapt văzduhul, oceanul, țărâna și toate stihiiile în care mă simt bine. Deși părinții și bunicii mei sunt oameni simpli, în casa noastră există bibliotecă de familie, iar pe lângă un copil cu cartea în mână toți trec „în vârful degetelor”.

Cartea este rezultatul imaginației unui creator, precum menționa Tudor Arghezi: „Tot ce se poate gândi despre o lume încapă într-o singură carte...”. Cititorii pot, astfel, păstra valoarea nemuritoare a cărții, pentru că, din momentul în care poți crea, mesajul trebuie să fie pentru totdeauna, precum spunea și Nicolae Iorga „Scrie ca să nu pierzi florile gândului tău, pe care, altfel, le ia vântul...”.

În concluzie, pot să spun: cărțile sunt aripile omului și oglinda sufletului. Omul nu ar exista fără carte și nici cartea fără om.

Tudor-Andrei POPA,
13 ani, clasa a VI-a,
Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui,
profesor îndrumător Mihaela-Dumitrița Bahman

PREMIUL I:

CATEGORIA DE VÂRSTĂ: 15-18 ANI

CARTEA - OGLINDA REALITĂȚII ASCUNSĂ ÎN RAFTURILE BIBLIOTECII

În luminile palide ale bibliotecilor, sub cupolele de cunoaștere și în liniștea solemnă a paginilor neînvățate, cartea devine atemporală, un testament al înțelepciunii și al călătoriilor interioare. Pentru mine, cartea este nu doar un obiect tangibil, ci și o poartă spre universuri nebănuite, un far în întunericul ignoranței și o oglindă a sufletului uman. În fiecare pagină întoarsă descopăr un colț de lume, o voce care îmi șoptește tainele timpului și ale spațiului. Fie că mă plimb prin străzile sumbre ale unui roman polițist, că mă avânt în peisajele grandioase ale unei epopei fantastice sau că mă înalț pe aripile poeziei, cartea îmi oferă o punte către altă realitate, o evadare din cotidianul banal.

În încercarea de a exprima complexitatea și profunzimea relației mele cu cărțile, am ales să îmbrac gândurile și sentimentele într-o formă mai puțin convențională: poezia, în care cărțile devin stele strălucitoare pe bolta cerului intelectual. *În adâncul nopții, sub lumina unei stele strălucitoare, / Așezat singur, în liniște, într-o lume de poveste, / Cărțile îmi țin în suflet povești nesfârșite, / În căutarea de înțelepciune și taină să le sporească faptele. Prin pagini îngălbenite și cuvinte tipărite, / Mă pierd în lumi fantastice și înțelepciune adâncă, / Fiecare cuvânt, ca o notă pe portativul minții, / Îmi cântă povestea și îmi dezvăluie misterele tainice.*

Fiecare carte devine un companion credincios, / În călătoria mea prin labirintul cunoașterii, / Mă îndrumă și mă inspiră, mă provoacă și mă încântă, / O constelație de gânduri și vise, o rază de lumină în întuneric. Și când zorii aduc lumina și viața prinde glas, / Cărțile rămân mereu alături, în inima mea, / Ca o amintire vie a aventurilor trăite / Și o promisiune a unor noi descoperiri și bucurii. Astfel, relația mea cu cărțile este ca o călătorie, / Prin vânturi și văi, prin vise și realități, / O poveste fără sfârșit, o simfonie a cunoașterii, / În care fiecare pagină întoarsă este un pas spre eternitate.

Într-un dans cosmic al cunoașterii, cărțile devin constelații luminoase pe bolta cerească a intelectului uman. În această viziune sublimă, fiecare pagină întoarsă devine o călătorie interstelară, iar fiecare carte devine o stea strălucitoare care adaugă luminozitate și profunzime pe cerul nopții mele intelectuale. Ca și cum ar fi înnodate de mâini celeste, fiecare carte emite o aură proprie, o lumină ce atrage privirile și gândurile mele, călăuzindu-mă în aventura vastă a cunoașterii. În această analogie sublimă, fiecare carte devine o stea cu caracteristicile sale unice, strălucind cu o intensitate care mă încântă și mă captivează. De la stelele explozive, care se aprind cu puterea unei supernove, până la stelele mai discrete, ce luminează

subtil în adâncurile nopții, fiecare carte aduce o contribuție valoroasă la mozaicul cunoașterii mele. Ele sunt podoabele cerești care împodobesc bolta mea interioară, inundându-mi sufletul cu frumusețea și profunzimea lor.

Pentru mine, cartea este mai mult decât o sursă de cunoaștere, este un aliat în călătoria mea către sine însuși. Prin paginile cărților, am descoperit nu doar povești captivante, ci și lecții prețioase despre prietenie, loialitate și dragoste, aceste valori nobile devenind pietre de temelie ale virtuților mele. Cu ochii atent deschiși asupra paginilor, am învățat să disting între lumină și întuneric, iar personajele lor s-au transformat în ghizi loiali pe drumul meu, oferindu-mi forța și curajul necesare pentru a naviga prin haosul vieții reale. În contrast cu trădările și dezamăgirile din lumea reală, acești prieteni de hârtie rămân mereu alături de mine în clipele de nevoie, fără de care m-aș fi pierdut în tumultul emoțiilor și al incertitudinilor.

Dar mai presus de toate, cartea este un bastion al libertății. În lumea sa, nu există limite ale timpului sau ale spațiului, iar imaginația este singura frontieră. În paginile sale, nu există constrângeri, ci doar posibilități infinite de a visa și de a explora. Cartea este o comoară ce îmi aparține doar mie, un univers al meu, în care pot păși oricând și oriunde, fără frică sau îndoială. În același timp, în lumina avântului

tehnologic și a evoluției societății, îmi imaginez că publicațiile își vor continua metamorfoza într-o formă adaptată cerințelor timpului nostru. Cu toate că mijloacele electronice și realitatea virtuală câștigă teren, privirea mea rămâne adânc ancorată într-o afecțiune străveche pentru cărțile tradiționale. Deși fascinația pentru *e-readere* și conținutul multimedia este incontestabilă, nu pot să nu îmi evoc sentimentele nostalgiei și reverenței pe care le stârnesc paginile ruginii ale unei cărți vechi, învechite de timp și iubite de generații. Cu toate acestea, nu pot nega noutatea și promisiunea pe care le aduc noile tehnologii. Imaginația mea vibrează la gândul de a explora o bibliotecă virtuală, unde rândurile nesfârșite de cărți îmi oferă un univers infinit de descoperit.

Cartea a fost, este și va fi unul dintre obiectele care au mântuit lumea și au ajutat la dezvoltarea ei, fiind prietenă credincioasă, un tovarăș de nădejde în călătoria mea prin viață. O viață cu adevărat normală este cea în care se află măcar o carte, nu doar prin simpla ei prezență, ci tocmai atunci când ea este lecturată și sunt extrase cele mai de seamă informații. În ea găsesc alinare în momentele de tristețe, înțelepciune în cele de îndoială și bucurie în cele de izbândă. Pentru mine, cartea nu este doar hârtie și cerneală, ci o comoară neprețuită, un refugiu în lumea mea interioară și o lumină în întunericul incertitudinii.

**Narcisa ROTARU, 18 ani,
clasa a XII-a, Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși**

CRONICI PROFESIONALE

... ȘI A ZBURAT SPRE VEȘNICIE...

...LA 15 MARTIE 2024

În 2008, Val Andreescu înainta tiparului volumul de poezii *Fiorii zborului tandru...* Un suflet tandru într-un trup masiv și parcă imposibil de doborât...

Așa l-am cunoscut câțiva ani mai târziu când, la Biblioteca Județeană Vaslui, membrii Cenaclului literar „Poesis Moldaviae”, încă, se întâlneau la ședințele lunare conduse cu măiestrie de scriitorul Mihai Apostu, prieten de vers, prieten de viață cu domnul Val... Interacționând, am ajuns să-l apreciez mai ales ca om pentru bunul-simț ieșit din comun care îl caracteriza, dar și pentru un bun simț al versului...

Autor de romane, texte satirico-umoristice, poezii, Val Andreescu a oscilat, în întreaga sa operă, între evocări, ironii și autoironii, versuri de o sensibilitate aparte dedicate marilor teme existențiale care-i... neodihnesc mereu pe poeți...

Criticul Teodor Pracsiu scria despre el că este „un nostalgic și un sentimental, sensibil la adierea insidioasă a timpului care trece implacabil” și că „nu ezită să-și dedice epigrame autoironice și epitafuri, convins fiind că numai așa își poate suprima crisparea generată de <<Fugit irreparabile!...>>”.

Ce dovadă mai nobilă de prețuire ar putea-o detrona pe aceea de a sta la o cupă cu amintire citindu-l pe cel care, în zborul spre Parnas, a ajuns pe tărâmul veșniciei?... Mi-aș dori ca cei care l-au cunoscut pe Val Andreescu și i-au fost alături la diverse activități culturale să și-l amintească recitând cu patos poezia *Eminesciană*, una dintre preferatele sale...

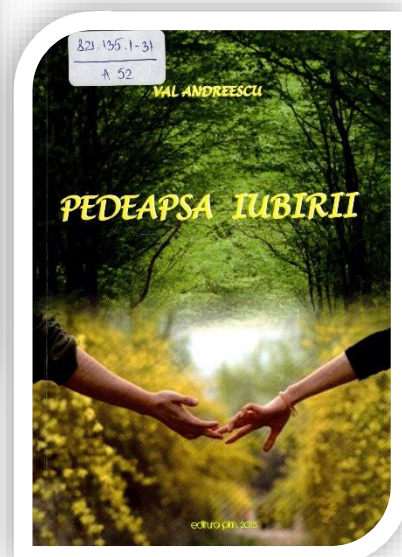
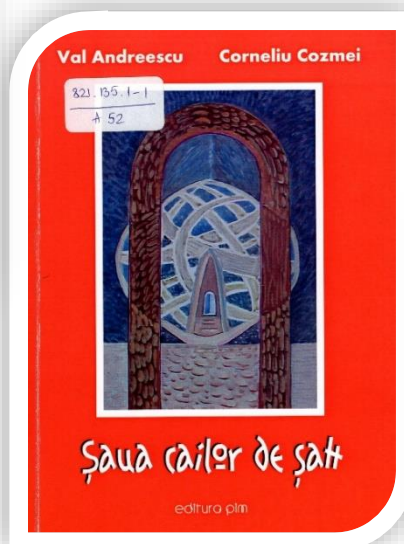
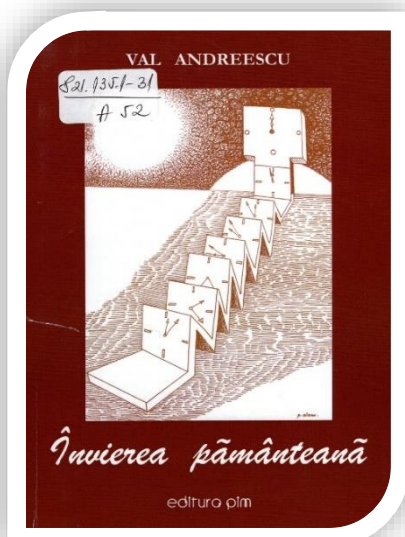
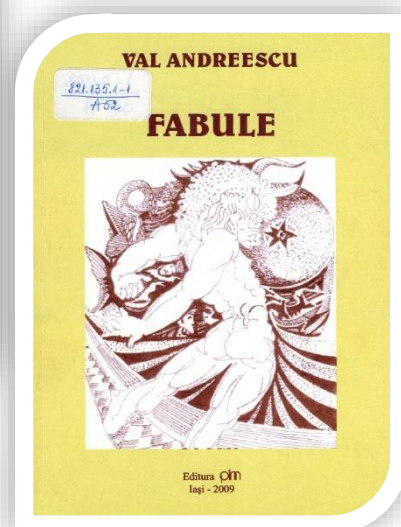
De-avem vise înghețate,
Hai în codrul ce ne știe
Să mâncăm pe săturate
Resturi de... copilărie!

Curgă lacrima pe sân,
Apoi Verde-Împăratul
O să ne aștearnă patul
Cu saltea din mușchi bătrân

Și cearșaf de frunză arsă,
Perne? Trei pete de soare,
Baldachin din umbră groasă,
Muzici... ape curgătoare,

Plapomă... o boltă-ntreagă,
Două stele... lumânări,
Și afla-vom... ce ne leagă
De zei și de muritori.

Biblioteca Județeană Vaslui păstrează urmele trecerii sale în nemurire...

Alina TANASĂ, bibliotecar,
Compartimentul Informare bibliografică,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

CRONICI PROFESIONALE

ION CREANGĂ

Deși în prima lună de primăvară sunt multe evenimente importante, 1 martie este o zi de sărbătoare și reprezintă, pe lângă debutul anotimpului când natura reînvie, ziua de naștere a marelui povestitor Ion Creangă, numit și „Mărțișorul literaturii române”.

Anul acesta, l-am sărbătorit în repetate rânduri alături de elevi de la clasa pregătitoare, de gimnaziu, liceeni. Astfel, întreaga lună martie am vorbit despre Creangă, despre povești pentru cei mici, povestiri, nuvele, amintiri.

Misiunea de bibliotecar, deși a părut grea la început, a fost îndeplinită cu ajutorul copiilor și am reușit să aducem tradiționalul în modernitatea zilelor noastre. Mi-am dorit să îi desprind pe aceștia de actualitatea modernă în care telefonul ocupă mult timp, jocurile în număr mare își pierd din valoare și nu mai prezintă interes decât pentru foarte puțin timp, o actualitate în care, pentru a le capta atenția, trebuie să aduci mereu ceva nou și surprinzător. Poveștile lui Creangă nu sunt noi, ci familiare copiilor, poveștile lui nu sunt moderne, dar transmit mesajul potrivit.

Am pornit în această aventură așa cum ar fi făcut-o și el, de la cei mai mici și mai entuziasmați, de la cei ce oferă zâmbete și nu au sufletul compromis, de la copiii de șase, șapte ani. Ei au povestit fără să stea pe gânduri, după imagini, celebra și cunoscuta scriere *Capra cu trei iezi*, căreia i-au urmat în mod firesc *Fata moșului și fata babei*, *Punguța cu doi bani* și altele. Un zumzet al curiozității și captivării, o poveste spusă în mai multe variante din care fiecare a învățat o lecție morală, o adevărată bucurie datorată exprimării libere, un entuziasm comun de a împărtăși cu ceilalți acțiunea, personajele și sentimentele!

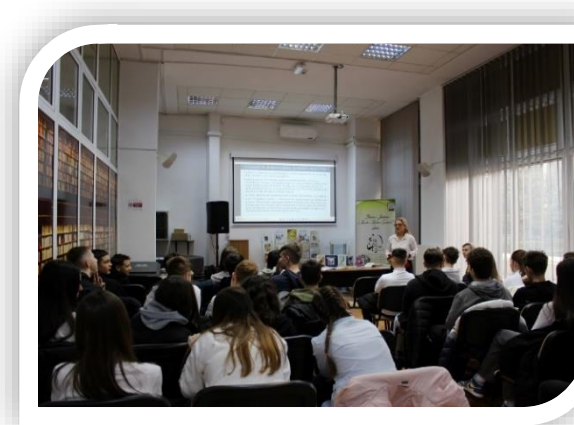
Am continuat alături de elevii de gimnaziu, în care spiritul critic de adolescent și-a pus amprenta în caracterizarea lui Harap-Alb. Deși la prima vedere pare doar o „poveste”, opera este un basm cult, plin de înțelepciune. Părea simplu, dar elevii au scos în evidență particularitățile speciale ale fiecărui personaj și au dat interpretări unice pentru fiecare scenă. Aceasta nu a complicat, ci a amplificat faptul că în această operă se găsesc învățături specifice fiecărei etape. Harap-Alb, când mai ușor, când mai greu, cu sau fără ajutor, a trecut încercările pe care trebuia să le parcurgă în drumul spre maturitate împreună cu celelalte personaje. Elevii au descoperit acel pod între viața din basm și cea reală, au făcut o corelație a trecerii de la copilărie la maturitate prin adolescență.

Spre sfârșitul lunii, după toate poveștile, povestirile și învățăturile, aventurile, călătoriile, într-o nouă abordare și cu un public mai matur ca vârstă, împreună cu elevii de liceu am pus în lumină o reinterpretare a operelor scriitorului Ion Creangă. De la opera inițială la cea nouă, de la tradițional la modern, am văzut cum alți autori au reușit să schimbe finalul unei povești, să-i dea o notă psihologică, o dramatizare, o aducere din timpul lui Creangă în firescul nostru cotidian sub o nouă imagine și formă, sub un alt ochi de scriitor cu o viziune și un scop inspirate din noile și modernele vremuri.

După aceste activități, putem spune că l-am adus pe Creangă la noi în bibliotecă, că a re trăit alături de noi bucuriile și emoțiile copilăriei, a trecut prin aventurile și peripețiile lui Nică și a fost din nou fiul năzdrăvan, cu planuri bine stabilite de mama lui. A fost adultul cu imaginația nemărginită, cu spirit de aventură neîngrădit. A fost învățătorul cel blând și cu

viziune proprie asupra educației, pe care fiecare dintre noi, indiferent de vârstă, ar vrea să îl aibă aproape. Și poate a fost

surprins să vadă cum operele lui au avut alt final, au fost analizate, îndrăgite, dramatizate, iubite...

**Cristina LEON, bibliotecar,
Compartimentul Marketing, Metodic,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

CRONICI PROFESIONALE

„MLĂDIȚE LITERARE” – EDIȚIA A VI-A

Din 2019, an de an, la Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, sărbătorim „mlădițe” literare din școlile și liceele vasluiene. Și de fiecare dată suntem impresionați de talentul participanților și de dorința lor de a scrie, iar asta ne dă încredere că acest concurs devine tradiție în viața bibliotecii.

Concursurile de creație literară au un rol important în viața lor personală, școlară și socială. Este un mod frumos de a petrece timpul liber, de a se exterioriza, de a trăi prin scris ceea ce nu pot trăi în realitate. Sunt creații unice precum ei, sunt parte din viața lor și reprezintă un mod frumos de a trăi într-o lume nu întotdeauna ideală. Găsim în scrierile lor fie povești despre oameni dragi sau ființe care le-au marcat existența, fie întâmplări din copilărie sau trăirile lor de zi cu zi, fie îndemnuri pentru o viață plină de bunătate și iubire sau visuri pe care și le doresc împlinite. Sunt realități împletite armonios cu ficțiune care îți stârnesc stări melancolice, te țin cu sufletul la gură și te fac să-ți dorești să citești o continuare sau o altă întâmplare.

Spre deosebire de anul trecut, în acest an, elevii nu au avut o temă anume, ci au avut șansa de a-și stabili singuri reperele și trebuie să recunoaștem că au ales bine și ne-au impresionat.

Reprezentanții juriului, Mihai Apostu (președinte), Daniela Oatu și Alina Tanasă, ei înșiși scriitori, au urmărit, în evaluarea lor, creativitatea, scrierea corectă, claritatea mesajului transmis și originalitatea. Au fost impresionați de scrierile primite, de atenția cu care participanții le-au redactat și de mesajele transmise.

Deși personajele principale sunt elevii, trebuie să le mulțumim și celor care îi susțin, profesorilor, bibliotecarilor și

familiilor. Nu sunt creatorii, dar sunt cei care încurajează și dau aripi talentului.

Nu știu dacă visul celor care scriu este să devină neapărat scriitori, dar sunt convinsă că, dacă și-ar dori, ar reuși. De aceea, la sfârșitul fiecărui an, suntem încrezători că „mlădițele” literare, precum mlădițele copacilor, vor înălța coroane, vor face muguri, vor înfrunzi și vor dezvolta alte mlădițe.

Câștigătorii celei de-a VI-a ediții sunt:

Marele premiu:

Andreea Denisa Pânzaru – Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu” Bârlad

Categoria I (10-14 ani)

Premiul I:

Luana Măriuca Tiron – Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

Premiul II:

Tudor Andrei Popa – Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui

Premiul III:

Victor Laic – Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui

Mențiuni:

Maria Leon – Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Vaslui

Andreea Alexandra Sprânceană – Liceul „Ștefan cel Mare” Codăești

Octavia Surugiu – Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Vaslui

Maria Cătălina Lungu – Școala Gimnazială „Principesa Elena Bibescu” Bârlad

Andreea Artene – Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Vaslui

Dragoș Cosmin Răianu – Școala Gimnazială „Manolache Costache Epureanu” Bârlad

Categoria a II-a (15-18 ani)**Premiul I:**

Elena Gabriela Ganea – Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

Premiul II:

Maria Bianca Dumitrescu – Liceul Teoretic „Emil Racoviță” Vaslui

Premiul III:

Miruna Maria Zgăvârdici – Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

Mențiuni:

Daria Maria Jora – Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu” Bârlad

Sorina Alexandra Botnaru – Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui

Ștefania Andreea Ibănescu – Liceul cu Program Sportiv Vaslui

Cristina Miruna Barbărasă – Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu” Bârlad

Ariana Roxana Pânzariu – Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui

Casian Ilarion Ciobanu – Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Ioan Gură de Aur” Huși

Mihaela-Elena TRIFAN,
șef Serviciu Metodic, Marketing, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor, Conservare și restaurare documente,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

MARELE PREMIU:

GRĂDINA CU CIREȘI

Noi, oamenii, avem capacitatea de a păstra amintiri. Fiecare amintire își are locul ei și, de fiecare dată când pășim în acel loc, o emoție aparte ne apasă. De fiecare dată, o emoție diferită. O parte din noi rămâne în fiecare loc în care am fost fericiți, în care am zâmbit, în care am iubit. Pe lângă sentimentele de pace și fericire, ne încearcă și sentimente de dor, nostalgie, tristețe, cu gândul la faptul că toate acele momente inedite, trăite alături de persoane minunate, au trecut. Nu mai fac parte din prezent, nici din viitor, ci doar din trecut. Le purtăm alături de noi, dar sunt doar amintiri...

Câteodată, îmi place să mă desprind de realitate și să mă afund în amintiri. Mă întorc puțin în timp să mă plimb pe drumurile pe care am crescut, să mai aud o dată glasurile suave ale persoanelor pe care le-am iubit, la care am ținut neconținut. Mai dau o raită prin fugara mea copilărie și mai rămân acolo să mă mai joc

„Rațele și vânătorii” sau „De-a v-ați ascunselea”. Mă uit din depărtare la mine, cea micuță, cum mă juleam în genunchi, dar mă ridicam singură, fără să mă plâng, pentru că nu voiam să mă ducă părinții acasă. Aș da orice să gust din nou acele caramelle pe care mi le cumpăra bunica de la magazinul din colț. Bunica... Nu sunt una dintre norocoasele persoane care încă se bucură de prezența bunicilor. Însă măcar bunica a putut să-și pună amprenta pe o parte din copilăria mea. Am petrecut multe momente frumoase alături de ea.

Îubeam să merg chiar și săptămâni întregi în sătulețul liniștit pe care-l vedeam ca pe un al doilea loc numit „acasă”. Adoram să beau dimineața ceaiul cald pregătit de bunica alături de pâinea prăjită, unsă cu unt și gem de caise, în timp ce-i povesteam toate întâmplările de la grădiniță cu orice mic detaliu. Sau mersul la Biserică, duminica, făcea parte dintre activitățile plăcute ce le făceam cu bunica. Cel mai mult, însă, îmi plăcea grădina cu cireși din spatele casei. Nu am mai fost de mult acolo, dar îmi amintesc fiecare aspect. Cireșii în primă floare formau un tunel deasupra capului meu. Albastrul cerului se îmbina minunat cu iarba verde ce-mi mângâia picioarele goale. Petalele de un roz și alb strălucitor îmbrăcau copacii. La capătul cel mai îndepărtat al grădinii, se afla cel mai înalt copac dintre toți. Ramurile îi atârnavă până aproape de sol. Lângă trunchiul său gros, mă așezam cu bunica. Luna mai era cea mai frumoasă. Puteai privi cum totul e învăluit în manta de lumină a soarelui, care mângâie blând pământul și toate vietățile. Și viața brusc era mai frumoasă. Stăteam acolo de dimineață până seara, când soarele apunea. Povesteam, râdeam, admiram. Din păcate, ce nu știam eu era că lucrurile frumoase durează puțin.

A venit iarna. Copacii s-au lepădat de toate culorile. Nu era ceva nou. Asta se întâmpla în fiecare an. Țasta este ciclul vieții. Doar că, de data asta, florile de cireș o

luaseră și pe bunica cu ele. Și de atunci nimic nu mai era la fel. Casa era pustie, goală. Sătulețul liniștit era strămutat de gălăgie, iar în grădina cu cireși nu mai puteam găsi „frumosul”. Timp de un an, am refuzat să mă întorc acolo. Nu puteam să merg și să văd fereastra la care nu mai e nimeni cu acel zâmbet inocent, plin de iubire, care să mă aștepte cu nerăbdare. Dar nu a durat mult această negare:

-Vreau să mă întorc acasă!, am țipat cât am putut de tare, dându-i mamei de înțeles că vreau să plec cât mai repede.

-Nu ne întorcem acasă, Andreea. Nu plecăm. Aceasta este noua noastră locuință, răspunde ea și se ghemuiește lângă mine.

-Andreea, știu că îți este greu să vii aici de când bunica nu mai e, însă mătușa ta este bolnavă. Trebuie să fim lângă ea, să o ajutăm. Mă mângâie pe braț, însă nu mă face să mă simt mai bine.

Nu mai aveam niciun motiv să îmi doresc să rămân. Voiam acasă. Și atunci mi-am dat seama că, de fapt, nu consideram sătulețul „acasă”. Pe bunica o consideram „acasă”. Acum, că nu mai era, orașul gălăgios era singura mea „casă”. Singura prietenă pe care o aveam aici fusese bunica. Toți ceilalți prieteni ai mei erau la câteva ore depărtare. Mama s-a ridicat în picioare și a luat o cutie. Privind-o cum intră în casă, începusem să analizez străduța. Nu se schimbaseră prea mult. Doar casele erau mai aranjate. Observ că gardul dintre casa în care de acum voi locui și casa vecinului a dispărut. Dacă voiam, puteam să merg în casa vecinilor - nimic nu mă putea opri. Știam că au o fiică. Cam de vârsta mea. Bunica îmi povestise despre ea, dar niciodată nu am întâlnit-o. Am văzut o piatră pe jos. Am lovit-o cu piciorul, privind cum se rostogolea în stradă. M-am întors spre mama, după care am auzit un sunet. Venea din casa vecină. O fetiță îmbrăcată într-o rochiță albă iese alergând din casă. E urmată de, bănuiesc, tatăl ei, care o aleargă cu mâinile pline de făină. Îi urmăresc cum se aleargă râzând prin grădină, apoi fetița se aruncă în iarbă. Am așteptat să-și înalțe capul. Avea părul blond, până la umeri. Purta o fundă roșie într-o parte. Și-a ridicat privirea, uitându-se la mine, și a început să-mi facă repede cu mâna.

-Bună! strigă cu un zâmbet larg pe față. Tatăl său mă observă, îmi zâmbeste,

după care o bate ușor pe fetiță pe umăr și intră în casă. Fata vine alergând spre mine.

-Bună! Eu sunt Sofia, am opt ani și locuiesc în casa de alături. M-au anunțat părinții că vei veni. Abia așteptam! Nu prea sunt copii în zonă.

M-am uitat lung la ea. Avea un accent nostim. Era puțin mai scundă decât mine și avea niște ochi mari, căprui. Pe față era plină de făină. În picioare avea niște ghete galbene, de ploaie, murdărite de noroi. Era ciudată. Atât de plină de energie, încât nici nu știam cum să reacționez! Dar, în același timp, era drăguță.

-Pe tine cum te cheamă?, mă-ntreabă, aducându-mă din nou la realitate.

-Mă numesc Andreea!, spun eu și întind mâna. Se uită dubios la mine.

-O strângere de mână! Bunica spunea că așa se face când cunoști o persoană. E un gest politicos.

-Aaa! Strângere de mână zici! Înțeleg!

Îmi ia mâna și-o scutură puternic.

-Vrei să-ți arăt locurile pe aici?

-Nu e nevoie. Le știu destul de bine. Le vizitam cu bunica.

-Oh, dar nu îți este dor? Mai ales acum, primăvara. Peste tot simți miros de început și toți copacii s-au umplut de flori. Iubesc florile! Tie? Îți plac florile?

-Da, și eu iubesc florile! Mai ales pe cele de cireș.

-Minunat! Hai, vino să ne plimbăm! Te duc într-o aventură pe străzile înveșmântate în flori!

Eram două persoane atât de diferite. Mi se părea ciudată toată energia asta a ei care o făcea să arate ciudat. Cu toate acestea, mă simțeam bine în prezența ei. Toată ciudățenia ei o făcea specială. Aveam să stau ceva timp aici... Poate chiar vom deveni prietene.

-Aventură?

-Da! Ador să merg în aventuri!

-Atunci, am o idee mai bună! Te duc eu într-o aventură. Urmează-mă!

O duceam în grădina cu cireși. Locul acela îmi lipsea cel mai mult, dar nu eram pregătită să mă duc singură. Am tras poarta ce separa curtea din față de grădină. Pe jos încă era umed. Pășeam cu grijă prin tunelul de flori de un roz și alb grațios. Sofia mă urma fericită. O puteam auzi chicotind în spatele meu. Și, iată, am ajuns! Grădina cu cireși... atât de familiară, dar totuși atât de străină... Cunoșteam fiecare copac, fiecare bolovan, fiecare fir de iarbă, fiecare

colț unde lumina soarelui nu ajunge. Am alergat spre cireșul bătrân și înalt de la capătul grădinii. M-am așezat pe jos, nepăsându-mi că-mi murdăresc sofisticata salopetă albastră pe care o purtam.

-Uau! E frumos!, spune ea și se așează lângă mine. Nu am avut niciodată ocazia să o admir de aici, din interior. O priveam de la distanță neștiind ce frumusețe ascunde în interior.

-Mă bucur că-ți place! Nici eu nu am mai fost de mult aici. Mi-era dor!

-Cum poți să deții o asemenea minune și să nu te bucuri de ea? Aș veni în fiecare zi!

-Vino!

-Serios?, întreabă ea și un zâmbet uriaș i se arată pe față, dându-i de gol cele două gropițe din obraji.

-Da! Nu-mi place să vin singură, însă, totuși, îmi doresc să vin.

-Atunci, Andreea, mă simt onorată să fiu prietena ta de admirat grădina cu cireși! Am început să râdem zgomotos împreună. Nu era atât de rău. Chiar cred că o să-mi placă aici. Și... dintr-odată, Sofia se ridică speriată.

-Ce s-a auzit?

-Ce e? Nu am auzit nimic.

-Ceva tocmai s-a mișcat în tufiș! Mă ridic de pe jos și-mi șterg mâinile de praf pe coapse.

-Serios?

-Șhh! M-am mai uitat la filme de groază, spune în șoaptă. Nu trebuie să audă că ne temem de ea!

-De ea? Doar nu crezi că e o fantomă?!

-Nu știu ce să zic. Sper doar să nu fie un șobolan. Șobolanii sunt scârboși.

-Ba nu, șobolanii sunt drăguți. Mie mi-e frică de păianjeni.

-Nu cred că un păianjen ar face atâta zgomot. Sau poate doar un păianjen uriaș!

-Sofia!

-Scuze!

Își drege vocea și continuă:

-Să știi că nu ne temem de tine! Leși tu sau vom veni noi după tine! Stăm și așteptăm un semn.

-Crezi că ar trebui să mergem după el? Sau ea?... Nu ar fi mai bine să plecăm?

-Șhh! Voi număra până la trei!

-Ești înconjurat! Sau înconjurată!... Predă-te!

În continuare, nicio mișcare.

-Unu, doi, doi și jumătate... Respiră adânc, după care se întoarce spre mine.

-Vrei să facem „piatră, hârtie, foarfecă” să stabilim care se duce să vadă?

-Nu e nevoie, mă duc eu. Trag aer în piept și mă apropiu pe vârfuri de tufiș. Îmi fac curaj și îndepărtez ramurile.

-Nu pot să cred!

-Ce?! Ce e? Șobolani? Șobolani zombie? O familie de șobolani zombie?

-Vino să vezi singură! Ezită puțin, apoi se apropie.

-Ooo... Este cel mai drăguț lucru pe care l-am văzut vreodată!

Era o pisică care tocmai dăduse naștere la trei puișori tărcăți. Grădina cu cireși era casa lor. Grădina cu cireși era și casa mea. Grădina cu cireși era locul în care eu și Sofia, prietenă cu mine până în prezent, ne-am făcut prima amintire împreună. Grădina cu cireși este începutul. Stau încă aici, la poalele cireșului înalt. Îmi amintesc cu drag toate momentele frumoase petrecute printre acești copaci. Eu și Sofia venim aici în fiecare dimineață de primăvară pentru a ne bea ceaiul. Dacă vă întrebați ce s-a întâmplat cu pisica, să știți că i-am oferit de mâncare și, împreună cu tatăl Sofiei, i-am construit un adăpost pentru iernile friguroase. Am numit-o „Cireș” - motivele sunt evidente. Mi-am făcut curaj și am început să vin și singură aici.

Fiecare dintre noi se luptă cu o temere. Ea poate fi paralizantă și ne poate priva de multe aspecte frumoase. Eu mă bucur că mi-am înfruntat propria teamă. Teama de a fi singură în grădina cu cireși. De fapt, nu sunt într-un tot singură... Sunt convinsă că și bunica și-a găsit liniștea aici, în grădina cu cireși...

Andreea Denisa PÂNZARU,
Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu” Bârlad,
profesor îndrumător Alina Laura Mihăilă

CRONICI PROFESIONALE

IN MEMORIAM: LILIANA ELENA MUȘTIUC

Pe 21 mai 2024, am participat la un eveniment de suflet: lansarea post-mortem a volumului de versuri *Disensiuni* de Liliana Elena Muștiuc.

Ne-am adunat, în mediul prietenos al Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, nu neapărat pentru a ridica în slăvi pe cineva care ne-a fost coleg la Cenaclul ProLITERA sau cu care, inevitabil, ne-am întâlnit în lumea culturală vasluiană, ci ca să închidem un cerc, un cerc al destinului.

Personajul principal, Liliana Elena Muștiuc, și cred că suntem cu toții de acord că a fost un personaj, despre al cărui destin voi împărtăși aceste gânduri, ne este prea drag ca, la puțin timp după trecerea pentru totdeauna dincolo, în eternitate, să nu-i oferim spre aducere-aminte măcar o scurtă elogiare, un răgaz de pomenire.

Îmi aduc aminte căldura cu care mă întâmpina de fiecare dată, deși ea nu s-a bucurat întotdeauna de aceeași căldură...

Poate că nimic nu este mai greu sau mai impresionant decât să îți accepți destinul nu tocmai lin și să dăruiești necondiționat, sincer și cu bucurie celorlalți din puținul tău, din bogăția și frumusețea sufletului tău.

Scrierile și întreaga ei activitate literar-artistică sunt parte din frumusețea acestui suflet neostoit, însingurat, care a ales un mod de a trăi în modestie, simplitate, bunătate, generozitate. A fost o prezență suavă, ca o pană ușoară trecând pe deasupra lumii...

Pe lângă toate acestea, ca nu cumva să deranjeze, și-a pregătit curajos și în detaliu trecerea către neființă, către o lume mai bună, iar să îți asumi destinul tragic nu este tocmai ușor. Trebuie să fii destul de înțelept încât să treci neîntinată, ca o boare pe deasupra tuturor încercărilor!

La cât de mult ai iubit oamenii și frumusețile lumii, la cât de mult ne-ai iubit pe noi, prietenii, colegii, cunoscuții tăi, și la câte lecții de viață ne-ai oferit, să-ți spunem acum adio ar fi, cred, nedrept pentru că tu oricum vei trăi în sufletele noastre pentru totdeauna!

La revedere, Liliana dragă! Drum bun printre stele! Să-ți amintești din când în când de noi în călătoria ta. Noi, cu siguranță, nu te vom uita!

Bronia CORJAN,
membru al Cenaclului ProLITERA

CRONICI PROFESIONALE

COLECȚIA HURMUZACHI - UN URIAȘ FOND DE DOCUMENTE

Astăzi se vorbește din ce în ce mai mult și mai tare despre politicieni, demnitari, oligarhi, moguli etc. și din ce în ce mai puțin despre obârșia poporului și durabilitatea sa în timp împotriva tuturor intemperiilor și dușmanilor știuți și neștiuți. Cei mai mulți dintre noi au uitat de istorie, de neam, au uitat că România a dat naștere unor mari bărbați care au trăit cu întreaga lor familie pentru o idee, și aceea fiind slujirea intereselor țării. Pe lângă cei care au luptat cu arma în mână, au existat intelectuali de elită care au slujit patria și neamul prin educație, cultură și învățătură. Poate e momentul cel mai potrivit să ne amintim de asemenea oameni, figuri proeminente ale istoriei, culturii și literaturii naționale.

Unul dintre aceste ilustre nume ale neamului românesc este Eudoxiu Hurmuzachi, descendent al familiei Hurmuzachi, cunoscută și sub numele de Hurmuzaki sau Hurmuzache. O familie nobiliară de origine românească cu tot numele ei grecesc, după cum spunea marele istoric Nicolae Iorga. A trăit între secolele al XVII-lea și al XIX-lea în zona Cernăuca din Bucovina austriacă (astăzi pe teritoriul Ucrainei). Membrii familiei au fost cunoscuți în general ca avocați, istorici și aristocrați de vază.

Pentru o imagine veridică a personalității lui Eudoxiu Hurmuzachi, este potrivit să amintim câteva informații despre familia sa. Vornicul Doxaki Hurmuzachi (1782-1857), tatăl hurmuzăcheștilor bucovineni, descendent dintr-o veche familie de boieri credincioși țării și scaunului domnesc, a moștenit moșia Cernăuca, situată la vreo 15 kilometri distanță de Cernăuți și s-a strămutat acolo din Moldova, în anul 1804, dar a rămas și supus moldovenesc, fiindcă avea moșii și în partea Cotnarului din ținutul Hârlăului.

Devenind bucovinean, nu a rupt legăturile cu Moldova, unde a primit ranguri boierești: întâi căminar, vel agă (1827) și mare vornic (1856). Ilinca Hurmuzachi, mama lui Eudoxiu Hurmuzachi, a fost fiica stolnicului Iordachi Murguleț, descendent din vechea familie a Murguleților, înrudită cu familiile voievozilor Moldovei, Ieremia Movilă și Vasile Lupu, cât și cu cea a cronicarului Ion Neculce. Murguleții stăpâneau în Bucovina moșia Mihalcea-Camena de lângă Cernăuți.

Constantin, fratele mai mare al lui Eudoxiu Hurmuzaki, a fost jurist, om politic și de stat al Moldovei. Gheorghe și Alexandru (Alec) au fost renumiți publiciști și redactori ai ziarului „Bucovina”, iar între acești doi frați s-au născut surorile Eufrosina, mama poetului Dimitrie Petrino, și Elisaveta (Eliza, Săftica), căsătorită Sturdza. Nicolae Hurmuzaki era mezinul familiei. Cu toții împreună au fost patrioți ai neamului, educați în spiritul celor trei datorii: „patria, limba și biserica”, consemnate de bătrânul Doxaki în testamentul său. Fiii și fiicele acestuia au trăit în toată strălucirea lor mai mult decât exemplară a slujirii de neam, evidențiindu-se fiecare prin cariera îmbrățișată și activitatea pe care a desfășurat-o.

Eudoxiu Hurmuzachi, cel care avea să devină mai târziu unul dintre ctitorii istoriografiei românești moderne, eliberatorul Bucovinei și artizanul vieții parlamentare, s-a născut la 29 septembrie 1812, în comuna Cernăuca, fiind cel de-al doilea fiu al familiei. Unii cercetători amintesc despre Eudoxiu și fratele Constantin că și-au făcut studiile primare, gimnaziale și liceale la Cernăuți (1818-1830), apoi s-au înscris la Facultatea de Drept a Universității din Viena, pe care o absolvă în anul 1836. Și frații mai mici, Gheorghe și Alexandru, le-au urmat exemplul

continuându-și studiile la aceeași universitate. În Viena, frații Hurmuzachi au avut posibilitatea să-și îmbogățească și să-și aprofundeze cultura generală cu tot ce le oferea capitala Imperiului la mijloc de secol al XIX-lea, să-și însușească bunele maniere în societate și să acumuleze cunoștințe strălucite în domeniul istoriei și jurisprudenței. În timpul șederii în capitala austriacă, frații Hurmuzachi se interesau și de starea politică a Moldovei.

În toamna anului 1838, Eudoxiu activa la unul din tribunalele vieneze, în 1840 a fost admis să-și facă practica la Tribunalul Schotten din Viena, iar în primăvara anului 1842 revine în Moldova, la Iași, unde rămâne până în toamna anului 1843. La rugămintea tatălui pledează în procesele cu privire la recuperarea moșiilor acestuia din Moldova, rămase nedezbătute. Misiunea a fost deosebit de grea și istovitoare, dar mai ales zadarnică și ingrată. În acest timp cunoaște foarte bine cât de defectuoasă și venală era justiția moldovenească în timpul principelui Mihail Sturdza și pierde procesele familiei; dezbaterile și administrarea acestor părți de moșii rămânând în seama fratelui Constantin.

În vara anului 1842, Eudoxiu face o călătorie la Constantinopol pentru a discuta cu guvernul turc și Patriarhul problema tatălui său. Profită de această ședere scurtă și consultă arhivele de acolo. Se întoarce la Viena în anul 1845, se înscrie în Societatea Juriștilor din Viena și este înmatriculat ca student la Politehnică. După ce trece examenul pentru anul doi (1846-1847), în 1848 este cooptat ca membru în Legiunea Academică din Viena.

Evenimentele din teritoriile austro-ungare de la mijlocul veacului al XIX-lea au trezit din somn și pe românii din Bucovina. Teodor Ștefanelli (istoric, poet, prozator, jurist) consemna faptul că în fruntea românilor bucovineni se afla Eudoxiu Hurmuzaki cu frații săi: „la vârsta de 36 de ani, Eudoxiu Hurmuzaki pășește pe scena politică și începe cea mai mare acțiune politică ce a existat vreodată în Bucovina,

acțiunea pentru desrobirea țării de sub jugul galițian și pentru autonomia Bucovinei”.

Între 1849-1852, îl întâlnim pe Eudoxiu în Bucovina, la Cernăuți și Cernăuca, timp favorabil desfășurării activității științifice. În anul 1852 revine la Viena și este absorbit total de preocupările arhivistice. Interesele de ordin istoric, politic și cultural ale neamului îl captivau acum mai mult decât cele personale, opera sa științifică umbrind celelalte priorități.

Perioada vieneză a activității sale și călătoriile în alte orașe ale Europei de după anul 1853 au determinat rezultate arhivistice strălucite, concretizate și însumate în circa 6000 de documente. Documentele descoperite au fost copiate, însă, atunci când nu reușea să le transcrie, era nevoit să angajeze copişti. Fratele său Constantin l-a ajutat în activitatea sa de cercetare, în munca migăloasă de transcriere a documentelor, dar mai ales în vizitele de studiu la arhivele din Viena, Berlin, München și chiar la cele din Sfântul Munte Athos.

Eudoxiu Hurmuzachi s-a stins din viață la 10 februarie 1874, în vârstă de numai 62 de ani. Au rămas mărturii indubitabile cu privire la personalitatea sa de mare istoric, gazetar și om politic, la fel ca și a întregii familii Hurmuzachi. Pe troița lui de la moșia bucovineană Cernăuca stă scris: „Aici, odihnește Eudoxiu Hurmuzaki, Liberatorul Bucovinei și Mare Istoric Român”. La festivitatea din decembrie 1912 de la Cernăuți, organizată cu ocazia împlinirii unui veac de la nașterea sa, T. Ștefanelli aprecia: „bărbat rar care cu deosebită prevedere și energie, cu mare înțelepciune și tact a scos țara din lanțurile sclaviei galițiene”. Pentru laborioasa activitate științifică, Eudoxiu Hurmuzachi a fost primit în Societatea Academică Română cu doar doi ani înainte de moartea sa, astăzi fiind considerat pe drept cuvânt „Ctitor de seamă al istoriografiei românești moderne.” Pentru meritele sale deosebite a fost ales cetățean de onoare al orașelor Cernăuți și Câmpulung Moldovenesc. În

octombrie 1999, conacul familiei din Cernăuța a fost transformat în muzeu.

Crezul vieții sale, mărturisit de însuși Eudoxiu Hurmuzachi era: „Ocupațiunea mea principală este exploatarea tuturor arhivelor ministeriale, îndeosebi a <<Haus, Hof und Staatsarchiv>> pentru a scrie o istorie documentată a Moldo-Vlahiei, sau mai bine zis a națiunii românești”. După părerea istoricilor și în baza corespondenței familiei, principala activitate a lui Eudoxiu Hurmuzachi a constat în adunarea documentelor, strângerea materialului istoric din Arhivele din Viena, Budapesta, Cracovia, Lemberg, Innsbruck, München, Stockholm, Paris, Viena, Milano, Roma, Vatican și Constantinopol. E. Hurmuzachi a cules documente cu privire la istoria românilor circa doisprezece ani, între 1846-1858, cu unele întreruperi. Istoriografia românească are motiv de mândrie cu acest „mare răscolitor de arhive”, asemenea celor de mai târziu, istoricii B.P. Hasdeu și Nicolae Iorga.

La începutul anului 1874, când Eudoxiu Hurmuzachi se stinge din viață, Casa de Austria începuse deja pregătirile pentru sărbătorirea unui secol de la anexarea Bucovinei la Austria. În acest context, autoritățile austriece puteau să sechestreze prețiosul fond de documente cu privire la istoria românilor. Vigilența Hurmuzăcheștenilor a fost benefică și salvatoare în acest sens. Documentele pe care le-a adunat Eudoxiu au rămas în seama fratelui său Gheorghe Hurmuzachi, cu drept de moștenire, conform legislației austriece. Acesta a adus documentele istorice în România și le-a depus pentru început la Miclăușeni, moșia din ținutul Romanului, apoi au fost transportate la Dulcești, moșia Sturdzeștilor.

De teamă ca arhiva să nu fie confiscată, Titu Maiorescu, recent numit Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice în Principatele Unite, întreprinde o călătorie la Cernăuți. Preia arhiva Hurmuzachi și o expediază în lăzi la București. Aici, se înființează o comisie de publicare formată din: D.A. Sturdza, Al.

Odobescu, M. Kogălniceanu, T. Rosetti. În 1874, Ioan Slavici se mută de la Iași la București, devenind secretar al Comisiei pentru documentele Hurmuzachi. În martie 1976, Slavici a fost destituit de guvernul liberal, însă membrii din comisia documentelor s-au solidarizat cu el, acesta continuând să lucreze gratuit pentru împlinirea nobilei misiuni. În același an, sub supravegherea sa a apărut volumul VII, iar în anul 1878, primul volum al unei lucrări de istorie a lui Eudoxiu Hurmuzachi. Rămânând trei decenii în această funcție, duce greul publicării documentelor, îngrijindu-se de traducerea din limbile pe care le cunoștea, alcătuirea indicelor volumelor și de tipărirea primei colecții de documente istorice fundamentale pentru istoria, identitatea noastră națională și afirmarea acestora pe plan internațional. Dovedește o concludentă pregătire istorică prin activitatea sa în comisie în 1882. Ioan Slavici este desemnat membru corespondent al Academiei Române, Secția de Științe Istorice și Arheologie.

Colecția Hurmuzachi, culegere de *Documente privitoare la istoria românilor*, a fost publicată de Academia Română. Cuprinde 49 de volume, din care 12 conțin documente adunate de E. Hurmuzachi. Academia Română a completat Colecția Hurmuzachi cu multe alte documente suplimentare, continuându-se publicarea timp de aproape șapte decenii, până în 1942.

Documentele adunate de Eudoxiu Hurmuzachi care au intrat în Colecție, având drept limite cronologice 1218-1818, au fost publicate, așa cum am mai menționat, în 12 volume, cu următoarea ordine și respectiva îngrijire: VII (1876 - I. Slavici), VI (1878 - I. Slavici), II.1 (1880 - C. Esarcu, I. Slavici), IV.1 (1882 - I. Slavici), IV.2 (1884 - I. Slavici), V.1 (1885 - I. Slavici), V.2 (1886 - I. Slavici), III.2 (1888 - I. Slavici), II.1 (1891 - I. Slavici), VIII (1894 - I. Slavici), IX.1 (1897 - I. Slavici), IX.2 (1899 - I. Slavici). Ioan Slavici, secretarul responsabil al comisiei pentru publicarea documentelor, a depus o muncă enormă în sistematizarea

documentelor și pregătirea lor pentru tipar.

Colecția Hurmuzaki i-a determinat pe istoricii din toate timpurile să poposească asupra uriașului fond de documente. Nicolae Iorga scria: „Se poate zice că niciodată o dezvăluire de izvoare n-avusese un caracter așa de măreț prin proporțiile ei și nu influențase într-un chip așa de hotărâtor, preschimbând tot, ca seria de volume care veșnicesc, înaintând neconținut, despicând negurile necunoașterii, numele baronului Eudoxiu de Hurmuzaki”. Tot la fel de apreciativ consemnează și profesorul Vasile Bumbac, admirator al fraților Hurmuzachi și luptător pentru unire: „Umbra măreață a baronului Eudoxiu de Hurmuzaki veghează tăcut de un secol și ceva la poarta istoriei”.

Pentru a ne salva istoria și neamul suntem datori să ne cinstim și să cunoaștem modelele veridice. În câmp psiho-sociologic, modelul este un tipar viu, care se fixează în subconștientul nostru și răzbate prin noi, prin faptele noastre. Eudoxiu Hurmuzachi este un exemplu care nu numai că a schimbat istoria, dar a și creat-o. Un om, o familie, cea a Hurmuzăcheștilor, care au transformat istoria. Se pot scrie tone de hârtie de pseudo-istorie și pseudo-știință, și uneori un singur om poate modifica întregul lor eșafodaj. Hurmuzachi a luptat când Bucovina era sub talpa austro-ungarilor și a reușit. Lider al mișcării naționale, a izbândit să culeagă din arhivele imperiului austro-ungar tone de documente referitoare la istoria noastră. Aproape întreaga istoriografie modernă este scrisă având la bază colecția sa de documente. Despre munca lui titanică, D.A. Sturdza nota: „Lucra de 30 de ani la istoria românilor, fără ca să arate ce tezaur păstra, fără ca să facă cunoscut cum le-a prelucrat. El nu s-a putut bucura de laborioasele sale cercetări”. Erau peste 20.000 de pagini de manuscris, cu referire la cinci secole din

istoria românilor, iar istoricii apreciază că Eudoxiu Hurmuzaki a realizat, prin devotament și jertfă, ceea ce Nicolae Bălcescu considera că nu ar putea fi decât rodul unei societăți, care urma să grupeze pe cărturarii români cu preocupări istorice.

Colecția de documente Hurmuzachi, publicată cu titlul *Documente privitoare la istoria românilor*, există în biblioteci din țară și din străinătate. O mare onoare și mândrie pentru Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” din Vaslui să dețină în fondul de publicații al instituției din 17 iunie 1979 (dată consemnată în Registrul inventar și Registrul de mișcare a fondului de publicații al bibliotecii) aceste Documente. Din păcate, colecția nu este completă, ci, din cele 49 publicate, deține doar 36 de volume achiziționate de la Centrul de Librării București, Anticariatul nr. 9, la valoarea de 8650 lei.

Demersul nostru este atât un exercițiu de luciditate, un exercițiu de admirație față de măreția personalității înaintașilor noștri, cât și față de importanța Colecției Hurmuzachi, dar, nu în ultimul rând, față de cei care au constituit Colecția, în frunte cu marele scriitor și patriot Ioan Slavici. Suntem mândri de asemenea personalități ilustre și de astfel de documente. Avem datoria sfântă să le ocrotim, să le studiem cu nădejdea că românii vor ști să-și păstreze identitatea națională culturală și spirituală. Îmi exprim speranța că români asemenea lui Eudoxiu Hurmuzachi, fraților săi, lui Ioan Slavici și tuturor celor implicați în această operă măreață mai sunt și azi, iar munca lor va da roade la momentul potrivit. Români adevărați vor fi și mâine, și întotdeauna, cât va dăinui poporul român pe acest pământ.

BIBLIOGRAFIE:

Volumele *Documente privitoare la istoria românilor* din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

**Vasilica GRIGORAȘ,
VASLUI**

CRONICI PROFESIONALE

ANUL EDITORIAL LOCAL 2023

An de an, se strâng rafturi consistente cu volume și publicații periodice trimise de autori și edituri din județul Vaslui (și nu numai) pentru dezvoltarea colecțiilor Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui.

A fost 2023 un an mai bogat sau mai sărac în oferta locală de carte și publicații? Nu avem un răspuns cert, doar exemplarele primite la Depozitul Local pot sta mărturie în acest sens, pentru care le mulțumim tuturor celor care au făcut o prioritate din a înțelege și a susține importanța dezvoltării acestuia cu documente care reprezintă memoria județului Vaslui și care au o însemnătate deosebită pentru identitatea noastră locală, păstrate pentru generațiile viitoare.

1. „Acta Moldaviae Meridionalis” : 2023, sesiunea 46;
2. „Acta Musei Tutovensius” : 2023. redactor-șef Mircea Mamalauca. Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad. Bârlad, Casa Editorială Demiurg. An 21, vol. 8: Memorialistică; vol. 19: Istorie veche și arheologie;
3. „Administrație și afaceri” : 2023, an 8, nr. 77-88;
4. ANDREI, Petruș. *Nebunul înțelept* : versuri. Bârlad, Sfera, 2023;
5. APOSTU, Mihael. *Orb în amurg* : [versuri]. București, Joy, 2023;
6. „Arta Rebus” : 2023. Cercul rebusist „Alb și negru” Bârlad; redactori Dorin Prodan, Ionel Șerban. Bârlad, Editura Adi Center. An 4, Nr. 11 – 14, 2020-;
7. „Astroclub Vega Huși” : magazin astronomic : nr. 10, 11, 2023;
8. BĂRLĂDIANU, Constantin; TRIFAN, Viorel-Petru. *Am fost Zăpodeni și vom fi : preliminarii la istoria școlii, fiice și fii ai comunei*. București, Paul Editions, 2023;
9. BEJENARU, Ana-Maria; PLEȘU, Mihaela. *Realizarea educației ecologice în învățământul preșcolar prin proiecte educaționale* : studiu științific. Ediție revizuită și adăugită. Bârlad, Sfera, 2023;
10. BICHINET, Corneliu. *Sub zodia lui Orlando*; pref. de Constantin Dram. Iași, Timpul (Iași), 2023;
11. BOGDĂNESCU, Simion. *Lup de poet* : versuri; cuv. însoțitor de Theodor Codreanu. Iași, Junimea, 2023;
12. BOGDĂNESCU, Simion. *Viscol de timp vertical*. Pref. de Valeriu Stancu. 2 vol. Iași, Cronedit, 2023;
13. BRUTARU, Cristian, editor. *Dimitrie Cantemir 300*. Dar Development Publishing, 2023;
14. BURGHELEA, Cristina-Mihaela, coordonator proiect (de mobilități în domeniul Educației Școlare Erasmus+ KA1). *Metode și strategii anti-bullying : material didactic auxiliar : modele de activități*. Bârlad, Sfera, 2023;
15. CHELARU, Marius, prefață la *Antologia poeziei albaneze de la începuturi până azi*. Selecție, trad. și note de Luan Topciu, Renata Melonashi-Topciu. Craiova, Asdreni, 2023;
16. Cîrlan, Doina. *Inventarierea patrimoniului de la A la Z : Contabilitate*. Bârlad, Sfera, 2023;
17. CLIT, Costin. *Bisericile parohiei Crețești de Sus*. carte tipărită cu binecuv. Preasfințitului Părinte Ignatie,... Huși, Editura Horeb, 2023;
18. COLOȘENCO, Serghei. *Eminescu 39...* vol. 10, 11, 12. Bârlad, Sfera, 2023;
19. COLOȘENCO, Serghei. *G. Topîrceanu în rebus : vol. I – Balade vesele și triste*. Bârlad, Sfera, 2023;
20. CREȚU, Romeo. *Bătrâna și extraterestrul : șase povestiri. Sau un scurt roman : proză umoristică*. Chișinău, Ka-Tet, 2023;
21. CRISTIAN, Chiță. *Evoluția învățământului și a școlilor în satele de pe Valea Horincei*. Bârlad, Sfera, 2023;

22. DIMA, Liliana Doinița. *Culegere matematică pentru clasele I-IV : auxiliar didactic*. Bârlad, [s.n.], 2023;
23. DOGARU, Constantin. *Cerul de concordanță universală*. Bârlad, Sfera, 2023;
24. DOGARU, Constantin. *Cerul pentru semnalizare*. Bârlad, Sfera, 2023;
25. DOGARU, Constantin. *Cerul supertehnic*. Bârlad, Sfera, 2023;
26. DOGARU, Constantin. *Cerul zânelor din vidul inferior*. Bârlad, Sfera, 2023;
27. DOGARU, Constantin. *Dotarea laboratoarelor mobile de ordin ceresco-universal*. Bârlad, Sfera, 2023;
28. DOGARU, Constantin. *Dragostea prințesei Catrinuța*. Bârlad, Sfera, 2023;
29. DOGARU, Constantin. *Enclava de dincolo de sudul universului primar de ordin extins*. Bârlas, Sfera, 2023;
30. DOGARU, Constantin. *Geografia cerească și universală*. Bârlad, Sfera, 2023;
31. DOGARU, Constantin. *Grădina și cerul din extravid*. Bârlad, Sfera, 2023;
32. DOGARU, Constantin. *Misiune strict secretă*. Bârlad, Sfera, 2023;
33. DOGARU, Constantin. *Viteaza dacică Zendra*. Bârlad, Sfera, 2023;
34. DOGARU, Constantin. *Zânele florărese*. Bârlad, Sfera, 2023;
35. „Femei celebre ale României” : 2023. redactor: Anca Iuliana Iordachi. Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui. An 2. Lucrările ediției a IV-a;
36. „Festivalul de muzică corală, laică și religioasă „Gheorghe Cucu” : [revistă] : 2023. Centrul Cultural Județean Vaslui;
37. FILIP, Irina. *Exerciții și probleme de matematică pentru elevii clasei I : auxiliar*. Ed. a II-a. Bârlad, Sfera, 2023;
38. FILIP, Irina. *Să vorbim și să scriem corect și frumos*. Vol. II. Ed. a III-a. Bârlad, Sfera, 2023;
39. GĂLĂȚANU, Loredana, HRENIUC, Daniela. *Să prevenim abandonul școlar : ghid metodic*. Bârlad, Sfera, 2023;
40. GÎLCĂ, Elena Ela. *Cine se teme de probleme? : probleme pentru clasele P-IV*. Bârlad, Sfera, 2023;
41. GÎLEA, Maricica. *Studiu experimental privind abordarea integrată a conținuturilor învățării – element de continuitate între vechiul și noul curriculum*. Bârlad, Sfera, 2023;
42. GRIGORAȘ, Vasilica. *Fulgurații tihnite*. pref.: Florin Grigoriu. Iași, PIM, 2023;
43. GRUIA, Silvica. *Regăsirea de Sine : [versuri]*. Iași, PIM, 2023;
44. GURĂU, Cristian. *Confesiuni necenzurate*. Bârlad, Sfera, 2023;
45. HÎNCU, Cristi. *Sancta Diana : [roman]*. Secuia, [s.n.], 2023;
46. „Hora din străbuni” : 2023. Inspectoratul Pentru Cultură al județului Vaslui; Centrul Județean al Creației Populare Vaslui;
47. HORGAN, Dan. *Lemnul sacru din casa țaranului creștin ortodox*. Iași, StudIS, 2023;
48. IACOB, Carmen. *Să descoperim geografia : ghid metodic pentru disciplina Geografie, clasa a IV-a*. Bârlad, Sfera, 2023;
49. IGNATIE (TRIF), Episcopul Hușilor; PĂTRĂȘCONIU, Cristian. *Pâinea și Lumina Vieții : două dialoguri despre Crăciun și Paști*. București, Spandugino; Huși, Horeb, 2023;
50. „Informatorul Moldovei” : 2023. Director: Ionică Râpanu; redactor-șef: Ioana Moroșanu. An 18, vol. 1, 2;
51. IOAN, Petru. *Peregrinări prin lumea paronimelor : o alt fel de poveste a vorbelor compuse*. Iași, Editura Ștefan Lupașcu, 2023;
52. IONIȚĂ, Andreea Mihaela. *Datoriile cu bugetul de stat în cadrul unei societăți comerciale*. Bârlad, Sfera, 2023;
53. „Liter-Club” : revistă de cultură : 2023. An 8, Nr. 1(28) ian.-mart., nr. 2-3 (29-30) apr.-sept., nr. 4(31) oct.-dec.;
54. „Lohanul” : revistă cultural-științifică [2023]. Redactor: Vicu Merlan. An. 16, Nr. 1(60), 3(62);
55. LUNCANU, Mihaela-Gabriela. *Abordarea dislexiei și disgrafiei în practica logopedică din perspectiva integrării senzoriale*. Bârlad, Sfera, 2023;
56. MANOLE, Angelica. *Bunica, mai spui o poveste?* Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic, 2023;
57. MANOLE, Angelica. *În grădina piticilor : poezii*. Iași, PIM, 2023;

58. MANOLE, Angelica. *Pânza de păianjen* : proză scurtă. Iași, PIM, 2023;
59. MARIN, Dumitru V. 9... 19... 39... 59/M - *Din lupta vieții : contribuții culturale fundamentale pentru Vaslui* : (Cifre-date-fapte). Iași, PIM, 2023;
60. MARIN, Dumitru V. *Spirit stop : Memorialul Muzeal M. : o expresie unică a culturii vasluiene pentru ½ de secol*. Iași, PIM, 2023;
61. „Meridianul” : ziar de informație, opinie și publicitate : [2023]. An 27, nr. 5 – 51;
62. „Meridianul cultural românesc” : 2023, an 9, nr. 1(33)-4(36);
63. „Milesciana” : revistă de promovare a culturii vasluiene : 2023. An. 20, Nr. 13, 14. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui; director editorial: Voicu Gelu Bichineț; redactor-șef: Liliana Moga; secretar general de redacție: Alina Tanasă. Vaslui, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui;
64. „Mlădițe literare” : Concurs Județean de Creație Literară : 2023. Consilier editorial: Mihaela Trifan. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui; Inspectoratul Școlar Județean Vaslui. An 5, nr. 5;
65. MIRON, Marcel. *Raze de lumină* : versuri. București, Rawex Coms, 2023;
66. MOGA, Liliana, coord.; TANASĂ, Alina. *Corneliu Moldovanu : personalitate complexă a culturii române : 140 de ani de la naștere : caiet biobibliografic aniversar*. Vaslui, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul”, 2023;
67. MOGA, Liliana, coord.; CHELARU, Anca. *Iorgu Gălățeanu – 75 : caiet biobibliografic aniversar*. Vaslui, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul”, 2023;
68. MOGA, Miluță. *Descuț prin mărăcini* : roman. Iași, PIM, 2023;
69. MUNTEANU VLASE, Elena. *Esența clipei* : versuri. Iași, PIM, 2023;
70. NICULESCU, Gheorghe. *Ziceri încondeiate cu pixul*. Bârlad, Sfera, 2023;
71. OPREA, Ion N. *Istории, comentarii, miscelanea*. Vol. 63, 64 : 2023. În: *Istории, comentarii, miscelanea* : antologie. Adjud, Armonii Culturale, 2018, 50 vol.;
72. „Orizont literar contemporan” : revistă de cultură și spiritualitate europeană : 2023. An 15, nr. 4(96), nr. 5(97);
73. PASCU, Mihaela Geanina. *Lectură suplimentară : clasa a II-a*. Bârlad, Sfera, 2023;
74. „Patrimoniul muzeal vasluiian” : 2023. redactor: Albert Grecu. Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui. An 2, nr. 2;
75. PĂNCESCU, Cornelia; IGA, Sanda Mariana. *Creionul, prietenul copiilor : auxiliar cu activități recreative pentru școlarii de 6-7 ani*. Bârlad, Sfera, 2023;
76. „Perseus” : Revistă de astronomie : 2023. Astroclubul „Perseus” Bârlad;
77. PLEȘU, Mihaela; BEJENARU, Ana-Maria. *Buburuzele pe scenă : programe de serbare pentru grupa mică*. Bârlad, Sfera, 2023;
78. PLEȘU, Mihaela; BEJENARU, Ana-Maria. *Școala de acasă : ghid de educație parentală*. Bârlad, Sfera, 2023;
79. „ProLITERA” : revista Cenaclului ProLITERA : 2023. Redactori: prof.dr. Pavel Toma, prof. Voicu Gelu Bichineț, Alina Tanasă. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul”. An. 6, nr. 4;
80. PRUTEANU, Claudia. *Competență și eficiență în actul didactic : cercetare practic-investigativă*. Bârlad, Sfera, 2023;
81. „RESPECT” : rațiune, echitate, sănătate, pasiune, empatie, curaj, timp : 2023, an. 3, nr.7-9;
82. „Rezumate comunicări <<Acta Moldaviae Meridionalis>> : Sesiunea internațională de comunicări științifice” : 2023. An 46, 28-29 septembrie 2023;
83. ROSETI, Ancelin. *Sunt eu, Algathon!*; cuv. însoțitor de Liviu Apetroaie; il. grafice de Suzana Fântânariu. Iași, Junimea, 2023;
84. ROTARU, Silvia. *Veșnicia curcubeului* : versuri = *L'éternité de l'arc-en-ciel*. Iași, PIM, 2023;
85. *Retrospectiva revistei „Orizont literar contemporan*. Prolog de Daniel Dragomirescu; trad. de Monica

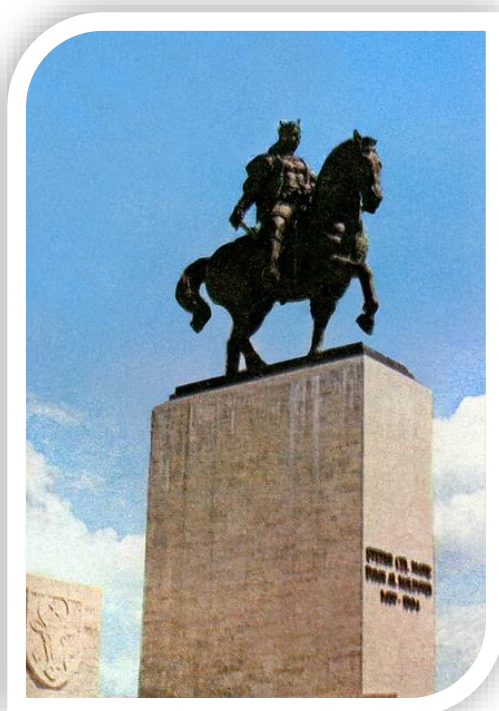
- Dragomirescu, Monica Manolachi, Elena Țăpean,... Iași, PIM, 2023;
86. SĂVUC, Mihaela. *Arhim. Dr. Ștefan Gușă – slujitor și creator*. Iași, PIM, 2023;
87. STAN, Ana-Maria. *Comunicare în limba română : auxiliar pentru clasa pregătitoare*. Bârlad, Sfera, 2023;
88. STAN, Ana-Maria. *Creșterea performanțelor școlare prin diferențierea și individualizarea instruirii : lucrare metodică-științifică*. Bârlad, Sfera, 2023;
89. STAN, Ana-Maria. *Matematică : auxiliar pentru clasa pregătitoare*. Bârlad, Sfera, 2023;
90. „Stejarul” : magazin de medicină naturistă : nr. 8-10, 2023; redactor-șef: Vicu Merlan. Huși, [s.n.], 2020-;
91. STOICA, Dorina. *Ferestre în ziduri : [versuri]*. Râmnicu Sărat, Rafet, 2023;
92. STOICA, Dorina. *Minunea credinței*. București, Eikon, 2023;
93. TAMAȘ, Carmen Gianina. *Metodele de predare-învățare în învățământul preșcolar. : metodică activităților de educare a limbajului : ghid metodic*. Bârlad, Sfera, 2023;
94. TAMAȘ, Carmen Gianina. *Micii isteței : auxiliar didactic*. Bârlad, Sfera, 2023;
95. TĂNASE, Licuța. *O călătorie în lumea gramaticii : auxiliar pentru clasa a IV-a*. Bârlad, Sfera, 2023,
96. VARVARA, Florin; ȚICĂU, Ioan. *Scurt istoric al Bisericii parohiale „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” Vovodenia din Bârlad și câteva descoperiri istorice găsite în cărțile vechi ale bisericii*. Bârlad, Sfera, 2023;
97. VASLUIUL CULTURAL. Ionel Bordeianu, Teodor Pracsiu, George Stoian; publicație editată de Casa de Cultură a Sindicatelor „Constantin Tănase” Vaslui. Slobozia, Metamorfoși, 2023;
98. „Viața noastră” : Casa de Ajutor a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad : 2023. An, 20, nr. 58-61;
99. VICOL, Diana-Petronela, coord. *Povestea românilor din pensulă și condei*. Iași, ȘTEF, 2023;
100. VICOL, Gheorghe. *Colina cu ghiociei : (poezii pentru copii)*. Iași, PIM, 2023;
101. VOICU, Iulian. *Incredibila poveste a lui Nelu Mănăstărgă : interzis incușilor și tinerilor sub 16 ani*. Bârlad, Sfera, 2023;
102. „Vremea nouă” : 2023. Redactor-șef: Gelu Irimia. An. 47, 6 vol. (ian-dec.);
103. ZAHARIA, Sergiu Marian. *Cult și arheologie liturgică în Scythia Minor : (secolele IV-VI)*. Timișoara, Eurostampa, 2023.

Liliana MOGA, bibliotecar,
Compartimentul Informare bibliografică,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

MEMORIE ȘI ISTORIE LOCALĂ

ȘTEFAN CEL MARE ȘI LUPTA DE LA VASLUI DIN 10 IANUARIE 1475 ÎN ISTORIOGRAFIE

*„Pe oasele lor s-a așezat și stă
tot pământul Moldovei ca pe umerii unor uriași”
(Barbu Ștefănescu Delavrancea - Apus de soare)*

Cunoașterea istoriei, în general, a celei naționale, în special, de către tineri și nu numai, este o necesitate stringentă în înțelegerea lumii, în cultivarea sentimentelor de solidaritate națională, de educație civică și patriotică. În spiritul acestor considerații se înscrie și victoria de la Vaslui în timpul domniei îndelungate a lui Ștefan cel Mare (1457-1504), cu puțin depășită de cea a lui Carol I, primul rege al României. În vremea sa, au avut loc multe bătălii, dar cea mai importantă este de la Podul Înalt, simbol al luptelor românilor pentru neatrănare. De aceea, în fiecare an, la 10 ianuarie, sărbătorim marea victorie a moldovenilor împotriva turcilor de la Vaslui

care, uneori, nu este marcată așa cum se cuvine de mass-media centrală și locală. După cum se cunoaște, cauzele conflictului dintre Moldova și Imperiul Otoman erau profunde și își au rădăcinile în planurile turcilor de cucerire a Europei Centrale, sultanul Mahomed al II-lea dorind să reînvie gloria strămoșilor, de extindere a stăpânirii otomane asupra țărilor din Peninsula Balcanică.

La 29 mai 1453 a căzut Constantinopolul și turcii puteau să pornească nestingheriți la noi cuceriri în Europa. Peste câțiva ani, îmbătați de victorii, ei strigau: „La Roma, la Roma”. Numai că pe drumul Romei se ridicau

urmașii romanității orientale, în frunte cu Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare, personalități care au atras atenția umaniștilor că, la Dunărea de Jos, urmașii *Cezarilor* se luptau indirect pentru „Cetatea Eternă”.

Or, pentru a ajunge la Roma, stăpânirea Dunării - numită și „Iordanul românilor”, cu fortificațiile sale, era esențială. În afara avantajelor pe care fluviul le prezenta în stăpânirea Peninsulei Balcanice, Dunărea deschidea posibilitatea cuceririi Câmpiei Panonice și, de aici, a centrului european. Cine stăpânea marele fluviu controla o mare parte din bătrânul continent, iar importanța strategică a Dunării de Jos era cunoscută de cei doi comandanți militari, ale căror armate s-au confruntat în marea bătălie din ianuarie 1475, Mahomed al II-lea și Ștefan cel Mare. Încă din 1462, Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului, arăta importanța Dunării și a cetăților de pe malul stâng în următorii termeni: „Atât timp cât Chilia și Cetatea Albă sunt ale românilor, iar Belgradul al ungarilor, nu vom putea învinge cu totul pe ghiauri”.¹³ Așa se explică de ce, în timpul campaniei din 1462, Mahomed al II-lea a trimis o flotă în Marea Neagră ca să ocupe cetatea Chilia. Dar Ștefan cel Mare intuiește evoluția ulterioară a situației politice și militare la Dunărea de Jos și se hotărăște să intre în posesia Chilie, pentru întărirea hotarului sudic al țării, pe care o stăpânește din 1465.

Referindu-se la campania din 1475, *Cronica de la Dubnic* sublinia că turcii au pătruns în Moldova „cu gândul că, dacă vor fi biruitori, să năvălească apoi asupra întregului regat al Ungariei”, relevând importanța strategică a Țării Mușatinilor.¹⁴

Aceste câteva mărturii sunt în măsură să fixeze rolul Moldovei în apărarea Europei acelei vremi și să confirme faptul că războiul purtat de Ștefan cel Mare cu Imperiul Otoman, între anii 1473-1476, a avut caracterul unei lupte pentru controlul cursului inferior al Dunării, cunoscut și sub

numele de „fluviu al destinelor”, care traversează Europa de la Vest la Est.

Desigur, planul de apărare conceput de Ștefan cel Mare era condiționat de potențialul uman și economic al Moldovei, de conjunctura internațională. El prevedea într-o primă fază adoptarea defensivei active, în scopul uzării forței adversarului. Odată realizat acest obiectiv, se preconiza trecerea la contraofensivă, înfrângerea inamicului și alungarea rămășițelor lui peste frontieră.¹⁵

Ca de atâtea ori în trecutul de luptă al țării, și de această dată, superioritatea numerică și tehnică a adversarului a fost contracarată prin diferite obstacole împotriva înaintării acestuia, cum au fost: hărțuirea dușmanului, alegerea unui loc favorabil pentru luptă și tactica adoptată în bătălie.

În legătură cu locul de desfășurare a luptei de la Vaslui, sunt mai multe păreri în istoriografie legate de toponimia zonei. Astfel, într-o broșură despre această bătălie, generalul V. Popovici pune în discuție un bogat material în care sublinia: „Locul se confirmă prin urme de teren care se pot vedea și azi, prin denumirile locale păstrate de tradiția populară la sud-vest de Vaslui, care domină valea Bârladului și a Racovei, la Dealul Paiului cu cota 267 ce poartă numele de Cetățuia...”¹⁶

Mai departe, regretatul istoric ieșean Constantin Cihodaru, originar de pe meleagurile vasluiene, susținea că podul Arapului din apropierea barajului de la Pușcași nu și-ar trage numele de la un „arap” ucis în luptă, ci de la o familie de negustori vasluieni care au existat cu numele de Arapu până în secolul XVIII¹⁷. Retragera lui Soliman-Pașa de la locul bătăliei s-a făcut în derută și panică, iar urmărirea a durat trei zile „de marți până vineri noaptea pe un mare noroi”, fapt confirmat și de Grigore Ureche în *Letopisețul Țării Moldovei*.¹⁸

Lupta de la Vaslui din 10 ianuarie 1475 se încheia cu o mare victorie a

¹³ Rosetti, Radu. *Încercări critice asupra războaielor din anii 1475-1476 despre Ștefan cel Mare și turci*, București, 1914, p. 16.

² Lupaș, Ioan. *Chronicon Dubnicense despre Ștefan cel Mare în Analele Academiei Române*, „Memoriile Secțiunii Istorice”, seria III, tomul X, București, 1929, p.356.

³ Savu, Gheorghe. *Ștefan cel Mare-campanii*, Editura Militară, București, 1982, p. 96.

⁴ Popovici, V. *Bătălia de la Racova-Vaslui din ziua de 10 ianuarie, 1975*, Vaslui, 1939.

⁵ Cihodaru, C. *Topografia luptei de la Vaslui în vol. Vaslui-Ștefan cel Mare*, 1975, p.32.

⁶ Ureche, Grigore. *Letopisețul Țării Moldovei*, Chișinău, 1990, p.4.

moldovenilor, voievodul Ștefan fiind primul principe creștin care bătuse pe turci într-o bătălie așa de importantă. În timpul domniei sale s-au scris cinci cronici în care se descrie bătălia. Astfel, în *Letopisețul anonim* sau în *Cronica de la Putna*, marea victorie de la Vaslui este consemnată lapidar, cronicarul fiind interesat mai mult de importanța ei și de personalitatea lui Ștefan cel Mare care era considerat alesul lui Dumnezeu și urmaș al vechilor împărați bizantini, fiind întâmpinat în capitala țării, Suceava, cu strigarea „să trăiască Țarul”.

Spre deosebire de vechile cronici moldovenești care ne oferă puține amănunte despre bătălia de la Vaslui, în *Letopisețul* lui Grigore Ureche, informațiile sunt mai numeroase și se referă la: forțele care se confruntă, locul și data de desfășurare a bătăliei, tactica folosită, deznodământul luptei, iar în final se aduce recunoștință lui Dumnezeu pentru marea biruință. Se pare că numărul de 120.000 de turci care au participat la lupta de la Vaslui, preluat de Grigore Ureche de la cronicarul polonez Ian Dlugosz, este exagerat, cel de 100.000 fiind mai apropiat de adevăr¹⁹.

Participarea secuilor la bătălia de la Vaslui este neîndoieabilă, iar cronicarul Dlugosz consideră că Ștefan cel Mare rupsesse „țara acestora din regatul Ungariei și o supusese sie-și”²⁰. Este, evident, o exagerare, dar se poate afirma că prezența secuilor la Vaslui se datora mai mult bunelor relații dintre Ștefan cel Mare și voievodul Transilvaniei decât bunăvoinței regelui Matei Corvin. De altminteri, cât a înțeles regele Ungariei să-l sprijine pe marele voievod s-a văzut din corespondența sa cu principii din Occident și cu Papa de la Roma, imediat după victoria de la Podul Înalt.

În continuare, cronicarul Grigore Ureche arăta că Ștefan cel Mare a venit înaintea turcilor „din sus de Vaslui, la Podul Înalt”. Această informație este greșită precum și ziua de joi când a început bătălia. În realitate, lupta a avut loc în ziua de marți

și nu joi, cum se prezintă în cronică. În încheiere, cronicarul menționa acțiunile de mulțumire față de divinitate, inițiate de marele voievod prin ținerea a trei zile de post și zidirea bisericii cu hramul „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul” care ar fi fost construită imediat după această victorie, dar, în realitate, edificarea ei s-a făcut mai târziu, la 15 ani de la marea bătălie.

În urma victoriei obținute împotriva turcilor, lupta de la Vaslui capătă treptat un caracter politic și domnul Moldovei se înfățișează tot mai mult ca un monarh feudal care trebuia să ocupe unul din primele locuri între principii vremii. Această tendință apare clar și în scrisoarea circulară adresată capetelor încoronate ale Europei din 25 ianuarie 1475, nu cu umilință, ci cu demnitate: „Mă închin cu prietenie, vouă tuturor celor care vă scriu.”²¹

Înșiruirea impresionantă a efectivelor turcești și a pașalelor care au participat la luptă demonstrează nu numai proporțiile victoriei, dar și faptul că Imperiul Otoman nu era de neînvins. De aceea, se înfățișează, lapidar, într-un stil epic de mare efect, forțele pe care le-a înfruntat: „I-am biruit și i-am călcat în picioare pe toți și i-am trecut sub ascuțișul sabiei noastre”²². Prin această scrisoare, Ștefan cel Mare se adresa principilor creștini pentru a veni în ajutorul Moldovei într-o viitoare confruntare cu Imperiul Otoman.

O altă cronică, cu aprecieri elogioase ale acțiunilor energice ale lui Ștefan cel Mare în lupta de la Vaslui, este *Chronicon Dubnicense*, numire ce derivă de la comuna slovacă Dubnic în a cărei bibliotecă s-a păstrat până în 1838 și ea menționează dezinteresul manifestat de regele Matei Corvin față de pericolul care primejduia însăși existența regatului maghiar și în același timp sunt arătate nemulțumirile oamenilor de rând față de dările numeroase impuse în scopuri străine.²³

¹⁹ Ursu, Ion. *Ștefan cel Mare și turcii*, București, 1914, p.32.

²⁰ Dlugosz, Ian. *Historiae Polonicae*, Frankfurt, 1711, p.525, apud B. P. Hașdeu, *Arhiva istorică a României*, tom. I, partea a-II-a, București, 1865, pp.36-37.

²¹ Bogdan, Ion. *Documentele lui Ștefan cel Mare*, vol. II, București, 1913, pp. 319-321.

²² *Ibidem*,

²³ *Ibidem*,

²⁴ Dlugosz, Ian. *op.cit*, p. 526.

Remarcabile cuvinte au fost exprimate și de cronicarul polonez Ian Dlugosz în lucrarea *Historia Polonia*, care relatează momente importante din istoria noastră. *Cronica* lui Dlugosz conține informații prețioase legate de locul bătăliei, de efectivele celor două armate și despre importanța luptei. Ian Dlugosz, ca mai toți cronicarii timpului, a văzut în Ștefan cel Mare pe oșteanul, cruciatul, cel mai vrednic și mai indicat să fie numit în fruntea coaliției statelor europene dornice să lupte împotriva turcilor, după victoria de la Podul Înalt.²⁴ Știrile, consemnate de Dlugosz, au fost preluate și de alți cronicari polonezi ca: Miechowski, Crommer, Strykowski și Bielski, care au relatat în operele lor faptele de vitejie ale marelui voievod.

Istoriografia italiană din Evul Mediu a acordat o atenție deosebită bătăliei de la Podul Înalt. Studiul unor documente venețiene evidențiază faptul că vestea victoriei moldovenilor interesa în cel mai înalt grad statul dogilor și de aici alte orașe aflate sub influența lor. Astfel, cronică venețiană a lui Francesco Longo sublinia că, până la bătălia de la Vaslui, hoardele turcești nu mai suferiseră o așa mare înfrângere.

Un alt document important în care apar informații despre lupta de la Vaslui este scrisoarea de la Buda, în care se menționează, ca și la Dlugosz, că urmărirea turcilor a durat de marți până vineri. Date interesante despre bătălia de la Vaslui sunt menționate și în *Cronica Austriacă*, dar și în *Cronica Lituaniană*. În Europa apuseană, bătălia de la Vaslui a avut ecouri târzii, fiind amintită în lucrările lui Johannes Leunclavius și ale iezuitului Philippus Briotius. Acesta din urmă își începe lucrarea cu bătălia de la Baia din 1467.

Cronicarii turci prezintă în scrierile lor succint bătălia de la Vaslui, dar toți recunosc dezastrul expediției conduse de Soliman-Pașa. Desigur, victoria de la Vaslui a arătat încă o dată forța de luptă a românilor de care turcii vor trebui să țină seama și rolul acestora ca zid de apărare a Europei și civilizației creștine.

Scrierile creștine referitoare la bătălia de la Vaslui, atât cele interne, cât și cele

externe, redau mai mult proporțiile sau mărimea luptei și în mai mică măsură amănuntele dorite de istorici pentru că atenția cronicarilor, îndeosebi a celor străini, din secolul al XV-lea sau de mai târziu, a avut în vedere gloria militară a marelui voievod, „Palatinus Valahiae” care, apărându-și țara, apăra și Europa, oprind pentru câteva decenii ofensiva otomană. Mai toți cronicarii vremii au văzut în marele voievod pe conducătorul capabil să lupte împotriva turcilor, cum îl aprecia și Dlugosz, domnitorul fiind comparat de unii chiar cu Alexandru cel Mare.

Cu trecerea vremii, scrierile despre bătălia de la Podul Înalt devin mai bogate în amănunte, dar de multe ori contradictorii, ceea ce a dus la apariția unor opinii diferite în legătură cu anumite aspecte ale bătăliei cum ar fi numărul luptătorilor, ajutorul primit de moldoveni, ziua și locul de desfășurare a ostilităților.

Pe baza izvoarelor istorice de care dispunem se poate afirma că în lupta de la Vaslui au participat forțe impresionante, circa 40.000 de oșteni moldoveni, dintre care mulți răzeși, 5.000 de secui, 1.800 de unguri și 2.000 de polonezi, având și 20 de tunuri. Prezența unui mare număr de secui la bătălie s-a datorat mai mult înțelegerilor dintre voievodul Transilvaniei și domnul Moldovei, înțelegeri impuse de nevoia constituirii unui front comun în fața aceleiași primejdii. Era o acțiune de solidaritate impusă de gravitatea momentului.²⁵

Opiniile diferite în legătură cu ziua și locul desfășurării bătăliei se datorează interpretărilor eronate ale unor informații mai vechi din cronicile vremii. Astfel, data luptei în *Cronica moldo-germană* și în *Letopisețul Țării Moldovei* al lui Grigore Ureche apare ziua de joi, 10 ianuarie 1475, dar informația este eronată. O situație asemănătoare o întâlnim și în legătură cu locul de desfășurare a luptei de la Vaslui. Din cauza informațiilor contradictorii existente în izvoare, istoricii din trecut s-au împărțit în două tabere. Unii au admis că lupta a avut loc la 14 km. nord de Vaslui, lângă actualul sat Cântălărești, alții, precum Constantin C. Giurescu și Constantin

¹³Giurescu, Constantin C. *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 104.

Rezachievi, consideră că bătălia a avut loc la sud de Vaslui, în apropiere de Munteni de Jos, la confluența Racovei cu Bârladul.

De asemenea, izvoarele istorice ale învingătorilor și învinșilor recunosc că bătălia de la Vaslui s-a încheiat cu o mare victorie a moldovenilor conduși de Ștefan cel Mare. Timp de trei zile, cavaleria ușoară moldoveană a urmărit și a distrus o mare parte din armata otomană în retragere. După cum mărturisea Mara, văduva sultanului Murad I, „niciodată o oaste turcească n-a mai suferit o astfel de înfrângere”.

După 1989, faptele de vitejie ale marelui voievod sunt marcate de autoritățile locale, în fiecare an, la 10 ianuarie, când se sărbătorește victoria de la Vaslui, și la 2 iulie, când se comemorează trecerea în eternitate a domnitorului Ștefan cel Mare, cel care a fost numit „Soarele Moldovei”.

În rândurile de mai jos, prezentăm succint câteva considerații asupra acestui conducător de excepție din istoria patriei. Această personalitate complexă simbolizează forța militară a poporului român și ideea luptei pentru păstrarea ființei statale. De altminteri, efigia domnitorului este omniprezentă pe meleagurile vasluiene și nu numai.

Ștefan cel Mare a fost fiul lui Bogdan al II-lea și nepot al lui Alexandru cel Bun. Devine domn în aprilie 1457 după ce înfrânge pe rivalul său Petru Aron, la Doljești, pe 12 aprilie, și la Orbic, în ținutul Neamțului, pe 14 aprilie. Este înscăunat ca voievod pe „Câmpia de la Direptate”, de lângă Suceava, fiind uns cu mir de mitropolitul de atunci, Teoctist. A fost cea mai lungă domnie a unui conducător autohton, iar Moldova a avut cea mai mare întindere, cu un sistem de apărare format din cetăți strategice construite în interior și pe Nistru. În acea vreme, târgul Vaslui era în centrul țării.

Într-adevăr, această zonă a intrat pentru totdeauna în cartea de aur a istoriei naționale prin eroicele fapte de vitejie săvârșite de oastea condusă de viteazul voievod în memorabila bătălie de la Podul Înalt, din 10 ianuarie 1475, denumită de Nicolae Iorga „Termopilele Românești”, comparând această victorie cu a grecilor împotriva perșilor, iar istoricul Constantin C. Giurescu a apreciat-o „drept cea mai mare biruință câștigată de creștini asupra turcilor

până la asediul Vienei din 1683”, armata moldovenilor fiind cea mai mare din epoca medievală. De curând, diorama cu bătălia de la Vaslui de la Muzeul Județean a fost restaurată, modernizată și adaptată noului sistem informațional.

Ștefan cel Mare a fost, fără îndoială, cea mai puternică personalitate a românilor. El rămâne un *model* al poporului în slujba căruia și-a pus calitățile excepționale de organizator, diplomat și comandant de oști, cu urme adânci în istoria patriei noastre. Strălucita sa domnie a fost într-o perioadă când amenințarea otomană era tot mai mare și se impunea concentrarea tuturor eforturilor pentru apărarea libertății și independenței țării. Marele voievod a înțeles just cerințele epocii și s-a sprijinit pe păturile de bază în consolidarea țării. În timpul domniei sale, târgurile și satele vasluiene, ca de altfel întreaga Moldovă, dobândesc o dezvoltare social-economică, politică și culturală deosebită, cunoscută în istoria civilizației românești sub numele de *epoca ștefaniană*.

De altminteri, însuși marele domnitor considera Moldova o „Poartă a creștinătății și dacă aceasta va cădea, întreaga creștinătate va fi în mare primejdie”. De aceea, victoria de la Vaslui și alte bătălii susținute de marele voievod au împiedicat expansiunea Islamului la nordul Dunării.

Pe plan intern, a inițiat măsuri menite să întărească puterea centrală și să contribuie la dezvoltarea economică, la creșterea capacității de apărare a Moldovei, domnia sa fiind perioada de *apogeu* a afirmării românilor în evul mediu. Istoricul Nicolae Iorga sublinia că domnitorul „a găsit o țară de lemn și a lăsat-o de piatră”. Marele voievod a poposit în repetate rânduri la Vaslui, unde avea curțile domnești, iar moșia târgului îi aparținea, ceea ce explică în mare parte de ce Vasluiul conservă cele mai multe legende referitoare la numele lui Ștefan cel Mare. Dintre acestea, amintim pe aceea legată de „Movila lui Burcel”, situată la 20 Kilometri de reședința județului, unde se organizează anual, ca și în alte localități, manifestări cultural-artistice.

De asemenea, acțiunile sale militare și politice aveau drept scop întărirea credinței ortodoxe, fiind un mare ctitor de biserici și mănăstiri cărora le-a făcut numeroase danii. Amintim dintre acestea:

Mănăstirea Putna, numită „Ierusalimul neamului românesc”, bisericile de la Voroneț și „Sfântul Ioan” din Vaslui, ultima construită doar în patru luni de zile (aprilie-septembrie 1490), așa cum ne relevă pisană de la intrarea în această ctitorie ștefaniană. Este demn de semnalat și faptul că în fiecare zi, la vecernie, în mănăstirile de la muntele Athos se pomenește numele binecredinciosului Ștefan. A fost numit și „atlet al lui Hristos” de Papa Sixt al IV-lea, conducătorul din acea vreme al Bisericii Catolice. Protecția viguroasă acordată de Ștefan cel Mare Bisericii este exprimată în mod elocvent prin dezvoltarea arhitecturii eclesiastice a „stilului moldovenesc”, care constituie un element-cheie în înțelegerea regimului său. De asemenea, Preasfințitul Episcop Ignatie al Eparhiei Hușilor evidențiază la 10 ianuarie 2022, la manifestările omagiale dedicate bătăliei de la Vaslui, că marele voievod a fost: „Un om smerit, un om plăcut, care îți inspiră multă liniște, foarte mult duh de înțelepciune, foarte multă așezare lăuntrică și, mai ales, duh de pace în relațiile dintre oameni”.

Din vremea sa, se păstrează trei steaguri, cu imaginea Sfântului Gheorghe omorând balaurul, care simboliza pericolul otoman, unul se află la Muzeul Militar Central din București, altul la Putna și al treilea la Mănăstirea Zografu de la Muntele Athos. Steagul din Capitală a fost supus recent unui proces de restaurare, care a durat mai bine de șapte ani. Inițial, broderia a fost lucrată pe suport din mătase, dublată cu o țesătură din in. Suportul de mătase s-a degradat de-a lungul vremii și a fost înlocuit de călugări, din neștiință, cu o catifea de calitate inferioară care a afectat starea originală a piesei. Exponatul este o broderie bizantină realizată în secolul al XV-lea, care îl înfățișează pe Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, socotit simbolul armatei și biruinței militare²⁶.

De altminteri, Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a hotărât, în 1992, sanctificarea și trecerea marelui voievod în Sinaxar, în rândul sfinților, alături de Constantin Brâncoveanu și fiii săi. Ziua sa de prăznuire este în fiecare an la 2 iulie, când a trecut în lumea celor drepți și au loc

manifestări omagiale în județ. Ca orice muritor, neîndoielnic, marele voievod a făcut și greșeli, a omorât fără „județ” pe boierii trădători în târgul Vasluiului, în 1471, precum Isaia vornicul, Negrilă paharnicul și Alexa-stolnicul. A avut trei soții legitime și a fost un erou al ortodoxiei prin luptele sale de apărare a civilizației creștine, personalitatea sa intrând în mentalul colectiv la puțin timp după moarte. Recent, un sondaj desfășurat în rândul românilor, l-a situat pe primul loc între personajele cele mai iubite din Istoria Neamului.

Domnia lui Ștefan cel Mare s-a remarcat prin fapte de rezistență și succese diplomatice, care stau la baza regimului său. Marele voievod a fost descris nu doar ca împărat, ci chiar ca un descendent al lui Constantin cel Mare, fondatorul Constantinopolului și protectorul creștinătății ortodoxe răsăritene.²⁷

A dominat istoria Moldovei aproape o jumătate de secol și fascinantă sa personalitate l-a determinat pe marele istoric Nicolae Iorga să-l caracterizeze cu următoarele cuvinte: „Domn adevărat... iubitor de Țară și Neam. Întrînsul găsisse poporul român cea mai curată și deplină icoană a sufletului său”²⁸..., care exprimă chintesența virtuților neamului românesc, aprecieri ce sunt înscrise și pe statuia din bronz, înaltă de 5 m, a marelui voievod din centrul civic al urbei, operă a sculptorului ieșean Eftimie Bârleanu. Printr-o hotărâre a autorităților locale, începând cu anul 1997, Ștefan cel Mare și Sfânt a devenit *patronul spiritual al județului Vaslui* - efigia sa fiind emblematică în cadrul unor manifestări culturale și spirituale din acest colț de țară.

Asupra acestei domnii s-au aplecat mari istorici, dintre care amintim: C.C. Giurescu, Nicolae Grigoraș, Șerban Papacostea, Ion Cupșa, C. Rezachievici, Gh. Duzinchevici, C. Cihodaru etc. Dar cea mai importantă carte despre Ștefan cel Mare aparține lui Nicolae Iorga, apărută în 1904, care a circulat clandestin în Bucovina, contribuind la întărirea conștiinței naționale din această zonă a țării.

În amintirea faptelor sale de vitejie înfăptuite de marele voievod pe aceste meleaguri, la sud de Vaslui, la Secuia, s-a

²⁶ „Historia”, an XI, nr. 115, iulie, 2011, p. 77.

²⁷ Eagles, Jonathan. *Ștefan cel Mare și Constantin cel Mare*, în „Istorie și civilizație”, nr. 26, noiembrie 2011, p.6.

²⁸ Iorga, Nicolae. *Istoria lui Ștefan cel Mare povestită neamului românesc*, Editura Minerva, București, 1904, p. 204.

inaugurat în 1975, în prezența autorităților locale, cea mai frumoasă statuie ecvestră din țară a lui Ștefan cel Mare, operă a sculptorului Mircea Ștefănescu, care domină frumoasa vale a Bârladului. Pentru această lucrare, artistul a fost distins cu premiul național pentru sculptură pe 1975. Monumentul are o înălțime de 7 m și o greutate de 19 tone de bronz, fiind așezat pe un soclu de 8 m. În zilele noastre, întregul ansamblu se află într-un program de restaurare, în colaborare cu istorici de la Soroca, Republica Moldova.

De asemenea, temporar, în anii celui de-al Doilea Război Mondial, statuia lui Ștefan cel Mare de la Chișinău, având crucea în mână, simbol al conștiinței naționale din Basarabia, a fost adăpostită în curtea Bisericii „Sfântul Ioan” din Vaslui pentru a fi ferită de furia bolșevică. Totodată, cea mai veche stradă din municipiu îi poartă numele, azi bulevardul Ștefan cel Mare, care traversează urbea de la nord la sud, fiind recent modernizată. Alte instituții și societăți culturale din urbe și județ îi poartă numele, precum Muzeul Județean de Istorie, Școala nr. 5 Vaslui, Centrul Civic etc.

Așadar, faptele mărețe ale viteazului domnitor să fie exemplu de virtute moral-creștină, de unitate, nu de dezbinare, în momentele importante ale neamului românesc, și nu de partizanat politic, mai ales acum în vremuri de criză, într-o lume în schimbare, secularizată, când educația patriotică este în declin... Rămâne o personalitate excepțională în istoria

națională prin realizările sale în toate segmentele societății, înfăptuiri apreciate în țară și peste hotare. Marele voievod devine cu trecerea timpului o veritabilă icoană a neamului.

Fie ca actele sale de vitejie să ne încălzească inimile și să ne dea încredere în viitor!

Bibliografie selectivă:

Bogdan, Ion. *Documentele lui Ștefan cel Mare*, vol. II, București, 1913.

Cihodaru, Constantin. *Topografia luptei de la Vaslui* în vol. *Vaslui-Ștefan cel Mare*, 1975.
Iorga, Nicolae. *Istoria lui Ștefan cel Mare povestită neamului românesc*, București, Editura Minerva, 1904.

Lefter, Lucian-Valeriu. *Boieri ai Moldovei, înainte și în vremea lui Ștefan cel Mare*, Cluj-Napoca, Editura MEGA, 2022.

Lupaș, Ioan. *Chronicon Dubnicense despre Ștefan cel Mare*, în *Analele Academiei Române „Memoriile Secțiunii Istorice”*, seria III, tomul X, București, 1929.

Popovici, Victor. *Bătălia de la Racova-Vaslui din ziua de 10 ianuarie, 1975*, Vaslui, 1939.

Rosetti, Radu. *Încercări critice asupra războaielor din anii 1475-1476 despre Ștefan cel Mare și turci*, București, 1914.

Savu, Gheorghe. *Ștefan cel Mare-campanii*, București, Editura Militară, 1982.

Ureche, Gheorghe. *Letopisețul Țării Moldovei*, Chișinău, 1990.

Ursu, Ion. *Ștefan cel Mare și turcii*, București, 1914.

prof. dr. Nicolae IONESCU, Vaslui

MEMORIE ȘI ISTORIE LOCALĂ

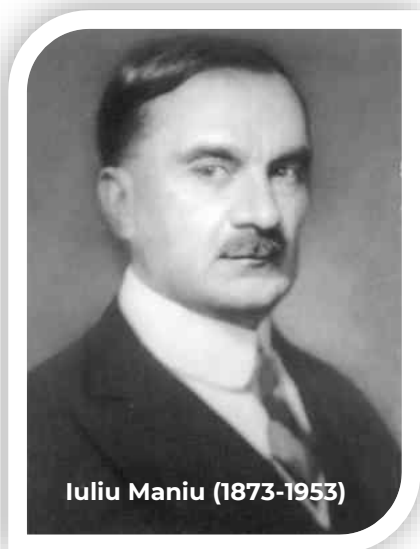
JANDARMII BÂRLĂDENI ÎN ACȚIUNE (1947-1948)²⁹ (II)**e. Jandarmii bârlădeni – paznicii pâinii rușilor și mămligii românilor**

Cu toate că nu se pomenea nimic în regulamentul cu atribuțiunile jandarmilor de participare a acestora la colectarea cotelor de cereale, precum și la asigurarea securității transportului roadelor câmpului, totuși, s-a întâmplat și asta deoarece pe atunci funcționau de minune liberul arbitru, dar și prostia mare cât castelul cu două turnulețe al împăratului-președinte țigano-rom din România. La 4 decembrie 1947, Banca „Federala” Tutova trimisese Legiunii de Jandarmi loco adresa nr. 5380 în care, nevoalat și cu ton de putere ierarhic-superioară, cerea sprijinul în spinoasa problemă a colectărilor obligatorii ce urmau a lua, în mare parte, drumul hămesitei Rusii, patria țarului roșu Stalin: „Rugăm să binevoiți a dispune organelor Dvs. din subordine de a da tot concursul pentru transportarea cantităților de cereale colectate, dela magazinele Cooperativelor până la cel mai apropiat centru de colectare, precum și la colectarea și predarea cotelor obligatorii de floarea soarelui pentru a se executa la timp planul de colectare”. Șeful băncii anexase și un „Tablou de cooperativele din județul Tutova care mai au în depozite provizorii cantități de cereale din colectarea recoltei 1947 și urmează a fi transportate în depozitele definitive conform INC (Institutul Național al Colectărilor, n.n.) nr.(...) din 1947”. Cooperativele evocate nu

erau altele decât cele înființate pe timpul „ticălosului regim burghezo-moșieresc”, la îndemnul marelui Spiru Haret, numai că atunci avuseseră scopul ajutorării țăranilor prin acordarea de împrumuturi cu dobândă mică, pe când acum deveniseră sucursale ale INC-ului a cărui principală atribuțiune era aceea de spoliere a producătorilor în favoarea rușilor. Iată câteva nume de cooperative și, între paranteze, comunele pe raza cărora activau: „Ajutorul țăranului (Adam), Unirea (Avrămești), Plugarul (Bogdănița), Înlesnirea traiului (Bogdănești), Alexandru Vlahuță (Buda-Pătrășcani), Izvorul (Odaia Bursucani), Bogăția (Coroiești), Izvorul bogăției (Docani), Izvorul Mirenilor (Mireni), Unirea țăranilor (Ivești), Banca Populară Țărănească (Pochidia), Banca Comerțul Creștin (Plopana), Banca Înfrățirea (Popeni), Regina Maria (Perieni), Frăția (Puești), Progresul țăranului (Punțișeni), Agricultorul (Pogana), Bradul (Rădeni), Biruința săteanului (Popeni), Fagurul (Prisecani), Alexandru Ioan Cuza (Șendrești), Dreptatea (Sălceni), Plugarul (Șuletea), Trei Izvoare (Rădești), Unirea (Banca), ș.a.”. Din toate aceste depozite provizorii, cerealele luate cu anasâna țăranului tutovean urmau a fi transportate în depozitele permanente de la Bârlad (Antrepozitele generale) și Gara Banca.

²⁹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Vaslui (în continuare, SJAN), fond *Sectorul de jandarmi Bârlad*. Dosarele: 1, 2, 5, 7/ 1947-1948; 2, 4, 18, 22 și 31/1948-1949. Mulțumiri doamnelor Ancuța Truică și Mihaela Apostu, director, respectiv șef la Sala de studiu de la sus-numita instituție, pentru sprijinul necondiționat pe care l-au dat și-l dau cercetării istorice.

f. Dezarmați țărăniștii!

Pe 10 octombrie 1926, cu toată împotrivirea marelui Nicolae Iorga, fruntașii partidelor național (Iuliu Maniu) și țărănesc (Ion Mihalache) au hotărât fuzionarea și formarea unei alte formațiuni politice ce a primit numele de Partidul Național Țărănesc. După ce a fost atât la putere, cât și în opoziție, acest partid a fost scos în afara legii în urma înscenării de la Tămădău ce s-a consumat la 14 iulie 1947, atunci când fruntașul Ion Mihalache și cei câțiva colaboratori de încredere care îl însoțeau au fost prinși când încercau să fugă din țară la bordul unui avion. Cu o suspectă viteză de reacție, pe 19 iulie, Camera Deputaților a votat ca tuturor deputaților acestui partid, aleși la 19 noiembrie 1946, să li se ridice imunitatea parlamentară. Desființarea acestuia a survenit la data de 29 iulie printr-o hotărâre de guvern. Între timp, toți capii PNȚ-ului au fost arestați, condamnați și aruncați în sumbrele pușcării comuniste. Iuliu Maniu a murit la Sighetul Marmăției, iar Ion Mihalache, la Râmnicu Sărat. Sentințele fuseseră date în ziua de 11 noiembrie 1947, ocazie bună pentru ultrareacționarul ziar bolșevic „Scânteia” de a-și da în petec scriind o mare cantitate de insalubrități la adresa celor doi mari lideri, patrioți până-n

măduva oaselor. Cu toată decapitarea partidului, noile autorități comuniste nu aveau liniște numai la gândul că un număr însemnat de membri simpli sau cu oareșce mărunte și onorifice funcții pe plan local dețineau în mod cât se poate de legal arme de vânătoare așa că, la data de 26 noiembrie 1947, Direcția Generală a Poliției a emis ordinul circular nr. 23.878, ce a fost trimis și maiorului C. Popovici, comandantul Legiunii de Jandarmi Tutova. Ofițerul I-a retransmis subunităților din subordine, adică și Sectorului de jandarmi din Bârlad. Iată ce conținea acest document: „(...) Comandanții de sectoare vor verifica personal situația la fiecare post de jandarmi și vor ridica armele și permisele dela membrii fostului PNȚ-Maniu”. Se mai ordonau și alte măsuri coercitive de genul celor pe care le voi enumera mai departe, din document: „1) Nu li se vor mai elibera permise de port armă în viitor; 2) Se vor face percheziții domiciliare cu îndeplinirea formelor legale pentru țărăniștii semnalați că posedă arme, pentru ridicarea lor”. Ordinul de la București fusese semnat de către omul „noii ordini”, generalul de poliție C.I. Dianu. Până la desființarea unui simbol al unității

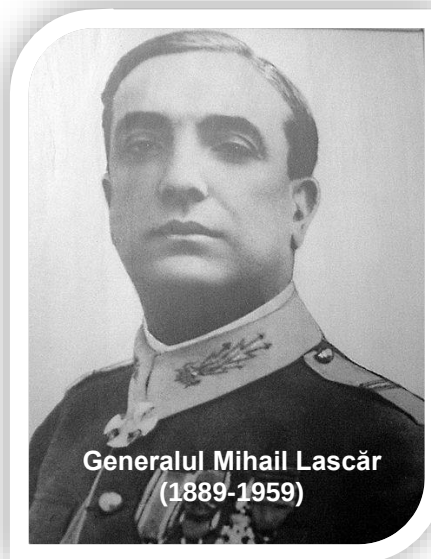
și independenței României și trecerea lui sub comanda Direcției Generale a Securității Poporului (DGSP), mai erau doar

câțiva pași. Până atunci, jandarmii bârlădeni își vedeau mai departe de misiunile încredințate, conform statutului.

În baza ordinelor nr. 42.080/1947 al Inspectoratului de Jandarmi Galați și nr. 825.300/1947 al Ministerului Apărării Naționale, comandantul Legiunii de Jandarmi Tutova, maiorul Coriolan Popovici, dispusese trimiterea adresei nr. 24.256/4 decembrie 1947 subordonaților de la Sectorul Bârlad. În document era vorba despre portul uniformei militare de către jandarmii în termen în cazul concediilor și al permisiilor. Faptul în sine nu era o noutate absolută deoarece și până atunci ostașii permisionari veneau la baștină în uniforme militare bine puse la punct, însă, de data aceasta, interveniseră unele particularități care ar fi avut rolul de a ridica prestigiul armei. Iată amănuntul: „...bine voțiți a cunoaște că ostașii care pleacă în permisi și concedii, pot călători în ținută militară, însă nu au voie să o poarte acasă la diferitele munci agricole sau altele”. Excepție făceau doar zilele de sărbătoare, potrivit documentului citat. Bineînțeles că neexecutarea ordinelor de mai sus atrăgea după sine pedepse disciplinare, mai puțin bătaia ce fusese interzisă în armata română încă din primăvara anului 1945.

g. Ce a fost ASMAR?

La grindina deasă care se abătuse asupra țării noastre sub forma diferitelor asociații, organizații și bisericiuțe, în special după 6 martie 1945, toate înființate și controlate de către Partidul Comunist Român, mai lipsea una: aceea a soților militarilor activi (subofițeri, ofițeri și generali, desigur). Deci, acronimul de mai sus însemna Asociația Soților Militarilor Activi din România și fusese moșită de însuși generalul trădător Mihail Lascăr (1889-1959) care dispusese chiar și emiterea unor „Instrucțiuni” înregistrate la secretariatul Ministerului Apărării Naționale sub numărul 90/10 octombrie

1947. Trebuie spus că Lascăr ocupa funcția supremă a acestui minister la acea dată. Folosirea epitetului „trădător” nu este întâmplătoare deoarece l-au folosit alții înaintea autorului acestor rânduri. Până la a ajunge să ocupe înalte demnități sub regimul comunist, acest general a luptat în cel de al doilea război balcanic, în Primul Război Mondial și în cel de al Doilea Război Mondial participând la Bătălia de la Stalingrad de partea forțelor germane. A fost luat prizonier de Armata Roșie la 22 noiembrie 1942. Pentru merite de război a fost decorat cu Frunze de Stejar la Crucea de Cavaler a Crucii de Fier (una dintre cele mai înalte distincții militare germane, primită de încă doi militari români, generalii Corneliu Teodorini și Petre Dumitrescu) și cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a II-a. În timp ce era prizonier la Armata Roșie, a optat pentru trecere de partea inamicului sovietic, încălcându-și astfel jurământul militar de credință față de țară și rege. Prin această acțiune, a contribuit, în calitate de comandant și ofițer superior, la formarea Diviziei sovietice de voluntari români „Horia, Cloșca și Crișan”, ca parte a armatei viitorilor ocupanți și asupritori feroce ai țării noastre. Mihail Lascăr a revenit în țară după 23 august 1944, contribuind alături de Valter Roman (tatăl fostului premier Petre

Roman), care îndeplinea funcția de comandant politic al diviziei, la impunerea comunismului în România. În perioada 1 octombrie 1945 - 30 noiembrie 1946, generalul de armată Mihail Lascăr a condus Armata a IV-a, a îndeplinit funcția de președinte al Comisiei electorale a armatei, contribuind substanțial la fraudarea alegerilor din 19 noiembrie 1946. După acest simulacru electoral și venirea la putere oficială a comuniștilor, a fost numit ministru al Apărării Naționale, funcție pe care a îndeplinit-o până în luna decembrie a anului 1947, când a fost înlocuit de Emil Bodnăraș. În anul 1949, a fost și comandant al Academiei Militare din București ³⁰. Potrivit celor scrise în capitolul numit „Cu Divizia 21 Infanterie la război”, generalul Mihail Lascăr s-a bucurat de înalta apreciere a mareșalului Ion Antonescu numindu-l într-un ordin de zi pe armată „Un adevărat erou al Națiunii Române”. Până la urmă, încrederea i-a fost trădată mișelește. Dar, revenind la documentul de constituire a ASMAR, iată introducerea: „În ziua de 12 Mai 1947, s'a constituit (urmează numele complet și acronimul, n.n.), care este condusă de un Comitet central prezidat de D-na Maria, General de Armată Mihail Lascăr, având ca secretară generală pe D-na Traiana, General Teclu Iacob (un alt trădător de neam care a tras cartea câștigătoare comunistă pentru propria-i piele, n.n.)”. Până la aflarea altor amănunte interesante despre asociația femeilor milităroase, iată câteva date biografice despre generalul Iacob Teclu. În noiembrie 1942, locotenent-colonel fiind, a fost luat prizonier de război de către sovietici. Împreună cu un grup de ofițeri superiori români (între care locotenent coloneii - ulterior generalii - Nicolae Cambrea și Floca Arhip) și cu sprijinul activ al comuniștilor români refugiați în U.R.S.S, el a participat la constituirea oficială, la 15 octombrie 1943, a Diviziei de voluntari „Tudor Vladimirescu”. Iacob Teclu a fost numit ca șef de stat-

major al acestei mari unități (1943-1945), participând la campania antihitleristă de pe Frontul de Vest. În perioada 31 ianuarie-10 martie 1945, colonelul Teclu a fost comandant al Diviziei Tudor Vladimirescu. În anul 1945 este înaintat la gradul de general de brigadă (cu o stea). În perioada 26 iunie 1947-12 februarie 1948, a fost comandant al Comandamentului Trupelor de Grăniceri din România. Secretar general pentru Trupe al M.A.I. (ian.-mai 1948), subșef al M.St.M. (mai 1948-august 1949, 1950-1952), șeful Direcției Pregătire de Luptă (1949-1950). În perioada 1 mai 1952-12 octombrie 1955, generalul de armată Iacob Teclu a condus Regiunea a III-a Militară, cu sediul la Cluj. Între anii 1957-1965, generalul de armată Iacob Teclu a fost comandant al Academiei Militare din București. A devenit ulterior președinte al Asociației Veteranilor de Război din R.S. România. Prim-loctiitor al M.F.A. (Ministerul Forțelor Armate; 1955-1959) și președintele Comisiei Superioare de Regulamente a M.Ap.N., Generalul Teclu a fost decorat atât pentru activitatea militară desfășurată, cât și pentru serviciul credincios în slujba Partidului Comunist. Menționăm următoarele decorații: Ordinul „Mihai Viteazul”, cl. III cu spade (Decretul regal 3232/11.11.1946); Medalia „Secera și

Generalul Iacob Teclu
(1899-1976)

³⁰ Informații preluate după wikipedia.org și prelucrate de autor

Ciocanul” etc. Deci, sub comunism, trădarea ajunsese o mare virtute răsplătită cu salarii grase și tinichele strălucitoare³¹. Revenind la instrucțiunile semnate de către ministrul Lascăr (ce avusese înaltul tupeu de a o numi la conducere pe nevastă-sa inaugurând, astfel, ticăloasa promovare a neamurilor de toate gradele, de care nu am scăpat nici astăzi), acestea aveau ca scop, nici mai mult, nici mai puțin, decât „...de a grupa soțiile de militari în vederea ajutorării reciproce, pentru a **ridica nivelul cultural** (subl. ns.) și pentru a-și forma educația cetățenească **democratică** (subl. ns.)”. Este știut faptul că bolșevicii autohtoni schimbaseră sensurile cuvântului „democrație” cu toate celelalte cuvinte din familie, exclusiv în favoarea lor, numindu-i pe adversarii reali sau închipuiți „reacționari”, „dușmani ai poporului muncitor”, „lepre”, „lipitori”, „mârșavi”, „buni de atârnat în ștreang” etc., etc., etc. Urmău în document elementele privind organizarea în teritoriu cu funcțiile respective. Instrucțiunile aveau și un paragraf special ce privea numai posturile de jandarmi deoarece acestea existau exclusiv în mediul rural, mediu în care comuniștii începuseră, deja, să-și introducă nocivele idei ce aveau să bage pe mulți, prea mulți oameni cinstiți și curați la cuget la pușcărie. Luând în calcul (ipotetic!) că nevestele subofițerilor de jandarmi-șefi de posturi erau obligatoriu de-o aleasă educație, erudiție și inteligență, la capitolul 2 „Activități culturale educative”, Lascăr prevăzuse următoarele acțiuni de duminire a sătencelor, la fel cum încercaseră și activiștii Partidului Frontul Plugarilor să le învețe pe acestea rețete de preparare a mămăligii sau a pâinii, cu puțin timp în urmă: „a) Ședințe săptămânale cu sătencele la care să se facă revista presei după ziarul Glasul Armatei; b) Formarea de echipe artistice sătești prin grija soțiilor jandarmilor; c) Formarea de biblioteci sătești; d) Abonarea populației rurale la

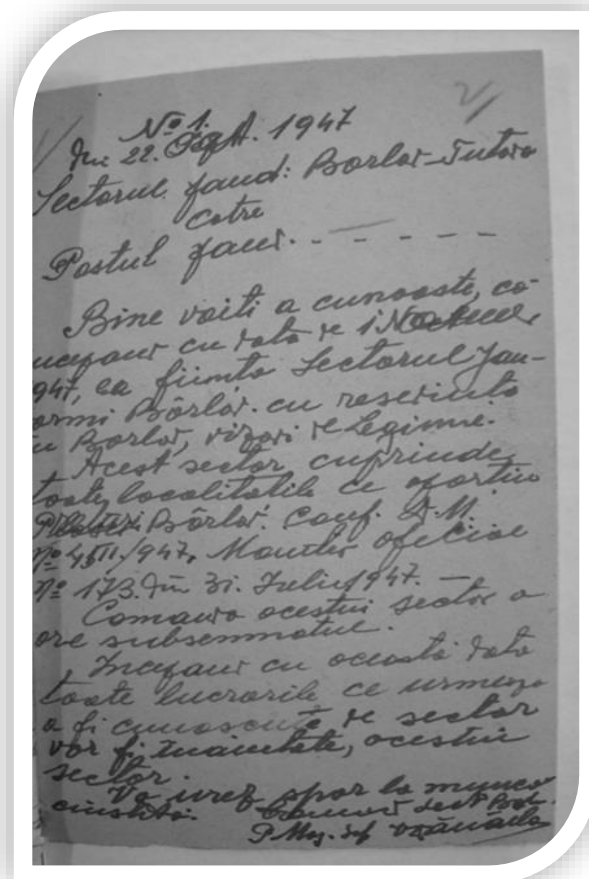
ziarul Glasul Armatei; e) Înființarea școlilor de adulți în colaborare cu celelalte organizații democrate locale; f) Seminarii cu sătencele asupra temelor primite dela Legiune”. Odată ce cuvântul „seminar” înseamnă „Formă de activitate didactică în cadrul învățământului superior prin care studenții fixează și adâncesc cunoștințele predate la curs sau execută lucrări practice sub conducerea unui profesor”, atunci ne putem da seama de aberațiile semantice și frenezia de care fuseseră cuprinși responsabilii viitorului României de atunci pe termen lung. Ca și semianalfabetul ministru al agriculturii și domeniilor din primul guvern condus de doctorul Petru Groza, Romulus Zăroni (6 martie 1945-5 noiembrie 1946), generalul Lascăr căzuse în aceeași capcană a inutilităților și imbecilității atunci când și-a pus țucălarul să așterne pe hârtie fel de fel de prostioare la capitolul al III-lea al „grandioasei” lui asociațiuni. Iată ce sfaturi dăduse nevestelor bravilor majuri de pe la comunele patriei „democrate”: „a) Ședințe practice cu sătencele asupra conservării legumelor și importanței lor nutritive (de parcă femeile țăranilor noștri abia ieșiseră din epoca de piatră și habar n-aveau cum se face bulionul sau melanjul pentru ciorbel, n.n.); b) Pregătirea mâncărilor din produsele țărănești; c) Higiena corporală și a locuințelor; d) Activitatea femeii în domeniul productivității, creșterea albinelor, a viermilor de mătase, a epurilor de angora, etc.”. Nu merg până la capăt cu parcurgerea acestor elucubrații și insanități jignitoare pentru biete femeii de atunci care ajunseseră să fie învățate de jumătățile jandarmilor bugetari ai statului cum să folosească săpunul sau leșia. Partea cea mai sensibilă o reprezenta obligativitatea membrilor ASMAR de a plăti obișnuita și obligatoria cotizație lunară care fusese calculată astfel: „Pentru femeile subofițerilor și maiștrilor militari de lei 15 și 50 de lei pentru cele de ofițeri”.

³¹ Informații preluate după wikipedia.org și prelucrate de autor

Datorită faptului că cei (cele) din Comitetul Central de la București primeau, probabil, leafă pentru această „dolce farniente” (dulce facere de nimic, trândăveală, tândăleală etc.), regulamentul prevăzuse, grijuliu, „... trimiterea unei cote lunare de 20% din cotizații Comitetului Central”.

De vor fi fost acțiuni organizate de soțiile jandarmilor tutoveni imediat după constituirea asociației (mai, 1947), nu știm, dar o vom considera ca fiind prima pe aceea din data de 21 octombrie 1947, atunci când președinta și secretara filialei județene Tutova au trimis Sectorului de Jandarmi Murgeni adresa nr. 37, prin care solicitau niscaiva contribuții la organizarea unei festivități, chiar dacă abia se mai ostoisera efectele marii foamete de care ele și soții lor cu grade nici nu auziseră. Iată cum concepuseră documentul: „Cu onoare vi se aduce la cunoștință că în ziua de 15 Decembrie 1947 filiala ASMAR Jandarmi din Bârlad dă un bal”. Până în acest punct, cei de la Murgeni vor fi răsuflat ușurați pentru că un bal este un bal, nu o nuntă. Durerile de cap le veniseră imediat după continuarea parcurgerii adresei: „Cu această ocaziune, bufetul va fi organizat de asociație. În acest scop, asociația are nevoie de ajutorul subofițerilor și posturilor de jandarmi pt. procurarea de diferite alimente”. Fiind grabă mare, președinta de la Bârlad dăduse, ultimativ, și un termen: „...în seara zilei de 7 Noembrie” când ar fi trebuit ca burtoșii sau filiformii șefi să trimită „...prin curieri alimentele depe verso, pentru a face bufetul”. Uitându-mă pe versoul documentului, am găsit și necesitățile doamnelor: „Păsări – 10 buc.; ouă – 35 buc.; ulei – 4 litri; morcovi – 1 kg.; brânză – 1 kg.; unt – 1 kg.; făină albă – 5 kg.; nuci – 30 buc.”. În continuarea acestei liste, șefa mai trecuse cu creionul și „pești mari – 8”, ce fuseseră puși în sarcina majurului de la Cârja, firește, unde existau și mai există, încă, iazuri. Comandantul Sectorului de Jandarmi Murgeni a procedat la fel ca oricare altcineva pus în această penibilă situație: a pasat sarcina pe spinările

subordonaților de la posturile din raza sa de acțiune. (Va urma)

„Actul de naștere” al Sectorului de Jandarmi Bârlad (1947)

Paul ZAHARIUC, Vaslui

MEMORIE ȘI ISTORIE LOCALĂ

PIAȚA - PARCUL DOMNEASCA

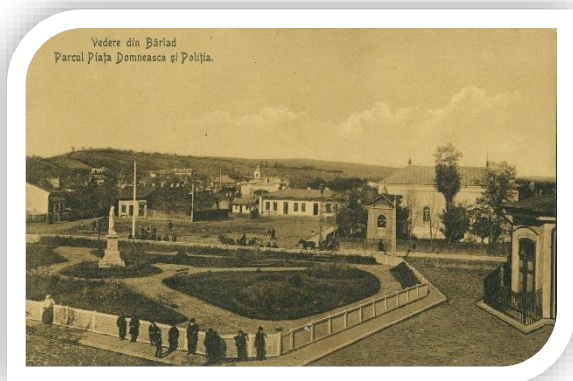

Orașul Bârlad avea în sec. XIX aspectul unui vechi târg moldovenesc, cu străzi înguste și prăfuite, cu clădiri puțin rezistente, ce nu depășeau două niveluri, în centru aflându-se, în general, prăvăliile negustorilor. Conducătorii orașului au dovedit puține preocupări pentru o evoluție urbanistică unitară, fapt remarcat și de cei care au străbătut ținuturile Moldovei în decursul veacurilor consemnând și informații privind așezarea și locuitorii Bârladului. Cel mai adesea, relatările sunt sumare, cei mai mulți limitându-se să menționeze târgul ca un popas în drum spre Iași. Majoritatea însă, precum călătorul francez de secol XVIII Louis Emmanuel D'Antrigues, nu uită să amintească de frumusețea peisajului: „De

la B [...] am ajuns la Bârlad, unde ne aflăm acum. Drumul a fost încântător. Am trecut prin niște văi răcoroase, prin care șerpuiau pâraie, prin păduri frumoase cu copaci nu prea deși și din care aveam priveliști cât se poate de pitorești. În sfârșit, după 7 ceasuri de drum, am sosit aici unde rămânem astăzi. Bârladul e unul din orașele Moldovei. E așezat într-o vale cu mici dealuri de jur împrejur și cu pășuni. Orașul pare un sat mare. Dincolo de asta, pe tot parcursul călătoriei se poate remarca efervescența de vegetație din zonele urbane ce schimbau aspectul vetust ale unor biete târguri de provincie”³². Altora, orașul le apărea ca „un amestec urât de căsuțe și arbori fără linii fixate, fără înălțare, fără perspectivă, fără măcar turnurile de biserici care străpung locuințele și livezile învâlmășite”³³.

³² *Călători străini despre Țările Române*, vol. X, partea I, București, 2000, p. 295; Ștefan Lemny, *Sensibilitate și istorie în secolul XVIII românesc*, Editura Meridiane, București, 1990, p. 33.

³³ Marcel Proca, *Orașul Bârlad. Evoluție urbanistică în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX*, Editura Sfera, Bârlad, 2009, pp.72-74; Idem, *Viața cotidiană în Bârladul secolului al XIX-lea*

Examinând izvoarele istorice, constatăm existența, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a mai multor spații vegetale amenajate pe locul unor mai vechi piețe ale orașului. Pe lângă Grădina publică apare menționată o alta, numită „grădina mică din oraș”³⁴ sau, alteori, „grădina Primăriei”³⁵ - situată pe strada Parcului - la care erau necesare diferite îmbunătățiri precum gard de împrejmuire și „gratie de lemn la canalul”³⁶ ce trece prin aceasta. Parcul era situat pe strada principală, pe o parte din amplasamentul actual al Bibliotecii Municipale „Casa Națională – Stroe S. Belloescu”, unde îl regăsim în planurile orașului din 1895 și 1900-1906³⁷. Cu întreținerea ambelor grădini, „locuri de distracție pentru orașeni”³⁸, se cheltuia anual 5.600 de lei, alți 1.500 fiind alocați pentru muzică și festivități. Având forma unui dreptunghi și

o suprafață de cca. 2000 m², dispunea de câteva alei cu forme geometrice, gazon, boschete, flori și câțiva arbori³⁹.

Cu un spațiu mult mai generos, dar dispunând multă vreme de amenajări mai sumare, a fost și Parcul Domneasca (ce și-a luat numele de la Biserica Domneasca cu hramul Adormirea Maicii Domnului). Situat pe teritoriul unei mai vechi piețe, menționat în planul din 1851⁴⁰ cu denumirea de Piața Cărelor, apariția acestui nou loc de agrement s-a aflat în seria de activități edilitare ale primarului Andrei V. Ionescu. Cu o viziune modernă, civilizatoare, acesta a înscris printre realizările sale mai importante: pavări de străzi, iluminat public, înfrumusețarea Grădinii publice și sistematizarea centrului actual⁴¹, unde în trecut a existat o piață numită popular Domneasca și, mai târziu, în perioada interbelică, denumită Piața Unirii (ulterior în perioada comunistă - Parcul Central)⁴².

În memoriile sale, ne oferă informații despre cum a amenajat zona în 1875: „În Piața Domnească am construit un bazin pentru apă și rezervor pentru caz de incendii, ca să fie apă abundentă și să se poată lua cu ușurință. Vizavi de magazinul lui Hagi Lazăr Cambur, astăzi proprietatea domnului Paveliu, comerciant de coloniale, era o piață ce se numea a Otcupului⁴³, mlăștinoasă și cu totul murdară, acolo

și prima jumătate a secolului al XX-lea, Editura Sfera, 2011, p. 52.

³⁴ Arhivele Statului Vaslui, fond Primăria orașului Bârlad, dosar 2/1868, f. 237; Harta județului Tutova, (1895), fond Muzeul „Vasile Pârvan”.

³⁵ Ibidem, f. 166; „În grădina Parcului de pe strada Principală s-a clădit un frumos și admirabil așezământ în stil românesc (Casa Națională)”. Traian Nicola, *Valori spirituale tutovene*. Biobibliografii, vol. 1, A – B, Primăria Municipiului Bârlad, 1999, p. 237.

³⁶ Ibidem.

³⁷ Th. Negrutzi, *Planul orașului Bârlad (1900-1906)*, fond Muzeul „Vasile Pârvan”; fond „Biblioteca Municipală (Casa Națională) Stroe S. Belloescu”.

³⁸ *Regulament pentru organizarea serviciului comunei urbei Bârlad*, Tipografia George Cațafani, Bârlad, 1899, p. 16.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ *Partea arsă a târgului Bârladul*, 1851, Socec, București, fond Muzeul „Vasile Pârvan”.

⁴¹ Iacov Antonovici, *Documente bărlădene*, vol. V, Huși, Editura Constantin Corlățeanu, 1926, p. 265. Aici a existat până în 1971 și un bazin suspendat, el constituind o importantă rezervă de apă în cazurile deselor incendii de care Bârladul nu a fost ferit. *Monografia municipiului Bârlad*, în mss., 1968, p. 246.

⁴² M. Dobranici, *Geografia județului Tutova*, Bârlad, 1936, p. 34. Vezi și Marcel Proca, *Evoluția urbanistică a zonei centrale a orașului Bârlad în secolele XIX-XX*, în „Academia Bărlădeană”, nr. 16, trim. III, 2004, p. 10; ; Idem, *Evoluția urbanistică a zonei centrale a orașului Bârlad. Piața civică*, în „Studii și articole de istorie”, tom. LXXVI, 2010, pp. 240-246.

⁴³ Ori denumită Piața Cărelor.

staționau carele cu poloboace de vin, adesea pentru desfacere și tot aici se coteau de însărcinării primăriei. Am oprit a se mai vinde vinurile acolo și am strămutat Otcupul în Piața Ocolului de vite, iar, în locul rămas fără nici un serviciu, am făcut un Scuar prevăzându-l cu copaci, gazon și flori, de către grădinarul comunei, adus de mine din Paris”⁴⁴.

După Unirea Principatelor și constituirea României moderne, a început un proces alert de modernizare a țării și, implicit, a orașelor. Adoptarea de modele occidentale se regăsește, după cum putem constata, până și în acest târg de provincie, care era Bârladul secolului al XIX-lea. Arta grădinăritului se dorește a se ridica la standardul etalon al vremii, ce este reprezentat de cel francez, care își va impune și aici trăsăturile aparținând clasicismului. Cele două noi parcuri vor completa în mod fericit amenajările vegetale ale orașului, ele concurând, mai vechea Grădină publică, drept spațiu de distracție și promenadă prin amplasamentul lor central. Dar prăpastia uriașă dintre intenție, rezultat al unor vizite de câteva luni pe an în Elveția, Franța sau *aiurea*, și realitatea moldavă continuă să ne arate că civilizația urbană românească se afla într-o zonă gri, de tranziție dintre Orient și Occident. Centrul pe care edilul Ionescu l-a dorit constituit ca o cetate utopică a rămas ancorat mentalităților periferice și tributar unei vecinătăți cvasigeneralizate a orașelor noastre ce sunt străbătute de mici pâraie transformate de românul inventiv și, în lipsă de altceva, în „canalizări naturale” - denumite popular Cacaine. Doar din considerente sociologice ori retorice s-ar

putea face un studiu - câți dintre bârlădenii de ieri sau de astăzi cunosc denumirea reală a acestuia, de pâraul Valea Seacă.

Pavarea zonei era o stringentă necesitate căci, așa cum relatează primarul Andrei V. Ionescu, într-un memoriu din 1861, în centru „gloderia era nemaipomenit de mare, astfel că în dosul Hotelului Grandes s-a înecat un cal și altul vizavi de Leizer Kaufman pe strada Principală”⁴⁵. Acum, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ne aflăm parcă la 1837, când călătorul rus Demidov⁴⁶ descrie Bârladul ca „o mare de pământ cleios în care caii înoată până la pânțele” și notează, în continuare, plin de amuzament, că „are de gând să ajungă oraș după locul mare pe care se întind străzile, din „care nu lipsesc decât casele și oamenii”⁴⁷.

Aspectul urbanistic dezolant al spațiului din mijlocul orașului, cu exagerările de rigoare, îl regăsim și la 1881, ceea ce a indus un sentiment de frustrare individuală a doctorului Constantin C. Codrescu, ce nu s-a putut abține să nu îl facă public:

„Liceul din Bârlad este situat cam în centrul orașului, în niște chililiile Bisericii Domneasca, zidire cu un singur rând așezat pe pământ, fără beciuri sau pivnițe dedesupt.

Această casă se mărginește la nord cu râpa Cacaina renumită pentru depozitele seculare, imondice de tot felul, animale și vegetale.

La răsărit se mărginește cu un canal de scurgere a diverselor necurătenii provenite din piață și de la locuințele private.

La miazăzi are deoparte cimitirul bisericii, prăbușit în multe locuri de ape

⁴⁴ Iacov Antonovici, *op. cit.*, p. 267. În epocă, deja se încetățenise ideea înfrumusețării spațiilor urbane. La 1870, Consiliul Comunal din București lua, spre exemplu, hotărârea să pună în mijlocul Pieței Zărilor; „fântână cu bazin și cu statuie - Diana de Gabies [...] adusă din Franța”, alegere firească într-o epocă în care studiile clasice erau la mare preț, iar Franța era modelul demn de urmat. Cezara Mucenic, *Străzi, piețe,*

case din vechiul București, Editura Vremea XXI, București, 2004, p. 70.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 261.

⁴⁶ Anatol Demidov, *O călătorie în Principatele Române*, Alcalay, București, f. a., p. 81; Vezi și Marcel Proca, *Bârladul în descrierea unui călător străin*, în „Academia Bârlădeană”, nr. 12-13, trim. III-IV, 2003, p.13.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 82.

stătătoare și cu un pământ saponificat prin mulțimea cadavrelor ce sunt îngropate; de altă parte însă și chiar în fața liceului are o vastă mlaștină care de abia lasă fundul uscat în secetele vremii; este bineînțeles că pământul și sub această mlaștină au servit tot pentru îngroparea morților până acum câțiva ani, de când au lăsat ca piață.

La apus se mărginește cu o grămadire de mici locuințe care nu pot avea alt scop decât să împiedice circulația aerului, păstrând un aer umed și infect.

Mai este de notat circumstanța că în fața liceului se găsesc așezate și clopotele bisericii, care fac să vibreze aerul puternic, așa încât nu mai este posibil nici ascultarea, nici explicația prelegerilor, în acele ore nefericite pentru populația școlii.

După cum se vede din cele arătate mai sus, ar fi foarte greu ca cineva să-și imagineze un focar mai avantajos pentru producerea tuturor miasmelor celor mai redutabile și infectarea atmosferei cu principii morbide, așa încât face imposibil orice mod de aerisire sau ventilație, fie el cât de perfect⁴⁸.

Dincolo de aceste relatări au existat și preocupări pentru amenajări urbanistice potrivit celor precizate destul de relevant în *Expunerea administrațiunei comunei urbei târgului Bârlad*, din 1890 se

Regale Ferdinand I, generalul Zuhrov, Principele Carol și generalul M. Al. Belosev, 6/19 decembrie 1916, Piața Domnească - Bârlad. Pe fundal poate fi observat generalul Constantin Prezan.

⁴⁸ Constantin C. Codrescu, *Liceul din Urbea Bârlad. Cum este și cum trebuie să fie*, Bârlad, Editura Unirea, 1881, p. 16; Marcel Proca, *op. cit.*, în „Studii și articole de istorie”, pp. 243-244; În fața spitalului a fost amplasată în 1903 o statuie reprezentându-l pe dr. Constantin Codrescu, opera sculptorului Fritz Stork. Clădirea veche a spitalului a fost demolată în

precizează clar că se avea totodată și rolul de piață⁴⁹. Zona a cunoscut și momente festive cum au fost parada trupelor române și rusești, în prezența regelui Ferdinand I Întregitorul la 6/19 decembrie 1916⁵⁰, ori defilarea intempestivă a trupelor rusești la 1 mai 1917⁵¹.

Dezvoltarea comerțului a dus și la o specializare a acestor piețe. Piața Domnească își va pierde din importanță, fiind mai mult amenajată ca un parc central, și comerțul cu vite va fi scos treptat din zonele centrale fiind respins treptat spre periferie, iar piața Sf. Ilie se va transforma într-una alimentară. Aceasta din urmă dispunea și de marele avantaj că străzile din jur - Strâmba, Ștefan cel Mare, Principală (Regală) - concentrau cele mai importante activități comerciale ale orașului, aici fiind *Lipscaniada bârlădeană*.

Bârladul apare ca un oraș neorganizat și al paradoxurilor. Pospăiala occidentală reprezentată de aceste parcuri, insule de Europă, care constituiau *buricul* orașului, se prezintă sub un aspect hilar accentuat de revărsarea în zonă a mahalalei duminica și în zilele de sărbătoare.

Făcând un efort de imaginație, putem să încercăm o transpunere în zona centrală a orașului, totalmente diferită de cea de astăzi, dar adaptată vremii din acea epocă.

Cu toate eforturile diferiților *gospodari* ai urbei, trecerea timpului nu pare să afecteze acest spațiu central, carte de vizită la urma urmei a unui târg ce se voia mai răsărit și care continua să creeze o proastă impresie diferiților vizitatori, cum rezultă din descrierea scriitorului I. Simionescu (1926): „Chiar în mijlocul

1978, deși era una din cele mai monumentale din oraș.

⁴⁹ *Expunerea administrațiunei comunei urbei târgului Bârlad, din 1890, preciza că avea totodată și rolul de piață.*

⁵⁰ Marcel Proca, *Bârladul în Marele Război*, Editura Sfera, Bârlad, Ediție revăzută și adăugită, 2018, p. 47.

⁵¹ *Ibidem*, p. 150.

orașului nu se simte dragostea de arbori, nici de pajiște verde. Aproape de liceul cel nou, de vreo 40 de ani clădit, este vechiul liceu de lângă Biserica Domnească⁵², cu clopotnița de scânduri, gata să se prăbușească. În fața lui se află un parc, iar în mijlocul parcului se ridică statuia unuia din frații Codreanu, Nicolae, al căror nume e legat de instituțiile culturale ale Bârladului. În loc ca statuia să impună, invocând amintirea unui om de bine, îți deșteaptă mila, răsfântă bineînțeles asupra celor care nu pricep, ce rost are o statuie. Parcul este plin de bălării, prin împrejmuirea săracăcioasă de sârmă ghimpată a străbătut un măgăruș, care păștea ce mai găsea verde. De jur împrejur, dragă Doamne, s-au plantat arbori. Neîngrijiți, neudați, cu pământul bătut la rădăcină, păreau niște crengi uscate, înfipite în pământ, cum stau înfipite la capetele mormintelor din satele de munte, brădișori descetinați, semnul tinereții celui înmormântat. În acel moment, privind de o parte clădirea dărăpănată a liceului vechi⁵³, care adăpostește acum Poliția sau un Comisariat, alături de Biserica Domnească și ea lăsată în părăsire, iar de cealaltă parte a drumului, Parcul, în jurul statuii unui om căruia Bârladul îi datorește atâta, mi se pare că mă aflu în cimitirul simțămintelor noastre de pietate, de respect pentru trecut, de dragoste și grijă pentru locul în care ne ducem viața⁵⁴.

După cum se poate observa din cele indicate mai sus, ar fi destul de greu pentru cineva să-și imagineze un posibil focar mai favorabil pentru producerea unor *miasme redutabile* și infectarea atmosferei cu *principii morbide*, așa încât făcea imposibil orice mod de aerisire sau ventilație, fie el cât de cât perfectibil. În completarea

acestei situații neplăcute, vara, cel puțin, situația se complica prin trecerea căruțelor ce colectau diferitele dejectii de la locatari⁵⁵. Lecturând un memoriu⁵⁶ al unui fost director al Spitalului „Bârlad și Elena Beldiman” remarcăm o adevărată tenacitate a noroiului omniprezent, remarcat și de Demidov, cu aproximativ o jumătate de secol în urmă, și care, de la sine înțeles se transforma, invariabil, vara se transforma într-un praf înecăcios, plutind ca un blestem peste oraș și peste oameni.

Ne putem închipui o astfel de petrecere cu specific românesc: „slugăria cu simbrie [...] cu oribilele rochii multicolore de stambă ori cu pantalonii de lână albă strânși pe pulpe, cu vorba tare, râsete gălăgioase, glume triviale, pumnii dați în semn de iubire. [...] Se gâdilă, se îmbrâncesc, se pupă, în indiferența generală, fiecare fiind ocupat identic”⁵⁷.

Transformări se vor produce abia în prima decadă a secolului următor, odată cu amplasarea aici a unei statui. Aceasta, reprezentându-l pe Nicolae Roșca Codreanu, operă a sculptorului I. Scutaru, a fost inaugurată la 6 decembrie 1908, cu

⁵² *Ibidem*.

⁵³ Înființat în 1846, având formă de gimnaziu; Traian Nicola, *Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu”*, Bârlad, 1996, pp. 38-39, 48, 63.

⁵⁴ I. Simionescu, în *Bârladul Odinioară și Astăzi. Miscelaneum*, vol. III, București, 1984, p. 295.

⁵⁵ Mărturie orală, Helen Sheinfeld, fostă Perlmutter.

⁵⁶ Constantin C. Codrescu, *op. cit.*; Statuia acestuia se poate încă observa în fața spitalului cel nou.

⁵⁷ Adrian Majuru, *Bucureștii mahalalelor sau periferia ca mod de existență*, Editura Compania, București, 2003, pp. 117-118; Vezi și George Potra, *Bucureștii văzuți de călători străini (secolele XVI – XIX)*, Editura Academiei Române, 1992, p. 256; Constantin Bacalbașa, *Bucureștii de altădată (1878 - 1884)*, Editura Eminescu, București, vol. I, 1993, p. 135.

ocazia sărbătoririi jubileului de 50 de ani al Liceului „Gh. Roșca Codreanu”. La manifestarea prilejuită de dezvelirea statuii, au participat numeroși bărlădeni, personalități ale timpului, foști elevi ai liceului și chiar un grup de studenți ieșeni. În condițiile în care imobilul unde funcționa Primăria orașului, aflat în cartierul Podeni, Strada Dimitrie Cantemir nr. 23, devenise impropriu ca urmare a repetatelor inundații de la începutul anilor '30, în 1932 și 1934, când au început lucrările la noua clădire, prilej cu care statuia lui Nicolae Roșca Codreanu a fost mutată pe amplasamentul actual, în fața instituției ctitorită de acesta - Școala Secundară Profesională de Fete „N. Roșca Codreanu” – actualul Centru de Asistență Socială.

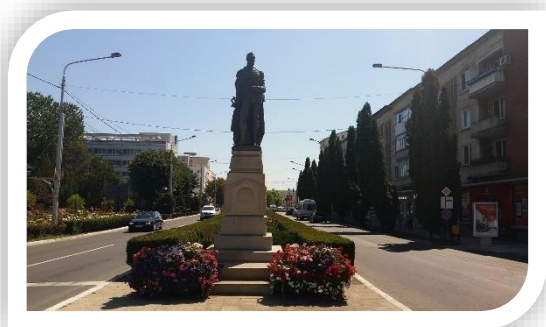
Modificarea compoziției spațiale a parcului și pieței a început la 21 octombrie 1934, când a avut loc solemnitatea punerii pietrei de temelie a localului Primăriei Bârlad, cu deosebita contribuție a primarului Teodor Buzescu și a arhitectului C. Moșinschi⁵⁸.

Parcul Domneasca a fost din nou amenajat, drept dovadă a interesului pentru *mobilarea* stradală, în centrul lui a fost amplasat un bust din bronz reprezentându-l pe filantropul Stroe S. Belloescu, ceremonie la care au fost prezente personalități ale epocii, precum episcopul Nifon al Hușilor și Constantin Angelescu, ministrul Educației Naționale de atunci. Apărut câțiva ani mai târziu în același loc, la 14 iunie 1936, rodul contribuției și activității Ateneului Popular C. F. R., bustul a dispărut în anii '50 ca atâtea alte monumente istorice bărlădene ce aminteau de un trecut ce trebuia uitat. Festivitatea a avut loc în prezența ministrului Educației Naționale, prof. dr. Constantin Angelescu, și a episcopului

Hușilor, Nifon Criveanu, politicieni locali și elevi⁵⁹.

După 1945, au fost realizate modificări și amenajări succesive. Între 1952-1953 parcul a fost reamenajat și a primit denumirea de Parcul Eroilor Sovietici. Cu această ocazie, aici s-a amplasat o placă funerară în amintirea „eroilor sovietici” - „*eliberatori*”, căzuți în luptă în timpul celui de-al Doilea Război Mondial în preajma orașului. Tot în acești ani, în fața imobilului Primăriei s-a amenajat un scuar semicircular, iar în 1965-1967 s-au construit o fântână arteziană și două peluze. Pavat cu gresie colorată și încadrat cu spații verzi⁶⁰, a pus în evidență unul din principalele monumente ecleziașice ale Bârladului, Biserica Domnească (ctitorie a domnitorului Vasile Lupu, 1636), și una din puținele clădiri monumentale din epocă – cea a Primăriei (construită între 1934-1936). Parcul, în care decenii de-a rândul generații de bărlădeni au petrecut clipe plăcute, a dispărut după construirea Casei de Cultură „George Tutoveanu” și alegerea unei soluții nefericite pentru modificarea traseului principalelor artere de circulație, în anii 1971-1972.

Actualmente, este amplasată în zona menționată o nouă statuie dedicată domnitorului Unirii, Alexandru Ioan Cuza (opera sculptorului bucureștean Paul Vasilescu datând din anul 2007), ce a

⁵⁸ La data de 21 octombrie 1934, a avut loc festivitatea de punere a pietrei de temelie în care funcționează Palatul Comunal. Planul arhitectural a fost realizat de C. C. Moșinschi. Construirea clădirii a însemnat pentru contemporani – „începutul refacerii gospodăriei orașului, din care o parte însemnată a fost distrusă la

marile inundații din anii 1931-1934”; *Palatul Comunal Bârlad – 75 de ani*, Bârlad, Editura Dacri, f. a.

⁵⁹ Traian Nicola, *Valori spirituale tutovene*, p. 230.

⁶⁰ *Monografia Municipiului Bârlad*, în mss., 1968.

modificat în plan pozitiv centrul din punct de vedere urbanistic și a contribuit la consemnarea nașterii domnitorului în această importantă urbe moldave.

Bibliografie selectivă:

Arhivele Statului Vaslui, *fond Primăria orașului Bârlad, dosar 2/1868, f. 237.*

Antonovici, Iacov. *Documente bârlădene*, vol. V, Huși, 1926.

Bacalbașa, Constantin. *Bucureștii de altădată (1878 - 1884)*, Editura Eminescu, București, vol. I, 1993.

Călători străini despre Țările Române, vol. X, partea I, București, 2000.

Codrescu, C. Constantin. *Liceul din Urbea Bârlad. Cum este și cum trebuie să fie*, Bârlad, Editura Unirea, 1881.

Demidov, Anatol. *O călătorie în Principatele Române*, Alcalay, București, f. a.

Dobranici, M. *Geografia județului Tutova*, Bârlad, 1936.

Expunerea administrațiunei comunei urbei târgului Bârlad, Bârlad, 1890.

Harta județului Tutova, (1895), *fond Muzeul „Vasile Pârvan”*, nr. inv. E 10395.

Lemny, Ștefan. *Sensibilitate și istorie în secolul XVIII românesc*, Editura Meridiane, București, 1990.

Majuru, Adrian. *Bucureștii mahalalelor sau periferia ca mod de existență*, Editura Compania, București, 2003.

Proca, Marcel. *Bârladul în descrierea unui călător străin* în „Academia Bârlădeană”, nr. 12-13, trim. III – V, 2003; *Idem, Evoluția urbanistică a zonei centrale a orașului Bârlad în secolele XIX-XX*, în „Academia Bârlădeană”, nr. 16, trim. III, 2004, p. 10; *Idem, Orașul Bârlad. Evoluție urbanistică*

în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, Editura Sfera, Bârlad, 2009; *Idem, Evoluția urbanistică a zonei centrale a orașului Bârlad. Piața civică*, în „Studii și articole de istorie”, tom LXXVI, 2010, pp.240 - 241. *Idem, Viața cotidiană în Bârladul secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea*, Editura Sfera, 2011; *Idem, Bârladul în Marele Război*, Editura Sfera, Bârlad, Ediție revăzută și adăugită, 2018.

Monografia Municipiului Bârlad, în mss., 1968.

Mucenic, Cezara. *Străzi, piețe, case din vechiul București*, Editura Vremea XXI, București, 2004.

Negrutzi, Th. *Planul orașului Bârlad (1900 - 1906)*, *fond Muzeul „Vasile Pârvan”*; „Biblioteca Municipală (Casa Națională) Stroe S. Belloescu”.

Nicola, Traian. *Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu”*, Bârlad, 1996.

Idem, Valori spirituale tutovene. Biobibliografii, vol. 1, literele A-B, Primăria Municipiului Bârlad, 1999.

Palatul Comunal Bârlad – 75 de ani, Bârlad, Editura Dacri, f. a.

Partea arsă a târgului Bârladul, 1851, Editura Socec, *fond Muzeul „Vasile Pârvan”*.

Potra, George. *Bucureștii văzuți de călători străini (secolele XVI-XIX)*, Editura Academiei Române, 1992.

Regulament pentru organizarea serviciului comunei urbei Bârlad, Bârlad, Tipografia George Cațașani, 1899.

Simionescu, I. în *Bârladul Odinioară și Astăzi. Miscelaneum*, vol. III, București, 1984.

prof. Marcel PROCA,
Școala Gimnazială „Iorgu Radu”, Bârlad

STUDII CULTURALE

MIHAI EMINESCU, ASPECTE BIOGRAFICE

Persoana și personalitatea lui Eminescu au făcut obiectul unei vaste literaturi documentare. Au scris ori au dat mărturie despre el critici și istorici literari (1), diverși autori de literatură (poeți, prozatori) (2), publiciști (3), medici (4) și teologi (5), memorialiști (6) și alte persoane (7), care s-a întâmplat să-l cunoască pe poet în timpul vieții. Cei mai mulți pentru a-l elogia, dar nu chiar puțini pentru a-l contesta. Pictori (8) i-au făcut portretul ori l-au reprezentat în compoziții plastice de amploare, sculptori (9) i-au recreat chipul, cinești (10) l-au făcut să reînvie în pelicule cinematografice. Rare personalități ale României care să fi suscitât în contemporaneitate și în posteritate mai mult interes din partea publicului.

Cu toate acestea, rămâne o serie de aspecte mai mult sau mai puțin clare care îl privesc pe Eminescu și care încă fac obiectul unor discuții ori controverse. Ne vom referi în acest articol la problemele referitoare la data și locul nașterii sale, la fotografiile care îl reprezintă pe poet și la ultimii săi ani de viață. Să le luăm pe rând.

Deși în studiul pe care i-l dedică în 1889, Maiorescu indică drept dată certă a nașterii poetului ziua de 15 ianuarie 1850, în baza mitricei redactate de preotul de la biserica „Uspenia” din Botoșani, multe voci au susținut, încă din timpul vieții poetului, că data reală a nașterii sale trebuie plasată în anul precedent, în luna decembrie 1849. Disputat a fost și locul nașterii sale. Poetul însuși nu s-a pronunțat în mod categoric asupra acestei probleme, pentru a limpezi lucrurile. Probabil că nu a făcut-o pentru că nu dispunea de documentele doveditoare care ar fi susținut dincolo de orice dubiu o dată sau alta și pentru că nu credea că era ceva atât de important pentru a merita o atenție deosebită. În plus, de la un moment dat înainte, era poate mai convenabil să apară ceva mai tânăr. Sunt bine cunoscute aproximațiile privind data nașterii lui Alecsandri (1818, 1819 sau 1821) și Creangă (1837 sau 1839), între altele. Neexistând încă uzanța eliberării certificatului de naștere,

asemenea situații erau posibile și probabil destul de răspândite în epocă, în mediile intelectuale îndeosebi. În ce-l privește pe Eminescu, decembrie 1849 apare ca o dată oarecum mai plauzibilă a nașterii sale, pentru că nașterea sa căzând în preajma sărbătorilor de iarnă, familia sa a amânat probabil declararea nașterii sale și l-a prezentat parohului de la „Uspenia” după sărbători, în ziua de 15 ianuarie a anului următor, data prezentării copilului (pentru botez) fiind consemnată în mitrică și drept dată a nașterii sale. Tradiția a impus însă fără drept de apel ziua de 15 ianuarie, care pare mai convenabilă decât 25 decembrie, când toată lumea sărbătorește Crăciunul.

Cât privește fotografiile poetului, în afara celor patru portrete ale sale, mai sunt de luat în considerație fotografia cu școlarii de la Gimnaziul din Cernăuți, unde e posibil să apară și Eminescu, și fotografia mai recent semnalată publicului, realizată la București prin 1887, unde, alături de Caragiale, niște actori și alte figuri cunoscute, apare și un personaj cu pălărie și mustață, de statură mijlocie, identificat a fi drept Eminescu. Fotografia cu Eminescu citind un ziar în vremea când se afla internat la mănăstirea Neamț este un fals fotografic al lui Octav Minar, care apare în albumul dedicat poetului și publicat în 1909, când se aniversau două decenii de la moartea sa. Se spune că a patra fotografie (portret) a lui Eminescu ar fi fost ruptă de Maiorescu atunci când i-a fost arătată, ceea ce sugerează că o anumită cenzură asupra imaginilor fotografice ale poetului puse în circulație se va fi exercitat și nu este exclus să fi existat și alte portrete fotografice ale sale care, dintr-un motiv sau altul, vor fi fost eliminate mai înainte de a intra în circuitul public. Aici este de semnalat și faptul că, în primele decenii după moartea sa, portretul cel mai vehiculat al poetului a fost cel realizat când acesta avea 30 de ani. Așa este înfățișat de sculptorul Ion Georgescu pe piatra sa de mormânt de la Bellu. Iar ulterior s-a preferat să se dea prioritate primei fotografii a poetului - reprodusă în manuale

și cărți și luată drept model de către artiștii plastici. Așa este reprezentat de sculptorul Gheorghe Anghel în sculptura din fața Ateneului Român.

Cele mai multe și mai aprige controverse, care continuă și în prezent, sunt acelea referitoare la ultimii ani de viață ai poetului. Versiunea academică, care este oficială, afirmă că poetul a murit în urma unei grele suferințe. Această versiune se află în manualele școlare și în multe dintre istoriile literare. Versiunea opusă, care a dublat-o și o dublează pe prima, contrazicând-o, afirmă că poetul a avut parte de o moarte violentă. Argumente și contraargumente s-au adus extrem de multe în această dispută. Luate separat, ele par la fel de convingătoare, numai că se exclud reciproc. Dacă admitem că poetul a decedat ca urmare a unei boli mintale sau a mai multor boli, atunci nu putem admite și că poetul a fost victima unui complot care a dus în final la moartea sa. Și viceversa.

Repetate mereu de la moartea poetului, argumentele pe care se sprijină versiunea academică sunt arhicunoscute și sunt certificate de personalități cu autoritate ale criticii și istoriei noastre literare (Titu Maiorescu, George Călinescu, Nicolae Manolescu, printre alții), din domeniul medicinei (doctorul Șuțu, care l-a avut ca pacient pe poet), dar și de persoane ori personalități din alte sfere. Din rândul acestora, trebuie menționat șef rabinul Moses Rosen care, în 1980, cu ocazia publicării volumului IX din *Operele* lui Eminescu, l-a calificat pe poet, într-o izbucnire virulentă, drept „dement”, „sifilitic” etc. Lăsând la o parte asemenea opinii, evident politizate și partizane, atrag atenția antecedentele familiale ale poetului (din punct de vedere medical). Mama sa, potrivit cu o afirmație făcută într-o scrisoare de către una dintre surorile poetului (Harieta), suferea de tuberculoză, care ar fi fost o boală moștenită din generație în generație în familia sa. De tuberculoză au murit patru dintre copiii ei (Șerban, Iorgu, Harieta, Aglae). Nicolae, unul dintre frații poetului, suferind de o boală venerică, era depresiv și s-a sinucis. De stări depresive au suferit și alți frați ai poetului. Un frate (Vasile) și o soră (Maria) au murit în fragedă copilărie, iar alții au murit în cursul primei lor tinereți. Din unsprezece frați și surori doar unul singur, Matei (1856 – 1929), a ajuns

la vârsta senectuții, moștenind constituția mai robustă a lui Gheorghe Eminovici, tatăl lor. Prin urmare, starea de sănătate a familiei din care provenea poetul nu era prea bună, iar acest aspect permite să se transleze și asupra poetului suspiciunea că nici starea sa de sănătate nu era perfectă. Vintilă Rusu Șirianu, nepot al lui Slavici, care l-a cunoscut în copilărie pe Eminescu, pomeneste într-o carte memorialistică (*Vinurile lor...*, 1969) despre teribilele crize de migrenă de care suferea periodic poetul și care îl făceau să sufere atât de mult, încât ajungea să îi ceară copilului Șirianu să-i „smulgă” capul, pentru a face ca durerile să înceteze. Efortul intens de ordin intelectual pe care îl făcea Eminescu ca redactor responsabil la „Timpul” putea, într-adevăr, să se manifeste în acest mod. Temperamentul poetului era complex și contradictoriu. De reținut în acest sens este o mărturie a lui Caragiale („Avea un temperament de o excesivă neegalitate...”; „Ciudată amestecătură! – fericită pentru artist, nefericită pentru om” – „În Nirvana”). Și alți contemporani s-au exprimat în acest sens. Deci antecedentele de sănătate din familie, modul de viață și temperamentul, plus diverse accidente biografice ar fi putut să ducă la îmbolnăvirea și la moartea prematură a poetului. Ce se poate spune altceva decât că versiunea academică se bazează pe un eșafodaj solid de argumente. Însă nu este chiar de necontestat.

Versiunea complotului contra vieții poetului nu este mai puțin bine argumentată. În cartea *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Ed. Macarie, 1997), criticul Theodor Codreanu, un eminescolog respectabil, lansa ideea de sacrificare conștientă a lui Eminescu chiar de către cei care l-au lansat și susținut. S-ar fi putut ca Maiorescu și Partidul Conservator să se preteze la așa ceva? Bineînțeles că ar fi putut să se preteze, în ciuda altor considerente. Din motive de stat de ordin superior. Maiorescu nu era numai critic literar și șef al Societății Literare „Junimea”, ci și un important om politic. În iunie 1883 între România și Austro-Ungaria se duceau tratative pentru încheierea unei alianțe secrete cu caracter defensiv. Această alianță nu se știe ce avantaje reale i-ar fi adus Vechiului Regat în caz de conflict militar, dar pentru Austro-Ungaria era o asigurare că Transilvania nu ar fi fost țința

unui atac românesc în caz de război. Alianța secretă a și fost încheiată în toamna aceluiași an și de existența sa avea să se știe abia în anul 1914, când a izbucnit Primul Război Mondial. Pe de altă parte, din anul 1882, Eminescu era membru al Societății „Carpații”, care milita pentru constituirea „Daciei Mari”, prin înglobarea Transilvaniei în statul român. Eminescu înțelegea să servească acestei cauze naționale angajând întreaga sa forță morală și intelectuală ca gazetar la „Timpul” unde ajunsese să fie unul dintre formatorii de opinie cei mai influenți din România. Or această calitate de mare ziarist a lui Eminescu, care în trecut fusese utilă conservatorilor, acum contravenea noii orientării a Partidului Conservator și politicii externe din acel moment a statului român. Se citează în mod sugestiv un pasaj din scrisoarea trimisă din Viena de către Petre Carp liderilor Partidului Conservator: „Și mai potoliți-l pe Eminescu!” În limbajul politicii de culise asta putea și poate însemna orice, inclusiv eliminarea fizică a unei persoane incomode. Faptul că în București erau mulți spioni și agenți în solda Imperiului Austro-Ungar și că Eminescu era urmărit cu mare atenție de serviciul secret al acestui imperiu și că activitatea sa pe tărâmul luptei pentru Transilvania din cadrul Societății „Carpații” era raportată cu regularitate de agenți în notele informative pe care le trimiteau la Viena nu face decât să întărească bănuiala că Eminescu era angajat într-o luptă care îi pune în pericol chiar și viața. Evident că el nu s-o fi lăsat „potolit” și convins de Maiorescu, de Lascăr Catargiu sau de oricine altcineva să abandoneze cauza în serviciul căreia se pusese din convingere și pe care o slujea cel mai bine ca ziarist și ca redactor-șef la ziarul conservatorilor, care însă deveniseră partizanii orientării externe prohabzburgice promovate de Rege. Cu siguranță că în acel moment politic de răscruce, când se plănuia încheierea alianței cu Imperiul Austro-Ungar, liderii Partidului Conservator și-au pus problema modalității prin care l-ar fi putut „potoli” pe Eminescu, în condițiile în care Eminescu refuza să abandoneze cauza pe care o

slujea. Deci, supoziția că în iunie 1883 Eminescu a căzut victima unei cabale politice și că a fost eliminat/ sacrificat „din interese de stat de ordin superior” este plauzibilă, chiar dacă în sprijinul ei nu există, ca în cazul versiunii academice, dovezi scriptice. Dar când, în ce stat din lume, o cabală politică care duce la sacrificarea unei personalități de anvergură națională se pune în practică altfel decât prin ordine verbale și fără să lase în arhivele posterității nici cel mai mic petec de hârtie?

Eminescu avea să își sfârșească viața șase ani mai târziu, într-un azil de alienați mintal, unde alții l-au internat, dar nu este nici un dubiu că tragedia vieții lui a început în 1883.

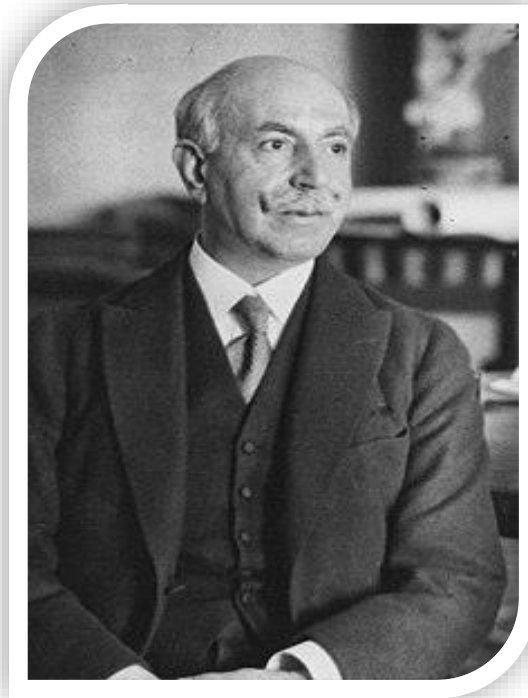
Note

- (1) Titu Maiorescu, *Eminescu și poeziile lui*; George Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*; Th. Codreanu, *Dubla sacrificare a lui Eminescu*; studiile reunite în seria „Eminesciana” sub îngrijirea lui Mihai Drăgan; Mircea Vintilă, *Eminescu, roman cronologic* etc.
- (2) Al. Vlahuță, I. L. Caragiale, Cezar Petrescu, Eugen Lovinescu
- (3) Ion Vulcan, Iacob Negruzzi
- (4) Dr. Zosin, *Nebunia lui Eminescu* (1903), Dr. Sunda, *Nevroza lui Eminescu* (1905), Dr. Rudolf Șuțu, *Eminescu la Mănăstirea Neamț* (1906), Ion Nica, *Eminescu, structura somato-psihică* (1972)
- (5) Alex. Grama, *Mihai Eminescu. Studiu critic* (1891)
- (6) Gheorghe Panu, *Amintiri de la Junimea din Iași*; Ioan Slavici, *Amintiri*; Caragiale, *În Nirvana* etc.
- (7), D. Teleor, *Eminescu intim* (1904); Ieronim Barițiu, *Amintiri despre Eminescu* (1903), Chibici Râvneanu, *Scrisoare relativă la Eminescu* (1906), Dr. Radu I. Sbiera, *Amintiri despre Eminescu* (1903) etc.
- (8) Sabin Bălașa
- (9) Ion Jalea, bustul din Rotonda scriitorilor din Parcul Cișmigiu, Gheorghe Anghel, statuia din fața Ateneului Român; Oscar Han, bustul și complexul statuar de la Constanta
- (10) Emil Loteanu, *Luceafărul*

prof. Daniel DRAGOMIRESCU, Vaslui

STUDII CULTURALE

GEORGE MIRONESCU, REMARCABIL PROFESOR UNIVERSITAR, POLITICIAN VERSAT

La 28 ianuarie 1874 se năștea în orașul nostru un copil pe nume George Mironescu. Nimic deosebit căci mulți alți prunci au văzut lumina vieții în întregul areal al județului Vaslui, însă acest George Mironescu va deveni jurist, important om politic, profesor universitar, decan al Facultății de Drept din București, fi-va întâiul vasluian căpătând titlul de membru de onoare al Academiei Române, primul dintr-un șir de peste 40 de personalități vasluiene, adevărate repere ale spiritualității românești.

A venit în lume ca fiul lui Gheorghe Mironescu și al Ecaterinei. Tatăl său, magistrat și îndelungată vreme avocat de Vaslui, era fiul preotului din Trohan, din neamul străvechi de răzeși vasluieni, în timp ce mama sa era descendentă dintr-un neam de viță moldovenească din

Cotnari. Va beneficia de aleasă educație, învățând de la fragedă vârstă franceza. Știm că asta era moda acelor timpuri și e foarte posibil să fi avut profesori particulari nu numai pentru simplul fapt că veniturile părinților permiteau acest tip de însușire a unor cunoștințe lingvistice, dar și din grija părintească în ceea ce privește pregătirea pentru viața la standarde burgheze a micului vlăstar. Nu e foarte important a stabili în timp când anume învață limba lui Dumas, înainte sau în paralel cu celelalte noțiuni specifice școlarii mici. Certitudine e însă că învățământul de stat nu prevedea prin programa sa învățarea limbilor străine, era cu neputință, fapt subliniat și de informațiile documentare referitoare la evoluția învățământului vasluian. Știm cu precizie că George G. Mironescu a parcurs clasele primare la

Școala de băieți nr. 1 din Vaslui care funcționa la vremea aceea cu doi, trei dascăli, maxim patru, din care doar Hrisoscoleu era titular pe catedra de matematică, deținând de altfel și funcția de director. Pentru a înțelege mai bine, propun să facem un mic popas în istoria acestei instituții școlare vasluiene spre a arăta întâi de toate că a fost înființată oficial în 1842 aducând în clasa de studiu 31 de elevi înscriși în 1841 (un an înainte de înscrierile ministeriale) cărora li se vor alătura alți 12 în septembrie 1842. Până în 1850, Școala de băieți nr. 1 are o „singură clasă” și cred că expresia face referire la numărul de elevi școlarizați, nicidecum la nivelul de studii unitar al unei clase, adică „singura clasă” era în fapt „clasă simultană” în care aflai laolaltă elevi de clasa I primară cu cei de clase imediat următoare. În septembrie 1850, numărul de înscriși permite înființarea unei a doua clase, mai mult ca sigur tot simultană, și abia din 1856 școala se mândrește că adună sub acoperișul ei elevi împărțiți în patru clase, ceea ce face să putem afirma (cu oarecare rezerve) că avem patru generații de mici școlari cu tot atâtea cadre didactice. Reiese așadar că, în timpul domniei lui Al. I. Cuza, școala publică de băieți din Vaslui avea patru clase. Cât despre directori, întâiul care a muncit la propriu pentru a clădi așezământul școlar a fost N. Chiriac Hagiu, ajutat financiar de Elena Șubin (proprietara târgului) care-și făcuse datorie de onoare a asigura în permanență lemne pentru încălzirea sălilor de clasă și lumânări pentru diminețile neguroase, astfel încât citirea slovelor și socotitul să se facă în bune condițiuni. Hrisoscoleu este profesorul de matematică ce va prelua directoratul (1861-1879), redactând și expediind numeroase memorii către minister în speranța obținerii de mobilier, construirea unei bucătării sau cumpărarea unui clopoțel. Despre el și pentru el sunt aprecierile revizorului școlar Mihai Eminescu care scrie în registrul de inspecție următoarele: „La inspecția făcută la 26 aprilie 1876 școalelor urbane din Vaslui, am constatat că școala de băieți are un mers regulat de dezvoltare. Metoda de predare a domnului Hrisoscoleu e demnă de toată lauda”.

Aproape că regret că George G. Mironescu nu a descins în viață și în mediul școlar vasluian cu vreo doi-trei ani mai

devreme, astfel încât amintirile sale să ne fi oferit asemenea detalii. Atât de aproape de Eminescu, atât de aproape de Hrisoscoleu, cadru didactic de excepție, și totuși atât de departe, căci pășea în clasa I cu ghiozdanul în spinare câțiva ani mai târziu. Nu va uita locul în care „și-a început învățătura” purtând recunoștință pentru această școală, încurajând în 1942 intenția Primăriei Vaslui de a publica monografia școlii ce își serba centenarul. „Un centenar cultural la Vaslui”, articol semnat G. G. Mironescu în „Convorbiri literare”, arată cum Școala de băieți nr. 1 din Vaslui se numără printre cele mai vechi școli primare din țara noastră, funcționând în folosul școlarilor urbei chiar de s-a confruntat cu lipsuri materiale, chiar dacă cutremurul din 1940 i-a năruit clădirea. Mironescu nu ezită să vorbească „cu dragoste și recunoștință de I. Râșcanu, care a fost nu numai un institutor eminent dar și un om de o bunătate excepțională”, după cum nu trece sub tăcere cercetările, descoperirile profesorului Octav Mărculescu privind stabilirea cu exactitate a datei de înființare a instituției de învățământ. Două pagini și jumătate de istorie și cultură locală, ce aduc la lumină oameni și fapte de altădată. Revenind la G. Mironescu, elev de școală primară, precizăm că finalizează clasele mici în vara lui 1883, cum altfel decât cu media generală 10, ceea ce înseamnă excelență, perfecțiune atinse ca rezultat al studiului intens.

Încrezători în posibilitățile intelectuale ale copilului, familia va lua decizia ca studiile gimnaziale și liceale să fie continuate la cea mai bună școală secundară din Iași, George Mironescu fiind acceptat ca intern al Liceului Național din Iași. Vă mai amintiți ce însemna a fi „intern”? Examen de admitere trecut, apoi școlarizare gratuită cu masă și uniformă asigurată. Dar, mai presus de acestea, însemna învățământ de calitate cu profesori devotați. Ultimul an de liceu, pregătitor al examenelor de bacalaureat, îl va parcurge în regim particular la Institutele Unite din Iași - la acea vreme, școală de elită de nivel național. Mironescu ajunge aici în perioada de glorie a admirabilului liceu particular, bucurându-se nu doar de buna organizare reflectată în condiții de studiu, mobilier, clădire. Atmosfera dominată de ordine și disciplină

va avea rol determinant în modelarea, formarea caracterului adolescentului G. Mironescu, liceanul nostru aliniindu-se firesc celor dovedind spirit de muncă, celor cu dorință, strădanie a egala sau a întrece pe cei mai buni elevi. Și nu oricum, ci sub autoritatea înaltului profesionalism al dascălilor săi, remarcabile personalități ale vieții culturale românești. Dintre iluștrii profesori ai Institutelor Unite se cade să amintim pe Maiorescu predând filosofie și literatură, Petru Poni ținând lecții de chimie, Grigore Cobălcescu inițiind tinerii în științele naturii, A. D. Xenopol ocupând catedra de istorie. Negăsind pe niciunde în mediul on-line cataloagele Liceului Național sau ale Institutelor Unite, rămânem la stadiul de presupunere, dar nu cred să fi existat altceva decât aplecare spre carte, multe ore din zi și din noapte destinate studiului, nenumărate zile petrecute în biblioteci printre rafturi cu mii de informații din diverse domenii. Bun orator peste ani, e mai mult ca sigur că a citit opere literare ale scriitorilor români și străini, pasiunea pentru literatură fiind argumentată și prin/de parcurgerea cursurilor Facultății de Litere din București.

Așadar, după susținerea examenului de bacalaureat, pașii lui duc spre capitala țării, în octombrie 1891 fiind student la Universitate, înscriindu-se la două facultăți, terminându-le pe amândouă. Trebuie subliniat faptul că nu erau prea dese cazurile în care un student izbutea să facă față examenelor a două facultăți în același interval de timp, iar ceea ce face Mironescu este cu adevărat spectaculos! El va fi prezent la toate cursurile celor trei secțiuni ale Facultății de Litere (filologică, istorică, filosofică), dându-și trei ani la rând examenele semestriale specifice fiecărei secțiuni în parte. Cu examen de licență (1895) va finaliza doar secția filosofică, ceea ce poate însemna că pentru aceasta a avut o afinitate, o atracție deosebită, poate și datorită reîntâlnirii cu fostul profesor de liceu, devenit în foarte scurt timp renumit universitar bucureștean. Asemenea multor studenți ai generației lui, Mironescu a participat fascinat la seminariile lui Titu Maiorescu. „Zilele de miercuri și joi erau zile fericite” pentru că „în acele zile făcea câte o oră și jumătate de curs cu Titu Maiorescu”, predând într-o zi istoria filosofiei, iar în cealaltă zi, logica. Printre sutele de tineri studenți din amfiteatrul Universității,

George Mironescu „asculta cu nesaț expunerea cu adevărat magistrală a marelui profesor”, căci „totul îi plăcea la dânsul: vocea sa foarte sonoră, gesturile sale”. La secțiunea filologică îi plăceau „lecțiile pline de erudiție ale neîntrecutului Hasdeu”, universitarul ce ținea cursul de etno-psihologie, „interpretând cu neînchipuită ingeniozitate folclorul nostru”. Odobescu ilustra secția istorică a Facultății de Litere, care, fără a avea o dicție atrăgătoare, impunea prin valoarea cursului. Coloși ai literaturii române în postura de universitari, ce poate visa mai mult un student la Facultatea de Litere?

Facultatea de Drept e cea de-a doua instituție de învățământ superior ale cărei cursuri le frecventează cu interes și plăcere chiar dacă intuim impusa orientare spre magistratură a tatălui. Nu se opune dorinței paterne, este preocupat de completarea cursurilor profesorilor de la catedra universității, căutând a împrumuta spre studiu suplimentar cărți din bibliotecile personale ale cadrelor didactice sau ale unor cunoscuți avocați bucureșteni. Îi rămân vii în amintire orele destinate cursului de drept civil predat timp de trei ani de profesorul Constantin Nacu, însă recunoaște că cel mai frecventat curs avea să fie acela al profesorului C. Dissescu, prelegerile lui de drept constituțional fiind erudite și frumoase. Păstrează frumoasă apreciere profesorilor Toma Sterian și Petre Misir care veneau tocmai de la Iași pentru a-și susține orele de drept comercial și drept internațional. Lucrarea de licență cu tema „Despre lucrurile care pot face obiectul unui legat” va fi susținută în 1894, primind aprecierea unanimă a comisiei de examinare.

Posesor a două diplome de licență la numai 21 de ani, ar fi putut să găsească o slujbă bine plătită fie în învățământ, fie în avocatură. Dar, neostoit în dorință de a învăța, va prefera să plece în Franța, dovedindu-se iarăși silitor, urmând în paralel cursurile de doctorat juridice ale unor profesori universitari cu renume mondial. Timp de patru ani va fi prezent la prelegerile lui Leveille și Caunes, nu va lipsi din sălile studentești ale prestigioasei Sorbone unde predau Boutroux și Laromet, îl aflăm în aceeași perioadă la Collège de France ascultându-l pe Th. Ribot. Își trece teza de doctorat în 1898 cu

o lucrare despre cazierul judiciar, „Traité théorique et pratique du casier judiciaire” (263 de pagini) fiind elogiata, premiată și reținută de Facultatea de Drept din Paris, tipărită un an mai târziu în Editura Giard et Brière.

Cu asemenea pregătire profesională, nu e de mirare că primește postul de procuror la Tribunalul Județului Ilfov, dar cum o carieră în avocatură ca supraveghetor just al aplicării legilor și ca reprezentant al statului în varii procese nu-l fascina, va alege imediat calea spre învățământul superior în cadrul Facultății de Drept bucureștene. Intra în colectivul profesoral universitar pe bază de concurs (1901), parcurgea toate treptele ierarhice, docent fiind în 1906, apoi, la doar 34 de ani, ocupând post de conferențiar titular (1908) de procedură civilă, după ce mai înainte predase dreptul civil. Profesoratul a fost o adevărată vocație pentru Mironescu. Cei ce i-au ascultat conferințele de procedură civilă au avut în fața catedrei un profesor cu metodă clară de predare, urmărind a desluși metodic și complet principiile acelei materii aride. Studenții lui au învățat de la el nu numai arta de a predă, dar și onestitatea profesională de a ține cursuri, nu discursuri!

Când în 1914 se înființa catedra de Enciclopedia Dreptului, facultatea a însărcinat pe George Mironescu să se ocupe de această nouă ramură a învățământului superior juridic și trebuie să menționăm că această materie de studiu era considerată o premieră în învățământul universitar de profil peste tot în Europa. Ce îl recomanda și de ce oare avea atâta încredere decanatul în capacitățile intelectuale ale lui Mironescu? S-a avut în vedere, bineînțeles, faptul că profesorul Mironescu publicase studii în toate ramurile dreptului (roman, civil, penal, procedură civilă, drept internațional, economie politică), s-a ținut seama, pe de altă parte, că era licențiat în litere și că urmase cursuri postuniversitare de filosofie la Sorbona la Collège de France. Au atârnat foarte mult în balanța evaluării abilitățile de organizare a cursurilor anterioare, puterea și dăruirea în munca didactică. Cu mult calm se va așterne la lucru, conștient că îl așteaptă grea osteneală, dar bogată i-a fost „roada” pe tărâmul Enciclopediei Dreptului. A dus la bun sfârșit sarcina profesorală, reușind să

ofere o concepție modernă acestei secțiuni de știință juridică. În universitățile europene, acest curs cuprindea doar câteva noțiuni generale despre drept, completate de unele indicații și referințe istorice. Cursul de Enciclopedia Dreptului creat și susținut în România de G. Mironescu pornea de la cercetarea elementelor noțiunii de „drept”, examina originea și evoluția lui. Apoi, cursul schița principiile fundamentale ale dreptului insistând în cel privat, detalia organizarea și evoluția celor trei instituții juridice principale (familia, proprietatea, obligațiile), explica teoria Statului din dreptul public. Structurată în felul acesta, Enciclopedia Dreptului căpăta o vastă extindere fără a fi însă un conglomerat alcătuit din diverse indicații generale fără legătură între ele. Cursul lui Mironescu se dovedea a fi un studiu metodic încheiat, părțile sale (capitolele sale) având strânse legături cu alte domenii științifice precum filosofia sau sociologia. Cercetările despre originea dreptului ofereau profesorului Mironescu posibilitatea expunerii cu claritate a celor mai însemnate concepte filosofice (Kant, Hegel, Spencer), iar cercetările asupra evoluției familiei și proprietății transformă subiectele abordate în adevărate și importante capitole de sociologie. Tipărit în 1915, suportul de curs aduna în 1020 de pagini enciclopedice informații despre ceea ce însemna dreptul ca știință. Astfel, cursul profesorului Mironescu devenea pentru studenții români un izvor bogat de cunoștințe, deschizând orizonturi largi de explorare juridică, filosofică, sociologică.

Enciclopedia Dreptului a devenit repede unul din cele mai audiate cursuri, așteptate cu interes și curiozitate. Studențimea era impresionată, fascinată de ceea ce reprezenta Mironescu, era profesorul predând ceea ce crease, era universitarul care deținând funcții politice venea cu plăcere la orele de curs. Autoritatea „ministrului dispărea încet, încet și apărea caldă și impunătoare imaginea profesorului” așa încât la sfârșit de oră pleca Profesorul! Era calm, zâmbitor, figura lui impunea prin bunătate și seriozitate, era omul menit să împartă darurile minții sale și bunătatea sufletului său, fiind întotdeauna la dispoziția studenților săi pentru a le da îndrumări despre felul în care trebuie să studieze,

cum să se pregătească pentru susținerea examenelor sau cum să expună public o temă anume. Așa a format profesorul Mironescu numeroase generații, prin examenele lui trecând până în anul pensionării (1939) zeci de generații, adunate cu sânguință ca dovadă de durabilă cristalizare a muncii didactice. 31 de generații de studenți l-au admirat și stimat pentru abilitățile și cunoștințele sale profesionale. Tot atâtea generații l-au iubit pentru înalta sa atitudine morală, pentru sfaturile părintești căci, pe lângă lecțiile de la catedră, Mironescu le oferea lecții de viață, viață așa cum a cunoscut-o el, nu drum drept de ascensiune ușoară, ci, dimpotrivă, o cale de luptă cu încordări energice, uneori cu resemnări stoice. Să nu uităm că se remarcă prin înaltă competență profesională, iar calitățile sale de bun organizator îl recomandă în 1923 pentru funcția de decan al Facultății de Drept, devenind astfel întâiul personaj originar din Moldova conducând destinele unei facultăți din cadrul universității bucureștene. În această calitate s-a preocupat în mod statornic să dezvolte, să modernizeze învățământul juridic românesc, introducând noi materii de studiu ivite pe plan universitar european ca urmare a evoluției problematicei juridice. În timpul decanatului său „nu a fost nici o neorânduială, iar rezultatele examenelor arată munca conștiincioasă a studenților”.

Pedagog și om de cultură a fost G. Mironescu, cu intensă activitate editorială în domeniul juridic și politic. Dincolo de munca la catedră, dedică timp prețios elaborării de studii, analize. În 1902 termina studiul didactic *Lacunele noului cod de procedură civilă*, aducându-i completări în 1904 sub titlul *Analiza noului cod de procedură civilă*. Vastele sale cunoștințe juridice vor vedea lumina tiparului, fiind autor a cel puțin 39 de volume, remarcând printre acestea *România față de războiul european*. Apărută în 1915, lucrarea prezenta în paginile ei o radiografie a raportului de forțe ale principalelor părți beligerante și a consecințelor participării sau a neparticipării României la Primul Război Mondial, volumul era o premieră editorială căci autorul ei supunea analizei un subiect de anvergură intercontinentală. Războiul și implicarea lui Mironescu în acțiuni de promovare pe plan european a drepturilor poporului român îl determină

să-și reducă activitatea publicistică. Reapare în atenția specialiștilor în 1919 cu un amplu studiu în limba franceză destinat străinătății, oferind date competente despre cauzele pentru care țara noastră a participat la Primul Război Mondial, arătând lumii justificarea necesității aducerii granițelor românești a provinciilor care de secole se aflaseră incluse în imperiile învecinate României. Trebuie spus că *Aperçu sur la question romaine* sau *Vedere generală asupra chestiunii românești* era în același timp o replică la valul de invective pe care presa ungară le revărsa asupra României ce „îndrăznise” să-și întregească teritoriile odată cu revenirea Transilvaniei la patria mamă. Tot pentru informarea corectă a străinătății asupra dezideratelor politicii românești postbelice, Mironescu publică în 1929 *La politique de paix*. Dar cartea cea mai elevată ca valoare științifică, o veritabilă noutate în literatura juridică românească a fost *Orientări în filosofia dreptului* (1939), carte ce i-a adus recunoaștere academică, căci, în același an, la 31 mai, G. Mironescu era ales membru de onoare al celui mai important for științific al țării.

În paralel cu activitatea de la catedră, G. Mironescu se afirmă și în plan politic, numărându-se încă din anii anteriori Primului Război Mondial printre cei mai fervenți apărători ai drepturilor românilor. Există dovezi scrise ale publicării unei serii de articole în ziarul „La Roumanie”, urmărind „informarea străinătății asupra drepturilor legitime ale românilor din Ardeal”, susținând cu vehemență realizarea unității naționale a românilor, pledând apoi pentru recunoașterea internațională a actului Unirii din decembrie 1918. A luptat cu pana, condeiu, dar a fost și participant la diferite întruniri, congrese internaționale pregătitoare actului Unirii. În martie 1918, după semnarea păcii de la Buftea, este printre semnatarii telegrammei de protest adresată guvernului României, exprimându-și în acest fel, alături de alți 62 de intelectuali și guvernanți, dezacordul față de prevederile sus-amintitului act internațional. Nu e fără însemnătate că a fost membru al „Comitetului național al Românilor din Transilvania și Bucovina”, al „Consiliului național al unității române” și a făcut parte din delegația română la „Congresul naționalităților din Austro-Ungaria”, fiind

prezent peste tot unde se discuta despre națiunea română, apărând interesele națiunii sale. Toate acestea îl situează pe G. Mironescu printre intelectualii contribuind decisiv la realizarea Unirii. „Realizarea unității naționale”, sublinia el la 30 iulie 1920, în cuvântarea rostită în Senatul României întregite ce avea în dezbatere tratatul de pace cu Ungaria, „era pentru noi, românii, nu numai o chestie de dreptate, ci și o chestiune de existență căci, prin împărțirea în trei grupuri răzlețe a poporului nostru, nu numai sufeream o nedreptate chinuitoare, dar însăși existența neamului nostru era veșnic în pericol”.

Ca orientare politică a aparținut Partidului Național Țărănesc, îndeplinind în decursul anilor importante funcții în stat. A fost de trei ori ministru al Afacerilor străine (1928-1929, 1930, 1931), activitatea sa politico-diplomatică cunoscând o permanentă efervescență. Merituos este anul 1930, în doar patru luni semnând și încheind o serie de tratate, convenții, legi. Enumerăm spre exemplificare „Convenția de comerț și navigație româno-norvegiană” (21 iunie), „Legea de organizare a Camerelor de Agricultură” (1 iulie), „Tratatul de reglementare judiciară, de arbitraj și conciliațiune româno-belgian” (8 iulie), „Concesionarea Serviciului Român de Telefoane, SUA” (27 iulie), „Tratatul de comerț și navigație româno-englez” (6 august). În calitate de ministru de externe a prezidat delegația țării noastre la sesiunile Societății Națiunilor, a participat și la alte conferințe internaționale (Haga-1929, Olanda, Atena-1930). Mironescu a afirmat și a promovat cu claritate principiul sacrosanct al inviolabilității frontierelor stabilite după război, a condamnat și a respins cu vigoare curente revizioniste, tentativele de revizuire a tratatelor postbelice. Cheia de boltă a menținerii păcii era pentru el respectarea tratatelor existente, considerând că „intangibilitatea acestor tratate este singurul mijloc de a menține și de a asigura pacea în lume”. „Popoarele noastre (țările din Mica Înțelegere) vor apăra cu prețul existenței lor opera de justiție care s-a împlinit prin realizarea unității lor naționale. A încerca a atinge tratatele existente ar însemna a risca a provoca un nou cataclism mondial ale cărui urmări vor fi funeste și acelora care le-

au provocat”. Mironescu a atras atenția că revizuirile nu se justifică, „iar o revizuire pe cale pașnică ar presupune consimțământul popoarelor a-și trimite sub jugul străin conaționalii liberi după atâtea suferințe și cu prețul unor sacrificii de nedescris”. Istoricul și publicistul american Milton Lehrer, referindu-se în una din scrierile sale la acea perioadă în care se căutau soluții pentru evitarea unei noi conflagrații mondiale, consemnează numele românului G. Mironescu în grupul destul de restrâns al diplomaților care au gândit și acționat pe căi diplomatice în vederea consolidării păcii în Europa și în lume. Este o apreciere deosebit de onorantă pentru memoria acestui fiu al municipiului Vaslui.

Apărător al hotarelor țării și al integrității teritoriale, nu a respins însă ideea formelor de colaborări internaționale în primul rând pe criterii economice, preluând și susținând teza creării federației europene lansată de la tribuna Societății Națiunilor de către ministrul afacerilor externe al Franței, Aristide Briand. Iată cum vedea el înfăptuindu-se formele și etapele, într-un efort de lungă durată: „va trebui să se încerce armonizarea intereselor a două, trei și pe urmă patru țări, să lărgim în mod continuu cercul. Se va stabili astfel încetul cu încetul o uniune economică regională. Se va lucra apoi în același sens într-o altă regiune. Când mai multe regiuni vor fi armonizate economic se va încerca stabilirea unei legături de ansamblu...”. În viziunea lui, după federalizarea economică ar fi urmat federalizarea politică, pacea fiind pentru totdeauna asigurată, garantat fiind și progresul continuu al națiunilor civilizate. Cititorul de azi recunoaște, înțelege și va aprecia desigur capacitatea lui Mironescu de a sesiza esența unor procese și tendințe care abia în vremea noastră au devenit dominante. Trebuie să observăm totodată interesul primordial pentru dezvoltare economică fără renunțare la suveranitate și în nici un caz cu acceptarea revizuirii granițelor.

Rămâne totuși un personaj controversat dacă ne referim la cariera politică, dar nu pentru că ar fi schimbat partidele, ci pentru unele decizii privind viața politică și economică a țării. Pe plan politic intern a fost adeptul readucerii pe tronul României a lui Carol al II-lea, manifestând atitudine favorabilă revenirii

lui Carol al II-lea în țară. În iunie 1930, Carol al II-lea se întorcea în țară cu gânduri de domnie, bulversând la propriu activitatea guvernului care în doar cinci zile va avea două rotații de prim-ministru (Maniu-Mironescu-Maniu). În noaptea de 6 spre 7 iunie, Maniu demisionează, nereușind să-l convingă pe Carol al II-lea să intre în Regență. Prim-ministru cu misiune clară, G. Mironescu va anula punctele 6 și 7 din Statutul Casei Regale prin care Carol al II-lea își pierduse drepturile la tron. Astfel, Regența se autodizolva, Carol își detrona propriul fiu (Mihai) și devenea rege pe 8 iunie 1930. Urcarea pe tron a lui Carol al II-lea pune capăt crizei dinastice, dar deschidea calea unor frământări politice, generate de acțiunile acestuia vizând instaurarea unui regim bazat pe o monarhie autoritară transformată curând în dictatură. A fost regalist convins, a fost martor al instaurării dictaturii, demnitar de stat în timpul acesteia, considerând-o necesitate de apărare a statului împotriva pericolelor interne și externe. Însă asemenea multor oameni politici români, G. Mironescu a văzut și a denunțat pericolul Gărzii de Fier, iar ca ministru de interne a luat măsuri de îngrădire a activității nocive a acesteia. Dacă cele începute de el în acest sens ar fi fost continuate și de guvernele care au urmat, spun istoricii, tulburările politice interne ale anului 1940 ar fi fost evitate.

A fost sau nu a fost un bun ministru? E destul de greu de stabilit, poate că nici nu e cazul să emitem astfel de aprecieri. Adevărul e că Mironescu ajunge la guvernare în dificila perioadă a crizei economice generale, când clasa politică e acuzată de corupție și neputință a gestiona, rezolva problemele economice și sociale grave de la începutul anilor '30. Adevărul e că G. Mironescu a încercat să scoată țara din impas prin aplicarea unui regim de severe economii, traduse în concedieri colective și reducerea salariilor. Anii 1930-1933 au scos de pe piața muncii peste 300.000 de salariați, transformându-i în șomeri, în timp ce restul angajaților la stat au trebuit să suporte trei „curbe de sacrificiu”, lefurile acestora resimțind drastice diminuări (10-25%). Cu toate acestea, bugetul de stat a rămas deficitar trei ani consecutiv, apelându-se la sporirea fiscalității în paralel cu refinanțarea deficitului prin angajarea mai multor

credite de restabilire. Pentru redresarea economiei naționale, Mironescu obținea în 1931 a doua tranșă a „împrumutului de stabilizare” de 53.000.000 dolari nu înainte de a dovedi acțiunea de sabotaj a guvernului liberal care trebuia, dar nu contractase „împrumutul de dezvoltare” în valoare de 1.325.000.000 franci francezi. În 1932, în calitate de ministru al finanțelor, Mironescu aprobă plata imediată a salariilor restante și a pensiilor, apelând la fondul de rezervă a statului, iar pentru susținerea economiei va face demersuri pentru finalizarea altor împrumuturi internaționale. Din nefericire, din împrumut în împrumut, nu s-a ajuns decât la adâncirea crizei economice și financiare, ceea ce a dus la declanșarea revoltelor oamenilor muncii rămași fără venituri existențiale. Nu e neapărat vina lui Mironescu, acestea erau soluțiile la îndemâna politicianilor noștri în încercarea de a revigora capacitatea de producție a industriei românești care scăzuse cu aproximativ 40%. Măsurile aplicate de Mironescu în calitate de ministru al Finanțelor nu au fost populare, iar revoltele l-au prins în funcția de ministru al Internelor, nevoit iarăși a aplica sancțiuni dure pentru restabilirea ordinii. Trebuie să înțelegem că funcția l-a obligat să ia decizii de reprimare a mișcărilor muncitorești din ianuarie-februarie 1933 (greva feroviarilor și a petroliștilor) după cum trebuie să acceptăm situarea lui Mironescu pe poziții anticomuniste, privind cu dezaprobare și suspiciune schimbările sociale și politice din Rusia. Iată de ce, considerată o mișcare inițiată și condusă din afară, sub ministeriatului său de Interne s-a votat introducerea stării de asediu, periculoasă fiind considerată dezvoltarea mișcării comuniste din țară. În Parlament (3 februarie 1933), Mironescu explica situația tragică creată și motiva brutalitatea intervenției armatei soldată cu morți, răniți și arestarea a peste 1200 de muncitori argumentând că agitațiile pe fond economic au degenerat în agitații politice.

Acestea fi-vor motive temeinice dispariției sale în închisorile comuniste, răzburarea sistemului comunist fiind atât de cruntă încât nu se cunosc cu precizie nici data și nici locul morții sale, osemintele-i zăcând în cine știe ce groapă comună. I-au fost retrase din colecțiile bibliotecilor publice toate cărțile, zelul a

fost atât de mare, încât mare parte din scrierile sale au fost distruse spre a se pierde definitiv creația lui G. Mironescu. În 1948 avea să fie exclus în mod abuziv din Academia Română, lotul celor 100 de academicieni cărora li se retrăgea titlul științific fiind format cu precădere din teologi și juriști cu activitate politică. Chiar și decenii după moartea sa, a fost interzisă reeditarea operei, nu a fost permisă menționarea numelui și a titlurilor sale în biografii de specialitate. Din aceste considerente opera sa cuprinzătoare și diversificată nu a putut să fie studiată și nici utilizată științific în vreun fel. Noroc că au mai scăpat pe ici, pe colo pagini de jurnal reținând luările sale de cuvânt în calitate de ministru al Instrucției Publice (1921-1922), ministru de Externe (1928-1931), prim-ministru (1930, 1931, 1935), ministru de finanțe (1931, 1932), ministru de interne (1927, 1933, 1935), ministru de stat (1938), consilier intim al Palatului Regal. Prin colecții particulare sau prin anticariate e posibil să mai fi supraviețuit puține din lucrările sale și e timpul ca ele să ajungă acolo unde le este locul, pe rafturile bibliotecilor, la îndemâna viitorilor cercetători dornici a redescoperi și a pune în valoare... viața și opera lui G. Mironescu.

Bibliografie:

Serbătorirea domnului profesor G. G. Mironescu : 30 de ani de profesorat :10 iunie 1938. București, Tipografiile Unite Române, 1938;
 „Convorbiri literare”, nr. 9-10/1942;
 Nedelea, Marin. *Istoria României : Compendiu de curente și personalități politice.* București, Editura Niculescu, 1994;
 Nicola, Traian. *Valori spirituale vasluiene : biobibliografii.* vol. I, Vaslui, 2001;
 Mărghită, Liviu; Mancaș, Ioan. *Membrii Academiei Române originari din județul Vaslui.* Arad, Editura Multimedia Internațional, 2006;
 „Elanul”, nr. 88/2009, nr. 98/2010;

**Mihaela OCHIANU, bibliotecar,
 Compartimentul Sala de lectură și periodice,
 Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

STUDII CULTURALE

CUM CIRCULĂ *RUGĂCIUNEA* ȘTIINȚIFIC, TOT AȘA ȘI RĂZBUNAREA

Eo vorbă veche din bătrâni. Multora nu le vine să creadă că e adevărată. Cum ar fi posibil să ți se întâmple? Adică dai în cap, omori, produci supărări și crezi că dacă mortul nu mișcă, nu poate da înapoi? Nu se poate răzbuna? Că Dumnezeu nu există și, dacă nu există, atunci nu ne-a văzut nimeni. Tare îmbârligată gândire are naivul! La fel, îngâmfatul, arogantul, necruțătorul, violentul, lacomul și masochistul șef de bandă sau atotștiutorul și stăpânul de trib. Și de aici, s-a născut vorba: *Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!*

Până când experimentul fotonilor gemeni sau al singurului foton tăiat în două și separat a demonstrat că tot universul e conectat energetic, omul a crezut că proverbul e doar o poveste. Și a mai demonstrat că, atunci când luptăm împotriva cuiva sau violăm pe cineva, reacția va fi universală, nu doar de la victimă. Răul făcut se va întoarce împotriva ta înzecit!

Aparent, inima comunică cu universul și prin acest câmp energetic, în ciuda faptului că ni se tot bate capul cu: nimic nu bate viteza luminii, chiar și gândul folosește același câmp dacă e transmis prin inimă.

Fizicienii de la Centrul European de Cercetări Nucleare, CERN, între Munții Alpi și Munții Jura, lângă Geneva, în 1997, au luat un singur foton, l-au despicat în două și fiecare jumătate a fost trimisă prin fibră de sticlă la 14 mii una de alta ca să vadă dacă ele vor intenționa să se reîntregească undeva la mijlocul distanței. Nu s-a întâmplat nimic. Jumătățile au rămas acolo unde au fost trimise. S-au dus atunci la una din jumătăți și au început să intre în dialog cu ea prin tot felul de câmpuri magnetice

și electrice. O împingeau dintr-un loc în altul al spațiului în care era staționată. Ceva ciudat au descoperit pe ecranele videocamerelor în care erau vizionate cele două jumătăți. Deși la 14 mii una de alta, ele reacționau sincron la dialogul aplicat doar uneia din jumătăți. O împingeau spre perete pe cea din stânga și în același timp și cea din dreapta se ducea spre perete. A apărut întrebarea: Cum de această jumătate îi spune celeilalte ce se întâmplă? Prin ce forme/căi comunică sau sunt legate?

La întrebarea generată de fenomen, au cronometrat cu un ceas atomic să vadă dacă există vreun decalaj din cauza distanței dintre cele două. Niciuna. Totul se întâmplă instantaneu. Aceasta a confirmat teoria îmbârligării (Teoria intricării cuantice) sau teoria încurcării forțelor energetice. Așadar, energia din care e construit atomul are influență asupra mediului înconjurător. Experiența manifestării simultane a dovedit teoria intricată cuantică. Asta ne demonstrează că informația era deja acolo în amândouă și trebuia doar activată.

Așa se explică cum rugăciunea pentru binele aproapelui meu ajunge să-l ajute chiar fiind la capătul pământului – pentru că ea, *rugăciunea*, este în noi toți și trebuie doar activată. Dacă, în același timp, aproapele pentru care te rogi are unul sau mai mulți dușmani, care îi doresc opusul, rugăciunea este blocată.

Aborigenii din Australia nu au noțiunea de timp. La ei totul se întâmplă simultan. Atât morții, cât și nenăscuții sunt prezenți cu ei în jurul focului și împărtășesc totul, mâncare și gânduri. Când vorbești cu strămoșii, ei te aud prin această comunicare a teoriei îmbârligate generate de inimă, iar ei îți răspund la fel și tu îi

Înțelege și împărtășești cu cei din jur. Te poți ruga atât celor dragi plecați de lângă tine, cât și celor care posibil vor veni. De asemenea, te poți ruga Creatorului și lucrurile se vor împlini. Dacă ai dușmani, atunci trebuie să apelezi la mai mulți să se roage cu tine ca să răzbești. Nu uitați că vorbim de teoria îmbârligată. Dorința ta există deja în univers, tu trebuie doar să ceri să ți se împlinească.

Dacă vrei o mașină frumoasă cadou și te rogi, trebuie să te gândești că și vânzătorul se roagă să obțină cât mai mulți bani pe ea. Dar dacă insiști, îl poți doborî pe vânzător și acesta ți-o face cadou.

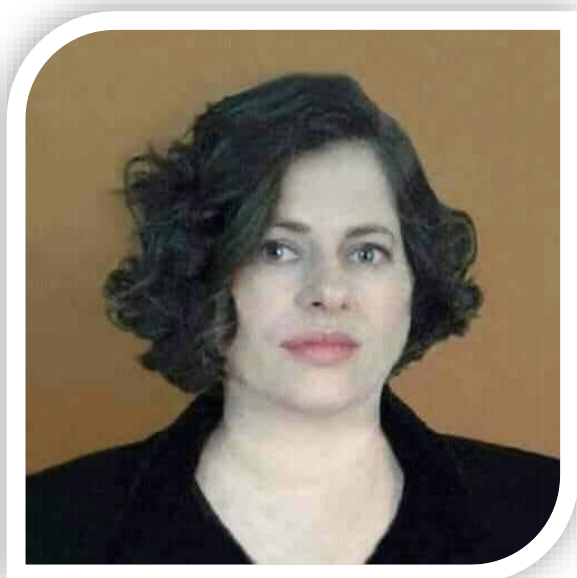
Răufăcătorii trebuie să realizeze că totul se va întoarce brusc și violent împotriva lor din univers. Dacă nu imediat, sigur o vor primi urmașii. Aceasta e legea universală a teoriei îmbârligării energiei divine.

Ben TODICĂ,
scriitor și jurnalist,
Australia

RÂNDURI VASLUIENE

GABRIELA ANA BALAN

- s-a născut în Sibiu pe 19 septembrie 1968; în prezent locuiește în comuna Alexandru Vlahuță, județul Vaslui;

- membră a Cenaclului „Alexandru Vlahuță” din cadrul Bibliotecii „Stroe S. Belloescu” Bârlad.

Volume publicate

Jurnalul insurgentei anA, 2022 (poezie)
Prea mulți Pilați pentru două mâini, 2021 (poezie)
Ochii leului berber, 2018, ediția a doua, 2019 (poezie)
Moartea trece pe tușă, 2016 (poezie)
Împăratul de ceară, 2012 (poezie)
Labirintul de cristal, 2014 (poezie)
Diminețile din templul cuvintelor, 2022 (cronici literare)

Premii

Premiul „Alexandru Deșliu” oferit de revista „Pro Saeculum” pentru volumul *Diminețile din templul cuvintelor* la Festivalul Internațional de Creație literară „Titel Constantinescu” 2022; Premiul al II-lea la Festivalul Internațional „Vrancea literară” 2022 pentru volumul *Prea mulți Pilați pentru două mâini*, 2021; Premiul Editurii Salonul Literar pentru volumul *Moartea trece pe tușă* la Festivalul Internațional „Vrancea literară” 2017; Premiul Special „Nichita Stănescu” la Festivalul Internațional „Vis de toamnă” 2018; Premiul al III-lea la Festivalul Internațional „Grigore Vieru - Sunt iarbă. Mai simplu nu pot fi!” 2020; Mențiune la Festivalul Internațional „Grigore Vieru - Sunt iarbă, mai simplu nu pot fi!” 2017; Mențiune la Festivalul Internațional „Romeo și Julieta la Mizil” 2018, 2022; Premiul al III-lea la Festivalul Internațional „Credo” 2017, 2018; Premiul al III-lea la Concursul Internațional de Poezie „Bronisława Wajs” 2019.

Doar o poetă

Să fie poezie, a spus preasfântul
A plămădit din lut și sânge cuvântul

Azi vin la judecata de apoi și de dinainte
Am furat cuvinte

Sper să nu mă strângă lanțurile
Cătușele ruginite să se asorteze
La culoarea pantofilor
Rugul să fie înflorit
Eu am murit și eu am înviat
De câte ori lacrimile au înălțat curcubeu

Sunt doar o poetă, cândva
Bob de lut în pumnul strâns
Atunci când Dumnezeu
Pentru prima dată a plâns

Pericol de poezie

S-ar putea să avem noroc și veacul acesta
Să se sfârșească la timpul lui
Că de nu s-ar poezi, n-ar fi.

Urmează zile cu pace și liniște
Se redeschid bibliotecile
Se redeschid librăriile
Deși nu s-au închis niciodată
Doar noi am uitat să le mai trecem pragul

Se anunță vremuri bune de citit
Fondurile monetare mondiale
Investesc masiv în producția de carte
Se premiază mințile luminate
Poetul nu mai cade din tramvai
Dansează cu leoaica tânără în brațe
Nu ucide cu mintea tainele, vai
Doar trăiește, luptă, visează și iartă

Lumea se zbate în viață fără de moarte
Cumpărați, vă rog, o carte!

**Mama are un mod ciudat
de a cumpăra pâine**

Mama se uită la mâinile vânzătoarei de
pâine
Dacă sunt curate
Dacă unghiile sunt bine tăiate
Dacă manșetele sunt apretate

Tata zâmbește, *femeie*
superficială, scumpă la tăiață
și ieftină la făină,
habar nu ai câte guri înfometate
hrănește
secerătorul cu mâinile transpirate

Eu râd în hohote de amândoi
Arunc o mână de greieri
În sertarul cu pâine

Doar ca să greșesc să mă certe și să mă
ierțe
Să fim împreună lângă colțul de pâine

Muzeul poeziei

Ce cântec trist șoptește muza
Poezia va deveni
Piesă de muzeu
Cărțile vor purta etichete *Nu*
Atingeți exponatele

Vom plăti bilet să vedem
O poetă împăiată la intrare
Un poet de ceară printre rafturi
Și câteva cărți smulse din foc

Cărțile vor fi arse pe rugul uitării
Să nu rămână niciun bob de cenușă
Din care ar putea renaște
Dacă nu ne trezim
Să citim

Dumnezeu e cuvântul

Dumnezeu e cuvântul
 Dumnezeu e cu vântul
 La fel sunt și eu
 Când vânt,
 Când cuvânt
 Dar întotdeauna
 Cu Dumnezeu
 Zeu
 Eu
 O femeie, spune vântul
 Doar o poetă, spune cuvântul

Și Dumnezeu cuvântă
 În poezia mea

Milenii

În mileniul trecut - când m-am născut -
 Tovarăsa învățătoare îmi dădea temă
 Să desenez cu creionul pe hârtie
 Cum îmi imaginez că va fi în anul 2000
 Conturam un roboțel cu cap pătrat și
 antene

În mileniul următor - când o să mor -
 Computerul îmi cere să mă identific
 Să dau click pe butonul *nu sunt robot*
 Vrea parola, numărul de telefon
 Și dacă are o zi cu semnalul mai slab
 Pune întrebări indecente
 Îmi dă accept să intru în contul meu
 Dacă scriu poezii
 Doar așa îi mai pot dovedi
 Că sunt *om*

Dacă

Dacă nu știi că toiagul lui Moise
 A despica apele roșii
 Nu crezi că Eva a mușcat din moarte
 Eu nu pot trăi decât într-o carte

Dacă ai duce pământul pe umeri
 Aș fi vânt aș sufla să îți fie ușor
 Dar nu duci pe umeri pământul
 Treci ca vântul și eu urlu de dor

Dacă mi-ai aduce un măr
 Aș mușca să nu mai mor
 Și ce simplu aș despica apele roșii
 Dacă ai trece ca ața prin ureche de ac
 Atunci când viața mea
 E o aruncătură de șarpe evadat din toiag

Dacă mi-ai săruta ochii roșii de plâns
 Cu un zâmbet aș storce ploaia de lacrimi
 Ca o bătaie de aripă, atât cât să-mi rămâi

Avatar

Sunt doar o jucărie
 De pluș
 Cusută cu ață

Nu prind viață
 Pe timp de noapte
 Dar prind prea multă noapte
 Pe timp de viață

RÂNDURI VASLUIENE

OCTAVIA SURUGIU

- elevă în clasa a VIII-a, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Vaslui;
- activitate literară: publicare de eseuri și poezii în revista „Arcașii”;
- premii literare: Concursul de eseuri „Ce înseamnă cartea pentru mine” – 2023, mențiune; 2024, premiul al doilea; Concursul județean de creație literară „Mlădițe literare” – 2024, mențiune.
- membră a Cenaclului ProLITERA Vaslui.

Divinitate în Infern – puterea Cuvântului

Am senzația că trăiesc într-un trecut forțat care-mi hrănește prezentul și mă înclină spre viitor ca o enigmă care se risipește printre rândurile de iluzii, ce-mi zgârie sufletul cu o peniță îmbibată în veninul obscur al vieții. Împrumut nemurie din manuscrisul meu și îi cer smerenie, o judecată privată, unde pot avea șansa să văd în ce stadiu e sufletul meu necopt la acest moment, dacă vocile abrazive mai au rost să-mi sporească insomnia, suferința mea răstignită pe o cruce. Eu, ce am rolul de deținător al unei răni care se cicatrizează ușor și lasă în urmă doar o crudă amintire. În spațiul meu intim, aud acele strigăte oarbe și surde în lumină, o lume plină de himere și umbre oculte. Eram închisă în exilul meu

interior, în care eram vegheată de frustrări umplute de miez și de substanță, cuvintele nespuse, invocate într-o altă dimensiune spirituală. Foametea mea de cunoaștere și de absolut era metamorfozată prin aceste spirite otrăvitoare și le ceream măcar firmiturile lor binefăcătoare pentru a le transpune în irisul cuvintelor mele. Aceste umbre păgâne, întruchipate în mintea și sângele meu, cele care știu cu adevărat destinul gândurilor mele, sunt deținătorul acestor rânduri.

Amestecul de transcendență și de chin se transformă în creația mea abstractă și ușor vulnerabilă. Sunt stăpâna care controlează fiecare paragraf, rând, cuvânt și slujitoarea ființelor

revoltătoarea ce îmi comandă anumite idei – acel moment când cerșesc cu disperare inspirație să-mi storc materia cenușie ca să leg concepții pe niște foi albe. Din scheletul meu cu coaste tocite circulă un praf sur, care se îmbină cu mușchii și organele mele, iar mintea este prima care primește drogul divin. Un zeu putrezit trăiește în sufletul meu inofensiv, mă ghidează să scriu după plăcerile lui, iar eu sunt ținută sub blestemul său. Această vrajă toxică am considerat-o a fi o binecuvântare – un admirabil defect de memorie colectivă. Am șansa să gust din sfințenia Infernului și să ating apogeul dorințelor mele, să aud în sfârșit strigătele dulci venite din abis și să scap de amarul singurătății. Prin intermediul scrisului și al lecturii îmi îndeplinesc poftele înjosite, o renaștere care mi-a lăsat remușcări din trecut, pe care le expun pe hârtie, o durere suportată de un război al păcii imposibile.

Propriul meu orizont este clădit din cuvinte și simboluri codificate, numai eu am accesul să pătrund în locul predestinat, trăind o artă cu forțe supranaturale. O pulbere de existență dictată de vibrațiile ei în ecoul vieții mele, locul unde visul defect își repară perfecțiunea ipocriziei. Eram martora unui psiholog bolnav, care mă îndruma să-mi ascult intențiile și fiecare gând să se convertească într-o exteriorizare primordială. Singura lege să fie doar cuvântul meu, să sperie ființele vinovate și să-i mângâie pe cei înțelepți cu har dumnezeiesc. Nu toată lumea merită să-mi audă „tulburările” literare pentru că

ele trăiesc la un nivel intensificat toate sentimentele și percepțiile mele într-o formă pură și nu trebuie să fie demascate de orișicine. Sunt păcate absolute care îmi dezvăluie adevărata identitate. Inhalez acest „antidot” de fiecare dată când geniul din mine se dezlănțuie, un sentiment de autodistrugere și renaștere, când o nouă foaie capătă o altă istorie a poveștii mele.

Eleganța și rafinamentul meu în scriere se datorează vocilor ispititoare de o rară frumusețe, dublate cu înțelepciune, având o meserie de credință, unde talentul nu-și pierde niciodată esența. Sunt mâna arhitectului perfecționist cu o dexteritate remarcabilă. Comunic cu el doar prin tăceri de cuvânt, sugestii care mă îndrumă să scap urlete mute în rândurile scrise. Din vorbe uscate și fără farmec, le dau glas în caietul meu personal. Voi dăinui și stăpâni peste a mea creație și îi voi sluji pe cei care vor contribui la formarea personalității mele.

Sunt condamnată la puritate și păcat, îmi petrec ore în șir ca să-mi creez scăparea, să găsesc acea conexiune dintre artist și creație. Oglindind lumea, literatura nu se mărginește însă la un rol pasiv, la o simplă descriere, fie ea și cât mai exactă, ci de fapt ea se strecoară printre rânduri, o judecată de valoare care ia poziția de critic. Secretele, păcatele, încercările de smerenie sunt contopite în sufletul și jurnalul meu, unde Cuvântul domină și comandă tot ceea ce a fost neîndreptățit.

SCRIITORI VASLUIENI DIN ȚARĂ ȘI DIASPORĂ

VIRGIL DUDA,
TENACITATEA DE A SCRIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

În deceniul patru al secolului XX, familia Leibovici stabilită în Bârlad avea să se întregască prin nașterea a doi prunci, a doi băieți ce vor deveni amândoi scriitori. Bernard Leibovici (12 mai 1934, Iași-22 noiembrie 2006, Paris) fi-va critic literar publicând numeroase studii de critică literară sub pseudonimul Lucian Raicu. Și cel de-al doilea născut, Rubin Leibovici, va fi atras, absorbit de lumea literelor, demonstrând curând pasiune dominată de nevoia de a scrie. Rubin Leibovici avea să-și editeze multele creații literare la adăpostul numelui Virgil Duda, fiind cunoscut în literatura noastră ca romancier, eseist, colaborator al unor reviste culturale naționale, redactor la ziare de limba română din Tel Aviv. A scris, a gândit și a semnat românește nu numai între hotarele țării de origine, ci și în Israel, acolo unde

nevoile spirituale conforme religiei sale l-au chemat. Rubin Leibovici/Virgil Duda e doar unul din românii cu sufletul oscilând între două „zări”, aparținând în egală măsură fiecăreia. Evreu prin naștere, alegea să se alăture și să trăiască în marea comunitate religioasă din Israel, dar e obligatoriu să evidențiem că a fost român din prima până-n ultima clipă a vieții, scriind și publicând la editurile din România.

Nu avem foarte multe informații despre viața sa, tot ceea ce știm face succintă referire la studii, instituții bucureștene în care a lucrat, debut literar și alte apariții editoriale ale romanelor sale.

Dar dacă știi să cauți, dacă ai norocul să-ți cadă în mână cărți conținând confesiunile scriitorului, mare e bucuria descoperirii tale, la fel de mari sunt satisfacția și mulțumirea că cele ce poți

relata face-vor puțină lumină spre mai buna cunoaștere și percepere a personajului așezat sub reflectorul articolului de azi. Așadar, Rubin Leibovici, fiul Ucai și al lui Carol, se naște în Bârlad, într-o zi de 25 februarie a anului 1939. Singurele amintiri despre tatăl său (moare în 1946) sunt legate de mersul la sinagogă, copilul Rubin nefiind obligat să participe la ritualurile cultului mozaic. „În fiecare Roș Hașana, mama mergea cu tata la slihot, eu mă jucam acolo în față”; în timp ce părinții întâmpinau în rugăciuni de penitență anul nou evreiesc, Rubin se juca în voie în soarele călduț al lunii septembrie gregorian. „Șana tova”, îi spunea bunica, „Șana tova ve metuka”, răspundea bunicul, însă tatăl nu-și dorea ca fiul său să învețe idiș, îl încuraja să vorbească doar românește. Cum bunica nu știa nicio boabă din graiul nostru, Rubin Leibovici se va simți în anii copilăriei lui asemenea copiilor de azi născuți prin Europa mare, nevoiți a vorbi românește doar spre a se înțelege cu bunicii. Vrând-nevrând, a învățat să vorbească ebraică, măcar pentru a putea rosti „Un an bun” în prima zi a lunii tișrei - întâia lună a calendarului evreiesc. Despre bunicul Avram Leibovici se știe că luptase în Războiul de Independență, fusese declarat erou de război și decorat cu „Virtutea Militară”, ceea ce îl făcea a se număra printre puținii evrei din Bârlad care aveau prăvălie. Ori asta ne arată că nepotul Rubin a fost un copil lipsit de frământările zilei de mâine, având doar grija cumințeniei și a educației care să-l orienteze către o muncă intelectuală cu avantaje financiare și împliniri profesionale sigure în orice colț al lumii. (Evreii au fost dintotdeauna prevăzători, preferând meserii în avocatură, medicină, comerț, inginerie).

Elevul de școală primară și liceu termina în 1955 cele 10 clase ale învățământului de masă, trecea cu bune rezultate etapele școlarizării medii la Liceul „Gheorghe Roșca-Codreanu” din Bârlad. 10 clase, pentru că până în 1956 cursurile

gimnaziale se redusese la 7 clase, cursurile liceale pierduseră și acestea un an de studiu, doar pentru că se dorea cu ardoare școlarizarea rapidă și trimiterea în producția socialistă a unui număr cât mai mare de brațe de muncă. Rubin Leibovici nu se va grăbi a îngroșa rândurile celor din fabrici și uzine. Nu miră cu nimic faptul că pașii lui Rubin Leibovici se vor îndrepta spre capitala țării, acolo unde fratele mai mare era deja student al Facultății de Litere. Vor urma pentru el ani de studiu intens, devenind student al uneia dintre cele mai vechi facultăți ale universității bucureștene, instituție cu o bogată tradiție în învățământul juridic românesc.

Cursurile Facultății de Drept vor fi parcurse și finalizate cu examen de licență în 1960, așa încât, din anul următor, bărlădeanul nostru figurează în colectivul de oameni ai muncii de la Rafinăria de Petrol Teleajen din Ploiești, ocupând postul de jurist consult (până în 1970). Era singurul evreu între 4500 de muncitori, ingineri, tehnicieni, singurul evreu al oficiului juridic. Era deci într-o funcție destul de sensibilă, trebuind adesea să spună: „Ți se desface contractul de muncă”. Rămăneau oameni pe drumuri, dar niciodată nu a fost arătat cu degetul de niciunul dintre acești nefericiți, niciodată nu a fost acuzat că el, jidanul, i-a dat afară. Leibovici se integrase printre români și avea prieteni români, iar românii simpli nu-l urau, nu-l disprețuiau pe Rubin evreul tocmai pentru că el se identifica cu aspirațiile, obsesiile, suferințele lor. Nu ne îndoim că nu a demonstrat temeinice, solide cunoștințe teoretice și practice de drept civil sau din vastul domeniu al dreptului muncii (socialiste) și suntem pe deplin convinși că aplicarea în practică a noțiunilor de drept comercial nu l-au pus în dificultate. Redactarea actelor juridice ale rafinăriei cereau nu doar stăpânirea terminologiei legale, ci mai ales exprimare clară, concisă, logică, esențială pentru un profesionist în drept fiind și la vremea aceea conceperea de texte coerente, dar și corecte din punct

de vedere al gramaticii limbii române. Iată cum munca de jurist consult, punând accent pe comunicarea scrisă organizată, convingătoare, îi va deschide calea spre activitatea literară. Probabil aceasta este perioada în care, conform unor ulterioare mărturisiri, Rubin Leibovici/ Virgil Duda „întreazărește cu suspectă întârziere că din cuvinte se pot alcătui fraze, altele decât limbajul zilnic, iar din fraze, povestiri cu semnificații”. Sesizăm ușoara ironie, căci nu ne permitem a ne imagina că a trecut prin rigorile Liceului „Codreanu” și ale studiilor universitare fără a simți prin cerințele școlare acest adevăr simplu. Cu cadre didactice, mari personalități ale vieții culturale și științifice, este exclus să nu fi fost orientat spre lectura operelor scriitorilor români, cu un frate filolog, e imposibil să nu fi avut lungi discuții pe teme literare sau filosofice. Așadar, altceva voia să spună Rubin Leibovici, că prin/ din rutina zilnică a întocmirii documentelor cu caracter juridic și-a descoperit mai apoi plăcerea de a scrie despre ceea ce vedea în jurul său, observând oameni în diverse ipostaze, interacționând în variate moduri, tentat fiind a însăila, imagina caractere umane depănând povești de viață.

Colabora cu „Gazeta literară”, debutase aici cu o schiță (1964), iar primul său volum de proză, *Povestiri din provincie*, vedea lumina tiparului în 1967, într-un moment bun pentru tânăra generație de scriitori a anilor '60, dar și pentru întreaga literatură română. În 1969 îi apărea romanul *Catedrala*, viața unei uzine socialiste în plină dezvoltare, obiectivul declarat al tânărului scriitor Duda fiind de a reconstitui printr-o meticuloasă anchetă biografia unui personaj considerat atunci reprezentativ. *Catedrala* anunța „apariția unei literaturi noi”, era ceea ce se numea literatură socialistă, iar stilul lui Virgil Duda era ceva nou, surprinzând prin obiectivitate indiferentă, uneori ironică. Proza lui înfățișa o lume fără nimic spectaculos, dar bogată, diversă, variată, romanele lui vorbeau despre o lume a cărei viață se desfășura

într-un ritm imposibil de fragmentat. Cărțile lui scrise în epoca de aur sunt nu doar ale existenței colective ale mediului uzinal, romanele sale prezintă biografii, destine individuale, iar Virgil Duda se dovedește un analist perseverent, viguros, nuanțat, interesat de felul în care existența socială se răsfrânge în conștiința individuală. Prin 1983 spunea, într-un articol sugestiv intitulat „Autor și cititor”, că „fiecare om constituie un fenomen unic, existența fiecăruia trebuie privită cu atenție și respectată, aceasta fiind neînsemnata descoperire pe care stăruie să o afirme toate cărțile ce s-au scris sau se vor scrie”. Subiectele, temele literare, metodele de compoziție sunt doar simple instrumente folosite de scriitor slujind adevărului ce capătă înfățișare de personaj literar. „Anchetatorul apatic”, „Deruta”, „Al doilea pasaj”, „Cora”, „Măștile”, „Războiul amintirilor”, „Hărțuiala”, „Oglinda salvată” sunt texte de maximă obiectivitate în care viața plină de banal devine literatură. Ultimele trei romane aparținând perioadei comuniste sunt jurnale, dezvăluind (spun criticii literari) mecanismul formării unui scriitor, al unui intelectual preocupat de selecția acelor fapte care să-i valideze profesiunea și să-i ofere răspunsul la întrebările „pe cine exprim, în numele cui vorbesc”. Numele său se impusese în literatura noastră, că era cunoscut și apreciat o dovedesc și nenumăratele articole semnate în „Scânteia Tineretului”, „România literară”, „Contemporanul”, „Ateneu”, „Orizont”, „Cutezătorii”, periodice cu un tiraj impresionant. Nici partidul nu îl ignoră, primind premiul Uniunii Tineretului Comunist (1972), premiul Asociației Scriitorilor din București (1979), premiul Uniunii Scriitorilor din România (1981).

Procesul de creație literară nu a fost perturbat de multitudinea de activități conforme postului de redactor (1971-1972), apoi de producător delegat (1972-1987) la Studioul Cinematografic București. Filmografia românească îl menționează ca producător al peliculelor cinematografice

ale anilor 1972-1986, cele mai cunoscute cinefililor de altădată fiind „Săgeată căpitanului Ion” (1972), „Dincolo de nisipuri” (1974), „Orașul văzut de sus” (1975), „Trei zile și trei nopți” (1976), „Serenadă pentru etajul 12” (1976), „Doctorul Poenaru” (1978), „Înghițitorul de săbii” (1982), „Ochi de urs” (1983), „La capătul liniei” (1983), „Prea cald pentru luna mai” (1984), „Sosesc păsările călătoare” (1985), „Furtună în Pacific” (1986), „Un oaspete la cină” (1986). O simplă interogare a marelui Google dezvăluie că filmele aparțin unor variate genuri artistice, numele producătorului Virgil Duda fiind asociat realizării de drame, documentare, comedii, aventuri, filme cu caracter politic. Cum puțini dintre noi au idee cu ce se ocupă un producător de film, aruncăm o privire în culisele studiourilor cinematografice! Producătorul Virgil Duda se asigura că toate nevoile pentru decoruri, locații, echipamente, recuzită, costume sunt acolo unde trebuie să fie. Producătorul de film Virgil Duda trebuia să urmărească utilizarea eficientă a bugetului, trebuia să asigure fonduri suplimentare pentru acoperirea cheltuielilor specifice procesului de realizare a producției cinematografice. Scriitor cu volume lansate, avea dreptul de a interveni asupra scenariilor, putea schimba sau adăuga replici noi, veghea asupra calității actului artistic, intervenind cu sugestii în regia cadrelor, impunând o nouă abordare artistică, joc scenic (cu sau fără consultarea regizorului de platou). Un coordonator, un manager a fost Virgil Duda, oferind prin priceperea sa garanția păstrării unui echilibru nu doar între obiectivele artistice și financiare ale filmului. Era un adevărat maestru în crearea, menținerea de relații armonioase între artiști și echipele de producție ale filmului. Dar cu actori de talia lui Amza Pelea, Mircea Albulescu, Toma Caragiu, Victor Rebengiuc, Emil Bota, Gheorghe Dinică, cu scenariști precum Fănuș Neagu, Alexandru Mitru, Dumitru Solomon, Alexandru Ivasiuc, toate aceste atribuții deveneau ușor de îndeplinit. Cu

povești inspirate din realitate sau din nuvelele, romanele marilor noștri scriitori, filmele sus-menționate au avut căutare la public, dovadă stând și peste ani numărul de rulări în cinematografele de pe tot cuprinsul țării adunând în fața marelui ecran milioane de români. Demn de apreciat în zilele noastre e faptul că toate aceste filme (alături de multe altele) sunt disponibile în mediul on-line, ceea ce înseamnă întâi de toate respect nemăsurat pentru artiștii de ieri și de azi. Și ce sentimente de mândrie ar crește în sufletele noastre dacă numele lor ar fi urmate de data și locul nașterii lor, astfel încât la citirea distribuției filmului să descoperim concetățeni făcând istorie în lumea de celuloid!

În 1988 Rubin Leibovici/ Virgil Duda decidea să emigreze în Israel. De ce plecau evreii din România? Nu doar din țara noastră plecau, evreii părăseau țările est-europene pentru că antisemitismul nu dispăruse după încetarea celui de-al Doilea Război Mondial. Antisemitismul a generat un fenomen complex, emigrarea evreilor desfășurându-se în opt etape, aceea a anilor 1948-1950 fiind cea mai consistentă (numeric vorbind). Israel, Franța, SUA erau doar câteva dintre țările în care visau să trăiască în deplină armonie cu comunitățile de adopție. Cei rămași au încercat să se readapteze, încrezători că poziția lor socială se va consolida atâta timp cât afacerile dezvoltate, domeniile în care se afirmau produceau valoare statului în care continuau să trăiască. Referitor la țara noastră, e bine să amintim că perioada stalinistă a comunismului românesc nu a fost deloc blândă cu evreii (excluzându-i pe cei ce făceau parte din nomenclatura comunistă), considera drept „naționalism burghez” manifestarea religiei și a culturii mozaice, declararea apartenenței la evreimea internațională fiind socotită potrivit ideologiei oficiale „cosmopolitism”. Evreii nu au fost acceptați ca cetățeni români, ceea ce i-a determinat pe mulți să aleagă exilul, statul român profitând de

exodul etniei evreiești, văzând în „emigrație” o șansă unică de deschidere către occident, cu multitudine de beneficii și implicații majore atât pe plan economic, diplomatic, cât și cultural. Problema emigrării evreilor români a constituit punctul central al relațiilor dintre România și Israel și chiar dacă a cunoscut fluctuații în funcție de contextul politic extern, emigrarea s-a derulat fără întreruperi până la sfârșitul perioadei comuniste și bineînțeles și după 1989. Câte ceva despre „vânzarea evreilor” a auzit și a citit fiecare dintre noi, fenomenul datând dinaintea perioadei comuniste, specific epocii de aur fiind mandatarea securității a pune în aplicare „acțiunea valutară specială”. Dacă e să folosim termeni actuali, „vânzarea evreilor” a fost un business de țară. Nu am aflat informații referitoare la „lotul” din care a făcut parte Rubin Leibovici sau de „valoarea în valută” a familiei sale formată din trei membri, reținem că plecarea lui a fost așezată în cadrul legal al acelor timpuri. Avea de altfel și exemplul fratelui care emigrase în Franța, la Paris, încă din 1981. Mai reținem că Leibovici nu s-a considerat o victimă a antisemitismului românesc, el însuși afirmând că „senzația de antisemitism violent nu a resimțit-o în România”. Dacă Virgil Duda a fost „un scriitor român în exil”, ajuns în locuri străine familiei lui, a fost „din cauza lui Ceaușescu”, a regimului totalitar cu privațiuni de tot felul, multele neajunsuri, lipsurile convingându-l să treacă graniță după graniță sperând la mai bine pentru sine și ai săi. „Am plecat din România pentru că mi s-a furat patria, nu pentru că sunt sionist”.

Intenția sa de a se stabili în Israel, împreună cu soția și fiica Marieta de doar 10 ani, nu a constituit un secret, alegerea sa era cunoscută prietenilor care se arătau temători. Neîncrezători mai ales pentru parcursul literar al lui V. Duda care reușise aici, în România, și devenise un romancier consacrat de critica literară a epocii comuniste, scrierile sale bucurându-se de succes la public. Leon Volovici (apropiat și

prieten al familiei) își amintește cum, încă din 1987, discuțiile lor ajungeau mereu în același punct, „Israelul nu era locul cel mai prielnic pentru un român”, „chiar dacă numele lui în acte este Leibovici”. E drept că nu uita nici unul, nici altul că debutase în limba română, ceea ce îl făcea pe Duda scriitor român, era mai mult decât evident că pseudonimul pur românesc îi oferise un avantaj în fața evreiescului nume și că nici la noi și nici în Israel Rubin Leibovici nu întruchipa omul de litere. Iată cum mereu apărea firesc întrebarea dacă va putea continua în vreun fel în Israel pentru că „nimeni nu e vinovat că ebraica și nu româna e limba israelienilor”. Asta pe de o parte, căci nefavorabilă se arăta atunci pentru cei veniți din R. S. România și posibilitatea de a-și afla un loc de muncă în presa de limba română, existând riscul ca un om de mare talent să se piardă, să se rătăcească, să se cufunde într-o ambianță mediocră, nestimulatoare creației literare. „Îl și vedeam pe Duda prăbușindu-se sufletește, nerezistând șocului prea dur, și mă gândeam cum am putea să-l ajutăm să-i fie căderea mai lină și mai ușoară, suportabilă”, continuă mărturisirile din trecut scriitorul Volovici. „Dar spre norocul lui și al nostru, presimțirile mele pesimiste au fost dezmințite”.

Descinderea în Țara Sfântă nu a fost cauzatoare de drame personale sau familiale, viața lui a curs liniștit, discret, bucurându-se de realizările profesionale și artistice. Că nu i-a fost ușor, că adaptarea la un mediu pe care nu îl cunoștea a fost anevoioasă, e lesne de intuit. Își schimbase coordonatele geografice fără a fi capabil să renunțe la tot ce însemna cultură românească dobândită, asimilată în decenii, lăsa în urmă 48 de ani de existență, trebuia aici să „o ia de la capăt”, să se înrădăcineze cumva într-un pământ necunoscut în care să afle și mineralele necesare dezvoltării armonioase. Nu era vorba doar despre declinul literar care se arată acum mai mult decât sumbru, ci despre altceva: era un străin între străini.

I-au fost sprijin mătușa Eti și prietenul Costel Cristian (Safirman) aducându-l în Tel-Aviv vecin de apartament, așa încât, dacă închidea ochii, uita că a plecat, că a fugit din România, căci avea lângă el oameni cunoscuți. Nu e semn de slăbiciune când recunoaște greutățile inerente perioadei de adaptare, e semn de deplină luciditate, conștientizând problemele zilnice cu care avea să se confrunte. Vedem pe Leibovici în postura de emigrant căznindu-se a învăța ebraică spre a se înțelege cu nervoșii ei vorbitori, descoperim un Rubin mergând din nou la școală în fiecare dimineață, parcurgând cursuri intensive de ebraică, cu istovitoare sesiuni de conversație centrate pe gramatică. Doar că la 50 de ani e cu totul altfel... Simt puțină depresie încolțită odată cu veștile din țară despre cărțile sale scoase din biblioteci și despre ștergerea numelui său din toate dicționarele, simt deznădejde și teamă când gândul că „nu va mai publica, pentru că nu avea ce să publice în Israel” apare tulburându-i încrederea în puterea de creație. Ulpanul, școala creată de emigranți pentru emigranți, cu programul solicitant axat pe activități și metode menite să-l ajute la însușirea rapidă și corectă a limbii ebraice, a avut darul de a-l așeza din nou masa de scris, mai întâi din dorința de a se elibera de stresul cotidian, apoi din nevoia de a se regăsi, român sau evreu sau poate ambele. Cu tot ulpanul, cu toată infuzia de cultură iudaică, Leibovici nu a „devenit mai evreu” decât a fost, spunând: „Fac parte din poporul ales și blestemat, dar n-am râvnit să fiu, nu cred că sunt cântărețul acestei identități”.

Mai mult chiar, în 1993 afirma: „Eu încă nu citesc în ebraică”, „Citesc autori israelieni în traducere franceză, engleză”, așa încât înțelegem de ce a continuat să scrie în românește, alegând să publice pentru cititorii din România. Nu din pricina vreunui handicap sau a vreunei ciudate încăpățănări a refuzat să-și redacteze romanele în ebraică, ci pentru că fiecare

fibră a conștiinței lui îi spunea că „limba română e limba mea maternă”! Virgil Duda a rămas, cu o perseverență extraordinară, credincios vocației sale de scriitor și demnității de intelectual. A trimis în țară toate romanele de după 1989, aici apăreau cărțile în tiraje relativ mari, se citeau, erau elogios recenzate, ceea ce era cu mult mai important decât mereu amânata plată a autorului. Nu negăm faptul că editurile românești manifestau interesul de a întreține un anumit contact cu exilul românesc în general, drept pentru care erau aduse acasă scrierile emigranților Herta Müller, Norman Manea alături de cele ale evreilor români din Israel. În 1991, *România, sfârșit de decembrie* a lui Virgil Duda apărută la Editura Casa românească atrăgea atenția criticii care descoperea nu numai o biografie, un jurnal, un memoriu. Criticii identificau în paginile romanului „un strigăt de sfârșit de lume, o cumplită deznădejde, obsesia nenorocului care a marcat destinul generației” lui Virgil Duda, recenziile semnalau reușita scriitorului care dezvăluia prin intermediul personajelor destinul frânt al unor intelectuali și scriitori evrei. În *România, sfârșit de decembrie*, primul roman scris după sosirea în Israel, Virgil Duda a trebuit să-și explice lui însuși de ce a plecat din România. „Cartea lui Duda este un documentar extraordinar, al desprinderii fără voie de matcă, al rătăcirii de sine și al speranței târzii” (George Băloiuță). „E confesiunea înfrigurată și lucidă a scriitorului silit să se dezrădăcineze, o carte emoționantă, răscolitoare” (Eugen Campus). Succesul înregistrat, buna primire a publicului avid de literatură nouă l-au făcut pe Duda să spună deschis că „a fost ceva de necrezut”, „nici nu mi-a trecut prin cap când am scris prima carte”, iar „la a doua deja am fost solicitat”... Și, da, au urmat la intervale de doi-trei ani *Alvis și destinul* (1993), *A trăi în păcat* (1996), *Viața cu efect întârziat* (1999), *Șase femei* (2002), *Evreul ca simbol* (2005), *Ultimele iubiri* (2008), *Un cetățean al lumii* (2010). După ce s-a impus în România socialistă cu zece

romane, venit în Israel, trimitea către patrie alte opt romane și ele scrise în limba română. Se spune că „limba în care scrie e patria scriitorului”... Nu a căutat teme comerciale, s-a izolat de acest tip de atitudine și nu a scris despre ceva ce ar fi răspuns așteptărilor cititorilor, a scris întotdeauna despre ceea ce a fost important pentru el, a ales teme aflate permanent în mintea lui, primând interesul personal pentru acea temă. „Eu scriu de plăcere, iar mobilul este sentimental, dar vreau să ajung să comunic cu cineva printr-o construcție literară, pe cât se poate de complicată, complexă, cu zeci de fire, zeci de componente, pentru că asta înseamnă a construi o carte”. Nu a considerat că a fi scriitor e o meserie, dar a afirmat că a fi scriitor înseamnă că „ești obsedat de niște gânduri, uneori visezi”, toate acestea fac parte din structura ce alcătuiește un scriitor, un om nici rău, nici bun, „doar altceva”, un om frământat de subiectul literar ce se dorește scris uneori mai ușor, alteori mai greu. Premiile literare stau mărturie tenacității, înverșunării de a scrie, scriitorul Virgil Duda avea să primească în festive conclavuri literare distincții, recompense care atestau și răsplăteau merite, succese literare. În Țara Sfântă i se înmâna premiul Organizației Sioniste Mondiale (1993), premiul Clubului „Arcadia” din Tel-Aviv (1994), premiul Sion al Asociației Scriitorilor israelieni de limba română (1999), premiul „Sebastian Costin” al Cercului Cultural din Ierusalim (2001). În România postdecembristă recunoașterea literară avea să vină prin acordarea premiului Asociației Scriitorilor din București (2003) și prin nominalizarea pentru premiul Uniunii Scriitorilor din România (2005).

Îmi place să cred că nu întâmplător a devenit bibliotecar al Bibliotecii Municipale din Tel-Aviv (1989-2004), că s-a simțit împlinit slujind cartea și cititorul ei. Se prea poate ca activitatea sa să fie surprinsă în jurnalele israeliene, după cum e posibil ca site-ul de prezentare a instituției de cultură de acolo să cuprindă detalii despre

angajatul Rubin Leibovici, scriitor cu nume românesc. Dar e imposibil de deslușit grafia ebraică, drept pentru care ne îndreptăm atenția spre activitatea jurnalistică rezumată în fraze stereotipe tipărite pe ici, pe colo: „a fost colaborator și apoi redactor la ziarele de limba română (Viața noastră, Ultima oră)” sau „a rămas prezent în actualitatea editorială, colaborând la mai multe reviste literare românești editate în Israel”. Doar atât! Dar colaborare înseamnă articole semnate și ar fi fost bine dacă am fi putut preciza sub ce nume își asuma paternitatea gândurilor și ideilor publicate. Ce teme dezvolta, dezbătea în paginile acestor ziare, jurnale, reviste? Oare erau subiecte literare, medalioane, recenzii de promovare a talentelor literare de pe pământuri românești sau israeliene bătând la porțile creației literare? Se apropia de sfera politică a țării de adopție sau era un condei al diasporei din Israel, militând pentru drepturile românilor? Multe întrebări al căror răspuns îl găsim tot la Leon Volovici: „Și-a construit nu un turn de fildeș, ci un turn de observație în paginile ziarului <<Ultima oră>>, într-o suită aproape săptămânală de tablete de scriitor, excelente eseuri pe teme culturale, imagini ale universului israelian”. A perceput realitatea israeliană cu „privirea acută a unui <<outsider>> pe cale a deveni un scriitor și intelectual israelian”. A continuat să scrie în limba română îndrăznind, în cele din urmă, să treacă la subiecte legate de noua lui patrie.

Și-a iubit locurile natale, a fost mândru de originile lui bărlădene, recunoscător organizatorilor manifestării „Fiii meleagurilor vasluiene” care înturna acasă, într-un sfârșit de martie a anului 1981, o pleiadă de scriitori risipiți prin România. Întors la București, Virgil Duda publica articolul „Gratitudine” în „România literară”, mulțumind în felul lui scriitoricesc celor ce l-au invitat, primit, așteptat, omagiat. „Aș vrea să subliniez bucuria de a fi cunoscut și recunoscut oameni cu care mă asemăn

căci gândim și simțim la fel. Nu vreau să spun prin asta că n-am întâlnit asemenea oameni și în alte părți, unele foarte îndepărtate de dealurile Moldovei”. Doar că „mi s-a părut că sunt mult mai mulți ca oriunde. Nu e o constatare sentimentală. Nu e, n-are cum să fie doar o constatare cantitativă. E, cred, mărturisirea simplă că (prin parafrază) acolo, printre moldoveni, mă simt acasă”.

Murea departe de țara care l-a zămislit, murea pe 5 septembrie 2017 într-un spital din Tel-Aviv. Cine știe? Poate, peste ani, urna funerară a scriitorului Virgil Duda/ Rubin Leibovici se va întoarce în Bârladul care nu l-a dat uitării...

Bibliografie:

Nicola, Traian. *Liceul Gh. Roșca Codreanu*, monografie. Iași, 1971;

„Autor și cititor” de Virgil Duda în „România literară”, nr. 16/1973;

„Gratitudine” de Virgil Duda în „România literară”, nr. 15/1981;

Întâlniri la Ierusalim, organizate și consemnate de Costel Safirman și Leon Volovici. București, Editura Fundației Culturale Române, 2001;

Nicola, Traian. *Valori spirituale tutovene*, bibliografii. Bârlad, Editura Sfera, 2002;

Noi întâlniri la Ierusalim, organizate și consemnate de Costel Safirman și Leon Volovici. București, Institutul Cultural Român, 2007;

„Proza lui Virgil Duda” de Ioan Holban în „România literară”, nr. 43-44/2017;

De la Iași la Ierusalim și înapoi. Literary Collections, 2022;

www.ArtLine.ro:Bibliografie;

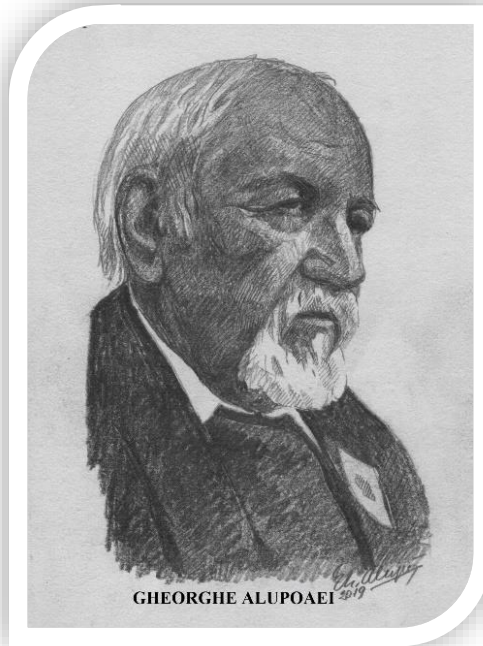
www.UniuneaScriitorilor.ro;

www.Bibliotecadeva.eu

**Mihaela OCHIANU, bibliotecar,
Compartimentul Sala de lectură și periodice,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

MEDALIOANE LITERARE

GHEORGHE ALUPOAEI – TRUDITORUL, FĂURITORUL DE ARTĂ VASLUIANĂ

Multe dintre sculpturile urbane ale județului Vaslui sunt cizelate de mâinile lui harnice datorite cu talent și îndemânare a porunci uneltelor să imprime în veșnicie chipurile unor oameni ce n-au umbrit degeaba pământul românesc. Creațiile lui artistice înnobilează orașul nostru, forme din piatră sau bronz amintesc de oameni ce au aparținut Bârladului, Hușului. Din Episcopia Hușului domnitorul Moldovei medievale își adună încă oștenii la arme, în timp ce peste mări și zări Eminescu al nostru, al tuturor, îndeamnă la reculegere în fața unei cărți deschise. „Lucrările sale artistice au devenit un bun al oamenilor, i-a îmbogățit fără a se îmbogăți căci a socotit mereu că marea zestre este ceea ce lasă timpului și timpurilor.”(Constantin Clisu)

Nu e vasluian prin naștere, până la locul nașterii lui trebuie să străbați vreo

câteva județe, să ajungi măcar cu gândul în nordul Moldovei, în Zamostea Sucevei. Acolo, Vasile Alupoaei, brigadier silvic, se însurase cu Aspazia Tincu, fată provenită dintr-o familie înstărită. Tânăra femeie măritată era respectată de comunitatea de țărani români nu doar pentru educația aleasă, ci și pentru implicarea sa în viața social-culturală și religioasă a satului. În primăvara anului 1944, într-o zi de 18 martie, mama Aspazia dăruia viață celor doi prunci Gheorghe și Alexandru, gemeni ce vor bucura casa soților Alupoaei cu zburdălniciile lor, crescând frumoși, deștepți, ascultători întru toate. Cinci copii s-au ridicat în bătaura Aspaziei și a lui Vasile și dați-vă seama ce hârjoană va fi fost până ce școala i-a mai răsfirat! Plecat-au spre învățătură întâi gemenii, în primele două clase primare fiind îndeaproape supravegheați de bunicul matern. Nu știm

motivele pentru care părinții aleg ca primă etapă de educație școala din satul copilăriei mamei, nu cunoaștem ce anume i-a determinat a-i lăsa în grija bunicului Toader Tincu. Mai mult ca sigur, partea de contribuție a acestuia la ridicarea școlii le va fi dat garanții solide că gemenii vor beneficia de o riguroasă educație școlară. Dar se prea poate ca tânăra mamă să se fi simțit istovită de muncile specifice îngrijirii și educării „unei echipe de baschet”, juniori năzbătioși. Gheorghe și Alexandru vor fi elevi ai școlii din Lișna doar doi ani, apoi se vor muta cu învățătura în satul tatălui și vor termina clasele primare la Școala din Smârdan. Nestatornic se dovedește a fi și stagiul de pregătire gimnazială, în clasa a cincea fiind elevi ai școlii din Hudești, transferându-se apoi pentru alți doi ani la Școala din Suharău. Nu ne spune maestrul nostru de ce s-a preumblat prin atâtea școli, dar faptul că ultimele localități aparțin județului Botoșani menționat uneori ca loc al originilor sale mă îndeamnă să cred că părinții se nevoiau a ridica o casă în Smârdan. (Da, presupunerea mea se confirmă, la pagina 235, volum I, din *Semne grafice de recunoștință*, autorul Gh. Alupoaei amintește de casa părintească și grădina din satul Smârdan).

Primele manifestări artistice, primele încercări de a crea lucrări după model sau inspirate din ceea ce vedea în jurul său vin din perioada Zamostea, de dinainte de clasele primare, când mama descoperă că lui Gheorghe îi place să deseneze într-o manieră realistă lucrurile pe care ochii și mintea lui le înțelegeau. Se pare că atunci apare una din primele sale lucrări, „Enoriași intrând în biserică”, desen conturat sub impactul vizual produs de șirurile ordonate ale sătenilor îndreptându-se spre lăcașul de cult ale căror clopote bătând îi chema la slujbă. Își mai aduce aminte maestrul nostru de tatăl său citind ziarul pe a cărui primă pagină era redată o fotografie a lui Stalin. „Mi-a cerut să-l desenez și eu am făcut-o fără probleme”. Considerând că gemenii au înclinații artistice, mama i-a

încurajat să se exprime, le-a cultivat dragostea către desen, dorindu-și pentru amândoi studii liceale de specialitate. Însă posibilitățile financiare ale familiei nu vor permite o asemenea instruire, astfel încât Alexandru se va îndrepta către o școală de arte și meserii care să-i asigure un loc de muncă cu un venit sigur. Nu voi înceta nicicând să arăt că generații de tineri de altădată au învățat înfruntând greutățile vieții, au „luptat” și au aflat căi de a-și împlini visurile fără a cere părinților sacrificii peste puterile lor. Alexandru a muncit de pe la vreo 17 ani ajutând familia, dar mai ales ajutându-se pe sine să parcurgă cursurile unui liceu (seral), perioadă în care nici nu va gândi să se limiteze la acest nivel de studii, drept dovadă absolvirea Facultății de electrotehnică din cadrul Politehnicii ieșene.

Destinul lui Gheorghe a fost mai blând, el va beneficia de bunăvoința unor rude care vor suporta nu numai taxa de înscriere la Școala medie de muzică și arte plastice din Iași, ci îi vor oferi tot sprijinul, suportul material și emoțional (mama moare în 1961) pentru a finaliza cursurile acestei instituții de învățământ. A fost mai mult decât norocos că din echipa de profesori vor face parte multe cadre universitare, căci prin desființarea Institutul de Arte din Iași (1950-1960), nume precum Achim Stoica, Călin Alupeș, Petre Hârtopeanu, Vasile Condurache, Dan Hatmanu, Corneliu Baba, Iftimie Bârleanu vor ocupa catedre de specialitate aici. Înclinația către sculptură i-a fost descoperită de Vasile Condurache, iar Iftimie Bârleanu, impresionat de calitățile artistice ale adolescentului, spunea mereu în cancelarie: „Geme talentul în el”. (Mă abat puțin de la temă, atât cât să vă spun că statuia lui Ștefan cel Mare din centrul orașului nostru este opera lui Iftimie Bârleanu). Din garda veche, profesorul și directorul adjunct al școlii medii, Pavel Giligor, emblematic pentru disciplina desen, descoperă calități de bun

observator al realului și posibilități de exprimare grafică în relief. Desenele elevului Gheorghe Alupoaei dădeau impresia că ies din foaia de hârtie, creau vizual senzația că pot fi pipăite cu buricele degetelor care ar fi coborât sau urcat depărtându-se sau apropiindu-se de suprafața plană, neatingând-o niciodată. Avea așadar rara înzestrare de a desena tridimensional. Era remarcat de profesori pentru studiul formei, pentru valoarea în creion și cărbune, pentru spontaneitatea crochiurilor. În clasa a IX-a, elevii de an terminal veneau la șevaletul lui privind cu admirație ceea ce desena. Înțelegem că era unul dintre cei mai apreciați elevi la desen, foarte talentat, și, cu toate acestea, va alege în cele din urmă dalta și ciocanul, pentru că numai sculptura îi dădea prilejul de a se exprima plastic așa cum voia el. Voia mai mult decât iluzie, voia forme și volum în spațiu. Elev fiind a realizat studii și compoziții în afara celor impuse de programa școlară, fiindu-i selectată o lucrare („1907”) pentru participarea la Festivalul Internațional al Tineretului de la Helsinki (1961). Desenele și crochiurile sale vor fi expuse în expoziția permanentă „Octav Băncilă” (1961), cu studii de desen și studii de portrete a participat în 1963 în expoziția deschisă la Palatul Culturii din Iași. Obținând piatră din demolarea Academiei Mihăilene, realizează câteva portrete în interpretare personală, inspirându-se din cultura antică greacă, „Laocoon” și „Ulise”. Acum, să nu credem cumva că elevul Gheorghe Alupoaei doar a desenat și a „cioplit” în cei cinci ani de Școală de muzică și arte plastice, a învățat chimia cu Cecilia Lupescu, istoria a fost predată de profesorul Ghe. Ion Diaconu, în timp ce la ora limba și literatura română intra cu catalogul sub braț Costică Munteanu. Și nu cred că vreunul din ei ar fi dat note mari pentru un portret!

Examenul de maturitate l-a susținut în 1963 la Liceul „Costache Negruzzi” din Iași. Gheorghe Alupoaei termina liceul cu rezultate bune la disciplinele de plastică și

primea recomandare din partea profesorului îndrumător, pictorul Petre Hârtopeanu, să se înscrie la Academia de Arte din București sau Cluj. Sărăcia îl face să rămână la Iași, dar talentul și neastâmpărul artistic îi călăuzesc pașii către Facultatea de Arte Plastice a Institutului Pedagogic. Evident că programul de studii a avut ca scop inițierea și dezvoltarea cunoștințelor privind formele volumetrice, înțelegerea tehnicilor și tehnologiilor pentru sculptură (modelaj, turnătorie, modelarea metalelor etc.), evident că toate cursurile teoretice și exemplificările practice au vizat formarea unei gândiri proprii asupra sculpturii și artei. Disciplinele precum „Istoria artei”, „Anatomie artistică”, „Studiul formei și volumului pentru sculptură”, „Studiul compoziției în sculptură” au fost intens urmărite, conștient că toate aceste materii nu doar cu valoare de examen îi vor asigura baza teoretică și practică pentru lucrările la care visa că le va realiza. Regăsește o parte din cadrele didactice din perioada liceului. Astfel, Vasile Condurache îi va fi acum profesor în compoziție sculpturală, Dumitru Căileanu îi va fi îndrumător în abordarea basoreliefului, Ion Buzdugan e universitarul cu un impresionant bagaj cu noțiuni artistice despre nud și portretistică, iar artistul emerit Iftimie Bârleanu este cel care îi va desăvârși cunoștințele despre echilibru plastic, armonie și expresivitate sculpturală. Încă de la primele lecții primite de la sculptorul Bârleanu, mentorul său, și-a descoperit preferința, pasiunea pentru portretele sculptate, considerând că acestea îi ofereau „posibilitatea de a reda trăirile interioare ale personajului”. Ca student participă la expozițiile anuale ale facultății, realizează împreună cu un coleg bustul lui George Enescu, reprezentând comanda unei școli din Botoșani. Tot în anii de facultate execută portretul tatălui său (gips patinat, colecție particulară), un portret de studentă, lucrări de referință în portretistica sculpturală. Anii de facultate trec și ajunge să se bucure enorm că sora Eufrosina devine studentă a aceleiași

Facultăți de Arte plastice în 1965. Își dă examenele de stat anul următor.

Imediat după absolvire a primit repartiția la catedră de desen la Liceului „Gheorghe Gheorghiu Dej” din Bârlad, la care s-a putut prezenta abia în februarie 1967 deoarece a trebuit să-și satisfacă stagiul militar o jumătate de an (august 1966-ianuarie 1967) la Școala de Ofițeri de rezervă din Arad. „Colegii de școală militară mă invidiau pentru repartiția ce o aveam, pentru norocul de a da peste un asemenea director”, mărturisește maestrul Gheorghe Alupoaei. De altfel, își amintește cu nostalgie și respect de grija părintească ce i-a purtat directorul Vasile Dumitrache, urmărind îndeaproape ca el să aibă „asigurate condițiile de trai acolo în internat și la cantină”. Nu avem mărturisiri să-l fi asistat la orele de desen, dar știm sigur că avea obiceiul zilnic de a vizita toate spațiile din complexul școlar. Așa se face că, în luna mai 1967, directorul Dumitrache sesiza apariția unei noi sculpturi în camera atelier a cercului de artă plastică. Mult diferită de celelalte, deci neapărținând vreunui elev, „o balerină într-o mișcare grațioasă” i-a adus confirmarea că „preocupările mele de specialitate nu se opreau numai la catedră”. Mândru a fost artistul surprins în „flagrant” cum mândru peste poate va fi fost directorul având în colectivul său asemenea talent. Tocmai de aceea, nu și-a ascuns uimirea, indignarea câteva luni mai târziu când, în vara lui 1967, „fusesem chemat la un curs de perfecționare la București”, experiența lui directorială dovedindu-i în nenumărate cazuri inutilitatea unor astfel de instruirii care se făceau doar pentru a îndeplini o cifră planificată. Cu alte cuvinte, perfecționarea aceea era mult sub nivelul de cunoștințe al profesorului Gheorghe Alupoaei; cu alte vorbe, așa-zisa perfecționare era mai degrabă o jignire pentru tânărul profesor de desen. Dar asta știa un singur om, directorul Dumitrache, al nostru Gheorghe Alupoaei a înțeles câteva zile mai târziu!

A fost titular pe catedra de desen 8 ani, aici, în liceul bârlădean, susținând examenul de definitivat și cel de grad I. A funcționat în paralel și la Școala nr. 9, simultan a predat sculptură și desenul la Școala de muzică și arte plastice „N. Tonitza” din Bârlad. Devenit bârlădean prin adopție, a avut șansa să se împrietenească cu tineri artiști, foști colegi de studii puși pe fapte mari, a avut norocul să aibă drept modele profesionale și de comportament în societate o seamă de profesori de excepție, Vasile Țugulea, Traian Nicola, Neculai Rânceanu Popa. A frecventat mediul cultural bârlădean admirând oameni de calibrul lui Marcel Guguianu, Gruia Novac, Constantin Clisu. Când în toamna lui 1976 părăsea Bârladul, doar el știa ce va fi gândit și simțit. Cu finețea și delicatețea unui intelectual, spune doar atât: „A fost un moment de schimbare cu mari și profunde agitații în viața mea. Părăseam Bârladul și nu știam că o fac pentru totdeauna”. Trecea de la munca directă la catedră la aceea de control și îndrumare în cadrul disciplinei sale artistice. Evoluă, era de bine! Lăsa catalogul pentru activitatea specifică unui inspector școlar, dar pleca dintr-un colectiv care îl aprecia, pleca din urbea în care lumea culturală îl cunoștea și admira. Participase la Expoziția de grup a plasticienilor bârlădeni la Casa de Cultură „1 Mai” din București (1969). Bustul lui Gheorghe Roșca-Codreanu realizat în praf de piatră (1971) veghea din curtea liceului la buna desfășurare a procesului de învățământ, iar bustul lui Emil Gârleanu era așezat din același an la loc de cinste în fața Școlii „Iorgu Radu”. În 1974 expusese la Botoșani portretele „Hâtru” și „Portret compozițional feminin”. Nu e nevoie de cuvinte care să explice gestul său de a reveni în 1976 cu o expoziție personală la Casa de Cultură „G. Tutoveanu”.

Așezat în peisajul didactic gimnazial de la noi, și-a îndeplinit atribuțiile specifice funcției de inspector școlar. Timp de 17 ani (cu două mici întreruperi) activitatea sa de

îndrumare și control a fost orientată spre asigurarea calității educației la specialitatea sa. A inspectat unitățile de învățământ din județul Vaslui verificând, evaluând activitatea profesorilor de desen, consiliind și sprijinind personalul didactic în vederea îmbunătățirii activității la catedră. Din sfera preocupărilor sale nu a lipsit coordonarea activităților de dezvoltare profesională a cadrelor didactice, după cum a avut mereu în atenție supravegherea și îndrumarea activității comisiilor metodice din unitățile de învățământ. A fost permanent interesat de nivelul de cunoștințe al elevilor, dorindu-și ca aceștia să înțeleagă arta în minunata ei diversitate temporală, să admire conștient reprezentările artistice ale semenilor noștri, indiferent dacă e desen, grafică, pictură, sculptură sau muzică în toate genurile ei. Cum se desfășurau verificările sale? Cum era inspectorul Gheorghe Alupoaei? Iată ce ne dezvăluie Petruș Andrei, tânăr director la Liceul din Puiești despre descinderea echipei de control în școala sa: „Dacă unii din membrii brigăzii de control se comportau precum cei de la CFI (Cei Fără Inimă de la Controlul Financiar Intern), inspectorii Gheorghe Alupoaei și Dumitru Apostolache erau niște domni. Tratau colegii asistați cu duhul blândeții, corectând lipsurile și eventualele greșeli, ajutând cu sfaturi competente pe cei aflați la nevoie”. Pentru aceste calități umane erau prețuiți, mulți din profesorii inspectați căutându-le compania și prietenia.

Superiorii săi nu au avut niciodată a-i reproșa vreo ceva în privința „datoriei de serviciu”. Până într-o zi când, din mers, inspectorul general Ștefănică Armeanu îi solicită prezența în biroul său. În toată cariera lui de inspector școlar așa ceva nu se întâmplase, o astfel de chemare însemna că avea să urmeze o discuție cel puțin dezagreabilă pentru ambii interlocutori, ca urmare a unor sesizări nefavorabile. Ei bine, Gheorghe Alupoaei avusese de curând o inspecție, examen de

grad didactic II cu un profesor care ținuse niște „lecții dezastru”! Nici cadrele didactice din școală nu aveau o părere bună despre candidat. Gheorghe Alupoaei nu a avut tăria să-l „pice” și inventează o soluție salvatoare în procesul verbal, oferind astfel un calificativ bun, dar nemeritat. Binele făcut era cât pe ce să se întoarcă împotriva sa, amar gust experimentând, lecție de viață învățând. Candidatul avusese îndrăzneala a se declara nemulțumit, în locul unui gest de recunoștință ce ar fi fost absolut firesc, el are curajul să amenințe anunțându-și intenția de răzbunare, așteptând momentul în care va putea arăta maestrului ce înseamnă a fi inspector. Noroc că Armeanu a știut cu cine are de-a face și n-a îngăduit ca acest „eșec” să păteze exemplara muncă profesională a inspectorului Alupoaei. Relația dintre cei doi inspectori s-a cimentat căci, posesori de valori morale, au pus la temelie ei respectul și prietenia. Cât despre candidat, mare noroc că învățământul vasluiian a fost ferit de serviciile unui inspector cu un asemenea caracter...

Dintr-o asemenea experiență (și multe altele care au mai venit în viața sa), Gheorghe Alupoaei și-a „dat seama de cantitatea de nemernicie din mintea și sufletul unor ființe care doar fizic se aseamănă cu oamenii”. A învățat să cântărească mult mai atent pe cei ce doreau să-i stea în preajmă, astfel încât să nu permită să se mai „aciueze” pe lângă el „impostori, farsori sau alte asemenea nonvalori”. S-a înconjurat de oameni care luptă să lase în urma lor ceva de preț, o contribuție cât de mică la îmbogățirea patrimoniului cultural al zonei. Și, slavă Domnului, Vasluiul are din plin profesioniști în toate domeniile, nu doar cultură sau învățământ! În toate instituțiile vasluiene aflu oameni dedicați profesiei lor, muncind cu râvnă, pasiune, dăruire să sfințească locul în care „piața muncii” i-a așezat. Cu astfel de oameni simpli, integri i-a făcut plăcere să se însoțească, oameni puri a căutat să descopere oriunde s-a aflat

prin natura serviciului sau a creației. Vă provoc să răsfoiți *Semne grafice de recunoștință*, șase volume cu portrete ale celor apropiați sufletului lui Gheorghe Alupoaei. Membrii familiei sale, cadre didactice bărlădene, vasluiene, hușene, negreștene, oameni din administrația publică locală, slujitori ai cărții, organizatori de evenimente culturale, scriitori, jurnaliști, medici, vecini, prieteni, sute de chipuri vă vor zâmbi din paginile acestor volume de carte. Sunt semne de neuitare pentru toți cei care, cu sinceră și cinstită atitudine, i-au fost alături în efortul său de a se realiza artistic. Citiți cu atenție cele cinci „motivații” și veți descoperi în Gheorghe Alupoaei omul care spune adevărul și oferă prin exemplul personal sfaturi despre cum ar trebui să ne selectăm prietenii, căci de „neprieteni” colcăie lumea! Răsfoiți, opriți-vă din când în când și citiți ce scrie Alupoaei despre fiecare personaj și veți înțelege ce îl face atât de special. Nu averea, ci onestitatea, nu funcția, ci omenia! Răsfoiți și admirați portretele pentru a căror realizare a avut nevoie, înainte de toate, de modelul care să-l „instige” către actul artistic, hârtie și creion având mereu asupra sa!

S-a ocupat de creație în paralel cu munca de la catedră, dar „n-a prea dispus de timp” pentru o astfel de îndeletnicire, împovărat fiind cu sarcini tot mai multe și mai grele oferite cu multă „generozitate”. Nu și-a dorit să fie director de gimnaziu, dar a trebuit să accepte funcția de director al Școlii nr. 7, la „pachet” cu organizarea unui schimb de experiență cu omologii de instituții gimnaziale. I s-a impus „pe linie de partid”! Amintindu-și de acele perioade, are totuși puterea să glumească utilizând replici din perioada comunistă: „Unde-i ordin, cu plăcere!”. Cum să spui „nu” când șeful și partidul cer? Lipsit de experiența manageriatului, dar având ani de practică de inspectorat școlar, simțind așadar pulsul școlii, carențe, neajunsuri, așteptări, întâlnirea cu directorii școlilor gimnaziale a fost o reușită, „a lăsat în urmă o stare de

bine, nu de mulțumire, ci de emulație în rândul cadrelor”. Bun organizator al activității școlare a fost, patru ani (1984-1988) a gestionat cu înțelepciune fondurile financiare alocate, acordând atenție deosebită segmentului de activitate ce se ocupă de gestionarea resurselor umane, funcție vitală ce acoperă toate aspectele legate de relațiile dintre angajați și instituție. După revoluție a intrat în colectivul profesoral al Școlii nr. 4, funcționând aici până la pensionare (2007), alte 17 generații de copii primind chei pentru a pătrunde în palatele artei. Unii dintre aceștia și-au urmat maestrul, convinși fiind că au chemarea necesară descoperită de dascălul lor. Peste 41 de ani de învățământ, profesor sau inspector, Gheorghe Alupoaei a reușit să înnobileze instituțiile de învățământ, „punând peste tot o fărâamă din sufletul său mare, dorind să implanteze frumosul în toate locurile unde viața i-a hărăzit să se afle”. Cei 41 de ani în slujba învățământului i-au fost răsăriți cum se cuvine, nominalizat fiind pentru diferite distincții, titluri, gradații de merit.

Maestrului nostru îi place să spună despre sine că e „sculptor sezonier”, adică puține fost-au orele destinate creației. Multe din clipele febrei creației fost-au furate vieții de familie, având întotdeauna sprijinul doamnei sale Virginia care l-a înțeles, sprijinit, trimis de acasă spre atelier... Lucrările de mari dimensiuni au fost făurite în magazine fără încălzire, improprii muncii odată cu scăderea temperaturilor. N-a avut niciodată un spațiu adecvat, o încăpere luminoasă, călduroasă, deci nici pomeneală de atelier personal! Dar chiar și așa, fiecare an „s-a lăsat cu o serie de lucrări”. Dacă ar fi să „contabilizăm”, rezultă că opera sculptorului este într-adevăr impresionantă, chiar sezonier practicând arta sculpturii a dat comunității vasluiene două complexe monumentale (Huși), un complex statuar (Movila lui Burcel), 24 de busturi de for public, zeci de portrete de

expresie, 11 compoziții sculpturale de interior, 6 torsuri feminine, 6 basoreliefuli, sute de lucrări de grafică. Multe dintre lucrările sale au făcut parte din expoziții de grup (1969, 1978, 1979, 1980, 1981, 1983, 2000 etc), cele de mai mici dimensiuni au fost reunite în expoziții personale. Nu sunt de trecut sub tăcere premiile care i-au fost acordate: Diploma de onoare pentru participarea la Expoziția interjudețeană de Arte Plastice (Vaslui, 1978), Premiul II, Cântarea României (1979), Diploma Fundației „M. Guguianu” pentru întreaga activitate de artist (1996), Premiu și diplomă de onoare la Salonul Anual al Artiștilor Tutoveni (1996), Diploma de participare la Expoziția „România - Uniunea Europeană în Diversitate” (Vaslui, 2004).

Pentru Gheorghe Alupoaei arta e metaforă, ea „se desprinde de obișnuit prin înnobilarea formei ori a sunetului, cuvântului sau mișcării” presupunând obligatoriu „trăirea și dăruirea unei părți din sufletul celor care creează”. Artă e liantul dintre două suflete, e conexiune între creator și privitor, obiectul de artă este esența de muncă făcută cu har, iar actul creației plastice numită de el „clipa de grație a minunii” are în substanța ei inspirație divină. Prin ținuta ei statuară, sculptura e „cea mai tăcută în raport cu lumea materială exterioară”, dar „emite” din interior „sonorități pe scara valorilor” cu vibrații crescendo de la „șoaptă până la tunet”. Tot despre sculptură, spune Gheorghe Alupoaei că se diferențiază de celelalte manifestări artistice prin puterea ei de a „îngheța” forma în eternitate! Iată încă o puternică motivație în orientarea artistului nostru către sculptură. A fost apoi șansa de a realiza monumente de for public, lucrări de artă plastică, artă monumentală cu caracter comemorativ, decorativ. Toate lucrările aparținând acestei categorii amplasate în spații publice. Făurite, ridicate, plasate ca parte a culturii vizuale, monumentele lui Gheorghe Alupoaei amintesc continuu de ceva sau cineva cu deosebită însemnătate,

având atribuite valori culturale sau istorice naționale sau universale. Așadar, monumentele lui Gheorghe Alupoaei transmit un puternic mesaj despre valorile și principiile națiunii noastre, absolut toate creațiile plastice, rod al muncii sale, au rol simbolic în societatea noastră. Și e foarte important de subliniat că ele fac parte din patrimoniul național cultural!

Timpul a dovedit cu prisosință că Gheorghe Alupoaei e un creator înzestrat. A măiestrit busturi ale unor înaintași, figuri luminoase ale unor personalități locale și naționale bine evidențiate în istorie, artă, știință. Chipurile, portretele lor turnate în bronz ori în praf de piatră sunt de multă vreme așezate în fața unor instituții de învățământ și de cultură. Elena Cuza, Ștefan Procopiu, Emil Racoviță, Anghel Rugină, Vasile Alecsandri, Ștefan cel Mare străjuiesc intrările școlilor cu același nume. Ștefan Ciobotărașu, Victor Ion Popa, Alexandru Ioan Cuza, Nicolae Milescu Spătarul, Valentin Silvestru întregesc șirul de lucrări sculpturale plasate strategic, la loc vizibil, adăugând distincție instituțiilor de cultură din tot județul nostru. Remarcăm prezența sculpturilor lui Gheorghe Alupoaei nu doar în orașul reședință de județ, ci pe tot cuprinsul său.

Măinile lui au modelat compoziții sculpturale de interior, mintea și ochii lui au „cerut” gipsului patinat să se materializeze în portrete ale unor personalități locale precum Ion Iancu Lefter (poet), Traian Nicola (profesor), Constantin Parfene (profesor universitar), Cristian Nacu (regizor), Aurel Istrati (pictor). Sub culoarea cărămizie a gipsului patinat, sub lustrul, luciul imprimat de artist vrând să imite un anume tip de ceramică, personajul e mai viu, mai activ, trăsăturile fizice sunt mult accentuate. Cu aceeași pasiune și satisfacție a lucrat Gheorghe Alupoaei gips polisat, textura și culoarea albă ca elemente de limbaj sculptural îmbiindu-l a trata piesele finale aplicând metode specifice obținerii marmurii șlefuite. „Meditație”, „Dansul”, „Orfeu”, „Primăvara”

au străluciri de marmură irizată. La fel de reprezentativ pentru stilul său este „Luceafărul” (gips), un fragment dintr-un grup statuar cu o Cătălină pământească „topită” după iubirea celui „nemuritor și rece”. Torsurile cioplite în piatră au forme unduioase, cu sugestii lirice. Pentru a vă convinge, căutați imaginile lor (Modigliani, „Tors feminin”).

Piatră, gips, fontă a lucrat Gheorghe Alupoaei. El este realizatorul monumentului din fontă ce se înalță pe locul numit Movila lui Burcel. Puțini dintre noi au cunoștință că ceea ce în schițele de lucru era un grup statuar trebuia să domine platforma de pe dreapta Prutului, acolo unde, la 22 iunie 1944, se dădea ordinul „Ostași, vă ordon, treceți Prutul!”. Din motive lesne de înțeles, s-a renunțat la proiectul inițial și chiar dacă a rămas doar „tânăra moldoveancă” ridicându-se cu precauție în noua locație de pe culmea Movei lui Burcel, monumentul rămâne un omagiu adus celor căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial. Nu putem trece mai departe fără a sublinia că din sfera preocupărilor sale artistice au făcut parte tehnicile sgraffito-basorelief cioplit pe zid, în straturi de ciment colorat („Apa și viața”, „Artele”, „Bios”), iar în grafică a realizat schițe portret, schițe de concept pentru compoziții sculpturale, ilustrații pentru coperte de carte sau revistă, ilustrație pentru texte și poezie.

Nu-mi propun să vă zăpăcesc cu sensuri, semnificații, simboluri, limbaj vizual, caracterizare a operei artistului Gheorghe Alupoaei. S-au ocupat de acest aspect critici de artă, majoritatea albumelor omagiale fac astfel de referiri, dar ele se adresează cu seamă cunoscătorilor în domeniu. Cred că e mai interesant de aflat care sunt lucrările de care se simte atașat, cum lucrează maestrul nostru. Printre preferințele sale se află bustul lui Nicolae Milescu Spătarul, considerând că „este unul dintre cele mai reușite. L-am făcut cu un patos absolut. Am citit despre el, i-am simțit vibrația de

cărturar, de rar călător în lumea largă, l-am plantat în secolul lui cu piese de vestimentație specifice stilului baroc. L-am tratat într-o manieră barocă”. Se mândrește cu bustul poetului național, un monument ridicat în inima Canadei (Edmonton). S-a simțit onorat a da curs solicitării locuitorilor canadieni, a lucrat cu deosebită plăcere, trimițând în Edmonton un „Eminescu” în fază de gips, comunitatea preocupându-se de turnarea în bronz. Chiar dacă nu a participat fizic la inaugurare (16 ianuarie 2011), a fost prezent cu gândul alături de Constantin Clisu, animatorul acestui act de cultură. Sentimentele de apreciere au venit în România sub forma scrisorilor de recunoștință pentru darul de suflet oferit românilor de dincolo de ocean.

Dar până a ridica o statuie, un bust, un ansamblu sculptural, maestrul Gheorghe Alupoaei parcurge obligatoriu câteva etape de studiu, de tatonare, de „acomodare” cu personalitatea menită a căpăta chip în mâinile sale. Nimic nu e lăsat la voia întâmplării. E talent, e har de la Dumnezeu, dar totul începe cu un plan de cercetare, de documentare din care să înțeleagă însușirile fizice, de ținută, de temperament ale personalității ce urmează a-i realiza în manieră artistică portretul sculptural. Apoi urmează lectură intensă din care să reiasă ce îi definește ca preocupare specifică, astfel încât să se contureze trăsătura definitorie tipică a personajului studiat. O altă etapă o constituie schițele, desenele, în nenumărate variante de la simplu la complex, până se conturează în alb-negru imaginea busturilor și portretelor sculpturale, ansamblelor. Despre modul efectiv de lucru, îl las pe maestru să povestească: „Printre puținele grupuri statuare monumentale ce-mi aparțin se numără și <<Ștefan cel Mare și Sfânt>> din curtea Episcopiei din Huși. Este altfel decât toți Ștefanii realizați până acum. M-am legat mai strâns de această lucrare și pentru un fapt mai aparte. Portretul mi-a

dat oarece probleme. În fiecare a doua zi eram nemulțumit de ceea ce realizam. S-a întâmplat ca în una din zile să fiu singur pe schelă, fără desenele proiect asupra mea. Jos, pe un taburet, un tranzistor emitea calm programul zilei. M-am lăsat purtat de armoniile sonore ale unor arii din opere celebre și de comentariile docte ale unui muzicolog cunoscut. Nu știu dacă am stat pe schelă mult sau puțin. Intrase la un moment dat vecinul, chiar cetățeanul care îmi pusese la dispoziție hala în care lucram, accesul la curentul electric și la alimentarea cu apă. Dându-mă jos să aprind o țigară, am rămas uimit de ceea ce realizasem. Mi se părea ceva incredibil, Ștefan era într-o meditație solemnă, nu mă privea, se uita parcă prin mine, undeva, departe, nedefinit. Era într-o altă lume. Nu-mi amintesc nici o fărâmbă din timpul cât am lucrat... Era într-o Duminică... Acest Ștefan, mai bătrân decât toți Ștefanii din Moldova, e ușor adus de spate, aplecat asupra celor sfinte, cu demnitate, dar fără atitudinea fermă a domnitorului, precum celebrul Ștefan din centrul Vasluiului...”

Gheorghe Alupoaei se dovedește a fi un profesionist lucid, tenace, prolific, opera sa dă expresie unui creator adevărat, plin de talent. Lucrările lui în piatră sunt energice, au o bărbăție aspră și calmă, ghipsurile lui fac dovada unei sensibilități

certe a modelajului. Inconfundabilă amprentă personală lasă orașului și județului nostru artistul Gheorghe Alupoaei! O seamă de „statui ce nu ies la pensie”, o adevărată arhivă personală fi-va etern expusă în spațiul geografic al acestui teritoriu numit Vaslui. A trudit și trudește încă, a răspândit în toate zările elemente ale creației sale! A risipit și risipește încă frumuseți sculptate! Să-i fim recunoscători pentru arta sa ce are darul a ne îmbogăți cultural, să mulțumim Artistului, Maestrului, ce dăruiește tuturor o parte din sufletul său încărcat de stări și sentimente de noblețe. „Frumosul va salva lumea” e crezul său artistic, întreaga-i carieră fiind călăuzită de dorința de a accentua „mai mult identitatea noastră de români”, „de moldoveni”, de vasluieni.

Bibliografie:

Nicola, Traian. *Valori spirituale tutovene* : bibliografii. Primăria Municipiului Bârlad, 1999; Lupu, Valentina; Lupu, Valeriu. *Statuile nu ies la pensie*. Iași, PIM, 2007; *Gheorghe Alupoaei : micromonografie*. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, 2014; Chiriac, Laurențiu. *Gheorghe Alupoaei : memoria timpului*, 2015; *Gheorghe Alupoaei – 60*, 2004; „Academia Bârlădeană”, nr. 4, 2014.

**Mihaela OCHIANU, bibliotecar,
Compartimentul Sala de lectură și periodice
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

MEDALIOANE LITERARE

EUGEN BARBU - 100 DE ANI DE LA NAȘTERE

Pe data de 20 februarie 2024, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui a marcat împlinirea unui veac de la nașterea unui „Principe” al literaturii române căci Eugen Barbu a fost un scriitor remarcabil prin opera sa, cu controversile specifice, dar și cu recunoașterea criticilor în privința originalității și a creației literare memorabile.

În istoria literaturii române contemporane, scriitorul Eugen Barbu constituie un subiect delicat și oarecum tabu pentru că vorbim despre un exemplu semnificativ al omului sub vremi ce a străbătut, cu nonșalanța artistului vanitos, regimuri politice diferite.

Printre contemporani, Eugen Barbu este un scriitor singular, a cărui operă a format obiectul unor mari procese literare. În jurul fiecăreia dintre operele sale s-a „creat” un conflict, s-a declanșat o polemică, s-a deschis un dosar literar.

Cărțile lui Eugen Barbu, de o derutantă diversitate a genurilor și stilurilor, se adună într-o operă inegală valoric ce trece de la capodopera stilistică și expresivă la derizoriul romanului „popular”, ilustrând o personalitate contradictorie, de mari ambiții scriitoricești, în care talentul literar se întâlnește cu veleitățile cele mai diferite.

Născut pe 20 februarie 1924, în București, Eugen Barbu a fost o personalitate atât în cultura, cât și în viața cotidiană românească, ce a reușit să lase o puternică amprentă asupra literaturii noastre.

Și-a făcut studiile, primare, liceale, precum și pe cele superioare la București. După absolvirea liceului, în 1943, începe și abandonează pe rând Facultatea de Drept și Școala de Ofițeri de Jandarmi. Apoi, urmează cursurile Facultății de Litere și

Filozofie, fără a ajunge la licență.

Pe cât de inconsecvent se dovedește a fi în urmarea unor școli, pe atât de tenace se manifestă ca autor, experimentând de-a lungul anilor toate genurile literare.

A început să își manifeste înclinațiile spre literatură încă din perioada liceului, când a scris primele lucrări, inspirate din realitatea socială a mediului în care trăia.

Eugen Barbu a avut doua mari pasiuni: scrisul și fotbalul, de aici se justifică locul său de muncă pe post de corector la mai multe publicații ale vremii, dar și scrierile de cronică sportivă.

Eugen Barbu și-a propus să ilustreze mitul autorului total, activitatea sa depășind cu mult sfera prozei. Ambițios și autoritar, s-a luat parcă la întrecere cu opera. Dragostea pentru scris s-a revărsat în numeroase forme, adoptând toate genurile: roman, proză scurtă, poezie, pamflet, teatru, jurnal, jurnal de călătorie, eseu, critică și istorie literară, reportaj, cronică sportivă, scenariu de film.

În publicistică a debutat cu un foileton în ziarul „Fapta”, în 1941. Între anii 1941-1945, a colaborat la revistele „Epigrama”, „Gluma”, „Păcală”, „Veselia” sub pseudonimele Eugen Rabe și Eugen Baraba.

S-a dovedit a fi un foarte bun gazetar, a publicat în ziarele și revistele vremii de la cronică sportivă la articole politice sau polemice, de la reportaj la note de călătorie, cronică literară sau proză. Strânse în volum, articolele sale ar umple tomuri întregi.

După ce și-a vădit măiestria în reportaj, apare ca un bun nuvelist, apoi se va dezvălui un tot atât de bun romancier.

În literatură a debutat relativ târziu (1955) cu nuvela *Munca de jos* apărută mai întâi în „Viața Românească”, după care cu volumul *Gloaba*. Publică apoi scrierile cu

subiect fotbalistic, nuvela *Tripleta de aur* și romanele *Balonul e rotund* și *Unsprezece*.

Ideile nu-i lipsesc, prozatorul stăpânește cu talent secretele unui stil original, amestecând lirismul în pasta epică vâscoasă, din care își zidește oamenii. A continuat să scrie numeroase romane și povestiri, multe dintre ele abordând teme sociale și politice.

În conștiința publică, Eugen Barbu contează în primul rând ca romancier, fiind autorul romanelor *Groapa*, *Șoseaua Nordului*, *Facerea lumii*, *Principele*, *Incognito*, *Săptămâna nebunilor*, *Ianus* (apărut postum, în 1993).

Apariția în 1957 a romanului *Groapa* este un moment decisiv în proza contemporană și în activitatea lui Eugen Barbu. Spre a ajunge la forma definitivă pentru tipar, Eugen Barbu parcursese drumul a vreo 13 trepte în aproape tot atâția ani.

Romanul *Groapa*, la care a lucrat timp de zece ani, refăcându-l de treisprezece ori înainte de a-l publica, a avut mare răsunet atât în țară, cât și în străinătate. Fiecare rescriere a romanului este un pamflet mascat, o ironie la adresa producției anterioare, atitudine considerată ca principiu al necesarei evoluții.

Groapa este nu numai o carte mitologică, psihologică, ci și una socială și politică, este romanul unei umanități suferinde. Ideea fundamentală a romanului e rezistența vieții în forme ce par de o degradare absolută.

Groapa poate fi considerat un roman naturalist, prin redarea fidelă a realității obiective, fără să evite aspectele urâte și vulgare ale naturii omenești. Este scrisă într-un stil direct și concis, aproape jurnalistice, iar autorul nu se sfiește să folosească elemente de argou.

Atras de viața muncitorilor, Eugen Barbu e un prozator cu resurse variate, cu capacitatea de a extrage poezia din cotidianul citadin, cu o viziune realistă asupra fostei periferii bucureștene, mediu

de întrepătrundere între urban și rural.

Cărțile sale sunt scrise și rescrise în timp îndelungat; după propriile mărturii - lucra la mai multe texte deodată. Toate proiectele sale literare s-au născut devreme, însă ce cale lungă până la desăvârșirea finală!

Oricât de împlinite ar fi sub raport artistic, mai toate nuvelele și schițele sale ne apar sub semnul provizoratului, al drumului spre marele roman despre care vorbește în *Caietele Princepelui* - un soi de laborator intim al creației, unde la temperaturi de incandescență se făuresc imaginile artei sale.

Tot în anul 1957, Eugen Barbu publică, aproape paralel cu *Groapa*, prima sa carte de reportaj, *Pe-un picior de plai*. Reportajul lui Barbu cuprinde în totalul său chipul unei lumi noi, în mare și plin avânt. Prozator liric și bun stilist, reporter cu senzații rafinate și acute, scriitor de atitudine romantică, pasionat de ritmul construcției moderne, ne-a dat în acest volum o imagine a României socialiste în mers.

De un succes similar s-a bucurat și romanul *Princepele*, un fel de evocare-parabolă, într-o limbă veche, fastuoasă, a lumii fanariote. *Princepele* este un petec de istorie care încearcă să redea viața la curtea domnească din perioada fanariotă, cu minusurile și plusurile ei, cu amestecul multicultural, lingvistic și administrativ.

Apariția *Princepelui* a dat naștere unui litigiu de presă nemaicunoscut de la procesul Caragiale-Caion încoace. Discuțiile au antrenat, spre deosebire de cazul anterior, persoane de bună-credință și mai ales au dat naștere unei polemici creatoare.

De altfel, polemicile în care Eugen Barbu s-a implicat au fost și au rămas antologice în dinamica publicisticii contemporane. A fost implicat în două scandaluri de plagiat: *Principele* (1969) și *Incognito III* (1978).

Fapt semnificativ, în polemicile aprinse în jurul cărții s-au detașat, prin simțul măsurii și prin respectul pentru

valoarea estetică, opiniile reprezentanților unor generații literare diferite. Astfel, Perpessicius, recunoscut pentru spiritul său tolerant, răspunde elegant, dar decis acuzelor aduse *Prințelului* și autorului său: „*Prințele* rămâne ceea ce împrejurările și Eugen Barbu însuși au hotărât: o mare creație literară, o ficțiune impregnată de toate darurile autorului, însă o ficțiune pentru care Eugen Barbu a întreprins numeroase investigații.”

Publicarea unui *Jurnal*, în 1966, a creat din nou un „caz” Eugen Barbu în critica noastră, în primul rând pentru faptul că autorul turna în rigurile clasice ale speciei o personalitate contemporană, definită printr-o violentă sinceritate. Început în 1942 și terminat în 1965, el urmărește evoluția sinuoasă a unei personalități contradictorii, greu de definit și poate tocmai de aceea cuceritoare.

Eugen Barbu nu este numai romancierul pe care toată lumea îl cunoaște și-l apreciază, ci și autor de teatru. *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* aduce pe scenă, odată cu lumea specifică a lucrărilor sale epice, un relief dramatic și o atmosferă demnă de cele mai autentice tradiții ale „Teatrului liber”. El realizează o specie literară foarte necesară, *Pamfletul dramatic*, înfierând anumite aspecte negative ale realității sociale.

Rafinat degustător de poezie, comentator și critic exigent al liricii contemporane, polemizând cu adversarii și pronunțând verdicte capitale împotriva imposturii, Eugen Barbu este prin natura sa un poet. Versurile lui Eugen Barbu nu-i acoperă în întregime activitatea poetică, *Osânda soarelui* (1968) fiind singurul volum de versuri tipărit de autor.

Operele sale sunt caracterizate de un stil narativ puternic, o atenție deosebită acordată detaliilor și o abordare critică asupra societății. Prin intermediul acestor lucrări, Eugen Barbu a reușit să-și dezvolte un stil propriu și să-și câștige un loc important în literatura română.

A alcătuit și *O istorie polemică și*

antologică a literaturii române de la origini până în prezent, proiectată în mai multe volume, din care a apărut doar un prim volum, în 1975, dedicat poeziei postbelice. Critica pe care o profesează este uneori iritantă, alteori interesantă sau naivă, dar întotdeauna răspicată.

Nu trebuie neglijată contribuția lui Eugen Barbu la evoluția cinematografului românesc. A scris mai multe scenarii pentru filme de lung metraj și seriale de televiziune, cum sunt cele din seria *Haiducii* (1966), *Drumul oaselor* (1982), *Trandafirul galben* (1984), *Totul se plătește* (1986), *Masca de argint* (1987).

A tradus din opera lui Panait Istrati, cu care mărturisește că avea vădite afinități, și a stilizat traduceri valoroase întreprinse în colaborare din Dostoievski (*Jucătorul*), Thomas Mann (*Doctor Faustus*), William Faulkner (*Orașul, Casa cu coloane*), J. B. Priestley (*Fundătura îngerilor*).

Activitatea sa jurnalistică a fost foarte importantă, el fiind, între 1962-1968, redactor-șef la revista „Luceafărul”, pe lângă care a înființat un cenaclu pentru descoperirea tinerilor talentați, iar în 1970 a preluat conducerea revistei „Săptămâna”. După 1990, a fondat, alături de Corneliu Vadim Tudor, revista „România Mare”. În perioadele în care a fost la conducerea acestor publicații, a fost acuzat că a atacat în reviste mai toți scriitorii valoroși ai țării din acei ani.

Eugen Barbu a fost membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al Comunității Scriitorilor Europeni din Roma, al Academiei de Științe din New York, membru corespondent al Academiei Române, laureat al premiului Herder.

A cochetat și cu politica, în anii comunismului fiind ales membru supleant al PCR, deputat în Marea Adunare Națională, iar după revoluție a fost membru fondator al Partidului România Mare și ales deputat de București.

Eugen Barbu a fost un personaj controversat din cauza legăturilor sale cu regimul comunist, acuzațiilor de plagiat și

implicării în campaniile de propagandă naționalistă.

A fost căsătorit cu actrița Marga Barbu pentru care a creat, în calitate de scenarist, seria filmelor *Haiducii* și *Mărgelatu*.

Dotat cu un ascutit spirit de observație, Eugen Barbu avea harul portretizării și povestirii captivante. Creionează, cu mijloace artistice, personaje realiste, originale, duse uneori până la caricatură. Ceea ce-l caracterizează este mobilitatea spiritului creator, tradusă în diversitatea stilurilor de viață din scrierile sale, în varietatea tipurilor și a mediilor sociale.

Hulitul Eugen Barbu este, dintre contemporani, cel mai mare vrăjitor al graiului românesc. „Limba dulce ca un fagure de miere” și veninul cu „întreagă dulcea lui putere” sunt extreme situate la o fabuloasă distanță, între care prozatorul evoluează cu o dezinvoltură rar întâlnită.

Eugen Barbu și-a câștigat atenția atât în presă, cât și în literatură printr-o notă accentuată de originalitate care se caracterizează prin vioiciune, rapiditate, acuratețe, prin luminozitate și suplețe a stilului, prin lirism și ironie, adică printr-o serie de calități care nu sunt cele dintâi ale scrisului, dar totdeauna cu săpătura adâncă a epicii sale.

Oricâte păcate am încerca să-i atribuim aceluia care a încântat multă lume cu *Groapa* sa, un lucru e sigur și, la urma urmelor, singurul important: Eugen Barbu este un prozator autentic. Este unul dintre scriitorii care nu puteau concepe existența în afara scrisului. Pentru el nu exista subiect intratabil. Avea convingerea că orice „aspect” al existenței, gândirii, societății, culturii și literaturii trebuie de îndată abordat.

Amintirea lui se păstrează prin operele publicate în anii săi de glorie literară, iar evocarea mea se dorește o invitație la lectură pentru a pătrunde mai adânc în universul controversatului scriitor bucureștean.

Bibliografie:

Eugen Barbu: Introducere, selecția textelor, cronologie și bibliografie de Emil Manu. București, Editura Eminescu, 1974;
Codreanu, Theodor. *Provocarea valorilor*. Galați, Editura Porto-Franco, 1997;
Dicționarul esențial al scriitorilor români. Coordonatori: Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu. București, Editura Albatros, 2000;
100 cei mai mari scriitori români. Coordonator: Mircea Ghițulescu. București, Editura Lider, 2005.

**Luciana MACOVEI, bibliotecar,
Compartimentul Sala de lectură și periodice,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

MEDALIOANE LITERARE

ANIVERSĂRI

Lucian Vasiliu la 70 de ani

Poet, prozator, publicist, Lucian Vasiliu s-a născut pe 8 ianuarie 1954 în comuna Puiești, județul Vaslui.

Urmează, între anii 1968-1972, cursurile Complexului Școlar „Gheorghe Gheorghiu-Dej” (astăzi Liceul „Mihai Eminescu”) Bârlad și pe cele ale Școlii Postliceale de Biblioteconomie din București (1972-1974). Este absolvent al Facultății de Filologie, secția Română-Franceză, din cadrul Universității „Al. I. Cuza” Iași (1976-1981).

În perioada 1974-1980 lucrează ca bibliotecar la Biblioteca Institutului Politehnic „Gheorghe Asachi” din Iași. Între anii 1990-2007 este director al Muzeului Literaturii din Iași, iar din 2007, redactor-șef al revistei „Dacia literară”.

Debutează publicistic în revista „Convorbiri literare” (1973), iar editorial, cu volumul de poeme *Mona-Monada* în 1981. Este unul dintre membrii fondatori ai Societății Culturale „Junimea ‘90”. De asemenea, coordonează activitatea Atelierului de Creație literară „Junimea” de la Casa Pogor din Iași (1991-1994) și apariția trimestrială a seriei noi a revistei „Dacia literară”. Este redactor-șef al acestei reviste în perioada 2005-2014. Este coordonator al

Editurii „Junimea” (2015-2022) și al revistei „Scriptor”.

Colaborează la publicațiile: „Amfiteatru”, „Cronica”, „Steaua”, „Viața Românească” ș.a.

Lucrări publicate: *Mona Monada*, 1981; *Despre felul cum înaintez*, 1983; *Să alergăm împreună*, 1985; *Fiul Omului*, 1986; *Verile după Conachi*, 1990; *Mierla de la Casa Pogor*, 1994; *Poeme*, 1995; *Dincolo de disperare*, 1995; *Dansul monadelor/ Tanz der Monaden*, ediție bilingvă româno-germană, 1996; *Poeme/ Poèmes*, ediție bilingvă româno-franceză, 1999; *Lucianograme*, 1999; *Cambei în China*, 2000; *Grenade și îngeri*, 2001; *Lunga și amara pribegie* (în colaborare), 2001; *Atelier de potcovit inorogi*, 2003; *Iași – citadelă europeană*, ediție trilingvă româno-franceză-engleză, 2003; *Șobolanul Bosch*, 2006; *Visez Fiul*, 2009, *Sciatica de Copou*, 2010; *Cod numeric personal*, 2018 ș.a.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași, din 1990.

Costin Clit la 60 de ani

Profesor, publicist, cercetător de istorie și cultură veche locală, Costin Clit s-a născut pe 26 ianuarie 1964 în Vutcani (casa părintească la Gușiței, comuna Dimitrie

Cantemir, județul Vaslui). Aici urmează cursurile primare și gimnaziale, iar cursurile liceale în cadrul Liceului Agroindustrial din Huși. Este absolvent al Facultății de Istorie a Universității din București, după care funcționează ca profesor la Grupul Școlar „Dimitrie Cantemir” (1995 și din 1997) și Seminarul Teologic „Sf. Ioan Gură de Aur” (1996-2007) din Huși.

Începe să predea în anul 1995 și la Liceul „Cuza Vodă” din Huși, unde se titularizează în 1997.

Este inițiatorul și editorul uneia dintre cele mai apreciate reviste de istorie și cultură din Moldova, „Prutul”, din aceeași localitate, avându-l ca referent științific pe profesorul universitar ieșean Mircea Ciubotaru.

Colaborează la numeroase publicații: „Academia Bârlădeană”, „Adevărul de Vaslui”, „Appollo”, „Arhiva”, supliment al ziarului „Cotidianul”, „Bîrladul”, „Cercetări istorice. Revista profesorilor de istorie din județul Vaslui”, „Clepsidra”, „Cotidianul”, „Elanul”, „Est”, „Lohanul”, „Părerii tutovene”, „Tribuna învățământului”, „Zorile” ș.a.

Debutează editorial cu monografia *Liceul Teoretic „Cuza Vodă” din Huși. Studiu monografic* în anul 2003.

Lucrări publicate: *Liceul Teoretic „Cuza Vodă” din Huși. Studiu monografic*, 2003; *Un chestionar înedit despre bisericile din ținutul istoric al Vasluiului*, 2004; *Biserica „Sfântul Gheorghe” din Huși*, 2006; *Mănăstirea Rafaila*, 2007; *Schitul Averești: extras din Acta Moldaviae Meridionalis, XXVIII-XXIX, 2007-2008*, 2008; *Un secol de istorie: Colegiul Agricol „Dimitrie Cantemir” din Huși: 1908-2008*, 2008; *In memoriam: Ion Gugiuman*, 2010; *Mănăstirea Brădicești*, 2013; *Bisericile din satul Frenciugi, comuna Drăgușeni, județul Iași* (în colaborare), carte tipărită cu binecuv. Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, 2014; *Colegiul Național „Cuza Vodă” din Huși: 95 de ani de învățământ liceal*, 2014; *Correspondența Mitropoliei Moldovei cu stareții Mănăstirii Neamțului și Secului: extras din „Cadente peste timp”, revista cadrelor militare în rezervă și a veteranilor de război din județul Vaslui, Anul V, nr. 2 (10)*, 2017, Huși, 2017; *Colegiul Național „Cuza Vodă” din Huși: Centenar: 1918-2018*, 2018; *Satul Văleni, ținutul istoric al Fălciului. Documente*

inedite: secolele XVII-XIX, 2019; *Pomelnicul Mănăstirii Neamț*, 2020; *Documente privitoare la Mănăstirea Florești, Județul Vaslui*, 2020; *Mănăstirea Fâstâci: 1721-2021* (în colaborare cu Lucian-Valeriu Lefter, Maria Popa, Doina Rotaru), lucrare tipărită cu binecuv. Preasfințitului Părinte Ignatie, ...; 2021; *Documente privind istoria Episcopiei de Huși*, carte tipărită cu binecuv. Preasfințitului Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, 2021; *Bisericile parohiei Crețești de Sus*, carte tipărită cu binecuv. Preasfințitului Părinte Ignatie, 2023.

Ion Gheorghe Pricop

(15 aprilie 1944 – 15 noiembrie 2018)

Poet și prozator, Ion Gheorghe Pricop s-a născut pe 15 aprilie 1944 în satul Novaci-Duda, comuna Duda-Epurenii, județul Vaslui. S-a stins din viață pe 15 noiembrie 2018.

Urmează cursurile primare și gimnaziale în comuna natală, Liceul „Cuza Vodă” din Huși și Facultatea de Filologie din cadrul Universității „Al. I. Cuza” Iași.

Este primul sătean care termină liceul, primul absolvent de facultate și primul scriitor al satului Novaci.

Debutează publicistic în „Flacăra Iașului” cu o poezie patriotică, în anul 1963, și cu proză în revista studentescă „Alma mater” din Iași, în 1971. Este membru al Cenaclului „Mihai Eminescu” aparținând Casei de Cultură din Huși, fiind introdus de către poetul Ion Alexandru Angheluș.

Înființează primul cenaclu literar sătesc din județ. În perioada 1975-1978 colaborează cu interpretul și compozitorul de muzică folk Valeriu Penișoară.

Colaborează la publicațiile: „Ateneu”, „Convorbiri literare”, „Dacia literară”, „Ethos”, „Glasul națiunii”, „Liter-Club”, „Poezia”, „Porto-Franco”, „Pro saeculum”, „Vremea nouă” ș.a.

Lucrări publicate: *Nesomnul patriei*, 1980; *Corăbii în septembrie*, 1984; *Călărețul de os*, 1991; *La coada cometei*, 1997; *Balada vârstelor*, 2004; *Caligramele destinului: A doua carte a lui Iov*, 2006; *Terapiile invocației*, 2008; *Confortul inorogului*, 2011; *Din os de Prometeu...: postume de Constantin Asiminei*, ediție îngrijită, 2015; *Paradigma deșertului*: vol. I - *Vremea moliilor*, vol. II - *Roșu și galben*, vol. III - *Vânătoare cu suspans*, 2015; *Volbura de Constantin Asiminei*, ediție îngrijită, 2015; *Cartea celor cinci semne...*, 2016; *Cânta la Duda o chitară: Prin viață, muzică și poezie...* cu Valeriu Penișoară, 2016, 2017.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași, din anul 2001.

Constantin Hușanu la 95 de ani

Prozator, publicist, Constantin Hușanu s-a născut pe 25 aprilie 1929 în comuna Pungești din județul Vaslui.

Urmează școala primară din satul natal și Liceul Comercial din Iași (1948).

Este redactor la Radio Iași și la ziarele „Rulmentul”, „Vremea nouă” (1968-1974). În perioada 1970-1974, urmează cursurile Facultății de Științe Juridice din cadrul Universității „Al. I. Cuza” Iași. După pensionare, este redactor-șef la Editura „Moldova” Iași (1992-2007) și secretar general de redacție la revista „Onix” (2013).

Debutează publicistic în ziarul „Apărarea patriei” cu povestirea *Telefonistul* (1953).

Colaborează la publicațiile: „Academia bărlădeană”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Flacăra Iașului”, „Moldova”, „Opinia” ș.a.

Lucrări publicate: *Pe fluviu la deal*, 1992; *Vitrina cu fantasme*, 1998; *Pastile contra morții*, 2001; *Clubul Megasexe și Prețul vieții ca de câine*, 2002; *Ademenirea*, 1996; *Jurnal tardiv început și fără sfârșit 2000-2006*, vol. I, 2006; *Cursești, Istoric și evocări la capăt de veacuri și milenii*, 2009; *Jurnal tardiv început și fără sfârșit 2007 – 2010*, vol. II, 2010; *Cotnariul în literatură și artă*, 2011; *Album de familie, fotografii comentate*, 2011; *Ion N. Oprea: Omagiu*, 2012; *Interiorul unui cerc*, reeditarea întregită a lucrării *Pastile contra morții*, Opera Omnia, proză scurtă contemporană, antologie, 2012; *Pe fluviu la deal*, ediția a II-a, 2012; *Reflecții la reflecții*, 2013; *Ion N. Oprea – Omagiu* (în colaborare cu Ana Dumitrescu), 2012; *Cursești, Neamul Petriștilor* (în colaborare cu Ioan Mititelu), 2014; *Prăpădul*, roman în format digital; *Jurnal tardiv*, vol. III, 2015; *Constantin Clisu - Prietenul meu*, 2015; *Biografii pungeștene de ieri și de azi*, 2020.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași, din 1992.

Elena Munteanu la 75 de ani

Poeta Elena Munteanu s-a născut pe 1 mai 1949 la Grumezoaia, județul Vaslui. Urmează cursurile Facultății de Filologie din cadrul Universității „Al. I. Cuza” Iași.

În anul 1979 debutează cu poezie în ziarul „Vremea nouă”, Vaslui.

Colaborează la publicațiile: „Coloana infinitului” (Timișoara), „Culorile amurgului” (Timișoara), „Vremea nouă” (Vaslui), „Condeierul diasporei” (Salzburg, Austria). De asemenea, publică și în Revista Cenuclului Literar „Mihai Eminescu” din Huși.

Participă la Cenuclul „Constantin Brâncuși” (Timișoara), Cenuclul cultural-artistic „Alexandru Jebeleanu” (Timișoara), Cenuclul cadrelor militare „Liviu Rebreanu” (Timișoara), Cenuclul Literar „Mihai Eminescu” (Huși).

Lucrări publicate: *Freamăt de gânduri*, 2011; *Șlefuitorul de cuvinte*, 2011; *Ecouri*, 2013; *Febre*, 2018; *Freamătul pământului*, 2020, *Esența clipei*, 2023.

Marian Constandache la 70 de ani

Poet și prozator, Marian Constandache (pe numele real Marian Măță) s-a născut pe 16 iunie 1953 în Bârlad.

Urmează cursurile Școlii generale nr. 1 din Bârlad în perioada 1961-1968 și pe cele ale Liceului „Gheorghe-Gheorghiu Dej” (astăzi Liceul „Mihai Eminescu”) din Bârlad în anul 1972. Este licențiat al Facultății de Filologie din cadrul Universității „Al. I. Cuza” Iași (1972-1977).

După studiile universitare lucrează ca profesor de limba română și limba germană la mai multe unități de învățământ din municipiul Bârlad: Școala generală nr. 3, Școala generală nr. 4, Școala generală nr. 9, Liceul „Gheorghe Roșca Codreanu”.

Este bibliotecar la Biblioteca Municipală „Stroe S. Belloescu” din Bârlad între anii 2006 și 2012.

Debutează editorial în 2001 cu volumul de versuri *Conversații la arhipelagul ferestrei*.

Colaborează cu poezii, eseuri de critică literară la publicațiile „Academia bărlădeană”, „Convorbiri literare”, „Milesciana” ș.a. Este fondatorul revistelor „Procust” din Bârlad și „Octopus”, „Syntonia” (Dusseldorf, Germania). Face parte din Cenuclul „Numele poetului” condus de Cezar Ivănescu.

Lucrări publicate: *Conversații la arhipelagul ferestrei*, 2001; *Incantații pentru inhalarea unui gaz toxic: iluzia*, 2003; *Dietă zilnică pentru lepădarea de trup*, 2004; *Guvernatorul giruetelor de ceară*, 2005; *Edenul impar*, 2006; *Luceafărul eminescian: fragmente pentru o tehnologie a re-lecturii*, 2006; *Luceafărul eminescian – Note la o paradigmă transmodernă*, 2006; *Un carnaval în infern*, 2007; *Luceafărul eminescian. O interpretare transeontică*, 2012; *Travesti*, 2014.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași, din anul 2006.

Bibliografie:

Dicționarul esențial al Scriitorilor Români, coord. Mircea Zăciu, Marina Papahagi, Aurel Sasu. București, Albatros, 2000;
Dicționarul General al Literaturii Române, coord. general Eugen Simion. București, Univers Enciclopedic, vol. I A-B, vol. II C-D, vol. III E-K, vol. IV L-O, vol. V P-R, vol. VI S-T, vol. VII Ț-Z, 2004-2009;
 Crăciun, Boris; Crăciun-Costin, Daniela. *Scriitori români clasici și contemporani: Un dicționar biobibliografic esențial*. Iași, Porțile Orientului, 2010;
Mini-interviu... la rece! cu profesorul Costin Clit; realizat de Val Andreescu în „Meridianul”, Nr. 4, 30 ianuarie 2014, p. 9;
 Codreanu, Theodor. *Scriitori vasluieni*. București, Tritonic, 2019;
 Ioan, Petru. *Școala de la Huși și din împrejurimile fâlcien: album prosopografic*. Iași, Editura „Ștefan Lupașcu”, 2019;
 „Repere biobibliografice” în *Esența Clipei* de Elena Vlase Munteanu. Iași, PIM, 2023.

MEDALIOANE LITERARE

COMEMORĂRI

Elena Farago

Poetă, prozatoare, traducătoare, Elena Farago (pe numele real Elena Paximade) s-a născut pe 29 martie 1878 la Bârlad. S-a stins din viață pe 4 ianuarie 1954 la Craiova.

Între anii 1884-1890 urmează cursurile școlii primare la Pensioanele „Varlaam” și „Drouhet” din Bârlad. După o serie de peregrinări la Constanța și Brăila, se stabilește, începând cu anul 1907, la Craiova.

În 1921 este numită directoarea Fundației „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova, cuprinzând Muzeul și Biblioteca; devine inspectoare a Azilurilor de Copii și membru în Comitetul de lectură al Teatrului Național din Craiova.

Debutează în ziarul „România muncitoare” în aprilie 1902 cu poezia „Gândul trudiților”, iar editorial, cu volumul *Versuri* (1906). În 1922 întemeiază, la Craiova, revista „Năzuința”.

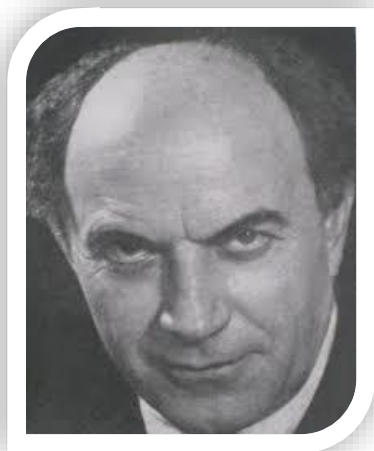
Colaborează cu versuri și proză folosind pseudonimele Fatma, Fatma-Constanța, Elena Fotino, Ileana Fatma, Andaluza la publicațiile: „Adevărul”,

„Adevărul literar și artistic”, „Almanahul Societății Scriitorilor Români”, „Comoara tinerimii”, „Convorbiri literare”, „Cuget clar”, „Dimineața copiilor”, „Epigonii”, „Epoca”, „Familia”, „Floarea darurilor”, „Făt-Frumos”, „Flacăra”, „Flamura”, „Luceafărul”, „Ramuri”, „Sămănătorul”, „Viața românească”, „Zeflemeaua” ș.a.

Lucrări publicate: *Versuri*, 1906; *Șapte din umbră*, 1908; *Pentru copii, I-II*, 1912-1920; *Din taina vechilor răspântii*, 1913; *Copiiilor*, 1913; *Din traista lui Moș Crăciun*, 1920; *Dar din dar*, 1921; *Să nu plângem*, 1921; *Poezii alese*, 1924; *Ziarul unui motan*, 1924; *Scrisori*, 1925; *Într-un cuib de rândunică*, 1926; *Nu mi-am plecat genunchii*, 1926; *Poezii. 1906-1926*, 1928; *Poezii 1906-1936*, 1937; *A ciocnit un ou de lemn*, 1943; *Într-o noapte de Crăciun*, 1944; *4 gâze năzdrăvane*, 1944; *Să nu minți, să nu furi*, 1944 ș.a.

Elena Farago este autoarea unor traduceri: *Traduceri libere*, 1908; *Justiția*, Maurice Maeterlinck, 1910; *Pasărea albastră*, 1920; *Traduceri libere și reminescente din Emile Verhaeren, Henri de Regnier, Paul Verlaine, Sully Prudhomme, Edmond Haracourt*, 1921 ș.a.

A obținut o serie de premii și distincții: Premiul „Adamachi” al Academiei Române pentru volumele *Șapte din umbră* și *Traduceri libere*, 1908; pentru volumele *Șaptele amurgului* și *Din traista lui Moș Crăciun*, 1920; Premiul „Neuschotz” al aceleiași academii pentru romanul *Ziarul unui motan*, 1927; Premiul Național pentru poezie, 1937 ș.a. Este membră a Societății Scriitorilor Români din anul 1909.

Nicolae D. Cocea

Prozator, pamfletar, poet, jurnalist, traducător, Nicolae D. Cocea s-a născut pe 29 noiembrie 1880 la Bârlad într-o familie de origine albaneză. S-a stins din viață pe 1 februarie 1949 la București.

Urmează clasele primare în orașul natal, ciclul secundar în mai multe orașe și Colegiul „Sfântul Sava” din București, unde se împrietenește cu scriitorii Gala Galaction și Tudor Arghezi. Face studii juridice la Paris. Obține licența în 1903 și este numit judecător de pace la Panciu, fiind apoi mutat la Fierbinți și Brăila. Este destituit din magistratură în urma proceselor la care pleda pentru cauza țăranilor participanți la Răscoala din 1907.

Debutează publicistic în 1897 cu proză scurtă în „Foaia interesantă” a lui George Coșbuc. Semnează cu pseudonimele Dr. Ion Nicoară, Facla, Proudome, Hiena de la Facla etc.

Colaborează la publicațiile: „1907”, „Adevărul”, „Dezrobirea”, „Minerva”, „Pagini

libere”, „România muncitorească”, „Viitorul social” ș.a.

În 1910 editează „Viața socială” și „Facla”.

Lucrări publicate: *Copil din flori*, 1988; *Poet-Poetă*, 1988; *Spre Roma*, 1911; *Vinul de viață lungă*, 1931; *Fecior de slugă*, 1932; *Pentr-un petec de negreață*, 1934; *Nea Nae*, 1935; *Pamflete antidinastice*, 1949 ș.a.

N.D. Cocea este și autorul a numeroase traduceri: *Maria-Clara* de Marguerite Andoux, 1912; *Thaïs* de Anatole France, 1916; *Grădina lui Epicur* de Anatole France, 1946; *Călătoria cea mare* de Sutton Vane, 1946; *Spinoza* de Will Durant, 1946, *Așa s-a călit oțelul* de N. Ostrovski, 1947 ș.a.

Este membru al Societății Scriitorilor Români din anul 1942.

Bibliografie:

Ene, Virgiliu. *N.D. Cocea*. București, Editura Tineretului, 1966;

Papastate, C.D. *Elena Farago*. Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1975;

Elena Farago și copiii, ediție îngrijită de Boris Crăciun. Iași, Porțile Orientului, 1998;

Dicționarul esențial al Scriitorilor Români, coord. Mircea Zăciu, Marina Papahagi, Aurel Sasu. București, Albatros, 2000;

Dicționarul General al Literaturii Române, coord. general Eugen Simion. București, Univers Enciclopedic, vol. II C-D, vol. III E-K, 2004, 2005;

Sorescu, George; Stuparu, Ada. *Elena Farago în scrisori și documente inedite: recuperări biografice*. Craiova, Sim Art, 2010.

**Anca-Elena CHELARU, bibliotecar,
Compartimentul Informare bibliografică,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

TAIFASURI CULTURALE

ÎNTÂLNIRE EMOȚIONANTĂ ÎN PRAG DE SĂRBĂTORI LA O CEAȘCĂ DE... PRIETENIE

20 decembrie 2023. Zi de sărbătoare. O întâlnire deosebită cu scriitorul, jurnalistul și publicistul Val Andreescu, cel care a acceptat să ne prezinte crâmpoie din viața și din bogata sa activitate literară într-un interviu.

Ne-a primit cu inima și sufletul deschise. Ba chiar a rugat pe cineva să ne aștepte la sosire, într-un Cămin pentru vârstnici, așezat într-o oază de liniște, retras pentru o perioadă de îngrijire a sănătății, după o intervenție chirurgicală complexă.

Un interlocutor care a întreținut o atmosferă plăcută, care parcă intuia întrebările, astfel că răspunsurile curgeau precum apa limpede a unui izvor. Amintiri,

împliniri, uitate dezamăgiri. Un optimist incurabil. Un OM înzestrat cu har.

Silvia Hodaș (S.H.): Stimate Domnule Val Andreescu, am rugămintea să vă prezentați, să vă cunoaștem mai bine!

Val Andreescu (V.A.): Nu-mi este atât de ușor a vorbi despre mine. Vă spun, cu toată modestia, că mi-ar face plăcere ca, despre mine, despre ceea ce scriu eu, să vorbească scrierile mele, oameni de calitate, literați, creatori, scriitori, colegi și oameni cu suflet frumos, așa cum, de-a lungul timpului, au făcut-o mulți și le mulțumesc! Dar, pentru a spune totuși câteva cuvinte, deși îmi este foarte greu, eu sunt un tip modest, așa sunt recunoscut, atât de modest încât am sintetizat această

modestie într-o epigramă, care circulă și se numește chiar așa, MODESTIE. Dați-mi voie să o recit, ca o semi-glumă, dacă doriți sau ca o glumă adevărată: „În viața mea am progresat,/ Am mai căzut, dar am urcat./ N-am fost nicicând în primii trei/ Mereu am fost... mai sus ca ei!”

S.H.: Modestia este calitatea oamenilor cu suflet nobil. Ce ne puteți spune despre debutul dumneavoastră ca scriitor?

V.A.: Totuși, Val Andreescu este un scriitor modest de felul lui. De-a lungul timpului, a avut bucuria să constate că bunul Dumnezeu i-a dăruit oarece talent, apreciat de mulți, printre care sunt mari somități naționale și chiar internaționale. Am cochetat mai întâi cu scrisul, dar am trăit și într-un mediu plin de poezie, cântec, cultură, frumusețe sufletească, de gând frumos.

Începutul a fost prin clasa a V-a, pe când eram elev la Bogdana - Vaslui, la gazeta de perete cu poezii patriotice, așa cum se obișnuia pe timpul acela. Una din ele se numea „Patria”, căreia i-au urmat câteva poezii puerile. Pe la 15-16-17 ani, am publicat în ziarul „Steagul roșu”, cu o pagină culturală pe timpul acela, o poezie. Dacă îmi amintesc bine, era vorba de culorile naturii, culorile sufletului, culorile vieții. Am debutat relativ târziu pentru că am îmbrățișat o profesiune admirabilă, care mi-a produs un anumit confort material și spiritual. Debutul a fost cu un volum de poezii, panseuri și umor, un complex care s-a numit *Calul cu potcoave roz*, un volum cu destule imperfecțiuni, așa zice la această oră, prefațat de domnul profesor Teodor Pracsiu și cu lansare la Casa de Cultură din Vaslui. Apoi au urmat altele și altele: *Fiorii zborului tandru* (poezii); *Florete melancolice*, *Tolba cu săgeți duioase*, *Șaua cailor de șah*, *Mărăcini cu spini suavi*, *Șfichiuii edulcorate* (epigrame), ciclul de romane etc.

S.H.: Știu că ați scris și fabule!

V.A.: Primul meu volum de fabule chiar așa se intitulează, *Fabule*. M-am aplecat asupra fabulei, deși atunci, ca și acum, fabula pare oarecum desuetă, nu mai este de actualitate, nu se mai cere pe piață, dacă se poate spune așa. Totuși, eu am găsit mult loc și o largă arie de exprimare pentru un domeniu în care puteam să spun orice despre oricine, evident că, de regulă, ceva moralizator, acuzator și cu siguranță că bietele animăluțe n-aveau nicio vină, dar eu le-am înfierat în pagină cu ideea să îndrept moravurile, vorba latinului. Ca să vorbesc despre fabulă puțin, mă și mândresc de altfel, deși mândria nu-mi aparține mie ca trăsătură de caracter: sunt vasluianul în conformitate cu cele afirmate de domnul profesor Dan Ravaru, Dumnezeu să-l ierte! Domnia sa, care cunoștea la vremea aceea toată literatura vasluiană, mi-a confirmat că nu mai există un alt autor cu două volume de fabule, pentru că, între timp, am editat încă unul, intitulat *Trăsura cu inorogi*, care mă definește și în care sunt și fabule moderne, dar am cultivat cu precădere fabula clasică, dar adusă la nivelul zilei de astăzi.

O parte care îmi place este cea de proză. Am scris în timp o trilogie, intitulată *Milenii, Anotimpuri și Iubiri*, cu destule inserții autobiografice, care marchează viața socio-politică din România, și nu numai, pe întinderea unui secol.

S.H.: Observ că acțiunea din trilogie se desfășoară pe o întindere mare ca timp și pe mai multe planuri; ce ne puteți spune despre personaje?

V.A.: Da, așa este, s-au afirmat foarte multe despre proza mea, de bine. Am reușit să duc personaje de la nivel de licean și până la cel de ministru al Forțelor Armate. Cu siguranță că romanele mele sunt ancorate în natura românească: acolo foșnesc codrii seculari și sunt pline de drame sociale, de la depresie până la moarte, de la accidente până la trăiri

sublime, iar iubirea este redată, așa cum afirma cineva din literatura română actuală, sub formele cele mai intime, dar fără nimic frivol, fără nimic trivial, fără invective, doar cu trăirile specifice metaforizate pe alocuri, cu plimbări din cer pe pământ, de pe pământ până în cer și chiar rămânerea acolo pentru un timp, dar și cu mari căderi tocmai de acolo, de sus, care, știm noi, sunt prin excelență dramatice.

Crezând că am încheiat trilogia, un om drag sufletului meu, doctorul Valeriu Lupu, la o întâlnire literară, mi-a zis că parcă nu e drept să se termine așa ciclul, cu romanul *Pedeapsa iubirii*, și că ar trebui și o... răsplată a iubirii. Peste un timp, am început un nou roman, ca să fac o glumă, al patrulea din trilogie, pe care l-am terminat de curând și sunt foarte mulțumit, intitulat *Recompensa iubirii*, un roman care, vreau eu să spun, este precum D' Artagnan, al patrulea în cadrul grupului acela vestit, un roman care se citește destul de repede, un roman care este plin de neprevăzut, de dramatism, plin de sublim. Se pare că vorbesc foarte frumos despre operele mele și nu-mi place, nici nu știu dacă sunt opere.

De altfel, dacă e vorba de proza mea, vreau să redau un cuvânt, doar un cuvânt din cineva drag sufletului meu, prof. dr. Theodor Codreanu, căruia îi spuneam eminența cenușie a culturii vasluiene, cel mai mare eminescolog în viață, un critic literar de mare acuratețe și profunzime, care, vorbind despre penultimul meu roman, *Pedeapsa iubirii*, a spus: „Am început să citesc acest volum, al lui Val Andreescu, în stil oenologic, în sensul că academicianul Valeriu Cotea spunea: «Ca să vezi ce fel de vin este în butoi, nu trebuie să bei tot butoiul, ci un pahar acolo». Am vrut să citesc o filă, două, trei și am constatat că nu l-am mai lăsat din mână până nu l-am terminat.” Mie, care nu mă mulțumesc cu puțin, consider că-mi ajunge o așa apreciere din partea unei asemenea personalități internaționale, așa

zice. Așa că, nu pot să mai vorbesc despre mine.

S.H.: V-aș ruga să enumerați din creațiile dumneavoastră!

V.A.: Voi enumera volumele publicate în continuare, romanele au fost: *Milenii*, *Anotimpuri și iubiri* - primul roman, *Învierea pământească* - al doilea roman, *Pedeapsa iubirii* - al treilea roman. În toate trei, dar și în al patrulea, personajele trec prin etape sociale complexe.

S.H.: Personajele sunt aceleași?

V.A.: Da, sunt aceleași personaje, ca într-o veritabilă saga, de asta i-am și spus trilogie, că altfel... Toponimiile și personajele rămân în general aceleași și mereu apar altele noi.

S.H.: Interesant și provocator titlu: *Mărăcini cu spini suavi*!

V.A.: Să știți că toate titlurile de la volumele mele de umor sunt sugestive, sunt oximoronice și sunt alese de așa manieră, încât să ducă oarecum în eroare, cum face umorul, cum face epigrama, știți! *Tir cu gloanțe altruiste* este volumul la care lucrez, de fapt l-am terminat, îi mai trebuie o prefață. Deși despre prefetele acestea, eu am o părere, nu neapărat personală, că la primele două, trei volume e bine să ai o prefață, dar la următoarele nu mai are sens pentru că ești cunoscut deja.

Despre mine, nu mai zic, nu mai vorbesc! Și așa am spus foarte multe, ceea ce nu mi s-a mai întâmplat, dar au vorbit oameni minunați precum: Daniel Corbu, Petruș Andrei, Mihai Batog Bujeniță, Emilian Marcu, Liviu Apetroaie, Theodor Codreanu, Teodor Pracsiu, Dan Ravaru, Ioan Baban, Mihai Haivas. Lista este foarte lungă și mi-aș dori să nu omit pe cineva, poeții Dumitru Brăneanu și Ioan Prăjișteanu, amândoi de la Bacău, Corneliu Galben și mulți, mulți alții, cărora le mulțumesc și cu această ocazie pentru că m-au gratulat cu calități și talent deosebit, ceea ce sunt conștient că nu întotdeauna

este adevărat. Vorba ceea, când mergi la nuntă nu poți spune că mireasa e urâtă.

S.H.: Am mers de multe ori împreună la ședințele Asociației Literare „PĂSTOREL” Iași. Din motive de sănătate, în ultimul timp nu ați mai frecventat, dar am înțeles că scrieți, și încă mult.

V.A.: Nu pot merge, dar abia aștept să pot! Până atunci, adresez salutul și cuvenitele urări de bine membrilor ALPI! Vă spun, scrisul este ca mersul pe bicicletă și ca iubirea, nu se uită. Nu poți să nu scrii atunci când bunul Dumnezeu s-a gândit la tine și te-a dăruit cu o anumită aplecare asupra lumii și a vieții, cu un anume talent, cu o anumită misiune pământească, ca să zic așa. Nimic nu se compară cu creația mundană, așa îmi place mie să spun, nimic nu se compară cu trăirile, cu arderile, cu destăinuirile, cu plânsul. Atunci când scrii, nu se poate compara cu nimic, nu se aseamănă cu nimic, poate cu creația divină, într-un plan mult mai mărunț.

S.H.: Scrisul este și ca o terapie pentru dumneavoastră, Domnule Val Andreescu?

V.A.: Să știți că, fără scris, cred că nu aș fi rezistat. Nu-mi place deloc să mă plâng, sunt optimist prin excelență, de asta am și scris umor, de asta am și făcut umor și nu am cum să nu constat și eu că scrisul este o terapie, terapie care vindecă, una care alină, care echilibrează, care redescoperă și ne readuce sau conduce dincolo de linia de plutire, uneori pe culmi înalte și mult prea înalte.

S.H.: Aveți o relație specială cu Dumnezeu, simțiți prezența, nu v-ați supărat niciodată pe Dânsul?

V.A.: Un lucru bine știut, străbunicii noștri latini au spus: „Nihil sine deo”/ „Nimic fără Dumnezeu”, prin urmare, eu, creștin ortodox, nu am cum să nu am o relație specială cu bunul Dumnezeu, fără ea nu aș exista, aș fi o entitate materială și atât, o ciupercuță, o plănuță, ceva. Este minunat să îl ai pe Dumnezeu în suflet, iar eu am

bucuria să mă aflu, la această oră, într-un așezământ aflat sub oblăduirea Episcopiei de Huși, unde Dumnezeu este, dacă mi se permite să spun așa, la El acasă.

S.H.: Emoționant și frumos spus: „Dumnezeu este la El acasă!”

V.A.: Am fost vizitat și sunt bucuros să fiu binecuvântat de Preasfințitul Ignatie, Episcopul Hușilor. Am o relație excelentă cu părintele Ioan, din acest sat, preot și un om admirabil, care m-a împărtășit de atâtea ori. Am o relație și vă rog să-mi permiteți să-i aduc mulțumiri calde și recunoaștere deplină părintelui Vladimir Beregoi, șeful acestor așezăminte sociale, care mi-a dăruit, din prea plin de suflet, elemente nu numai materiale, ci și cu un înalt grad spiritual.

S.H.: Care sunt sursele dumneavoastră de inspirație? Aveți o creație foarte bogată, m-aș referi mai mult la romane...

V.A.: Să știți că sunt motive de inspirații multe și diverse, dar eu cred că bunul Dumnezeu mi le dăruiește la momentul potrivit. Au contat foarte mult trăirile mele, trăirile de moment, trăirea clipei. A contat foarte mult modul cum am perceput natura, firea umană în general, dar și aspecte particulare ale ei, a contat foarte mult iubirea de Dumnezeu pentru că în toate romanele mele este o serie întreagă de insertii cu caracter religios, fără de care nu aș putea, evident. Fără a face paradă de acestea. Alte surse de inspirație au fost oamenii dragi din viața mea, au fost oamenii cu suflet frumos, marile personalități, istoria poporului nostru, literatura însăși.

S.H.: Dacă ați primit pentru întreaga creație recunoștință, diplome, premii, distincții...

V.A.: Am primit fără să umblu special după ele. De altfel, vă mărturisesc faptul că nu-mi plac concursurile pentru că știu o vorbă de la Academia Liberă „Păstorel”, că toate jurizările au partea lor

de subiectivitate, uneori excesivă. Atunci am zis... de ce să-mi fac rău cu mâna mea? Am primit, la începuturile mele, premiul Revistei „Epigrama”, în forma ei dinainte, premiul întâi pe țară cu o epigramă pe temă dată, tema era *Grade*, iar eu m-am gândit dincolo de gradele la alcool sau militare și m-am referit la gradele unghiurilor geometrice:

Unghi la 180°

Mergem spre o viață bună

Ca și Statele Unite,

Pe-o direcție comună,

Dar în sensuri diferite.

A fost apreciată. Apoi, alta, publicată tot în această revistă, dedicată redactorului-șef. Se știe despre cei care au plecat să facă umor în Cer și sunt publicați că numele lor e încadrat într-un chenar negru. Am spus așa:

Către redactorul-șef al Revistei „Epigrama”

Cum vă știu creștin integru,

Vă rog ca pe Cel de sus,

Păstrați gol chenarul negru,

Prea mulți umoriști s-au dus.

Am premiul III la *Carte de umor*, premiul III cu volum colectiv, în care apare și domnul Ioan Hodaș, volum apărut sub egida Cenaclului „Valentin Silvestru”. Am fost multă vreme membru al cenaclului alături de oameni minunați. Aproape în fiecare an se scotea câte un volum colectiv, autori fiind membrii cenaclului, de regulă. Am premii pentru proză, nu foarte multe, pentru că nu am trimis, am recunoaștere. Nu mă dau în vânt după premii, nu e vorba de „vulpea care nu ajunge la struguri...”. Recunoașterea este dacă scrii și scrii bine, este tot ceea ce rămâne. Dacă o faci dând așa din coate, mie mi se pare că este artificială și nu reprezintă valoarea intrinsecă. Prefer să fiu citit, apreciat atât cât se poate și atât. Așa se explică de ce nu

m-am înscris cu dosar să ajung membru U.S.R. Am fost întrebat, mi s-a spus, mi s-a recomandat. Am recomandări de acum 15 ani de la personalități marcante ale culturii. Nu am făcut-o și din cauza faptului că am fost și foarte ocupat, și dintr-o anumită... lehamite. Păi, vedeți dumneavoastră, valorile se uniformizează și se schimbă scara valorilor, element pe care-l diger cam greu.

S.H.: Sunteți născut în Bacău, ce v-a determinat să rămâneți pe aceste meleaguri?

V.A.: Sunt băcăuan, născut în actuala comună Săucești, Bacău, pe malul Siretului meu drag, pe care am bucuria să-l descriu cu liniștea lui, dar și cu învolburarea lui adâncă, cu oameni minunați. La fel de îndrăgostit sunt și de Vaslui, de Poiana Alexei, de Pădurea Mavrocordat pe care am descris-o în fiecare roman, de oameni care știu să gândească frumos în simplitatea lor, oameni cărora le cântă sufletul de bucurie, care știu să trăiască frumos, să se bucure și să aprecieze, în general, tot ce este frumos în natură și societate. Mă consider vasluian pentru că, dacă mă gândesc bine, aici m-am împlinit literar, deși am început în Bacău. Cunosc toată sau aproape toată literatura și cultura vasluiană, care nu-i de ici, de colo, în sensul că are locul ei bine stabilit în complexitatea națională. Am avut bucuria ca, de-a lungul timpului, să mă întâlnesc, să discut, să petrec, să intervievez, să filmez mai toate valorile de pe aceste meleaguri și nu numai.

S.H.: Ați avut o șansă unică.

V.A.: Da, am cunoscut aproape toate marile personalități ale Vasluiului și nu numai. Cred că aici este locul și timpul să aduc mulțumiri domnului profesor Dumitru V. Marin, personalitate completă și discutată, mă rog, pentru faptul că mi-a conferit posibilitatea de a lua legătura și de a prezenta marea frumusețe, profunzime, diversitate a culturii vasluiene. Așa se face că în cele câteva sute de emisiuni radio,

intitulate la timpul acela „La o ceașcă de cultură”, „Memoria zilei”, „La ordinea zilei”, și în cadrul unor emisiuni la Televiziunea Vaslui, unde am avut bucuria să lucrez atâta vreme ca și la Radio Unison, să mă întâlnesc cu personalități marcante, unele nu mai sunt, Dumnezeu să-i ierte, oameni care au marcat timpul și spațiul acestui județ năpăstuit de multe ori, dar cu oameni superiori, frumoși, minunați.

S.H.: Ce frumoase amintiri, să faceți atâtea emisiuni la Radio și Televiziune! Ați avut o activitate intensă, când v-a mai rămas timp pentru sufletul dumneavoastră să așterneți pe hârtie ceea ce ați scris?

V.A.: Stimată Doamnă Hodaș, vreau să vă spun că nimic nu este mai minunat decât etapele prin care am trecut, cu bune și cu rele, cu realizări marcante și imperfecțiuni, și că, în calitate de reporter, redactor și redactor-șef de ziar și de revistă (vreme de două decenii!), constat că nimic nu este perfect, nimic nu este realizat la modul cel mai înalt, la sublim. Totul este perfectibil. Așa e și la mine. Îmi face plăcere să-mi amintesc și astăzi că m-am autointitulat partea pozitivă a presei. Cam pretențios, dar mi-am propus și am reușit, într-o vreme în care la modă erau și mai sunt scandalurile, prostituția, bătaile, averile și altele, să mă ocup de elemente pozitive, cele care să aducă bucurie și să schimbe în bine starea psihică a cititorului. Să arăt că, de fapt, dincolo de toate acestea, se întâmplă și lucruri frumoase, de care ne ocupam la televiziunea, radioul și ziarul de Vaslui - Iași - Bacău: că se dau în funcțiune școli, că se fac șosele, drumuri, grădinițe, cămine culturale mai puțin, că se desfășoară activități culturale, științifice, sărbători ale satului, comunei, orașului, județului. Toate le-am făcut cu dăruire și cu mansuetudine, așa cum s-ar exprima un pretențios. Alții, malițioși, au considerat că nu mă implic. Nu m-am implicat, nu mi-a plăcut și nici nu avea cine să mă apere dacă m-aș fi orientat către elemente de scandal, nici nu cadra cu tiparul meu moral. Mi-a

făcut plăcere să prezint oamenii cu suflet frumos, cei care au făcut ceva important în viață, care au marcat timpul și spațiul acolo unde au fost ei: directori, primari, președinți de Consiliul Județean, episcopi, miniștri, prim-miniștri, președinți sau foști președinți de stat. Am avut această bucurie, să mă întâlnesc cu oameni deosebiți în perioade deosebite.

S.H.: Constat că ați fost un om foarte norocos și că norocul a venit spre dumneavoastră doar prin munca pe care ați desfășurat-o. V-ați disipat spre mai multe genuri de activități...

V.A.: Eu cred că m-am lăudat foarte mult. Norocos, da! Un aport special l-au avut și oamenii minunați din jurul meu, de deasupra mea, dar, în primul rând, bunul Dumnezeu care a vegheat, m-a inspirat, mi-a dat putere și, desigur, la această oră, am făcut multe, dar știu la fel de bine că multe nu le-am făcut, că ar mai trebui făcute.

S.H.: Cred că sunteți modest, nici n-ați spus tot ce ați realizat. Cunoaștem și noi o parte dintre realizări. Vă place să spuneți că au fost oameni care au marcat timpul și spațiul, să sperăm că și noi, acum, marcăm timpul și spațiul. Povestiți atât de frumos încât am sta aici cu dumneavoastră, nu am mai pleca, să ne încântați cu bogăția de idei și sentimente.

V.A.: Să știți dumneavoastră că, atunci când am fost reporter, redactor-șef și altele, niciodată nu mi-a plăcut să fac un program dinainte, să studiez, să pfeățez. Mi-a plăcut să vorbesc liber, spontan și că în toate emisiunile mele, vă declar cu mâna pe suflet, n-a fost nimic scris sau pregătit, totul a fost spontan și la vedere, cum se spune. Știți, poate asta a dat o notă de veridicitate lucrurilor pe care le-am făcut. Mi-aș dori ca bunul Dumnezeu să mă ajute să „cânt” în continuare, cu modestele mele mijloace literare, sufletul românesc care e minunat, valorile perene ale culturii noastre, natura de o frumusețe greu de

descriș în cuvinte, deși am încercat, oamenii care sunt minunați. Sunt atâtea întâmplări frumoase, sunt atâtea locuri minunate! Natura e frumoasă în continuare. Noi, oamenii, denaturăm aceste lucruri: iarba e la fel de verde ca și altădată, parfumul florilor este la fel ca altădată, se pare că nu mai avem timp, nu mai avem răbdare, nu avem dispoziția necesară, că ne-am decalibrat și ne-am depersonalizat, și aproape că ne dezumanizăm. Norocul este că mai sunt printre noi semeni extraordinari, care știu să aprecieze aceste valori, care rup din timpul lor pentru a se bucura, cu sufletul măcar, de tot ce este frumos, de tot ce este drept, de tot ce este peren. Este minunat că mai sunt asemenea oameni. Vă mărturisesc faptul că sunt optimist, atâta timp cât vor mai exista asemenea oameni, asemenea români, România nu are cum să nu meargă mai departe cu capul sus.

S.H.: Mi-am pregătit o mulțime de întrebări, dar cu dumneavoastră ele au venit firesc. Dacă sunt întrebări pe care nu am reușit să vi le adresez...

V.A.: Stimată Doamnă, eu sunt un om cu sufletul deschis. Așa am fost de-a lungul timpului. Aveam, vorba poetului, sufletul în palmă, n-am ascuns nimic, am răspuns totdeauna întrebărilor pertinente. Am fost deschis cu cei din jurul meu, asta mi-a conferit o independență personală. Dar, de ce să nu recunosc, am avut și multe repercutări, elemente rebarbative, nu tocmai pozitive, s-au supărat unii, adevărul supără, dar eliberează în același timp. Ce-ar fi trebuit să mă mai întrebați, nu știu și așa mă gândesc că am spus prea mult despre mine. De-a lungul timpului nu mi-a plăcut publicitatea, în mod special. Știu o vorbă de pe stradă: *Sunt modest, dar să se știe!* Nu vreau să rămân în modul ăsta al cuvântului, ci să vorbească despre mine și despre ceea ce am scris cei care mă cunosc și, de ce nu, cei care îmi cunosc în profunzime creația literară și chiar despre o creație vorbită, pentru că există și aceasta. Comunicarea e necesară. Ce-am fi noi fără comunicarea

între suflete, fără prietenie ce-am fi, fără idei frumoase, fără discuții de calitate, ce-am fi noi fără natură, fără societate? Dar, mai ales, ce am fi fără Bunul Dumnezeu, ce am fi? Nu am mai fi nimic, biete particule pierdute în... neant!

S.H.: Ce proiecte aveți, la ce lucrați acum?

V.A. Am. Mi-amintesc, atunci când scriam primele poezioare, juvenile, vedeam pe cineva la televizor sau auzeam la radio, reporterul întreba: Maestre, ce mai scrieți, ce mai creați? La care, maestrul respectiv zicea: „Păi, am două lucrări la tipar, am două volume în sertar, la două lucrez acum, mai am ca proiect vreo trei-patru”, iar eu mă gândeam cum se poate atâta bogăție de idei, de unde le are, pentru că eu mă forțam, mă rugam să am o idee pentru o poezioară la timpul acela. Iată că vremea a vremuit și am ajuns în situația ca, pe lângă cele 16 volume publicate, să am la această oră două volume bune de tipar, doar trebuie trimise la tipografie.

Am opt-nouă volume de epigramă, ceea ce pare foarte mult și cineva s-ar grăbi să spună că nu se știe dacă toate sunt bune. Recunosc, nu toate sunt, creația este inegală, în general.

S.H.: Dar se știe că, într-un volum de epigrame, nu toate pot avea același nivel calitativ.

V.A.: Volumul se intitulează, de data aceasta, în stilul meu personal, *Racheta cu oplene* (oplenele - un arhaism, fiecare din cele două lemne transversale care leagă și susțin tălpile saniei), nu se mai folosește termenul, mie mi-a plăcut pentru că am mers la extreme, *racheta* care este modernă și *oplenele* care sunt destul de vechi. Epigrama, în sine, cere să fii original, este specia sau subspecia, cum zic alți literați, chintesență de poezie, cea care cere atâta precizie și are atâtea norme. Fără prozodie, fără respectarea ritmului, a rimei perfecte, cel mult de gradul doi, a evitării cacofoniilor, aliterațiilor și a înlăturării

invectivelor și a vorbirii urâte, a atacului la persoane. Dar cu toate acestea, trebuie să aibă poanta, regret că nu am pregătit câteva definiții despre epigramă în epigramele mele.

S.H.: Abordați mai multe specii literare: proză, fabulă, epigrame. Care dintre acestea vă merg mai mult la suflet, măcar o idee mai mult.

V.A.: Poezia este suflet și expansiune sintetizată, este acuratețe și simplitate, trăire și ardere simultan, este clipa pe care vrem să o păstrăm. Pe când fabula este moralizatoare și îți permite ca, atunci când te superi pe cineva, decât să-i spui urât, îi spui frumos și pui năravul, defectul său pe spatele unor animăluțe care nu au nicio vină.

Cât privește proza, aceasta îți conferă totul: descriere, epic și lirism, continuitate; proza se desfășoară pe perioade mari, este atotcuprinzătoare. Aici, poți să dai frâu liber oricăror sentimente, oricăror deprinderi, oricăror elemente de înălțare sufletească. Este permis totul și multe nu sunt permise.

Cât privește epigrama, aici ești tu cu mijloacele tale, cu gândul zglobiu, cu aplecarea către îndreptarea unor elemente care se degradează vizibil ori s-au degradat, fie ele de natură materială, umană și, de ce nu, politică. Toate sunt importante, doamnă Hodaș! Toate creațiile sunt minunate, creația în sine este minunată, cred și am spus-o, nici nu știu

dacă este ideea mea sau nu, că dincolo de creația, îmi place să spun, pământeană, nu este ceva mai frumos decât doar creația divină, dumnezeiască. Să știți că imperfecțiunea există, există în orice creație, eu cred că, dacă mi se permite o glumă, că și în creația dumnezeiască este atâta imperfecțiune... de asta nu semănăm unii cu alții, de asta apar elemente din acestea care ne diferențiază unii de alții, care supără, deranjează. Apar oameni care știu să treacă dincolo de umbra lor, să se ridice la nivelul creației sublime.

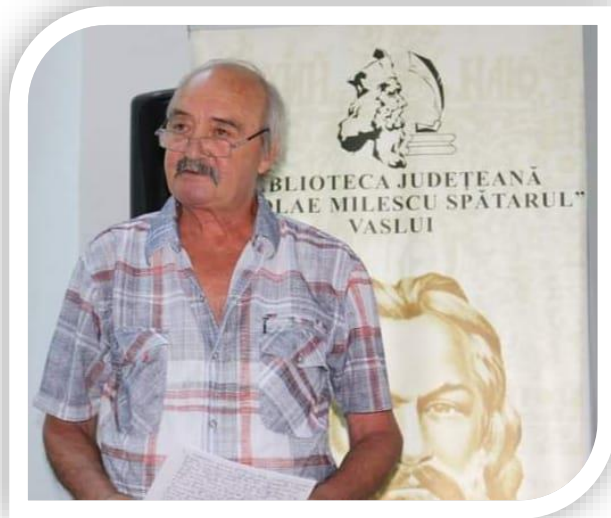
S.H.: Vă mulțumesc pentru tot, a fost o adevărată încântare! Eu am avut emoții, dar întrebările au curs pur și simplu, au mers din una în alta fără a urma o anumită ordine. Am avut noroc de dumneavoastră, cu subtilitate m-ați orientat, fiind un experimentat redactor de ziar și revistă, reporter radio și TV.

V.A.: Sunt bucuros că am stat de vorbă așa... liber. Primiți mulțumirile și întreaga mea prețuire!

**Silvia HODAȘ,
membru UZPR**

TAIFASURI CULTURALE

DIALOG RIMAT CU SRIITORUL SIMION BOGDĂNESCU

A.T. *Stimate creator, pentru mine, chiar e onoare
Să dialoghez cu POETUL cu chip de Nesfânt,
Care-adună „fărădezile” când luna răsare
Și „fărădenopți” când zorii se ivesc pe pământ...*

S.B.
Am rămas de lemn Tănasă
La poeta mea frumoasă,
Care vrea să stăm la masă,
La vorbire prefrumoasă,
Rostire miraculoasă,
Despre scris de poezie,
Un oracol de magie.

A.T. *Proză, critică, aforisme și versuri mii
Adunate-n volume... vreo patruzeci...
V-au dăltuit numele cu veșnicii
În amintiri, în rostiri, în biblioteci...*

S.B.
Da, am scris ceva și eu
Poezie, proză, gânduri
Maxime și cugetări, eseu,
Dulce critică în rânduri
Și cu asta, mult sau rar,
Mi-am pus viața în sertar!

A.T. *Pe la ce vârstă-ați început să simțiți cum
Muza dă târcoale nespusele gânduri?
Iar din acea-ntâlnire, vă amintiți acum
Primele senzații și primele rânduri?*

S.B.

Luna îmi făcea cu ochiul
De-i simțeam în cran deochiul.
Era în copilărie,
Pe la treispe ani să fie
Când am fost pus pe hârtie
Un mânzoc de poezie.
Nu-i mai știu nici umbletul,
Da'i mai caut sufletul!

A.T. *Ați asemănat poetul cu un muzician...
Și cântați existența cu trăirile-i toate,
Dar de ce fundalul, precum cel de pian,
La scrieri rămâne ideea de moarte?*

S.B.

Poetul e-un muzician
Cu moartea vieții în pian,
Cu viața morții pe-o colină
La care cerul se declină.

A.T. *Cum a evoluat Simion Bogdănescu an de an
De la **Totem interior**? Îl doare vreun regret?
Valeriu Stancu, citând omul văzut de Cioran,
Îl vede neschimbat, doar... mai el însuși ca poet!*

S. B.

Poetul și cărțile lui
Sunt semne de ninsoare, mute
Și trecătoare în vârf pe grui,
Pe culmi de disperări trecute.

A.T. *Darnic fiind, ne-ați pus pe tavă mereu **eul liric**
Să ne-ostoim sentimente, să-naripăm câte-un gând,
Dar **eul interior** este la fel de oniric,
La fel de subtil, enigmatic, profund?*

S.B.

Cu siguranță, dragă Alina,
Mierea singurătății o știe albina
Și-o poartă-n abisul interior
Cu chin, cu durere, cu dor
Și-n spații de vis și lunare profunde
Și-acolo unde există niciunde...

A.T. *În trecut, ați avut o nobilă menire –
Acea de PROFESOR de limba română,
Secretul reușitei constă și-n iubire
Sau este de ajuns o pregătire bună?*

S.B.
Ca PROFESOR, am iubit limba română
Și literatura ei, cu dor să rămână
Nobilă, profundă, eternă, stăpână
La ea acasă, boieroaica poezie română!

A.T. *Cum vedeți dumneavoastră, azi, literatura?
Edituri tot... prosperă, tot apar... scriitori...
Sunt șanse să devină de interes cultura?
Să trezească poezia, celor tineri, fiori?*

S.B.
Libertatea de expresie,
Libertatea de impresie,
Liberitatea fără scop,
Nu au niciun microscop,
Trebuie o disciplină
În a stupului albină.

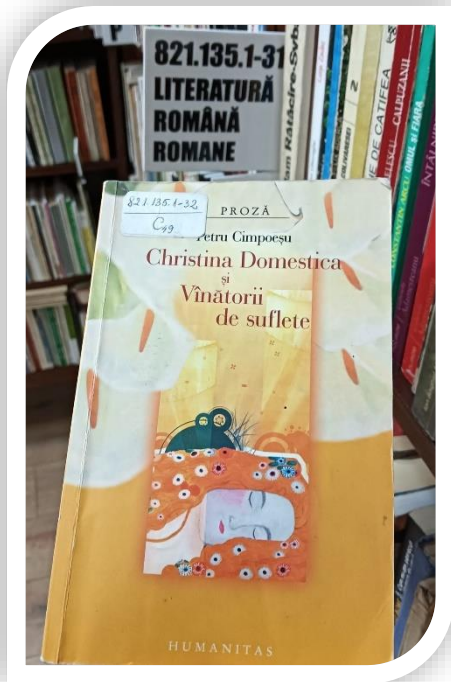
A.T. *Vă felicit pentru premii și-ntreaga activitate,
Vă doresc pe viitor volume... nenumărate!
Și vă rog, în încheiere, de puteți, să ne-oferiți
Un îndemn, un aforism, un poem ori... ce simțiți!*

S.B.
Poezia este
Ca o domnișoară
Care s-ar afla singură
Într-o țară.

**realizat de Alina TANASĂ, bibliotecar,
Compartimentul Informare bibliografică,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

NOTE DE LECTURĂ

CHRISTINA DOMESTICA ȘI VÂNĂTORII DE SUFLETE

Publicat în anul 2006, romanul *Christina Domestica și Vânătorii de suflete*, scris de Petru Cimpoeșu, propune o narațiune densă, întinsă pe mai bine de 400 de pagini, care glisează pe linia subțire dintre verosimil și imaginar, amalgamând teorii științifice, experimente psihologice și genetice, proiecte militare și conspirații mondiale, secte, extraterestre, personaje politice reale, trimiteri filosofice, evenimente istorice cu implicații nebănuite și... centrările lui Beckham.

Încă din *Preludiu* facem cunoștință cu Experimentul Armageddon, despre care

„se știu puține lucruri, iar câte se știu, aproximative, contradictorii și oricum insuficiente, sunt ascunse cu grijă”, în rapoartele confidențiale ale Ministerului Teritoriilor de peste Mări (care a existat în perioada comunistă, România fiind o mare putere colonială) operațiunea având numele de cod Experimentul Atlandida. Apoi firul narativ ne conduce din 1969, an marcat de vizita în România a președintelui american Nixon, până în 2001, anul apariției lucrării lui Michel Houellebecq despre experimente genetice, asocierea faptelor fiind dată de „coincidențe stranii, în măsură să ridice nenumărate semne de întrebare.” Tot acum aflăm de existența insulei Roland (o parodie a României comuniste), situată în Pacificul de Sud, intrată în posesia statului român în contul datoriei de peste opt miliarde de dolari pe care SUA o avea către inventatorul Ion Basgan, în urma folosirii invenției „Forajul rotativ cu prăjini grele proporționale” timp de decenii, fără a-i plăti acestuia drepturile: „Desigur, când spun despre această insulă că era una din cele mai importante, nu am în vedere suprafața, sau numărul locuitorilor, nu mai mari decât ale unui singur județ din România, ci importanța ei strategică, atât de mare încât, la un moment dat, faptul că România deținea această insulă risca să

răstoarne echilibrul de forțe nu doar în zona Pacificului, ci în întreaga lume.”

Efectul de verosimil este accentuat de familiaritatea temelor abordate, legate printr-o urzeală fină, a coincidențelor, cotidianul fiind pus sub semnul parodiei și al ludicului. Pe parcursul a mai puțin de 15 pagini cititorul jalonează printre subiecte cum ar fi: noua ordine mondială, așa-zisa Revoluție din Decembrie, falsul proces de la Târgoviște, crearea omului nou, Fondul Monetar Internațional, Pacea, clonare, Primăvara de la Praga, Nikola Tesla și Raza Morții, Experimentul Philadelphia și dosare secrete ale FBI, fenomenul OZN, scandalul Monica Lewinski sau aderarea la NATO a României. Scriitorul realizează parcă un colaj al subiectelor senzaționale, al unei societăți subjugate de mass-media, amintind de societatea de consum din analizele lui Baudrillard.

Savuros este dialogul dintre Nixon și Ceaușescu, din care redăm un fragment:

„NIXON: – Tocmai despre aceste lucruri doresc să vorbim. În condițiile în care vom pierde războiul din Vietnam, e posibil ca insulele din Pacificul de Sud să devină cu atât mai importante, din punct de vedere strategic.

CEAUȘESCU: – Zău?...

NIXON: – Este vorba, printre altele, de Arhipieleagul Simpleton...

CEAUȘESCU: – Există un asemenea arhipieleag pe acolo? Am s-o întreb pe tovarășa Elena Ceaușescu, ea trebuie să știe. Este academician!

NIXON: – Mă refer în special la insula Roland...

CEAUȘESCU: – Ce e cu ea?

NIXON: – A apărut o problemă. Unul din cetățenii americani, care avea acte de proprietate asupra teritoriului întregii insule, a pierdut o imensă avere la poker. Sau la ruletă, nu mai știu bine. Și a trebuit să vândă insula.

CEAUȘESCU: – Consider că este o problemă internă a Statelor Unite. Nu ne amestecăm în afacerile interne ale altor țări, este unul din principiile politicii noastre externe, tocmai din cauză că dorim ca nici alții să nu se amestece în afacerile noastre interne. Tovarășul Nicu Ceaușescu, prim-secretar al UTC, fiul meu cel mai mic, a pierdut și el o mulțime de bani la Las Vegas, când a fost odată acolo. Dar n-a vândut nici un județ pentru asta și nu m-am dus la nimeni să mă plâng. Sper că am fost destul de clar.

NIXON: – Păi, stai puțin. Deși e destul de clar, nu e clar deloc! Cel care a cumpărat insula a donat-o imediat statului român! Nu ți se pare nimic curios aici?

CEAUȘESCU: – Ba da. Este un act de patriotism.”

Christina Domestica este realizatoarea emisiunii numite *Întâlnirea cu fericirea*, o idealistă (cum o caracterizează Naggie), soție dedicată, aflată mereu în căutarea certitudinii că soțul nu o înșală, de o naivitate care frizează prostia, crezând cu tărie în puterea binelui de a învinge. Aflată în mijlocul conspirațiilor, încurajată și de prietena ei, Naggie, Christina ia parte la o spirală organizată pe un fost teren de fotbal, pentru a împiedica schimbarea polilor,

unde levitează. Ea convoacă o întâlnire extraordinară a Cercului Ascultătorilor Fideli pentru a demonta zvonurile lansate de guvern privind o așa-zisă invazie a extraterestrilor, din simplul fapt că aceasta venea în contradicție cu propriile convingeri. Iar teoria inversării polilor capătă soliditate prin feedback-ul ascultătorilor, care fac legătura între cristale, Lemuria, misteriosul continent Mu și previziunile profetului Hâncu din Galați. Îndrăgostită de soțul ei, își creează scenarii care îi întrețin iluzia fericirii:

„Pentru ea, Vic era un erou. Deși el nu-i oferise nici un motiv să creadă asta, spera că are o ocupație secretă, care într-o bună zi, când va ieși la iveală, îl va ridica deasupra tuturor bărbaților din lume. De exemplu, faptul că el pierdea ore în șir jucându-se la calculator o făcu să creadă că scrie în secret un roman. Această presupunere nu numai că-l reabilitase în ochii ei, dar îi și stimulase imaginația. Din nefericire, ori de câte ori îi era stimulată imaginația, Christina sfârșea prin a deveni de o gelozie feroce, ceea ce o întrista. Se gândea că, dacă el e un tip așa deosebit, care scrie romane, toate femeile îl vor râvni, iar una dintre ele i l-ar putea fura.”

Dialectica eliadescă sacru-profan nu-și mai găsește rezolvarea în izbucnirea sacrului în profan și regăsirea sensului lumii, ci avem de-a face cu un fals sacru, un substitut pentru suflete mediocre. De altfel, personajele sunt în căutarea ieșirii din rutina zilnică, anunțată la un moment dat chiar de intervenția naratorului („Începea încă o zi mediocră.”), capabile de a crede cu naivitate în orice. Emblematică

este scena Marii Spirale, participanții autoiluzionându-se că au luat parte la un eveniment prin care au schimbat soarta întregii omeniri:

„Nimeni din cei prezenți nu-și dădu seama că ritualul se terminase. Așteptau în continuare nemișcați, așa cum stătuseră și până atunci, respirând adânc și concentrându-se pentru a absorbi cât mai multă energie cosmică și a o dirija spre Polul Sud. Încât Joanna-Jeni, un pic încurcată, se văzu nevoită să precizeze:

— Gata, s-a terminat, Polul Sud s-a întors înapoi la locul lui. Acum puteți pleca acasă, mai anunță ea și porni imediat către Dacia-papuc, cu o grabă suspectă, de parcă s-ar fi temut să nu i se ceară dovezi.

Mulțimea aștepta în continuare încremenită, neluându-i în seamă ultimele cuvinte, sau poate, zăpăciți de atâtea formule neobișnuite auzite până atunci, crezuseră că și acestea din urmă făceau parte din ritual, încă nu ajunseseră la înțelesul lor, încă așteptau să-și producă efectul magic...”

În *Interludiu* avem ocazia să intrăm în intimitatea gândirii lui Ceaușescu, una marcată de stereotipuri și megalomania proiectului de a crea meta-omul (care va munci douăsprezece ore pe zi fără să pretindă salariu), idee venită în urma unei cărți scrise de Teilhard de Chardin. De un comic aparte sunt reflecțiile conducătorului iubit:

„Dar, în primul rând, era necesară accelerarea cercetării științifice pentru crearea propriu-zisă a omului nou, o sarcină deosebită în acest sens revenind

colectivului de savanți condus de tovarășa Elena Ceaușescu, care tocmai primise titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din Londra, pentru cercetări în domeniul polimerilor. Desigur că și polimerii macromoleculari au rolul lor, însă mult mai important era ca, pe baza informațiilor obținute de la diverse institute din străinătate, să trecem la aplicarea în practică a proiectului nostru principal. Am reluat această idee și în cadrul întrevederii cu savantul George Emil Palade, laureat al Premiului Nobel, care din păcate trăiește în America, solicitându-i să ne sprijine, dar am impresia că el nu a înțeles exact ce doream să obținem – sau s-a prefăcut că nu înțelege. Atunci, am schimbat tactica și i-am propus să accepte, în colectivul lui de cercetători de la Universitatea Yale, un tânăr cercetător român de perspectivă, instruit special pentru astfel de misiuni. Palade mi-a promis că are să se mai gândească la propunerea mea. La rândul meu, i-am promis că, dacă va muri, Liceul agroindustrial din comuna Podul Turcului, județul Bacău, va purta numele lui, dar nu s-a arătat prea încântat.”

Postludiul sau În drum spre happy-end debutează cu mărturisirea autorului

(„Istoria pe care o citiți este, ca orice istorie, o reconstituire aproximativă. Nu am fost martor evenimentelor relatate până aici și, dacă e să fiu sincer, nici nu cred că mi-aș fi dorit așa ceva.”), continuând pe aceleași coordonate: OZN-uri care aterizează pe stadioane, teorema lui Gödel, „Mașina lui Mesia”, misterioasa agenție MSAMDR, nume americanizate (Adelyna, Mhadhalyna, Elvyra, Amelya, Myrella, Nikhulyna, Myoara, Doyna, Delya, Viorykha, Pulkherya, Lookretzya), Mișcarea de Integrare Spirituală în Absolut, sindromul Stockholm, asasinarea lui Abraham Lincoln și a lui J.F. Kennedy, Emmanuel Swedenborg, învierea marelui avatar divin Sri Yukteshwar Giri, domeniul astral numit HIRANYA LOKA, programul MKULTRA sau telepatigraful.

Finalul oferă o pistă în vederea elucidării titlului („Într-un anumit sens, orice scriitor e un vânător de suflete, în sensul că sufletul personajelor sale e luat, împrumutat de la anumite persoane reale (...)), dar și legitimează întâlnirea dintre Pablo și Christina, cartea oferind publicului deznodământul dorit, al happy-endului.

**Cătălin BORTĂ, bibliotecar,
Compartimentul Împrumut la domiciliu pentru adulți,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

NOTE DE LECTURĂ

POEZIA SE VREA SCRISĂ

Am cunoscut-o pe Dorina Stoica în urma cu aproape doi ani, la hramul Catedralei Episcopale din Huși. În jur erau diverse personaje, mai mult sau mai puțin cunoscute, însă „mirosul” domniei sale era cel pe care voiam să-l simt în acele momente. Nu puțini din cei care au cunoscut-o pe Dorina Stoica și au scris despre ea au regăsit-o în propriile-i versuri: „Un poet poate fi recunoscut/după felul cum miroase. El are mirosul unei/ camere bine aerisite în cea mai geroasă/dimineată de februarie.” (Un

poet..., volumul *Ferestre în ziduri*, Editura Rafet, 2023)

O mână de om, doi ochi ce vor să cuprindă doar frumosul lumii din jur, o voce care îngenunchează insensibilitatea, o smerenie care te obligă să-i afli resursele... asta aveam în fața mea și-mi doream să cunosc mai mult. Ceva ne-a legat de la început. Să fie amprenta împrejurimilor băcăuane unde amândouă am văzut lumina zilei, să fie o nevoie de a-L descoperi, în permanență, pe Dumnezeu? Cineva ne-a adus împreună...

Nu era nici locul, nici timpul, dar nici nu a fost nevoie de prea multe cuvinte pentru a întrevadea, împreună, întâlniri viitoare. Și nu, nu pentru noi, nu pentru a sorbi împreună o ceașcă de cafea, ci pentru a deschide larg ferestrele unor suflete împietrite, chircite de vină și de dor în spatele unor ziduri gri, prin care șuieră singurătatea, neîncrederea și deznădejdea.

Într-un mediu blamat, în care tulburările de comportament nasc monștri dacă generalizăm, etichetăm și rejectăm fără măcar a înțelege și a pansa, Dorina Stoica, „condamnată la închisoare pe viață,/ în trupul prea mic pentru o inimă/atât de mare” (În orașul acesta..., volumul *Ferestre în ziduri*, Editura Rafet, 2023), a avut bunăvoința de a păși cu încredere.

Entuziasmul propriu și dorința de a schimba percepții au adus laolaltă membri ai Cenaclului „Alexandru Vlahuță” și artiști amatori din Bârlad, spărgând zidurile (pre)judecăților umane.

Sfântul Paisie Aghiritul spunea: „Mărima de suflet și sensibilitatea sunt harisme firești... Dacă un astfel de om ar pune în valoare sensibilitatea moștenită, ea ar deveni cerească”. Astfel, în incinta Penitenciarului Vaslui, versul rostit sau cântat a ținut loc de rugăciune pentru zeci de persoane private de libertate prezente la două activități organizate în colaborare cu Dorina Stoica. „Nu psihicul tulburat constituie adevărata problemă, ci sufletele deconectate relațional. Avem nevoie de comunități vindecătoare în care să ne conectăm profund unii cu alții”, spune dr. Larry Crabb în „Conectarea interpersonală – O viziune absolut nouă”. „A primi și a dărua căldură, în aceste momente, înseamnă enorm”, a scris un deținut într-o felicitare pe care, tremurând, i-a înmănat-o Dorinei Stoica, în numele celor prezenți.

Când Dorina Stoica m-a rugat să vorbesc despre cartea domniei sale, *Ferestre în ziduri*, cu ocazia lansării la Biblioteca Județeană, am fost puțin descumpănită. M-am întrebat de unde venea încrederea de a-și lăsa opera, gândurile, trăirile pe seama cuvintelor mele. Am încercat să deduc dacă a existat o frântură de inspirație transmisă în întâlnirile noastre. Poeta consideră volumul *Ferestre în ziduri* o emulație a celor două activități desfășurate în penitenciar. Sentimentul privării, în

general, creează ziduri. De altfel, fiecare dintre noi trăim, e de părere domnia sa, încă de la naștere, în propria cușcă. „Imediat cum ai venit pe lume, cineva te smulge din pântecul mamei/și te închide într-o cușcă./ Pe ea scrie ora, ziua, numele, anul/și locul în care te-ai născut./ Apoi, tu nu ai altceva de făcut decât/ să ții, să trăiești, să crești,/ să mergi în picioare,/ la școală, să iubești, să faci copii,/ să minți, să crezi,/ să nu crezi,/ să faci bani,/ să faci copii,/ să capeți o poziție socială și/putere asupra celorlalți/ ca să ți se dea o cușcă mai mare.” (*Cușca*, volumul *Ferestre în ziduri*, Editura Rafet, 2023).

Motivul vieții ca o închisoare se repetă în versurile altei poezii, morții dându-i-se rang de izbăvitoare de suferință: „La ieșirea din închisoarea acestei lumi,/ sufletele vor scăpa de toate suferințele,/ iar când și când, or să ne mai bântuie,/ pe mine, pe tine, pe tine și pe tine,/ fiu risipitor, ce crezi că ești nemuritor.” (*Toți avem*, volumul *Ferestre în ziduri*, Editura Rafet, 2023)

Căutând înțelesul versurilor sale, am pătruns tot mai adânc în propriile trăiri, unele amortite de vreme și vremuri. Ferestre ferecate într-o minte obligată să gândească mai mult pragmatic, strategic, au obturat calea creației. Teama, deznădejdea, furia, prejudecățile, sufletele deconectate sau neconectate au înălțat ziduri înalte și groase, pe care crezi că nu le mai poți străpunge. Parcurgând volumul Dorinei Stoica, vedeam deschizându-se, pe rând, câte o fereastră: *Credința*, *Răbdarea*, *Îngăduința*, *Smerenia*, *Conexiunea cu*

semenii, *Încrederea în sine*, căci, spune poeta, „Nu eu, cei de dinaintea mea au construit ziduri/și au pus ferestre, uși ca pe niște ochi/ mereu deschiși între real și imaginar,/ ca promisiuni ale unei treceri.” (*Ferestre și uși*, volumul *Ferestre în ziduri*, Editura Rafet, 2023).

Umbre ale propriei vieți, urme ale trecerii timpului („E deja târziu, trag după mine/o umbră beteagă și mă strecor tiptil/ prin cutele timpului meu”), paralele între trecut și prezent, teama unui viitor în care nu-și mai seamănă („Astăzi sunt ce sunt, semăn cu mine,/ mâine voi semăna cu altcineva”) și pregătirea pentru drumul spre veșnicie par a fi transpuneri în versuri ale reflecțiilor lui Petre Țuțea („Omul nu poate ieși din vremea sa, cum nu poate sări peste umbra proprie” – *Reflecții religioase asupra cunoașterii*, Editura Eikon, 2015). De altfel, principalele teme ale cunoașterii din accepțiunea lui Petre Țuțea, *Dumnezeu, Omul și Natura*, se regăsesc în creațiile poetei Dorina Stoica.

O hologramă fidelă a vibrațiilor sufletești ale poetei Dorina Stoica este

surprinsă profund, sugestiv, holistic, în poezia Artă: „Când fotografiezi o floare,/ inima se strecoară în aparatul de fotografiat/ și rămâne acolo pentru un moment./ Chipurile oamenilor, în poze, sunt/ felul în care îi vezi,/ felul în care îi simți,/felul în care îi iubești.”

„Poezia se vrea scrisă./ Dacă nu o scriu eu,/ o va scrie altcineva”, concluzionează Dorina Stoica într-o miniatură din același volum, în timp ce tot ceea ce poate cuprinde privirea sa vrea să devină poezie. Avem nevoie de Dorina Stoica și de poezia domniei sale, avem nevoie pentru a crede, pentru a ne ruga, pentru a mulțumi, pentru a iubi, pentru a ierta, pentru a dăruia, pentru a crea, avem nevoie pentru a ne slăvi înaintașii, pentru a ști ce să lăsăm moștenire urmașilor...

„Și dacă toată lumea a aflat că scrii poezii, atunci trebuie să scrii”.

(Dorina Stoica, *Ferestre în ziduri*, Volum distins cu Premiul „Nicolae Dabija”, la Festivalul Internațional de Creație literară „Titel Constantinescu”, ediția a XVI-a, Râmnicu Sărat, 2023)

Mihaela MOISĂ, Vaslui

NOTE DE LECTURĂ

POPAS LA IZVORUL DORULUI,
ALĂTURI DE NIȚĂ MAFTEI

Așa cum se spune, românul s-a născut poet. Astfel și vasluianul Niță Maftei care își exprimă gândurile, ideile, sentimentele și experiențele în versuri. Viața la țară își lasă amprenta asupra fiecăruia dintre noi, poate eternă, și ne întorcem acolo unde au mai rămas credință și liniște, oaza de eternitate. Autorul poposește la „izvorul Dorului”, își „răcorește sufletul” și apoi așterne pe hârtie toate dorurile. Astfel s-a ivit al doilea volum de poezii al autorului, chiar așa intitulat: *La izvorul dorului*. De la acest izvor, autorul își extrage substanța poemelor sale. Vom încerca să pătrundem în esența poeziilor, scrise fără o ordonare tematică, și să descoperim sentimentele, trăirile și emoțiile celui ce a călătorit prin vreme.

În acest volum, tematica abordată, de mare diversitate, aparent simplă, este profundă: natura și frumusețea vieții la țară, familia, copilăria, iubirea, prietenia, valorile morale și poeziile cu caracter social, meditațiile filozofice asupra trecerii timpului, dorul care ocupă un loc aparte și, așa cum îi stă bine moldoveanului, nu lipsesc ironia și umorul.

Descoperim descris în poemele sale satul vasluian, acolo unde, vara, găsești

țărăncuța, „argint viu”, „pe ogoare” ce „hodină n-are” (*Țărăncuța*). Poezia e un adevărat imn dedicat femeii harnice. Sunt inserate în versuri obiceiuri și tradiții specifice satului. Din când în când, în zile de sărbătoare, se mergea la baba cu ghiocul (*Hai la Baba cu ghiocul*), cea care îndemna pe fiecare să mai pună un ban pentru a-l face „miliardar”, soția „ministră sau senatoare” și le spunea cu subînțeles: „crede și nu cerceta”. Treptat, treptat, poetul e cuprins de nostalgie când în imagine apare „Casa de pe deal”, în care părinții se pregăteau de sărbătoare. Uneori o vede pe mama pe „banca de la fântână”. Întors acasă, îi simte prezența peste tot (*Dor de mama*). Nici bunicii nu mai sunt, iar florile de la fereastra lor s-au ofilit, își aduce aminte cum mergea cu bunica la biserică (*La fereastra bunicii*), poveștile din „*Noapți de vară*”, când „se culcau” sub cerul liber. Familia e foarte importantă pentru autor și o compară cu ramurile unui „copac/ Ce se înalță spre cer” și dă câteva definiții ale familiei, locul unde: „crești”, „te întorci”, este în „inima ta” (*Familia*), e „vesta de salvare”. Ajuns acasă, caută copilăria chiar și pe „ulicioară”, dar „în liniștea satului/ doarme dusă”, deși a promis că se întoarce. Apoi caută părinții „ca pe o flacăra vie”, nu-i găsește. Conchide parcă adunând toată tristețea din lume: „totul a rămas doar o poveste”. Își adună gândurile și povestește iubirea de început, căsătoria, maturitatea (*Mereu împreună*). Cuvintele despre iubire vibrează. Iubirea, descrisă în cuvinte emoționante, te captează, confesiile intime sunt spuse pe un ton discret, alteori coplesitor, își găsesc locul în versuri sensibile. Autorul e un fel de purtător de cuvânt al iubirii celor care au trecut de

vârsta tinereții și zborul dragostei târzii îi împresoară. Sufletul, însetat de iubire, o caută prin vremurile trecute. Iubirea, forță esențială a spiritului, învinge timpul și se pare că autorul ne demonstrează că forța magică a ei nu se diminuează odată cu trecerea timpului. Gândul îi zboară și la rolul scrisorii de altădată, dorul închis într-un plic, farmecul pe care-l avea așteptarea poștașului (*Scrisoarea*) ce purta multe cântece de iubire. Alteori, la masa amintirilor, cere ospătarului să mai aducă ceva pe lângă o „cupă cu sănătate”, de s-ar putea, „iubire multă, pe săturate”.

Din punctul meu de vedere, cea mai frumoasă poezie de iubire este *Plouă cu iubire*. Sunt create imagini statice, dar și motrice ce impresionează: „atâta ploaie e în noi”, „plouă cu stropi mari de iubire”, „iubirea freacă în noi”.

Viața la țară e grea, dar frumoasă. Alergând desculț și fericit pe ulițele satului, copilul de altădată s-a bucurat de tot ce l-a înconjurat, în fiecare anotimp a descoperit doar frumusețea. În poezia *Anotimp* se autodefineste: „sunt un romantic”. De aceea, poate, sunt multe poezii despre anotimpuri și natură, despre frumusețile ei din țara noastră: pădurea - acolo unde „arborii își dau întâlnire”, munții, marea, lacurile, izvoarele, Transalpina, Transfăgărașan, Cheile Bicazului și ne îndeamnă să le cunoaștem.

Prin poezia *Undeva în România* curge lin un adevărat patriotism, un sentiment de dragoste de țară. Despre Limba română afirmă „Cu ea m-am născut și am să mor” și o definește în mai multe feluri ca: „apa limpede ce curge”, „cerul senin”, „muzică și poezie”.

Observator fin al mersului societății, Niță Maței a surprins toate aspectele pe care le-a prezentat cu o ironie fină și un umor ușor, bineînțeles concluzionând cu o constatare, un sfat, o soluție, o rezolvare. Din când în când, poezia socială crește parcă în tensiune, aparent iartă, dar apoi își aduce aminte și se revoltă prezentând realitatea așa cum este, uneori cu accente

critice. Totul e un „joc între viață și moarte”, peste tot e „manipulare”, „câștigă cel mai mare/ Chiar dacă nu are dreptate”. Trebuie să fim încrezători, ne sfătuiește autorul, să avem răbdare „să vină curcubeul” (*Furtuna vremii*). Un strigăt pe un ton moralizator, de revoltă, de durere răzbate din poezia *Era odată*: era odată „bunul-simț”, acum nu se mai găsește, „Parcă a fost amanetat”, copiii nu mai ascultă de părinți, nu învață, teme nu mai fac și încheie tulburat de îndoieli: „viitorul nu se știe”.

E preocupat de evenimentele care au loc la nivel național și mondial, cum ar fi războiul, considerând că „demonii nesătuți” l-au provocat, dar va apărea pe cer „ramura de măslin” (*Război și pace*). Așteaptă de la cei mari „o vorbă înțeleaptă”. Note de satiră la adresa celor „beți de putere” apar în poezia sugestivă *Ne îmbățăm cu apă rece*. Sunt mulți beți de „avuție”, „amor”, „prostie”. Pe un ton sarcastic, spune că nici baba Dochia nu a scăpat de „Domnii de la ANAF”, fiind cercetată de unde are „cojoacele”, iar referindu-se la cei din Parlament: „Ce i-aș mătura pe toți!”. Poezia *Baba Dochia* mustește de umor cu scop moralizator și amenințător la adresa conducătorilor de astăzi. Tot cu umor completează: toate merg „tura-vura” și în final, după alegeri, alianțe ne alegem „Tot cum a fost *ALES BULES!*” sau lumea mare e „Condusă cu ochelari de cal”. Alteori, se adresează direct prin fraze simple: „Domnilor ce conduceți țara/ Nu vă bateți joc de ea?!” sau „Faceți ca totul să fie bine/ Să nu rămâneți de ocară și rușine”. Cu gândul la ce lăsăm urmașilor, cu durere afirmă că doar bunul Dumnezeu ne mai poate salva. Undeva, într-un străfund de suflet, a rămas rugăciunea către Înaltul, când nu mai găsim calea adevărată, înaltă *Rugă pentru toți și Bat la ușa Domnului*. Se roagă și la Ștefan să vină „să facă puțină lumină”.

Viața omului e ca „frunza codrului”. E un romantic visător care iubește tot ce este frumos pe pământ, îi plac oamenii cu cei șapte ani de acasă, prietenia care este o

„comuniune a două suflete”. Umorul dă năvală din poezia *La beție*, Gheorghe aseară era „un zeu”, în oglindă „derbedeu”, a confundat apa cu vinul. Îndată vine sfatul: „Toate în viață-s cu măsură”, alteori, pe un ton îngăduitor, cu umor: „Caută o picătură de apă/ la un litru de Niculițel”. Pornind de la acest sfat, concludentă este poezia *Contabilitate*, de unde reiese că trebuie să avem „echilibru” în toate. Așa spunea și filozoful Protagoras în cunoscutul aforism: „Omul este măsura tuturor lucrurilor”, iar pentru aceasta e valabilă și ceea ce cugeta Socrate, „Cunoaște-te pe tine însuși!”. Tot mergând pe *Cărarea vieții*, a găsit prilejul să mediteze și să disipeze prin versuri propriile cugetări, am selectat câteva: „devenim ceea ce gândim”, „dăm valoare unui ciob”, „nu-i ușor să dormi cu dor”, „cerul să coboare în inima ta”, „când suntem în toamna vieții,/ Nici nu știm când se face noapte”, „între oameni plouă cu tăceri”. Meditații realiste sunt și despre trecerea timpului și consecințele sale.

Din poezii reiese dorința de a trăi, de a se bucura de frumos, de a scrie. Folosește un limbaj accesibil, ai impresia că ți se adresează în mod direct și chiar îți spune să zâmbești tot timpul.

Poeziile sale ne mângâie sufletele, ne răscolesc amintirile întorcându-ne la copilărie, venim în prezent cu înțelepciunea adultului și constatăm că timpul trece oricum și trebuie să trăim clipa. Poezia nu abundă în figuri de stil: personificări, epitete, metafore sau comparații, dar acelea pe care le întâlnim dau frumusețe și profunzime poeziilor: *vântul fluieră de două luni, vremea a înnebunit, copilăria a promis că se întoarce; frunze argintii, fluturi anemic, farmec divin, gânduri timpurii; conul de lună, aripile slovelor, simfonia cerului, vârtoarea vremurilor; toamna ca o zână din poveste, viața omului ca frunza codrului, omul e ca lemnul necioplit, limba este ca apa limpede ce curge*. Expresiile frumoase curg: *arborii își dau întâlnire, ne picură viața*

petale de vis, petale de toamnă cad peste noi, câmpul plânge ars de soare, între oameni plouă cu tăceri, norii își varsă tot amarul etc. Prin poezii sunt strecurate zicale, proverbe din străbuni sau sunt prelucrate și dau un farmec și originalitate poeziilor: *când era bunică fată, Nu există om pe lume/ Să nu aibă un dor anume, Graba strică treaba, a se lupta cu morile de vânt, Domnul îți dă, nu-ți pune în brațe, Nu aduce anul ce aduce ceasul, Viața e ca un fir de ață, viața omului e ca frunza codrului*. De asemenea, găsim cuvinte și expresii populare: *hodină, glod, a ogoi, harbuzărie, șăf, zăcă, chichițe, coromizlă, tura-vura, noroc cu carul*.

Uneori, discursul liric îmbracă forma unei ironii fine și umor subtil. Pentru construcția poemelor autorul alege să respecte, în general, canoanele poeziei clasice: rima, ritmul, măsura, dar nu chiar întru totul. Citind cu atenție versurile, mi s-a părut o oarecare înrâurire din construcția poeziilor populare, de aceea versurile sunt ușor de înțeles și reținut, au profunzime și muzicalitate. De altfel, mari clasici precum Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, George Coșbuc, Octavian Goga și alții s-au inspirat din creația populară pentru că poezia reprezintă sufletul poporului român, trăirile, credința, istoria.

Mesajul poetic transmis, printr-un firesc al exprimării, este: să trăim în armonie cu oamenii și cu Universul, să ne bucurăm de clipele frumoase, să apreciem viața la țară, să păstrăm în suflet copilăria cu *alergatul prin glod, cu spini în tălpi și cornuț în păr*.

Este o carte care se citește cu sufletul, din care imaginile rămân întipărite. Poeziile sale încearcă să facă omul mai bun, mai înțelept, mai echilibrat și prietenos. Îndeamnă să ne realizăm visurile.

Și, după cum spunea Nichita Stănescu, „Un poet nu poate fi mai bun decât alt poet. Un poet poate fi mai bun decât sine însuși sau mai slab decât sine însuși.”

Silvia HODAȘ, membru UZPR

EVENIMENTE CULTURALE

LANSĂRI DE CARTE

LANSARE DE CARTE

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

Dorina Stoica

DORINA STOICA

Minunea credinței

PREZINTĂ:
MIHAELA MOISĂ

PR. COSMIN GUBERNAT,
CONSILIER CULTURAL ȘI SOCIAL AL EPISCOPIEI HUȘILOR

JOI, 1 FEBRUARIE 2024, ORA 16:00
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

Ferestre în ziduri

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

NOUȚĂȚI EDITORIALE

TIPO MOLDOVA

ZENOVIE CARBAGLIA
MIHAI EMINESCU
«DICȚIONAR ESSENTIAL»
Căminul din copilărie

Ion Popescu-Beldiceanu
SCRITORII ROMÂNI CONTEMPORANI
5
CĂRȚILE LOR ESSENTIALE
«A MARE TRANSILVANIA»
«A MARE TRANSILVANIA»

CRISTIAN LIVESCU
UN VEAC DE POEZIE ROMÂNĂ
POEZIILE CRISTIAN LIVESCU

EUGEN SIMION
TEXTE DESPRE BASARABIA

ISTORIA SFÎNTELUI MUNTelui AȚOS
1
1

Acces gratuit

PREZINTĂ:
EDITOR AUREL ȘTEFANACHI
SCRITOR EMILIAN MARCU

Eveniment prilejuit de ZIUA NAȚIONALĂ A LECTURII

VINERI, 16 FEBRUARIE 2024, ORA 13:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

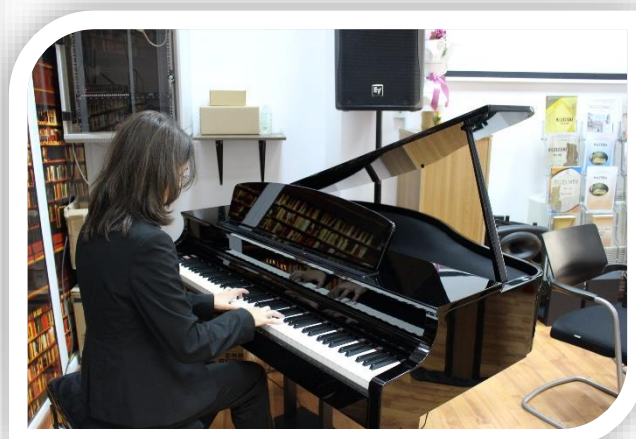
LANSARE DE CARTE

INVITAȚI:
CONSTANTIN ANTON
SCRITOR, MEMBRU AL SOCIETĂȚII SCRITORILOR ROMÂNI
 PREȘEDINTE AL SOCIETĂȚII „IAȘUL LITERAR-ARTISTIC”

LOREDANA SAVA
PROFESOR, ȘCOALA „PARADIS” IAȘI

INTERFERENȚE MUZICALE

VINERI, 17 MAI 2024, ORA 17:00
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

LANSARE DE CARTE

Consiliul Județean Vaslui Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

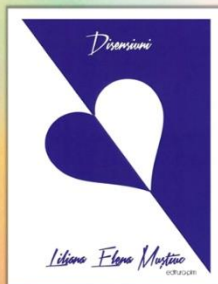
Lansare post-mortem

Marti
21 mai 2024
13:00

Sala Tinart, parter
Str. Hagi Chiriac, nr 2
Vaslui

Moderator: Alina Tanasă

Invitați:

Pavel Toma
Bronia Corjan
Romeo Crețu
Liliana Moga

0335 4011647

bjvaslui@yahoo.com

www.bjvaslui.ro

EVENIMENTE CULTURALE

SĂPTĂMÂNAL LA BIBLIOTECĂ

Atelier de pictură
 PENTRU COPII, 7-14 ANI
 Acces GRATUIT în baza PERMISULUI DE INTRARE
 JOI ORA 14:30
 Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, Vaslui, 730129
 Tel/fax: +40 335 401164
 www.bjvaslui.ro | bjvaslui@yahoo.com | www.facebook.com/bjvaslui

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
 BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI
CLUBUL CURIOSILOR
 pentru copii, 7 - 10 ani
 Acces GRATUIT în baza Permisului de intrare.
 Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 VINERI, ora 15:00
 Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
 www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo

Atelier de lectură
 PENTRU COPII, 6-10 ANI
 Acces GRATUIT în baza PERMISULUI DE INTRARE
 VINERI ORA 14:00
 Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, Vaslui, 730129
 Tel/fax: +40 335 401164
 www.bjvaslui.ro | bjvaslui@yahoo.com | www.facebook.com/bjvaslui

EVENIMENTE CULTURALE

LUNAR LA BIBLIOTECĂ

CONFERINȚA
 DUPĂ - AMIEZI CULTURALE LA VASLUI
Moldova, Vasluiul și Moldovenii lui
Dimitrie Cantemir

CONFERENȚIAZĂ:
 lector universitar dr. **LIVIA IACOB**,
 Facultatea de Litere, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

COORDONATOR:
 prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**,
 Facultatea de Litere, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

28 SEPTEMBRIE 2023, ORA 15:00
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Str. Haghi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
 www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.ro

CONFERINȚA
 DUPĂ - AMIEZI CULTURALE LA VASLUI
FRUMUȘETEA
VA SALVA LUMEA?

CONFERENȚIAZĂ:
 prof. univ. dr. **PETRU BEJAN**,
 Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice, Departamentul Filosofie,
 Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

COORDONATOR:
 prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**,
 Facultatea de Litere, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

30 OCTOMBRIE 2023, ORA 16:00
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Str. Haghi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
 www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.ro

14 februarie 2024

* SEARA de PROVOCAR(T)E... *

Sala de împrumut la domiciliu pentru adulți
 o dată pe lună, într-o zi de miercuri

13.03. 10.04. 08.05. 5.06. 3.07.
 14.08. 11.09. 9.10. 6.11. 4.12.

ora: 17³⁰

Împărtășește plăcerea lecturii!

* CLUB DE LECTURĂ, ACCES GRATUIT *

Strada Haghi Chiriac, Nr. 2, cod 730129 Tel/fax: +40 335 401 164
 www.bjvaslui.ro www.facebook.com/bjvaslui bjvaslui@yahoo.com

GENAGLIUL LITERAR
ProLITERA

își propune să descopere,
 să încurajeze și să promoveze
 talente vasluiene de toate vârstele

Ne vedem în ultima zi de joi a fiecărei luni,
 începând cu ora 17.00,
 la Biblioteca Județeană
 „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui!

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

WORKSHOP

psihoterapeutic

De la tipuri de atașament la relații armonioase

Psihoterapeut de cuplu și familie
SIMONA BOTEZATU

Psiholog clinician/Psihoterapeut integrativ
CRISTINA FELICIA VĂDUVA

pentru adulți și adolescenți

ACCES LIBER

26 IANUARIE 2024, ORA 17:00
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Imperfecti, liberi și fericiți

pentru adulți și adolescenți

ACCES GRATUIT

PSIHOTERAPEUT DE CUPLU ȘI FAMILIE
SIMONA BOTEZATU

PSIHOLOG CLINICIAN/PSIHOTERAPEUT INTEGRATIV
CRISTINA FELICIA VĂDUVA

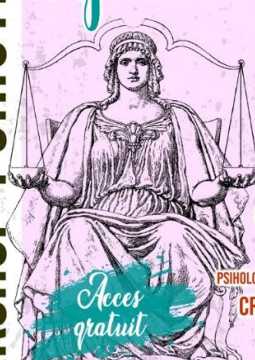
VINERI, 23 FEBRUARIE 2024, ORA 17:00
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Învățată să trăiești după valorile tale

pentru adulți și adolescenți

ACCES GRATUIT

PSIHOTERAPEUT DE CUPLU ȘI FAMILIE
SIMONA BOTEZATU

PSIHOLOG CLINICIAN/PSIHOTERAPEUT INTEGRATIV
CRISTINA FELICIA VĂDUVA

VINERI, 29 MARTIE 2024, ORA 17:00
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Ghid practic pentru preadolescenți și adolescenți:

Dezvoltarea unui limbaj comun

ACCES GRATUIT

PSIHOTERAPEUT DE CUPLU ȘI FAMILIE
SIMONA BOTEZATU

PSIHOLOG CLINICIAN/PSIHOTERAPEUT INTEGRATIV
CRISTINA FELICIA VĂDUVA

VINERI, 26 APRILIE 2024, ORA 17:00
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

EVENIMENTE CULTURALE

ANUAL LA BIBLIOTECĂ

CONSILIUL JUDEȚEAN
VASLUI

BIBLIOTECĂ JUDEȚEANĂ
„NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

CONCURS

*Cea mai frumoasă
scrisoare de dragoste*

Ediția a IV-a

Participanți: adolescenți, adulți, seniori
Termen de expediere: 23 februarie 2024

Detalii în REGULAMENT

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
 www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN
VASLUI

BIBLIOTECĂ JUDEȚEANĂ
„NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

CONCURS DE ESEURI

*Ce înseamnă cartea
pentru mine*
 ediția a IV-a

Participanți:
 -copii: 11-14 ani
 -adolescenți: 15-18 ani

Termen limită înscriere:
 15 aprilie 2024

Detalii în REGULAMENT

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
 www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

BIBLIOTECĂ JUDEȚEANĂ
„NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

Mlădițe literare

Ediția a VI-a

**Concurs județean de creație literară
pentru
elevii claselor V-XII din județul Vaslui**

Termenul limită de depunere a creațiilor:
19 aprilie 2024

Mai multe detalii
la sediile bibliotecilor publice din județ
pe paginile web și facebook
ale bibliotecii județene

Regulamentul
concursului

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Consiliul Județean Vaslui
 Inspectoratul Școlar Județean Vaslui

CONSILIUL JUDEȚEAN
VASLUI

BIBLIOTECĂ JUDEȚEANĂ
„NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

BIBLIOTECĂ MUNICIPALĂ
„MIHAI RALEA” HUȘI

BIBLIOTECĂ MUNICIPALĂ
„STROE S. BELLOESCU” BĂRLAO

INSPECTORATUL
ȘCOLAR JUDEȚEAN VASLUI

CONCURS JUDEȚEAN DE LECTURĂ

„Citești și câștigi”

EDIȚIA a II-a

COPII: 11-14 ANI & ADOLESCENȚI: 15-18 ANI

26 APRILIE 2024
ORA 10:30

